

Міністерство культури та інформаційної політики України
Національна бібліотека України для дітей
Національна секція ІВВУ

Українська асоціація працівників бібліотек для дітей

*Всеукраїнський дитячий
літературний конкурс*

2023

Київ — 2023

Міністерство культури та інформаційної політики України
Національна бібліотека України для дітей
Національна секція Міжнародної ради з дитячої та юнацької книги ІВВУ
Українська асоціація працівників бібліотек для дітей

«Творчі канікули»

Всеукраїнський дитячий літературний конкурс

УДК 027.625(477):[021.4:82-053.2

Т 28

**Відповідальна за випуск А.І. Гордієнко.
Укладач Н.А. Хльобас.
Літературний редактор В.В. Зеленська.**

«Творчі канікули» : Всеукр. дит. літ. конкурс / Нац. б-ка України для дітей ; уклад. Н. А. Хльобас. — Київ : НБУ для дітей, 2023. — 256 с.

Збірник містить кращі роботи учасників Всеукраїнського дитячого літературного конкурсу «Творчі канікули-2023», організованого та проведеного Національною бібліотекою України для дітей у червні-листопаді 2023 року.

© Національна бібліотека України для дітей

*Алла ГОРДІЄНКО,
голова журі,
генеральний директор
Національної бібліотеки України для дітей,
президент Української секції ІВВУ,
президент Української асоціації працівників
бібліотек для дітей,
заслужений працівник культури України,
кандидат культурології*

Сьоме літо поспіль для юних читачів дитячих бібліотек з усієї України супроводжувалося «Творчими канікулами». Сім років – наче невеликий термін, втім, за сім років новонароджена дитина стає школярем, а колишні випускники шкіл – здобувають освіту та починають свій шлях у професії. Так і деякі з наших перших учасників уже мають власних дітей, здобули професію, викладають у школі, працюють у бібліотеках (!), захищають нашу Батьківщину...

На жаль, за цих сім років відбулося чимало подій, які змінили і продовжують змінювати світ. Ми стаємо сильнішими, мудрішими, витривалішими. І, на жаль, не тільки дорослі. Сучасні діти дорослішають швидше, ніж це потрібно. Але життя триває, дитинство буває лише раз, і за будь-яких обставин ми повинні докладати максимум зусиль, щоб воно запам'яталося сьогоднішнім дітям світлим, сповненим дитячих бажань та витівок.

Твори, надіслані на цьогорічний конкурс, очікувано відображають обставини, які оточують юних авторів. Війна дійсно торкнулася кожного. Це рідні, які захищають Україну зі зброєю у руках; це волонтерство та збір коштів на ЗСУ; це туга за рідною домівкою тих, хто вимушено перебуває в географічних координатах, віддалених від батьківщини. Практично кожна номінація має лівову частку творів, що проникнуті болем війни та вірою в Перемогу. Але визначальним лейтмотивом цієї збірки є світло. Це сміх крізь сльози, це радість зустрічі, це захоплення навколишнім світом та вміння вбачати у звичному – дивовижне! Тому що ви, діти, дивовижні, талановиті, мудрі. Ви представники справді нового покоління українців, які зроблять те, що, можливо, не вдавалося нам – створите нову процвітаючу державу. Тому що ви – не «покоління війни», ви – Діти Перемоги!

Натхнення і успіху!

Еліна ЗАРЖИЦЬКА

Еліна ЗАРЖИЦЬКА — українська письменниця, журналістка, громадська діячка, член Національної спілки письменників України, Національної спілки журналістів України.

Лауреат Міжнародної літературно-мистецької премії імені Пантелеймона Куліша (2015), премії імені Валер'яна Підмогильного (для прозаїків) (2016, м. Дніпро), Міжнародної літературної премії «Сад божественних пісень» імені Григорія Сковороди (2017), Міжнародного літературного конкурсу «Коронація слова» (2018) та ін. Нагороджена Міжнародною медаллю імені Олександра Довженка (2019), нагрудним знаком «За заслуги перед громадою» (2020, м. Дніпро), золотий письменник України (2021).

Автор та співавтор численних дитячих книг. За мотивами казок Еліни Заржицької створено мультфільми, а самі казки перекладені кількома мовами.

Інна КОВАЛЬЧУК

Інна КОВАЛЬЧУК – українська поетеса, перекладач, літературний критик. Член Національної спілки письменників України. Автор збірок віршів для дітей: «Бе-ре-зень», «Відгадайки для малят», «Казки зимових вечорів»; прози для дітей «Даринка». Член журі літературної премії імені Максиміліана Кириєнка-Волошина та літературної премії імені Шолом-Алейхема МКІП України. Лауреат міжнародного поетичного фестивалю «Зірка Різдва – 2014», Міжнародної літературної премії «Гілка золотого каштану – 2014» за поетичну збірку «Свобода самоти», Всеукраїнської літературної премії імені Василя Мисика (2018), літературної премії імені Павла Тичини (2020), всеукраїнської літературної премії «Благовіст» за поетичну збірку «Під знаком Діви» (2022), Всеукраїнської літературної премії імені Михайла Коцюбинського (2023) у номінації «Художній переклад», переможець Міжнародного конкурсу малої прози «Бути людиною» тощо. Почесний член Спілки незалежних письменників Болгарії, Дружества письменників Македонії, Хорватії, Чорногорії.

Лариса НЕДІН

Лариса НЕДІН – українська актриса, письменниця, театральний педагог, журналіст, громадський діяч. Заслужена артистка України, член Національної спілки письменників України, Національної спілки театральних діячів України, член правління ТС «Асоціація діячів естрадного мистецтва України». Автор книг для дітей: «Дякую Тобі, Боже», «Хитре Лисенятко», «Святий Миколай», «Пори року», «Христос Воскрес!», «Осінній перелив» тощо. Лауреат літературної премії імені Андрія Малишка, театральної премії імені Михайла Старицького, Міжнародної мистецької премії імені Семена Гулака-Артемівського, Міжнародної літературно-мистецької премії «Тріумф», нагороджена медаллю Українського Фонду Культури «За високий професіоналізм» та дипломом «Обличчя України» за Всеукраїнською програмою «Золотий фонд нації».

Леся ПРОНЬ

Леся ПРОНЬ – українська поетеса, письменниця, пише для дорослих і дітей. Лауреат Всеукраїнського літературного конкурсу імені Леся Мартовича (2014). Лауреат літературної премії «Благовіст» (2019). Лауреат літературної премії імені Платона Воронька (2019). Член Національної спілки письменників України.

Авторка поетичних збірок та книг для дітей «Плетениця долі» (2010), «Круговерть» (2011), «У купелі вітрів» (2015), дитячих книг «День усміхається» (2011), «На крилах року» (2013), «Подарунок сонечка» (2018), «Чути дзвоники святкові» (2019), «Країна бджіл» (2022), «Доріг магічна загадковість» (2023).

Олена ФЕДИНА

Олена ФЕДИНА – кандидат філологічних наук, доцент кафедри соціально-гуманітарної освіти комунального закладу вищої освіти «Дніпровська академія неперервної освіти».

Авторка дитячих книжок та співавтор збірників творів українських авторів, член секції літератури для дітей та юнацтва «Джерело» при Дніпропетровській обласній організації НСПУ, пише байки для дітей, поетичні та прозові твори для дітей і дорослих, гуморески.

Творчу й наукову діяльність відзначено дипломами, подяками, преміями, зокрема Подякою Міністерства культури України (2018). Лауреат премій «Молодий вчений року» (2022), «Молоді вчені – Дніпропетровщині» (2021), «Кам'янське мистецьке перевесло (за видання дитячих книг)» (2018), дипломант конкурсів «Корнійчуківська премія» (2020), «Міжнародного міждисциплінарного конкурсу ім В. Маняка та Л. Коваленко», присвяченого темі голодоморів в Україні (2018, 2019, 2020), лауреат відзнаки ім. І. Багряного (США-Україна, 2021) тощо.

«ТВОРЧИ
КАНІКУЛИ»

*Всеукраїнський дитячий
літературний конкурс*

2023

Знайтеся – це ми

ЛПІНСЬКА Яна
13 років
Київська область

Бабуся пригорнула онука до себе і заплакала. Вони ще довго стояли, обнявшись, ці двоє маленьких людей у великому Всесвіті, яких війна розлучила зі своїми рідними.

КОРУЖИНЕЦЬ Олесья
16 років
Рівненська область

Щоранку перед школою піднімаю голову, вдивляюся в кам'яні обличчя і мимоволі, підсвідомо: «Дякую, Вам, за ще один день, коли я можу радіти сонцю, мирному дню, просто жити ...».

Моя Україна. З вірою у Перемогу

ЧЕПЕЛЬ Валентин
11 років
Житомирська область

...навесні 2022 року за сорок кілометрів від них вибухнув склад боєприпасів. Тоді здавалося, що їхній будинок гойдався, мов човен на воді. Двері самі відчинилися. Було неймовірно лячно.

ЄФІМОВА Поліна
15 років
Харківська область

І ти починаєш чекати дзвінка від сина. Весь день ти мариш і уявляєш його голос: «Мамо, я в Україні!». А потім з'являються фото. Без нього. І списки. Без нього. І ти трохи вмираєш...

Природа – джерело натхнення та краси

ЗАЧЕПА Ілля
13 років
Черкаська область

*На чорному небі визріло сонце,
Червоні пелюстки пустили плоди,
Зірчастим бурштином завітло віконце,
З п'ятьми прозирають рожеві сади*

ШАБОТІН Богдан,
16 років
м. Кропивницький

*Мелодія душі і мелодія природи.
Вони зливаються в одне звучання.
Здається, ніби ви розумієте кожну
травинку, кожну пташину та кожну
хмаринку на небі.*

І в кожному із нас уже живе філософ

ГРОМАК Поліна
13 років
Сумська область

Україна страждає, але не здається. На жаль, історія повторюється. На українській землі знов тече «сторіками кров у синє море», зрікається «брат брата», заступає «дим хмарою... сонце.»

СТАВНІЧУК Аліса
14 років
Хмельницька область

Його шкіра була біла, занадто біла. На голові було чорне густе волосся, а очі... очі були великі-великі. Принаймні значно більші за ті, які вона звикла бачити у людей.

Моя майбутня професія

КАЦАРСЬКА Софія
13 років
м. Херсон

ВПО Одеська область м. Болград/

*І все тому, що ми разом з моєю скрипкою віримо:
«У світі має бути більше щирої справжньої музики і менше фальшивих нот!».*

ДМИТРЕНКО Злата
17 років
м. Дніпро

«Люди-люди! Чи справді ви за те, щоб був шопінг замість сімейних закупів? Холодний виважений спіч замість яскравої чесноної промови?».

Безмежний світ моєї уяви

КЛЯУЗОВА Вероніка
11 років
м. Вінниця

В одному старому вінницькому дворі жила зграйка голубів. Ночували вони на горищах і в нішах стін височезного будинку поряд. Міські багатоповерхівки нагадували їм скелі, де колись давно гніздився їхній голубиний рід.

ЦИБ Давид
11 років
Полтавська область

Жив собі Олівець. Ззовні звичайний олівець, але це тільки здавалося на перший погляд. Насправді він був чарівний. Все, що він малював, ставало живим та рухливим. Навіть найпотемніші мрії могли втілитися в життя разом Олівець та його володар.

КЛИМЮК Анна
15 років
Волинська область

Тоді Дорошенко, не бажаючи зайвого кровопролиття та з метою запобігти цим міжусобним чварам, сам прийшов до табору Многогрішного і віддав йому клейноди, які в нього ще залишились, тим самим зрікшись гетьманської влади.

Далі буде? Ні, далі – вже є!

ХРИПТА Христина
14 років
Закарпатська область

*Старий мольфар низенько вклонився нечисті,
подякував і вклонився ще раз на другий бік річки,
де з гущавини за ними дивився Лісовик. – Всім
треба жити!*

ЗНАЙОМТЕСЯ – ЦЕ МИ

Чого ми чекаємо від вас у цій номінації? А саме вас і чекаємо. Таких різних за характером, із різними уподобаннями, зі шкільними історіями. Ми хочемо подивитися на вас — сучасних дітей — очима ваших однолітків. Можливо, це допоможе дорослим краще зрозуміти ваші пріоритети, а можливо, читаючи ваші твори, ми згадаємо і своє дитинство?

**Переможець номінації
у віковій категорії 11 – 13 років**

Ліпінська Яна

13 років

**Київська область
м. Біла Церква**

СРІБЛЯСТИЙ ШЛЕЙФ

Усім привіт! Давайте познайомимось. Мене звати Яна. Цього літа я відпочивала у бабусі в селі на Київщині, де зустріла багато нових друзів. Це, насамперед, Сашко, тринадцятирічний хлопчик, який мріє стати льотчиком і захищати небо України, як його тато.

До своєї майбутньої професії він готується з дитинства: займається спортом, читає багато літератури про авіацію і космонавтику, два рази на тиждень їздить у місто, де займається в гуртку авіамоделювання.

Десятирічна Іринка мріє стати ветлікарем і вже багато зробила, щоб заповітна мрія здійснилася.

В Іринки є чотирирічна сестричка Полінка, яка «хвостиком» ходить за старшою сестрою. Дуже серйозна, кмітлива дівчинка. Вона хоче бути директором супермаркету. А хлопчик Костя, з яким Полінка ходить в один садочок, уже погодився працювати в охороні магазину.

Цього року піде до школи Катруся. Їй виповнилося шість років. Дівчинка розумна, вміє читати, рахувати. Мріє стати вчителькою, як її бабуса –Ганна Григорівна.

Я твердо вирішила, після школи піду вчитися на журналістку, щоб розповісти всьому світу про свою рідну країну, про українців – добрих, щирих, мужніх захисників свободи і незалежності, про своїх друзів, яких я дуже люблю.

То ж послухайте...

Надворі лютувала негода. Сильний північний вітер кидав великими пригоршнями потоки води у вікна сільських хатин. Спересердя громовиця голосно сварилася з ним, щоб не розвіював по селу гучні звуки, гриміло так, що аж вуха закладало, спалахами освічувала розмиті дороги, зламані дерева, повалені паркани. Таку ніч у народі називають «горобиною». Це надзвичайне явище геніально змалював Тарас Шевченко у вірші «Реве та стогне Дніпр широкий».

Сашко не спить. Він боїться грози. Страх окутав тіло, скував руки, ноги, і хлопчик відчув якусь приречену безпомічність перед стихією. Мозок підказує, що в таку пору можуть чути вибухи снарядів, ракетні удари і він ще більше починає панікувати. У сусідній кімнаті не спить бабуся. Сашко чує її молитву, хоче також помолитися, але страх витіснив із пам'яті завчені слова і він повторює почуте від бабусі магічне народне замовляння, яке відправляє зливу до води: «Понад Россю... Понад Россю...».

Темрява простяглася оксамитовим полотном і застелила все: поле, долину, густий ліс. Надворі вже сіріє, але ніч все ще настирливо чіпляється за край небосхилу. Тільки сонечко не спить. Де-не-де, із-за хмар, можна побачити його тонкі промені. Вони старанно будять світанок.

Перед ранком стомлений Сашко заснув. Йому снилося небо. Сучасний літак тягнув за собою сріблястий шлейф, наче розстібав блискавку на грудях неба. Так. Це був він, довгоочікуваний винищувач F-16, який є справжньою легендою сучасної авіації. У небі України він вкрай необхідний.

«Бабусю, мені сьогодні такий сон наснився! – влетів на кухню Сашко. – Ніби над нашим селом пролітав літак-винищувач, за штурвалом якого був тато, а поруч з ним сидів я!».

«Це ж добре, синку. Дай Боже, щоб тато прилетів! – зітхнула бабуся. – А знаєш, звідки беруться сни? Все дуже просто і складно водночас. Нам сняться найзаповітніші мрії, які ми сподіваємося втілити в життя. У тебе дуже красива мрія – піднятися в небо, побачити землю з висоти пташиного лету. А ще побачити тата. Ти давно його не бачив і тому засумував...».

З того часу, як розпочалася війна, батьки відправили Сашка до бабусі. Мама хлопчика, військовий лікар, працює у прифронтовому шпиталі, а тато – льотчик-винищувач. Він служить у бригаді тактичної авіації, пілотів якої у лютому-березні 2022 року називали «Привидами Києва». Останнім часом тато проходить перепідготовку за кордоном, навчаючись літати на сучасних винищувачах.

Літаки... Як же їх любить татко! Як же ними марить Сашко! Потужний розбіг, енергійні розвороти й круті віражі, важкі «гірки» і глибоке піке – усе це є сенсом життя льотчика.

А літні канікули вже перейшли золоту середину.

Кожного вечора ми з друзями збиралися в гарному наметі, який сільська дітвора чомусь називала халабуду. І починалися задушевні розмови про все на світі.

Саме в цей час до нас навідувався Сашко. Він був центром нашого спілкування. Скажу більше: всі дівчатка, навіть маленька Полінка, були закохані в нього. Він здогадувався про це і, як справжній лицар, намагався підтримувати цей імідж. Сашко готувався до зустрічі з нами, підчитуючи в книжках та інтернеті цікаву інформацію. Дівчатка готувалися по-своєму. Одягали найкращі сукні, робили макіяж. Найбільше старалася Полінка. Нафарбувавши губки, вона буквально нависала над

хлопцем. А він весело сміявся, носив її на руках. Дівчинка раділа і засмучувалася одночасно. Їй подобалася увага до неї, але не влаштувало ставлення, як до малявки.

Катруся, навпаки, хотіла показати свою начитаність, обізнаність, вміння грамотно викладати свої думки і слухати, затамувавши подих.

«Сашко, а це правда, що зірки світять не вічно?» – допитувалася Катруся. «Так, – відповідав Сашко, – вони народжуються, довго дорослішають, а потім згасають. «Як «привиди Києва», – філософськи зауважила дівчинка. «Так, – відповів Сашко. – Вони марили небом і загинули, захищаючи його».

На початку липня трапилася пригода, яка згодом стала знаковою для усієї нашої компанії.

Одного разу Катруся почула розмову своєї мами та бабусі Іринки. На леваді молодий лелека пошкодив ніжку. Він намагався піднятися, але нічого не виходило. Тоді Іринка взяла лелеку на руки й віднесла додому. Викликали ветлікаря, і той наклав шину. Тепер клопоту у дітей побільшало. В інтернеті вони прочитали, що птаха потрібно годувати дощовими черв'яками, комахами, мишами, рибою, жабами. Бабуся принесла свіжої риби, яку недавно купила в крамниці, а діти назбирали комах та дощових черв'яків. Птах смакував здобиччю і дивився на всіх із вдячністю. Минуло літо. Лелека набрався сил, ранка на ніжці загоїлася. «Він вже зможе літати?», – запитала Катруся. «Думаю, що так», – впевнено відповів Сашко. Він підняв птаха над головою і легенько відштовхнув його від себе. Лелека розправив крила (вони за літо стали довшими) і злетів у височінь.

Ми всі підняли голови до неба, слідкуючи за польотом птаха. Краєм ока я слідкувала за Сашком і побачила, як раптом змінилося його обличчя. Хлопець ловив повітря ротом, намагався вимовити слово і не зміг. Йому перехопило подих... Наче піднятий вихором, він зірвався з місця і чимдуж побіг додому.

«Бабусю, погляньте», – прошепотів він і показав рукою в небо. Сучасний літак залишав за собою сріблястий шлейф, наче розтібав блискавку на грудях неба. «Бабусю, це татко... Це F16... Нарешті...».

Бабуся пригорнула онука до себе і заплакала. Вони ще довго стояли, обнявшись, ці двоє маленьких людей у великому Всесвіті, яких війна розлучила зі своїми рідними.

Пролітаючи над рідним селом, український пілот напружено дивився на землю. Нарешті погляд зловив дві маленькі постаті. Серце стиснулося від болю і жалю, але руки міцно тримати штурвал.

А сонце, тим часом, продовжувало котитися золотим коромислом завченим шляхом... Зі сходу на захід...

*Іващенко Ксенія
13 років*

**Харківська область
Богодухівська ТГ
с. Балабанівка**

СЮРПРИЗ ДЛЯ ТАЙКИ

Ланці не спалося. Лагідний літній вітерець ніжно колихав невагому штору на вікні. Місяць загадково зазірав у прочинене вікно і ніби промовляв: «Агов, там, у кімнаті! Давай помріємо разом!».

Дівчина відкрила очі і тихо сіла, підібгавши ковдру під ноги. Їй не спалося, бо ніяк не могла стримати хвилювання – завтра випускний, вона закінчує дев'ятий клас і нарешті одягне свою небесно-блакитну сукню, що так довго обирала, і яка навіть снилась їй уві сні. Ланка уявила, як вона разом зі своєю найкращою подружкою Тайкою ловитимуть на собі заздрісні погляди випускниць, вона у своїй небесно-блакитній, а Тая – в яскраво-рожевій будуть королевами балу.

Тайка... Вона була найкращою подругою Ланки. Скільки вона знає, скільки вміє і може – всього не перелічити. Понад усе вона любить солодощі, пісні південно-корейського гурту BTS та читати фанфіки, заховавшись на старій яблуні від своїх молодших «хвостиків» – так Тая називала своїх молодших брата і сестру Тараса та Маринку. На яблуні в неї є своєрідна схованка – ящикок із різними дівчачими дрібничками – люстерко у формі дельфіна, магніти з моря, засушена гілочка лаванди, цукерки «шоколапки», блиск для губ...

Ланка усміхнулася, коли згадала, як вони влітку разом їздили до Ланчиної бабусі Галини Омелянівни відпочивати в село. Бабуся щоранку на сніданок готувала різні смаколики, на столі чекав жбанчик зі свіжим теплим молоком. Ланка не любила молоко, їй здавалося, що це напій для немовлят, а вона вже доросла, вкінці літа їй виповниться аж цілих 14 років. Скільки пам'ятає себе, бабуся говорила: «Пий молоко, бо не виростеш!», а як вона, Ланка, на пів голови вища за Тайку і на голову за саму бабуся, то, мабуть, не варто воно оте молоко ї пити...

Так от. Згадалося, як вони, поснідавши солодкими млинцями з полуницею, весело щебетали в садку, зручно вмостившись у альтанці, густо повитою виноградною лозою. Аж раптом почули жалібний писк, який лунав із квітника. Дівчата дружно підхопилися і побігли подивитися, що ж там трапилося. Яке ж було їхнє здивування, коли вони побачили, як біля клумби незграбно махаючи лапками, бабляється мале пташеня, а біля нього лежить рудий кіт Мартинко і ліниво спостерігає за жовторотою істотою. Дівчата переглянулися між собою: звідки ж тут взялося оте нещасне пташеня? Помітили, що під стріхою будинку облаштували собі житло горобці.

– Очевидно, ластівки залишили свої гнізда, а замість них тепер маємо сусідів-горобців, – сказала Тая. – А пта-

шення, скоріш за все, вирішило, що вже вміє літати – от і маємо результат – політ із невдалою посадкою. Треба б пташення назад до гнізда повернути, бо вже, здається, воно знайшло собі пригоду.

Доки ми так міркували, Мартинко лапою перевернув пташення і, задравши морду догори, спостерігав, як гороб'ячий консилиум лементував на кущі бузку, намагаючись визволити пташення з котячого полону. Побачивши, що пташення зовсім безпорадне, рудий хвостань взяв його в зуби і кудись зник. Вся зграя горобців навздогін кинулася за ним.

Яке було наше здивування, коли ми знайшли Мартинка в гамаку, він, як справжня нянька, дбайливо зігрівав своїм тілом малого жовторотика. Всі наші спроби повернути пташення у гніздо не мали успіху – Мартинко уперто не давав нам навіть підійти...

Ми вже й облишили свої наміри і навіть забули цю історію... Але десь через тиждень знову чуємо знайомі звуки – біжимо – думаємо, що ж знову трапилось. Бачимо Мартинка з невеличким горобцем, який намагається підлетіти вгору. Та то ж його малий вихованець, який так необачно випав із гнізда! Вони потоваришували і разом весело проводили час!

За тими спогадами Ланка не помітила, як почала дрімати. Будильник у телефоні спрацював вчасно, сигналізуючи, що час прокидатися. На телефон прийшла SMS «на свято не прийду, мама в лікарні», – то був меседж від Таї... У Ланки зіпсувався настрій. А як же їхні мрії бути королевами балу? Не можна допустити, щоб якась там Катька Гепало чи Людка Зезекало були кращими за них. Вирішила порадитись із мамою.

– Не турбуйся, у твоєї подруги все буде добре, – сказала мама, почувши про мої хвилювання. Спочатку зателефонуй Таї та спитай, чи потрібна допомога.

Я так і зробила, як порадила мені мама. Зателефонувала і запропонувала допомогу. Тайка дуже пережива-

ла, адже мамі зробили операцію — їй видалили апендикс і пообіцяли, що через тиждень мама одужає і скоро буде вдома. А ще і Тайка, і «хвостики» чекали на татка, який вже рік, як на війні... «Не переживай, щось придумаємо», – тихо сказала Ланка. Ланка теж чекала на татка з фронту і дуже добре розуміла, що зараз відчуває її подруга.

До кімнати зайшла мама, сказала, що їде за Тайкою і її «хвостиками» і що на них чекає сюрприз. Десь за годину вся галаслива Тайчина команда була в нас на кухні й смакувала духмяними маминими тістечками з чаєм.

Тая поглядала на годинник – скоро нам треба бути на святі. Вона розповідала, як вони з мамою чекають на тата та, на жаль, не скоро його побачать... Тайка спохмурніла, вже приготувалася заплакати, аж раптом зазвенів дзвінок. Мама пішла відчиняти двері. На порозі стояв Тайчин татко – кремезний чоловік у військовій формі. Він широко усміхнувся, в очах засяяли вогники радості.

– Чи можна увійти до вашої мирної оселі, пані Світлано? – звернувся до Ланчиної мами військовий, обличчя якого було закрито балаклавою. «Який голос знайомий, як у мого татка, » – подумала Ланка і закусила губу, щоб не розплакатись.

– Заходьте, дуже прошу, – промовила мама і подивилася на Ланку. А Ланку вже не стримати – вона летіла до того військового в балаклаві, бо ясно знала – тато приїхав! І до неї, і до Тайки! Оце так сюрприз! Сльози радості котилися по щоках...

– Таточку, як же довго тебе не було... – шепотіла Тайка, обіймаючи татка.

На випускному Тайка з Ланкою були в омріяних сукнях – Ланка в небесно-блакитній, а Тайка – в яскраво-рожевій. На грудях у Таїси красується золота медаль – вона отримала нагороду за високі досягнення у навчанні. Тайка усміхається, бо поряд із нею стоїть справж-

ній мужчина – захисник і воїн – її татко; вона чомусь впевнена, що тепер зможе все і вчитиметься, і стане достойною людиною, як її тато.

Мама Тайки одужала і ми разом планували, до якого навчального закладу будемо вступати, адже попереду у нас – довге і щасливе життя в мирній незалежній Україні.

Могилевич Софія
11 років
Вінницька область
Могилів-Подільський район
Ямпільська ТГ
с. Безводне

МОЇ 10 КРОКІВ

Про кроки у те, що в житті я роблю,
Чим дуже пишаюсь і що я люблю:
Крок перший – родина, то мама і тато,
Що допомагають життя пізнавати,
Подорожувати по всій Україні,
Звичайно, найкраще у любій родині.
Крок другий – навчання, мій клас надзвичайний,
І кожен урок, що цікавий, повчальний,
За добру науку, за лагідний сміх...
Люблю свою школу і друзів усіх.
Крок третій – то море, і гори, й гриби,
Цілющі рослини, могутні дуби.
Я вірю, що душу все має живе,
І повідати може цікаве й нове.
Четвертий мій крок – це бабусина хата,
Я травами мрію у ній лікувати.
Крок п'ятий – міфічні історії, руни.
Легенди – в них мудрості вічне відлуння.
Крок шостий – історія, давні печери,
Де бродять минулого різні химери.

У тата в селі є козацькі ходи,
Я мрію колись повернутись туди.
Крок сьомий – це космос, це диво із див,
Я вірю, що є той, хто все це створив.
Крок восьмий – це танці, малюнки, басейн,
Побільше веселих щасливих пісень.
Дев'ятий мій крок – це подяка солдату,
За те, що є поряд і тато, і мати,
За те, що боронить, що можу я жити
І впевнено далі ці кроки робити!
Крок десятий – це мир у моїй Україні,
Про це я молилася вчора і нині.
Це небо без вибухів, мирна земля,
Щоб всі крокували отак, як і я!

**Переможець номінації
у віковій категорії 14 – 18 років
Коружинець Олеся
16 років
Рівненська область
м. Здолбунів**

ДІТИ ВІЙНИ

Моя бабуся Ольга – дитина війни. Children of war – так називають людей 1937 – 1945 років народження, котрим на час закінчення Другої світової війни було менше 18 років, – так міркувала, досліджуючи родовід. За аналогією, мабуть, і я – дитина війни.

Правда, ще до початку повномасштабного вторгнення росії це словосполучення було для мене «книжковим»: десь там, на Сході йдуть бої за нашу територію. У мене ніби все добре: я маю змогу вчитися, займатися улюбленими справами поза школою, бачитися з друзями, радіти у колі сім'ї, відзначати свята, урочисті події...

Та — ні... Чорні меморіальні дошки на школі нагадують: Павло Петренко загинув у Іловайському котлі, а потім веселий і добрий сусід Мишко Педченко. Щоранку перед школою піднімаю голову, вдивляюся в кам'яні обличчя і мимоволі, підсвідомо: «Дякую, Вам, за ще один день, коли я можу радіти сонцю, мирному дню, просто жити ...».

Війна дала про себе знати у четвер. Щось бахнуло вранці. У школу не пішла. А потім — біженці, сітки, волонтерство, повітряні тривоги, бомбосховища.

Війна змінила моє життя назавжди. Тривожні дні змінили не менш тривожні ночі: відкривалась жахлива реальність бойових дій, розрух, окупації. Почали волонтерити, допомагати біженцям, що втекли від жахів, які заповнили рідні міста та домівки, перетворили їх у руїни. І підсвідомо починаю фіксувати кадри — епізоди нового страшного, а все-таки — життя.

...
Напередодні, 20 лютого, була на святкуванні роковин Уласа Самчука. Згадували статтю «Так було, так буде» — як пересторогу, а нині цитуємо — як гасло: «Видержати, не піднести догори рук, не здатися і не впасти. Щоб бути, щоб жити...».

...
У сусідньому дворі граються хлопчачки у війну. Той, у кого «зброї» найбільше, розподіляє ролі:

- Ти — Україна!
- Ти — США!
- Ні! Я — Україна!

...
У Артемка радість — прийшов із фронту тато! На цілих три дні! Усього на три дні. І знову на фронт.

Тато у проїмі вагонних дверей, Артем іде, підбігає, біжить. Потяг набирає швидкості. Перон закінчився. «Тату, повертайся, я тебе дуже люблю!».

... Катерина і Віта тримають мобільні на парті. Останнім часом вони здружилися. Їхні батьки воюють з окупантами в одному підрозділі.

Звук телефона. Віта хутко вибігає з кабінету. Катерина тривожно проводить очима подругу. Клас відчуває дівчат, їхнє переживання. Після 10 хвилин тиші відчиняються двері: «Усе добре, у них усе добре».

... Саша скинула SMS — вона в Італії. «Як ви там, живі-здорові, слухаєте Наталю Олександрівну? Втікаєте з уроків? Я сумую, не встигаю виконувати завдання. Зранку у нову школу, шкода, що не з вами».

... Сьогодні 10 клас плете маскувальну сітку під час уроків. Добровольці Єгор і Дмитро математику не зробили: списати не встигли. Плели швидко, вправно. «Нехай захищає наших воїнів. І з нас теж якась користь буде».

... Життя продовжується. Нашому класу дали завдання підготуватися до свята всіх закоханих. Раптом чудова ідея від бешкетника Данила: «А якщо поїхати до госпіталю і подарувати нашу любов і тепло захисникам». «Саме у цей день — любов до ближнього. Гостинці, смаколики і добре слово», — підхоплює сусід по парті Олег.

... Змагання з баскетболу серед шкіл громади. Тренування були нелегкими, як і запекла гра. Ось уже і переможний результат, і гасло: «Нашу перемогу присвячуємо ЗСУ!».

... Готуємось до ярмарку. Печемо смаколики, тістечка, звичайно, що з любов'ю. Малюємо картини та плетемо патріотичні фенічки. «Треба зібрати гроші на автомобіль. Разом! Разом нам все під силу!».

...
Львів зазнав ракетного удару, зруйновано будинки, є жертви. Але ми все одно їдемо до Львова, бо планували задалегідь.

Останнє літо разом. Побували в університеті. Вражає велич, краса — храм науки. А вони ж нищать усе наше святе! І мимоволі Франкове: «Дух, наука, думка, воля. Не уступить пітьмі поля». Як би хотілось! Віримо! Так і буде!

Пам'ятник Степанові Бандері, як його бояться орки і недарма:

*Зродились ми великої години
З пожеж війни і з полум'я вогнів -
Плакав нас біль по втраті України,
Кормив нас гніт і гнів на ворогів!*

Боротьба за Україну триває. І ми, діти війни, несемо її тягар на собі, як уміємо і як можемо.

Борідько Кирило
14 років
м. Херсон

МОЇ ТВОРЧІ КАНІКУЛИ!

/Есе/

Літо.

Ні, це не просто літо!

Це літо дві тисячі двадцять третього.

Літо у ЗВІЛЬНЕНОМУ ХЕРСОНІ.

Я, херсонський школяр Кирило, дочекався цього літа. Для мене це літо свободи.

А в тому році літо було інакшим... Це було літо боротьби за звільнення міста. Супротив окупантам, русифікації, чекання на Збройні сили України, підтримка знайомих, учителів, наставників, рідних -

вживу та онлайн. Запевнення, що давали надію: «Все буде Україна»...

І ось все здійснилося, про що стільки мріялося того-річ. Я можу нарешті дозволити собі... творчі канікули!

Літо-2023 розпочалося з... музики! Річ у тім, що я мрію вступити до Херсонського фахового коледжу культури і мистецтв. Тож я не гаяв часу дарма. Я вчився грати відомий музичний твір «Ніч яка місячна...».

Моя рідна музична школа... Наш шкільний концертний рояль... Він зачекався на учнів і вчителів. У рідних стінах під звуки артилерійської дуелі мої пальці бігали по чорно-білих клавішах. Я натхненно грав – і з клавіш так і лилось музичне марево: «Ніч яка місячна, зоряна, ясна...», а камера знімала мій виступ у порожній залі... І в один момент я зрозумів, що дав обіцянку роялю на відродження – і він тепер чекає на сповнений учнівською грою наступний навчальний рік. Він ніби ожив, коли я грав на ньому...

І от наша школа організовує музичний онлайн-курс «МУЗИКА ПЕРЕМОГИ». Як же мені стало в пригоді це відео!

Я подав твір на конкурс і посів I місце, мені пощастило поспілкуватись у zoom-конференції з головою журі – артисткою Ніно Катамадзе! Я був у захваті, як вона підтримала херсонських школярів у своєму зверненні. Я дізнався, що вона родом із Грузії. І в їхній країні також була війна... Ніно підтримувала нас, конкурсантів, теплими щирими словами, підбадьорювала. Крім того, вона пообіцяла відвідати Херсон. Оце буде шоу за її участі!

Але це ще не всі пригоди мого літа.

Нещодавно я розпочав роботу над ще одним творчим проектом, тепер власним, «Кожен день – це свято». Спеціально для цього довелося завести сторінку в інстаграм.

Кожного дня я роблю малюнок до поточного свята. І з таких тематичних «пазликів» складаю маленьку ілюстровану історію та викладаю її на своїй сторінці.

Але все одно, не зважаючи на мою зайнятість (музика, малювання), цього літа я знаходив час на читання книжок.

До моєї домашньої бібліотечки входять не тільки книжки зі шкільної програми, але і нові видання, які я сам обрав для читання. Для мене книга – це товариш, про якого неможна забувати за жодних обставин.

Знали б ви, як мене книжки рятували в минулому окупаційному році! Майже щодня я занурювався у серію яскравих томиків – і «Коти-вояки» стали для мене щирими друзями. Друзями назавжди.

Зараз літо 2023 року в Херсоні хоч і вільне, проте тривожне через обстріли. І важливою частиною моїх творчих канікул стало волонтерство. Я волонтеру в місті. Допмагаю пенсіонерам, наскільки можу, є помічником у благодійному фонді моїх батьків.

Знаю по собі, що люди, які пережили страшний біль війни, ніколи не позбудуться того відчуття, тих думок, які дарують надію: тільки витримати, тільки дочекатись наших... Ми дочекались на звільнення! І в цьому є особиста перемога кожного херсонця.

Тепер ми чекаємо на остаточну Перемогу над ворогом. Але, порівняно з минулим літом, головна відмінність у тому, що, чекаючи, ми паралельно працюємо на Перемогу. Хто як може, як кому по силах.

Особисто я запам'ятав, як допомагав вантажити шини для військових... Це відчуття не порівняти ні з чим – і гордість, і тремтіння в ногах, і сльози радості... А головне, що ти відчуваєш себе не покинутим, а потрібним! І ти, підліток, усім своїм серцем маєш єдність із дорослими мужніми воїнами.

Пишаюся, що я – херсонець, що я – українець!

Ось такі мої творчі канікули. Але вони ще не завершилися! Літо триває!

Михайленко Поліна
14 років
Дніпропетровська область
Криворізький район
м. Апостолове

МОЯ ЧИТАЦЬКА ІСТОРІЯ

Будемо знайомі, мене звати Поліна, мені 14 років і я люблю читати! Дуже банальний початок, але так і є. Зараз ви зможете дізнатися більше про мене і про те, як почалася моя читацька історія!

Я живу в невеликому місті під назвою Апостолове і з дитинства ходжу до міської бібліотеки для дітей, тому мене там дуже добре знають. Я люблю цю маленьку бібліотечку. І навіть, коли вже підросла і створила свою домашню бібліотеку, все одно із задоволенням заходжу туди і беру нову історію!

Змалечку я не дуже полюбляла читання і, як сьогодні пам'ятаю, що мама заставляла мене читати по 50 сторіночок щодня книжки зі списку літератури на літо! Це була надзвичайна каторга для маленької мене. Як справжній ерудит я хутко перегортала сторінки не читаючи. Спочатку одну, потім другу, а врешті і всі 50. Звичайно, я втрачала сенс оповіді та в результаті мало що прочитувала, а коли приходила до мами через 10 хвилин із самовдоволеною посмішкою і словами «я все», то швидко здавалась, бо переказати зміст того, що тільки-но прочитала по короткому опису книжки, який я навіть достеменно не знала, не часто вдавалось! Але насправді я дуже вдячна своїй сім'ї, бо саме завдяки ним я чогось досягла!

Я – особистість творча, в дитинстві займалася різними видами танців, ходила на художній гурток, потім навчалася грати на гітарі, любила читати японські комікси. Її нині дуже люблю малювати, писати різні висловлю-

вання і вірші, слухати подкасти, аудіокниги і, звичайно, вивчати творчості різних авторів!

Справжню любов до книг мені відкрила англійська дитяча письменниця Голлі Вебб зі своєю книгою «Загублена в снігах, або Пухнасточка» – це перша частина пригод маленької киці. Книгу принесла мені мама, коли я дуже хворіла. З неї усе і почалося, з доброї та проникливої історії, з якої дитина розуміє, що в світі є хтось слабший за нас і потребує турботи і піклування. Справді, у свій час вона дуже вплинула і розчулила мене. В результаті я була одержима котами, шукала книжки про них! І натрапила на величезну серію циклів пригодницьких романів-фентезі, створену британськими письменниками під загальним псевдонімом Ерін Гантер. Згодом я взялася за нову цікаву серію книжок «Енн із Зелених Дахів» канадської письменниці Люсі Мод Монтгомері, яка цілковито підкорила моє серце своєю щирістю та світлом, яке струменіє зі сторінок цієї книги! Одна з основних тем – це зростання і саморозвиток Енн. Історія показує, як вона з маленької дівчинки перетворюється на молоду жінку, здатну долати труднощі і проблеми. Вона виявляється допитливою, енергійною, амбітною та незалежною особистістю. Однак у своєму дорослому житті Енн стикається зі стереотипами і очікуваннями відносно ролі жінок у суспільстві, тож у цій книзі можна розглядати деякі аспекти, пов'язані з жіночими правами. Мені дуже подобається, коли у книгах піднімаються теми рівноправ'я, самостійності й бажання бути незалежною. Межує з цією думкою книга «Дівчата за право вибору» британської письменниці Лінди Ньюбері. Ця історія саме про рух за права жінок. А ще про дівчинку Поллі, яка знайомиться із новими сусідками та таємно приєднується до дійства, про те, як насправді юній леді живеться в епоху зламу, як доводиться миритися із настановами та правилами батька, і що насправді найбільше гризе юне серденько. Взагалі ця

книга мені запам'яталася і тим, що ім'я головної героїні співзвучне з моїм, одразу починаєш асоціювати себе з певним героєм. Подібна історія сталася і у книзі «Полліанна дорослішає» Еліонор Портер. Звичайно, це друга частина всім нам відомої історії «Полліанна», але чому я згадую саме її?

Не так давно я отримала цю другу частину в подарунок від знайомої! Я дуже люблю всіх своїх друзів і задоволена своїм оточенням. Вони також частково впливають на те, що я читаю. У моєму житті був такий період, коли я сприймала тільки історії від видавництва «Академія», бо мої подружки були дуже захоплені такими книжками, як «Помста» «Хікі шукають любов» Юлії Чернієнко, «Пампуха» Алевтини Шавлач, «Поцілунок був не останній» Оксенії Бурлаки тощо і постійно їх обговорювали. А я була, так би мовити, «не в темі». Але в результаті, після прочитання вище названих творів, я зрозуміла, що це трішки не моє. У всіх різні смаки і, на мій погляд, це підліткові книжки на один вечір. Мене вони не зачепили.

А ось книжка, яка мене насправді вразила – це «Зелена миля» відомого американського автора Стівена Кінга «Останній шлях – шлях зеленою милею.» Твір, від якого часом неможливо стримати сліз. «Час забирає все, хочеш ти цього чи ні, час усе відносить геть, і зрештою залишається тільки темрява. Часом у тій темряві ми зустрічаємо інших, а часом втрачаємо їх знову». З так званим «королем жаху» я познайомилася через книжку «Керрі», яку мені подарував старший брат. Я прочитала її на одному диханні під час поїздки в табір, тому можу сказати, що це саме той твір, від якого тебе охоплює почуття страху, а тіло покривається злостивими мурахами.

Взагалі, саме після цього випадку, я виробила звичку читати у дорозі. До таких моїх улюблених «дорожніх книжечок» належить також роман «Маленькі жінки» Луїзи Мей Олкотт. Це досить атмосферна книга про

чотирьох сестер і їхні долі. Вона наповнена глибоким сенсом про буденні радощі, любов сестер і душевну доброту. Подорожую я досить часто, тому що це для мене, ніби друге дихання. Життя в іншому місці відчувається зовсім по-іншому. Ти водночас розширюєш свій світогляд, дізнаєшся багато чого нового і просто відпочиваєш від рутини. Якщо поглянути на весь цей опис, то можна сміливо асоціювати свої подорожі з новими книжками, а коли ти поєднуєш ці дві складові, то отримуєш незамінну насолоду! Тому читати в дорозі – це окрема втіха.

Останньою книгою, яку я читала під час подорожі була збірка оповідань улюбленої Агати Крісті «Останній сеанс». Дуже кумедна вийшла історія з цією книжкою, бо коли я обрала її в книгарні за палітуркою (ну всі ми хоч раз так робили), вважаючи її за черговий детектив, я не потрапила в жоден зі своїх здогадів. Так, це збірка містичних творів від Агати, яка, на жаль, мені здалася досить пріснуватою. Але своєї думки про авторку я не змінила, бо дуже полюбила її історії, такі як «Убивство Роджера Екройда», «Убивства за абеткою», «І не лишилось жодного», «Вбивство у «Східному експресі»», остання, до речі, дуже вразила мене під час перегляду у кіно, в більш молодшому віці. Я зробила висновок, що книга все ж таки мені ближче, бо там розкривається внутрішній світ героїв, і ми можемо краще зрозуміти їх та їхні дії.

На даний момент я б дуже хотіла познайомитися з книжкою «Уявний друг» Стівена Чбоскі. Мене захоплює атмосфера цієї історії, її містичність та загадковість: «Уявіть... Що зміниться все... І доведеться рятувати всіх, кого любите». Мені подобається стиль написання цього автора, я читала його книжку «Привіт, це Чарлі, або Переваги сором'язливих», також дивилася екранізацію. Обидві книги розкривають проблеми підліткового віку з усіма труднощами, новими емоціями, переживаннями і відкриттями.

Нині моя улюблена книга – «Квіти для Елджернона» Деніел Кіз. «Покладіть квіти на могилу Елджернона – це дуже важливо... хоч я і не пам'ятатиму чому». Що треба зробити, аби суспільство тебе полюбило? Чарлі спробував все. Він переконався, що проміжок «нормальності», який сприймає соціум дуже вузький». Також мені дуже полюбилася невелика трилогія «Марічка і Червоний Король» української письменниці і художниці Марини Рибалко. Хоч вона і зовсім дитяча, але мені подобаються характери героїв, легкість, з якою перегортаєш сторінки і яка викликає усмішку на обличчі. Я прочитала її на одному диханні в період частих відключень світла, вона затягує своєю атмосферою і фантастичним світом, в який поринаєш із головою. Вразила мене історія «Як дві краплі води» Йоанни Ягелло, загалом її можна назвати «виходом за рамки» серед класичної підліткової літератури. Розділи, на які поділена книга, чітко передають її атмосферу і тяжкість. З кожною сторінкою ти все більше розумієш психологію героїв і важкі наслідки травматичних подій. «Поліція з'ясовує обставини того, що трапилося. Що трапилося? Трапляється, наприклад, чхнути чи позіхнути на уроці. Трапляється форму на фізкультуру забути. Смерть теж трапляється? Ні, це те, що буває лише раз».

Щось ми засиділися трохи, пропоную вам заварити собі кави... «Найзапашніший кардамон купують нелущеним. Із сухих зелених стручків слід старанно вилущити маленькі чорні зернятка. Мелену каву, найкраще арабіку, зварити в джезві, додаючи зернятка кардамону. Пропорції: дві чайні ложечки кави з верхом і 4-5 стручків кардамону на велику чашку кави. Напій настояти протягом 5 хвилин, тим часом підігріти молоко (стежити, щоб не закипіло, якщо не любите пінки). Запарену каву перелити до великої чашки й долити молока. Підсолонити медом. Кава з кардамоном розігріває, бадьорить і покращує настрій». Я сподіваюсь, що ви зрозуміли, про

яку книжку йдеться. Звичайно, «Кава з кардамоном» також польської авторки Йоанни Ягелло.

Спробуйте, а ще краще прочитайте саме цю книжечку. Смакує незвичайно! Було приємно познайомитися, дякую за ваш час!

Панова Вероніка
12 років

Миколаївська область
Баштанський район
селище Березнегувате

ПОГОДА В ДОМІ

Мене і моїх однолітків ще називають «тінейджерами», бо ми – підлітки у віці 13-20 років. Це вік, коли ти вже не малюк, який мало що розуміє, але й не дорослий, який вже має багато обов'язків. Вважається, що в нашому віці багато емоцій, море ідей та розваг, купа друзів та безліч зустрічей. Але ми, мабуть, виглядаємо інакше. В наш час багато спілкування проходить через інтернет: розмови, перегляди фільмів, ігри на комп'ютері, музика та навчання. Covid-19 та війна ще більше ускладнили ситуацію – ми не виходимо з дому. І тому мої знайомі весь свій час сидять у гаджетах. Навіть якщо йдуть вулицею чи переходять її. І ми вже до цього звикли і сучасний світ не уявляє свого існування без інтернету та нових електронних штучок.

З якими проблемами ми ще стикаємося?

Часто обговорюємо стиль одягу. Зараз більшість моїх ровесників, та й дорослих, носять чорний одяг. Такий одяг давно у тренді. Широкий одяг не важливо якого кольору носять більшість підлітків. Останні роки був популярний одяг «оверсайз», але нині дівчата переходять на більш простіший, повсякденний одяг. Сукні, юбки, шорти, штани стають не такими широкими. Дуже рідко тепер можна побачити дівчат на високих підборах, бо всі ходять у кросівках. Звичайно, так зручніше.

Особисто я наслухалась про проблеми своїх одноліток із батьками. На мій погляд, мої ровесники просто хочуть здаватися дорослими і ведуть себе дуже агресивно і у школі. Я вважаю, що батьки повинні теж вчитися тому, як поводити себе з дітьми, а не все забороняти та часто кричати на дітей. Ми з мамою завжди розмовляємо спокійно. Часто сміємось і жартуємо. Але я бачила скільки разів, коли діти щось питали у батьків, а ті відповідали їм грубістю або просто говорили: «Замовчи ти нарешті».

А ще проблема в тому, що багато з моїх знайомих дівчат вважають, що вони негарні, мають зайву вагу. Тому сидять на дієтах і наносять на своє обличчя купу косметики. Мабуть, батьки їм нічого не пояснюють, що вони гарні.

Моя мама працює викладачем у ліцеї і тому про депресивний стан у людей я чула і від неї також. Спостерігаю це і у своїх однолітків та однокласників. Вони замикаються у собі і гірше вчаться. І все через якусь образу. Вважаю, що такі діти самотні не тільки в школі, а й вдома. З нами у школі часто працює психолог. Вона радить нам гартувати свою силу волі, впевненість, працьовитість, переборювати себе і свої негативні емоції і звички. Але цього недостатньо. Як каже моя мама «багато залежить від погоди у домі». А я впевнена, що також і від достатку у домі, бо більшість кращих учнів нашої школи – це учні, де у сім'ях є достаток. Деякі учні на літніх канікулах ще до війни їздили закордон країнами Європи, щоб вдосконалити англійську мову. І це допомагає їм у навчанні.

А ще я люблю мріяти і обожаю природу, особливо диких тварин і дуже шкода тих, яких покинули господарі. Моя мама каже, що у нас на Березнегуватщині багато зруйнованих сіл і блукають покинуті домашні тварини.

А ще наш класний керівник і моя мама наголошують, щоб ми вчилися і не витрачали час марно, а з роками стане багато чого зрозумілим. Я слухаю ці поради, здається, вчусь непогано, люблю сидіти в телефоні, але їй перечитую усю програмову літературу та ще дещо цікаве для себе. Мою маму люблять її учні і мені це дуже приємно і радісно. Я нею пишаюся.

МОЯ УКРАЇНА. З ВІРОЮ У ПЕРЕМОГУ

Ніхто з нас не обирав війну. І тим паче діти, покоління яких уже вирросло на сході країни під звуки вибухів і серед безкінечних руйнувань. Руйнувань будинків, життів, історії цілого народу. Діти у час війни, здається, автоматично стають дорослими. Проте навіть дорослі діти вміють мріяти, любити, бути допитливими, дружити, піклуватися і вірити. Зокрема, вірити у Перемогу.

**Переможець номінації
у віковій категорії 11 – 13 років**

Чепель Валентин
11 років

**Житомирська область
Хорошівська ТГ
с. Теренці**

МИ ОBOB'ЯЗКОВО ПЕРЕМОЖЕМО!

— Кожна людина повинна йти до перемоги. І не важливо, якими кроками — великими чи маленькими. Головне, щоб ці кроки були. Не тільки чийсь татусі, чоловіки, брати чи наречені повинні обороняти нашу країну, займатися волонтерством, донатити. Сучасне покоління просто зобов'язане творити майбутнє своєї країни. Тому варто відчувати себе дорослішим за свій вік, виділяти менше часу на комп'ютерні ігри, гортання стрічки «Тік Току»... Не треба на когось перекладати відповідальність, а діяти. Тоді й на душі стає легше. І жити спокійніше.

Отак міркував уголос тринадцятирічний Максимко, роблячи олівцем штрихи на папері. Мама з гордістю слухала не по-дитячому мудрі слова її сина. Він знову загорівся бажанням створити гарний малюнок,

виставити його на шкільний аукціон, а отримані гроші відправити на потреби ЗСУ. Це хлопчина робить не вперше. Ще минулого літа, коли війна, здавалося, дихала прямо обличчя, Максим не сидів склавши руки. Усе, що отримав за продані вишні, які майже самотужки обірвав, віддав для військових маминій знайомій волонтерці тітці Надії.

У такі моменти він теж почував себе героєм. Звичайно, не таким, як на фронті, але те, що він відмовив собі у покупці нового телефону, викликало у ньому гордість за самого себе. Навіть найближчі друзі Сергій та Сашко іноді кидали йому шпильки, мовляв, залиш гроші собі... А то їй спеціально дратували, кажучи, що відмовив собі у такій необхідній речі ї тепер його телефон не такий крутий, як в інших хлопців.

Усе це Максим пам'ятав. У серці часто виринала образа на друзів, які не розуміли його. Вони без докорів сумління купували у місцевому магазині і цукерки, і морозиво, і фрукти, і шоколад... Так вони буцімто тамували біль, завданий війною. А хіба йому, Максимкові, не було боляче та страшно? Ще і як!

Довго не міг заспокоїтися, коли навесні 2022 року за сорок кілометрів від них вибухнув склад боєприпасів. Тоді здавалося, що їхній будинок гойдався, мов човен на воді. Двері самі відчинялися. Було неймовірно лячно! Але і це не похитнуло планів хлопчини. А навпаки, він ще більше хотів допомагати тим, хто захищав його спокій.

І ось тепер з олівцем у руках Максим знову робив спроби писати картини, де зруйновані будинки нагадували про жахіття війни.

Цього разу охочих придбати його роботу чомусь було мало. Ніби ї старався, а вийшло не гірше, ніж минулого разу. У якийсь момент він навіть хотів відмовитися від свого задуму. Та все ж вирішив ризикнути. Узявся за роботу, виконати яку було для нього надважко. Але ще

важче було розуміти, що гинуть люди. І ти мусиш, повинен зробити усе, що залежить від тебе, щоб урятувати хоча б одне життя...

Узявши світлину, на якій був зображений стомлений боєм воїн, хлопчина узявся до роботи. Не думав ні про що, окрім того, що знайома волонтерка знову збирає кошти на новий квадрокоптер.

– Там, на Сході, воює тато мого однокласника, мій сусід, родич. Мені не смакують цукерки, коли я згадую про них. Мій обов'язок – допомагати! – так він тлумачив мамі про необхідність свого нового заняття.

Не одразу все виходило так, як хотів Максим. Але наполегливість була його найкращим другом та помічником. І робота таки вдалася. Потім створив ще кілька подібних малюнків. Вони були досить майстерними. І їх купили! Хлопчина дуже зрадів, але й розумів, що спонукало людей до цього бажання жити під мирним небом. А це – найголовніше!

І ось гроші за малюнки Максимко знову несе до волонтерки тітки Надії. Крокує вулицею з таким відчуттям, ніби ворог от-от буде знищений. А сонце, що сяє з неба, не буде затьмарене польотами дронів та ракет.

Раптом позаду себе він почув дитячий голос:

– Максимчику!

Озирнувся. Неподалік від нього стояв Костя, хлопчик із сусіднього двору, і тримав у руках маленьке пухнасте диво. Це було сіре кошенятко.

– Ось, візьми, – промовив несміливо малюк. – Це Пушок. Він ду-у-у-же добрий, – прошепотів хлопчик, навмисне розтягуючи звуки. – Там, на війні, він буде дарувати тепло. І заспокоювати.

Максим ледве вимовив слово «дякую». Бо заплакав... Уперше за час війни. Не шукав пояснення сльозам. А просто їх ковтав... Просто йшов далі... Вулицею. До знайомої волонтерки. Тримав гордо голову.

Лише маленький Пушик відчував на своєму носикові його солоні сльози та муркотів. Заспокоював. Бо і він, мабуть, по-своєму, по-котячому, розумів, що не треба плакати, а вірити, дуже-дуже, що ми переможемо. Наполегливістю, силою духу, зброєю, вірою. Обов'язково ПЕРЕМОЖЕМО!

Суродін Герман
11 років
Запорізька область
Василівський район
/тимчасово м. Запоріжжя/

КОЛИ МІЙ ТАТО НА ВІЙНІ...

/Уривки з мого щоденника/

24.02.2022

Рано-вранці мамі подзвонив тато з відрядження і повідомив, що почалася війна. Росія напала на Україну. Їде до військкомату, щоб захищати нас. Сказав, що нам негайно потрібно зібрати необхідні речі та виїхати до Запоріжжя. Потім подзвонили зі школи й сказали, щоб я до школи не їхав. Сьогодні я вперше почув, як плаче моя мама...

26.02.2022

Виїхати поки що не можемо – немає вільних місць. Та ще маємо надію, що прийдуть наші і погонять цю рашистську мерзоту назад (як каже моя мама) у болота. Ніч, біля одинадцятої. Під вікнами нашої квартири проїжджають гармати, військові машини без будь-яких розпізнавальних знаків. Ми з мамою і старшим братом дивимося на цю колону і не можемо повірити, що це відбувається тут і зараз на нашій землі.

28.02.2022

9.45 ранку. Зараз я сам вдома. Мама разом зі старшим братом пішли до магазину, щоб щось купити їстівне.

Адже майже всі продукти закінчилися. Чекаю. Сиджу дивлюся новини, тому що по всіх каналах тільки новини про те, що почалася війна.

12.30. Нарешті мама і брат повернулися! Купили крупи, консерви, цукор, чай, свічки (на всяк випадок). Сказали, що довго стояли в черзі за хлібом. Нашій сім'ї дісталася півхлібини. Але ж то нічого. Головне - купили борошно. Мама напече коржиків.

12.03.2022

Їздили у Дніпрорудне. Мамі сказали, що в одному магазині продають м'ясо і молоко.

Я їх побачив – цих рашиків! Вони як зомбі: такі ж брудні, і з такими ж скляними очима. Мама сказала, щоб я не дивився на них. Я не злякався, але було якось гидко. І ще ці прапори-ганчірки їхні всюди...

01.04.2022

Проходили біля моєї гімназії. Орки знімали наш прапор і вішали той, чужий. Мама знову сказала мені, щоб я не дивився туди. Коли трохи відійшли, вона сказала, що коли прийдуть наші і викинуть цих покидьків із міста, то обов'язково знімуть та сплять їхній триколон. Я хотів би на це глянути, а ще б зняти на телефон!

06.04.2022

Сьогодні я побачив таке, що вже ніколи не забуду. Кадірівці били нашого односельця, який був в АТО. Ми йшли до мого дядька, маминого брата, він живе через дві зупинки від нас. Я побачив, як п'ятеро бородатих озброєних чоловіків у військовій формі витягли з будинку чоловіка та почали бити його ногами та прикладами автоматів. Мама сказала, що треба швидко йти, закривала мене собою, але я все бачив. Він був весь у крові. Його кинули у причіп пікапу і повезли в бік Енергодару. Від свого дядька я почув, що кадірівці знайшли військового, який був в АТО. А здав атовця його ж тесть за пів літра самогону.

24.04.2022

Великдень. Зазвичай у цей святковий день ми ходили до нашої сільської церкви, їли смачні пасочки, билися з братом крашанками, щоб дізнатися, хто сильніший. Але не сьогодні. Найсумніше свято в цьому році. Зранку мама спекла маленькі пасочки та й пішла по хліб. У магазині продавчиня змусила її взяти «бесплатніє рускіє паскі». А як не візьмеш, якщо орк з автоматом стоїть біля каси? Вдома мама викинула чужі паски у смітник, сказала, що можуть бути отруйними. Від цих нелюдів можна чекати чого завгодно.

16.06.2022

Сьогодні приходила якась наглуха жінка і двоє рашиків з автоматами. Сказала моїй мамі, щоб я готувався йти у вересні до школи. Якщо не піду, то маму можуть «лішити батьківських прав», а мене відправити на росію.

Виїзд до Запоріжжя забронювали на 27.06. Збираємо речі. Головне – упакувати комп, бо як без нього?..

27.06.2022

Нам подзвонили і сказали, що виїзд сьогодні відміняється, тому що в с. Кам'янському (через яке потрібно їхати) рашисти розстріляли нашу фуру з продуктами.

29.06.2022

Сьогодні їдемо! Тато дуже зрадив, що нам, нарешті, вдалось забронювати місце. Беремо тільки комп та найнеобхідніші речі. Зимовий одяг не беремо, маємо надію, що до зими повернемося додому. Добре, що мій щоденник можна скинути на флешку. Адже флешку легше сховати, рашики її не знайдуть. Ховаю її у потайне дно валізи. Сказав про це мамі. Мама поклала флешку у шкарпетку, шкарпетку у таку ж купу шкарпеток разом із білизною. Сказала, що так точно не знайдуть. Було прикольно! Це як грати у розвідників!

04.07.2022

Ми у Запоріжжі. Їхали вісім годин. У нашій маршрутці було 12 дітей та 8 дорослих. Проїхали шість блокпо-

стів рашистських і п'ять наших. У Василівці орки обшукували нас і перевіряли документи. В дорозі нашу колону обстріляли рашики. Було дуже крінжово! Просто капець! Мале дівча дуже кричало. Одна машина загорілася, щось від неї відлетіло і впало прямо на задні двері нашої маршрутки. Наша сумка потрапила під вогонь. Мамин паспорт трішки поплавився. Головне, що всі залишилися живі... Які ж ми були щасливі, коли, нарешті, побачили блокпост із нашими військовими, з нашим українським прапором! Ми всі повиходили з маршрутки, тому що кожен із нас хотів обійняти українського воїна, потиснути йому руку. А він якось ніяковів від того, що нам довелось проходити ті всі тортури. Приїхали на Космос (є такий район у Запоріжжі). Нас нагодували волонтери. Було смачно, бо я був дуже голодний! І, бінго! Я вперше, за чотири місяці, скуштував апельсинів! Вдома вони зникли, коли почалася війна. Дітям можна було брати, скільки захочеш. Я їх так люблю!

Ми жили у знайомих, які нас прихистили. Сьогодні переїжджаємо в орендовану квартиру.

10.08.2022

У новій оселі добре. Моя мрія здійснилася - мені купили ролики! Поруч є класний парк. Катаюся там, звісно, коли немає повітряної тривоги. Останнім часом вона лунає дуже часто. Спочатку я лякався, коли вона вмикалась. Але вже починаю помічати, що звикаю до неї. Але все рівно, тут зараз краще, ніж вдома. Тато дзвонить кожного дня рівно о 18.00. Така домовленість. Мама відкладає всю свою роботу і чекає дзвінка. І ми теж з братом чекаємо. Дуже скучив за ним...

12.09.2022

Знову ця школа! Я думав, якщо війна, то все - навчатися не потрібно. Але ні! Перейшов у 5-Б клас. Добре, що хоч у своїй гімназії «Софії» залишився там зі своїми однокласниками. Виявилось, що всі мої однокласники, вчителі, класний керівник та директор школи також

виїхали з Дніпрорудного. Хтось живе у Львові, Вінниці, Дніпрі, хтось в Італії, Чехії та Польщі. Слава інтернету – я можу бачитися і спілкуватися з кожним, хоч десять разів на день!

29.12.2022

ТАТО ПРИЇХАВ! Класно! Вся сім'я разом! Його відпустили на три доби. Зможемо зустріти разом Новий рік. Від нього пахне порохом і землею. Гарна військова форма, але дуже брудна. Мама збирається її прати. Тато привіз нам із братом подарунки: два шеврони з прикольними написами проти руських орків. Я щасливий, що можу обійняти тата! Він – справжній герой!

15.01.2023

Грав сьогодні в Roblox з американцями та поляками. І тут, зненацька, в гру увійшов рашик. Почав розказувати мені, що вони на нас не нападали. Я вже замахався їм заперечувати і доводити, що це не так. Я просто йому почав співати гімн України і розповідати вірші Тараса Шевченка. Рашик здався і вийшов із гри. Не зміг витримати такого навантаження українського контенту!

03.04.2023

Моя мама – бібліотекар. Нарешті вона знайшла роботу, адже шукала її у бібліотеках міста дуже довго. Зраділа, коли директор дитячої бібліотеки «Юний читач» запропонувала їй місце роботи. Це майже поряд із нашим будинком. Сьогодні в неї перший робочий день. Нудно без мами! Вже звук, що вона завжди поруч.

10.05.2023

Втомився вже від цих компігор. Прийшов подивився, де працює мама, записався у бібліотеку. Дуже класна бібліотека! Багато цікавої художньої літератури. Переважно вся – українською мовою. Деякі книги я бачив тільки в інтернеті. А тут випала така можливість почитати їх. Вдома у нас є маленька бібліотека, але книги довелося сховати у підвалі, адже вони всі українські. А ще сховали наш прапор і вишиванки (поклали у трилітро-

ву банку та закопали під картоплею). Коли повернемося додому, то все дістанемо.

01.06.2023

Перший день літа. Сиджу, їм смачні цукерки. Сьогодні був у бібліотеці на святі. Чого там тільки не було! Аніматори, фокусник, якісь східні танці, але то більш для дівчат. Роздавали цукерки. Мені дали аж два подарунки. Цукерки топові! Але я чекав на пожежну машину, яка повинна була під'їхати до бібліотеки після обіду. Діждався. Спершу надягнув форму і каску пожежного, а потім гасив умовну пожежу зі справжнього шлангу справжньої пожежної машини. Це круто! Хочу бути пожежником!

10.06.2023

Нарешті, канікули! Закінчив 5-Б клас. Оцінки топчик, тому що працював весь рік, як віл! Тепер можу відпочивати. Шкода, що знову не зможу побувати на морі. Та й у Дніпрі не покупаюсь, кажуть вода відійшла від берега на 20 метрів, тому що підірвали Каховську ГЕС. Багато людей, тварин постраждало. Мого Каховського моря, біля якого я ріс, більше немає... Ненавиджу цих орків! Через них багато чого я не можу зробити, те що планував: поїхати всією родиною на море, піти з татом на риболовлю, посидіти в Макдональдсі, як колись, до війни. Через них моя сім'я не разом. Через них я не ба чусь з татом!

03.09.2023

Літо пролетіло, як один день. Знову вчитися! Так не хочеться. Та що поробиш – треба. Побачу онлайн своїх однокласників. Дуже хочеться повернутися додому. Прийти до своєї школи: пробігтися її коридорами, побачити своїх друзів, новий клас, з'їсти перепічку у шкільній їдальні. Нарешті посидіти за партою, почути дзвоник з уроку і на урок (зараз я чую тільки сигнали повітряної тривоги і вибухи в місті). Думаю, що наступний запис у щоденнику буду робити вже дома, сидячи

за своїм робочим столом. На полиці будуть стояти, як завжди, українські книги, мої шкільні підручники та зошити. А поряд з ними — наш синьо-жовтий прапор із тризубом!

Тато обіцяв, що вже скоро... А мій тато завжди тримає своє слово!

Ковальова Єсенія
13 років
Чернігівська область
м. Остер

Я ПЛАЧУ...

Я плачу сльозами дитини,
Що чекає дзвіночка від тата...
Ридаю сльозами дружини,
Що на фронт проводить солдата...

Я страждаю зруйнованим містом,
Що вцілілих будинків немає...
Відчуваю себе тим намистом,
Що щодня намистинки втрачає...

Я сумую покинутим садом,
Де не чути пісень солов'їних,
Плачу деревом, знищеним градом...
Я спустошена, як ці руїни...

Та десь глибоко в серці надія
Ще не згасла і потайки гріє,
Додає мені сил, віри в мрію,
Що скінчиться війна й безнадія...

Зачена Ілля
13 років
Черкаська область
м. Кам'янка

Ти розквітай, моя країно,
Після тужливої зими.
Війна не здатна на коліна
Тебе поставити. За мир
Усі ми молимося до Бога.
Рівняєм стрій, б'єм ворогів.
Не за горами – Перемога!
Квітуй крізь тисячі віків.

Ольхова Олександра
12 років
Чернівецька область
Дністровський район Сокирянська ТГ
с. Василівка

НЕ ПЛАЧ, ЖУРАВЛИКУ!

Не плач, журавлику, у далині тужливо.
На хмарках високо здіймайся в небеса,
Лети незламно та красиво
Над берегом могутнього Дністра.
Лети, мій друже, та не зупиняйся
І пам'ятай своє гніздечко золоте,
В село моє швиденько повертайся,
Як тільки перший пролісок зійде.
Тебе я дуже буду виглядати,
Проситиму лиш миру на землі,
З молитвою лягати і вставати,
Щоб чути вранці клекіт у вікні.
Для тебе намалюю я веселку
І сонечко, що сяє угорі,
А ще зелену і квітучу стежку
До щастя на моїй Землі!

Громак Поліна
13 років
Сумська область
м. Глухів

Я ПОДУМКИ ЛИНУ...

Був світанок. З боку кордону чулися вибухи, які наближалися й наближалися, загравою спалахуючи за засніженим полем... Так 24 лютого 2022 року війна увірвалася в моє життя, наше життя. Було страшно... Страшно й зараз, коли виє сирена, коли здригається повітря, коли в нічному гулі ввижаються рашистські танки... Та в серці живе ВІРА: віра в міць ЗСУ, віра в силу єдності нащадків козацького роду, віра в незламність рідної України, віра в ПЕРЕМОГУ.

Вона прийде. А я обов'язково пройду її героїчними шляхами.

Початком мого маршруту буде пункт пропуску «Бачівськ», де наші прикордонники першими вступили в смертельний бій з путінськими загарбниками... На відновленому кордоні я з гордістю прочитаю напис «УКРАЇНА» і відчую неймовірну любов до землі, политої кров'ю борців за свободу і незалежність, до просторів, уквітчаних цвітом калини, до краю, де я народилася і який не покинула в найскрутніші і найстрашніші дні війни...

Обов'язково відвідаю Охтирку – містечко на рідній Сумщині, яке опинилось в оточенні російських військ на початку вторгнення. Попри запеклі бої, облоги та обстріли місто не скорилося окупантам і було нагороджене званням «Місто-герой». Покладанням квітів та хвилиною мовчання вшаную пам'ять загиблих мирних жителів та воїнів, серед яких Інна Дерусова – сержант 58-ї окремої мотопіхотної бригади імені Івана Виговського Збройних сил України, перша жінка Герой України, якій це звання було присвоєно посмертно.

Я обов'язково побуваю в Маріуполі й на понівечених стінах «Азовсталі» намалою червоні маки – символ нескореності, стійкості та мужності українських воїнів. Оборонці маріупольського заводу «Азовсталь» зламали плани противника із захоплення сходу України та відтягнули на себе величезні сили ворога. Розуміючи, що підмоги, напевно, не буде і цілком імовірно, що на них чекає смерть, захисники продовжували боротися до останнього з вірою в Перемогу, з вірою в Україну. Я подумки стану з ними до строю і заспіваю:

Моя кров – Азов!
Не плач моя люба!
Воскреснемо знов!
Моє серце – сталь!

Не зможу оминати Бучу. Тут відбулося масове вбивство українського цивільного населення. Не буду стримувати сліз. Підпишусь під кожним словом вимоги до Міжнародного кримінального суду щодо розслідування злочинів «росії» та справедливого покарання.

Я обов'язково побуваю в Бахмуті, щоб побачити, як він відроджується, відбудовується, як вписує в історію імена полеглих за його свободу.

В Одесі обійму своїх родичів, які перейшли на українську мову спілкування, які ніколи не сумнівалися в Перемозі і завжди казали: «Усе буде Україна». Ми разом пройдемо новими екскурсійними маршрутами, пов'язаними з героїчним протистоянням російській навалі. Неодмінно вислухаємо колоритні одеські подробиці про внесення історичного центру Одеси до Списку всесвітньої спадщини-Reuters.

Потім відвідаю Львів – місто, яке стало прихистком для багатьох біженців-українців. Слова подяки висловлю всім, хто допомагав під час лихоліття, хто довів справами, що єднання – сила.

Я не можу оминати Крим. Піднявшись на вершину Ай-Петрі, буду довго милуватися синьо-жовтим прапо-

ром, який майорітиме над півостровом, нашим, українським. А сині хвилі Чорного моря, наближаючись до піщаного пляжу, відтворюють кольори рідної символіки. Так, Крим – це Україна.

А потім попрямую до Києва – столиці, серця неньки України. Сивий Дніпро, прикрашений мереживом мостів, несе свої цілющі води до Чорного моря, квітнуть каштани, на очах виростають багатоповерхівки, усміхаються люди. Україна відроджується, розбудовується, розправляє свої жовто-сині крила під вільним небом Європейського Союзу.

Я стоятиму на Майдані Незалежності – центральній площі Києва, де відбувалися найважливіші для нашої країни історичні події. Серед них – свято на честь нашої ПЕРЕМОГИ над рашизмом. І серце сповниться гордістю за наш український народ, маленькою часткою якого є і я.

Коли стає страшно від вибухів мін,
Я очі заплющую й подумки лину
В майбутнє, де – МИР і свята ПЕРЕМОГА...
По рідній землі простяглася дорога.
Я бачу міста, що зростають казково,
Я чую щасливі пісні колискові.
Я бачу воскреслу мою Україну,
Квітучі сади з буйним цвітом калини.
Вже діє відчутна підтримка всіх друзів,
Бо ми назавжди в Європейському Союзі!
Я маки посію у чистому полі.
Це – пам'ять про тих, хто загинув за волю.
Слава Україні! Героям Слава!

Гуменна Уляна
11 років
Тернопільська область
м. Збараж

Я МАЮ ПРАВО НА ЖИТТЯ

Життя. Що ж таке «життя»? На мою думку, життя – це проміжок часу від народження до смерті, яке потрібно прожити гідно, з честю і по совісті.

Гідно для мене – це з Богом у серці. Право на життя має найбільшу цінність для людини і є передумовою всіх інших прав.

З 24 лютого 2022 року Росія забирає в нас найважливіше право – право на життя. Через обстріли, полони, жорстоке ставлення російських воїнів до українських людей, через запуски «шахедів», бомб, ракет гинули та продовжують гинути українці.

Хто придумав війни? Чому вони виникають? Чому дорослі не можуть домовитись? Адже завжди можна вирішити справи по-доброму. Потрібно тільки трошки задуматись, часом поступитись комусь, стиснути зуби, кулачки. А що буде далі? Що буде після...? Ви подумали? Я ненавиджу тих, хто вбиває. Ненавиджу тих, хто робить боляче!

Серед поранених та вбитих є багато вагітних жінок. Мені страшно дізнаватися, що росіяни активно, безжалісно винищують українську націю, вбивають ще ненароджених дітей, молодих дівчат та юнаків, школярів, немовлят. Діти мають право народитися, розвиватися, навчатися в школі, усміхатися, грати у піжмурки, але москалі забрали право «жити» у невинних дітей.

Зараз кожен із нас зрозумів – наскільки дорогоцінним є життя. Я дякую українським воїнам за те, що боронять його.

На щастя, жодний член моєї родини не постраждав через повномасштабне вторгнення і мені незнайомий

звук ракет біля мого вікна, вибухи в моєму населеному пункті, але страх за рідну Україну і за свій народ я знаю добре.

Мій хрещений батько зараз перебуває в ЗСУ, і я переживаю та молюся за нього, щоб якнайскоріше закінчилась війна. Щоб я, як і всі українські діти, могла насолоджуватися дитинством, веселитися, і головне: не переживати, що здоров'я і життя моєї родини може бути під загрозою. Але жорстокі росіяни забрали в мене цю можливість. Чому? Я задаю собі це запитання і ніяк не можу зрозуміти.

Завдяки війні я подорослішала і зрозуміла, що у світі є як хороші люди, так і такі, які перетворюють наш світ на пекло. Опам'ятайтесь, росіяни! Зупиніться! Російські матері, ваші діти також гинуть! Невже ви цього хочете? Божа заповідь каже: не вбивай! Ви ж вірите у Бога! Ви можете зупинити війну! Ніколи не пізно зупинитись!

Я маю право – ЖИТИ!

Павленко Софія

12 років

Івано-Франківська область

Коломийський район

селище Заболотів

ЛИСТ ЗАХИСНИКУ

Дорогий воїне, наш захиснику!

Пишу тобі цього листа з надією, що ти його прочитаєш. Так усього багато хочеться тобі сказати. Але боюся, що вся моя вдячність не зможе поміститися у цьому листі.

Дякую! Мільйон разів тобі дякую за те, що я вчуся у школі, прокидаюся вранці, бачу любов і турботу своїх батьків, маю друзів, веселюся з ними, насолоджуюсь життям. Але як же ти? Як твої мама і тато? Дружина,

діти. Ти, на жаль, не бачиш їх, не можеш обійняти. Це так прикро. Але ти мужній, ти наш герой, завдяки якому ми насолоджуємося життям, маємо те, що, на жаль, нема зараз у тебе.

Але чому життя таке не справедливе? Чому такі герої, як ти, мають страждати? Чому відбувається ця війна? Я не можу второпати, за що тобі такі випробовування?

Сьогодні мама приготувала смачний обід, мою улюблену страву – вареники. А що їси, ти? Чи встигаєш поїсти? Чи маєш можливість ласувати цукерками та іншими солодощами? Вчитель нам розповідала, що ви щоденно стоїте на захисті нашої держави у холоді, на землі, під свисти куль та вибухи... Я собі уявила цю картину. Це не чесно, що більшість сплять вдома у теплих ліжках і ні за що не хвилюються. А на варті стоїш ти! Ти бережеш наш сон!

Захиснику! Я так хочу поспілкуватися з тобою, дізнатися щось про тебе. Звісно, я дівчинка і не дуже розуміюсь на зброї чи військовій термінології, але впевнена, що ти б розповів мені багато чого цікавого.

Нещодавно дивилась фільм, у якому показували оту жахливу війну, що відбувається у нашій державі. Так, я ще доволі юна, але моє серце стискається, коли бачу, через що тобі доводиться проходити і що терпіти. Мабуть, ти як супергерой, що перемаже все. Я дивилась стрічку і плакала. Найбільше від того, що не знаю, як допомогти тобі. Бачу, як твоїм побратимам боляче, деякі помирають. І знову ж таки не розумію: за що?

У нашій школі є стенд загиблих героїв неоголошеної війни. Я останнім часом часто вдивляюсь у їхні обличчя – мужні, нестримні та незламні. Вони герої України. Отак і мені хочеться зробити щось справді важливе і мужнє, щоб мною пишалися. Адже героями не народжуються – ними стають.

Я не знаю твого імені, звідки ти, як виглядаєш, але я знаю одне: я тебе дуже поважаю. Ти даєш мені шанс на

щасливе і світле майбутнє, ти відганяєш ворога від мого дому, неначе огортаєш крильми усю Україну.

Чому ж такі невдячні українці, чому так мало людей вас підтримують? Важко відповісти. Пробач нас. Але я тебе прошу, тримайся. Адже є багато маленьких і великих сердечок, які вас люблять і цінують, які моляться за вас, щоб Бог беріг від куль.

Дорогий воїне, я часто думаю про тебе та інших, ваш подвиг для нас неоціненний. Мені дуже хочеться, щоб цей лист, який я щиро пишу зі сльозами на очах, зігрів тебе у холодну ніч. Можливо, ти посміхнешся і тобі стане тепло-тепло на душі.

Захиснику України, будь сильним, відважним. Бажаю тобі міцного здоров'я та повернутися живим із перемогою. Любимо та шануємо. Ми переконані, що скоро зустрінемо тебе та твоїх побратимів із перемогою!

Слава Україні – героям слава!

З повагою та вдячністю – Софія

Чепіжко Поліна
12 років
Хмельницька область
м. Летичів

ДЗЕРКАЛО

– Я зовсім збожеволіла. Геть начисто.

Я сиділа на ліжку і не могла повірити власним очам. Здивування та страх швидко змінилися гнівом.

– Ну чому ти не послухала тверезий розум подружки? Казала ж вона, не лізь до чужого. От тепер маєш мороку.

Я знову перевела погляд на дзеркало, що спокійно лежало на зім'ятому покривалі. Ми з моєю подругою Катюкою побачили його в кінці вулиці, коло старезного клена. Я, як та ворона, вічно кидаюся на усе блиску-

че та гарне. Дзеркало було кругле, з ручкою та у старовинній оправі, оздоблене блискучими камінчиками. Одним словом, крутезне. Подруга навідріз сказала, що ми його не братимемо. Але після нашої прогулянки я все ж повернулася та забрала його. Тишком-нишком від подруги.

Зараз я сиджу перед цим самим дзеркалом і не розумію, що відбувається.

- Ну, спробую ще раз.

Я торкнулася до верхнього камінчика на оправі і зображення у дзеркалі знову ожило.

Я знову побачила свій будинок... зруйнований вщент. Передня стіна була купою будівельного брухту, дах завалений всередину будинку, скла у вікнах не було, а одна віконна рама валялася посеред подвір'я. Холодний осінній вітер розносив по пустому подвір'ю обгорілі залишки аркушів зі шкільних зошитів. А неподалік від цієї жахливої руїни, від ось цих залишків мого будинку лежав наш Дим – пес породи хаскі із темно сірою шерстю та блакитними очима. Він був живий, але не подавав ніяких ознак. Раптом картинка змінилася і я побачила себе. З переляку я накрила дзеркало покривалом, зіскочила з ліжка та ходила по кімнаті, допоки не наважилася на дзвінок.

- Катька, я зробила це, – кричала я, мов ошпарена.

- Що саме? – почувся млявий голос подруги.

- Я забрала те дзеркало.

- Хто б сумнівався?

- Катька, залиш нотації на потім. Не до того зараз. Воно живе – останнє слово я прокричала так, що почула голос мами.

- Доню, все добре? Що живе?

- Зачекай, Катька. Виси на лінії. Все добре, мамо, це я про грибок, який нам задали по біології. Потрібно було виростити грибок. У мене вийшло – я говорила впевнено, але швидко.

- Аааа, ну добре. Молодець. – Двері зачинилися.
- Катька, це знову я.
- Що за грибок? Яка біологія?
- Катька, не тупи, це я мамі так сказала. Дзеркало живе, точніше зображення у ньому. Розумієш?
- Так. Тобто, ні. Ти щось не те верзеш.
- Та кажу тобі. Я бачила себе.
- Ну, було б дивно, аби у дзеркалі ти побачило щось інше.
- Катька, не тупи, щоб через 10 хвилин ти була у мене.
- Зараз буду, чого зразу обзиватися. – У слухавці залунали короткі гудки.

Катька жила через декілька хат від мене, тому десять хвилин їй вистачило, щоб добігти до мене. Тепер ми сиділи двоє.

- Ну і дзеркало, як дзеркало. Ось я, а ось ти. Що не так?

- Ти зараз поглянь, – я повільно торкнулася до камінчика. Зображення почало рухатися.

- Ух ти ж, – запищала Катька. – Тьху, тьху, тьху, – тричі плюнула через плече та перехрестилась.

- А я тобі про що.

- Що робитимемо?

- Думаю, що треба знайти сили та додивитися до кінця. Дзеркало намагається щось показати.

- Я не така смілива, як ти.

- Катька, не дрейф, прорвемось.

- Ну, вмикай.

Я знову натиснула на камінь і дала собі обіцянку не злякатися, а додивитися усе до кінця, хоч би що там показувало дзеркало. «Я зможу. У мене вийде. Це, всього-навсього, живе дзеркало».

Я знову побачила свій зруйнований будинок.

- Що з ним? – запитала Катька.

- Не знаю. Але хочу дізнатися.

Дим скавулів. Ось нарешті я знову побачила себе.

Втомлена, змарніла, у брудному одязі. Я, що у дзеркалі, швидко побігла у наш погріб і довго плакала. Коли стихли гучні звуки, моє відображення вийшло на зовні, перед очима стояв наш будинок – цілий цілісінький.

– А щоб мене, у дзеркалі час рухається у зворотному порядку, – прошепотіла подруга, наче боялася сполохати іншу мене.

Я не зводила погляду із кадрів, що були схожі на епізоди із фільмів жаху. Моє відображення зайшло у дім, котрий щойно був розтрощений уцент. Стояла заплакана мама, тато похмурий та змарнілий у військовій формі одягав армійський рюкзак.

– Слухай маму, – сказав він. – Не плач, я повернусь з перемогою.

Я, що у дзеркалі, побігла у свою кімнату. На тумбочці лежала газета за березень 2022 року.

– Але зараз 23 лютого 2022 року, – прошепотіла Катька.

Я мовчала. На першій шпальті газети було написано, щось про повномасштабне вторгнення та про війну.

Потім інша я вийшла на подвір'я, де сусідка Люба поверталася додому.

– Ану бігом у хату. Повсюди руські покидьки лаять, а ти по дворі ходиш. Ми в окупації, а ця мерзота не шкодує навіть дітей. Щоб і духу твого на вулиці не було.

Я знову заскочила до будинку, де стояла заклопотана мама, тато сидів та пив ранкову каву.

– Щось трапилось? – почула свій голос.

– Кажуть, що росія хоче на нас напасти. Може бути війна.

– Галко, не лякай дитини. Ну хто дозволить, щоб у центрі Європи вирувала війна, – оптимістично та якось кепкувато заперечив тато.

– Той, хто уже вісім років дозволяє, – заперечила мама.

– Потрібно бути готовим до гіршого.

– То піди в погребі павуків поганяй, може легше стане.

- Я туди ще і лавку занесу, як треба буде.

Я, що у дзеркалі, вийшла у вітальню та поглянула у дзеркало, що висіло на стіні. Зображення зникли. Ми з подругою бачили ще дві свої перелякані мармизи.

- Ну і ну. Що скажеш? - прошепотіла Катька.

- Якщо вірити дзеркалу, скоро розпочнеться війна. Мого батька заберуть на фронт, а мій будинок зруйнує ворожа ракета. - Останні слова важко було зрозуміти. Сльози істерики перетворили слова на звуки. Я почала задихатися.

- Заспокойся, це ж не означає, що усе це відбудеться насправді. Твій тато сказав, що ніхто не дозволить, щоб у центрі Європи була війна.

- Але ж дзеркало показує протилежне. Слухай, спробуй натиснути ти, - спокійніше сказала до подруги. - Що воно покаже тобі.

- Добре, - рука дівчини помітно трусилася, але після кількасекундного вагання вона все ж натиснула на камінець.

І знову відображення ожило. Катя сиділа на піску та дивилася на приборі.

- А тобі пощастило більше, - заздрісно зауважила я.

- Зачекай, давай додивимося.

Вона була змарніла та худа. Волосся було немите - і досить довго. Потім подруга встала та пішла берегом. Коли Катя дійшла до невеличкої хатинки, на порозі її чекала тьотя Таня, мама Каті.

- Є якісь новини, - мама похитала головою.

- Війна ще не закінчилася. І... - мама Каті запнулася.

- У будинок Вальчуків влучила ракета. Я не знаю, чи хтось вижив.

Катька зайшла у будиночок, який не надто був придатним для життя. У кутку стояла валіза. Подруга взяла її та вийшла на вулицю, де чекало таксі. Тьотя Таня, Катька та Ярчик (молодший брат Каті) запакували у багажник машини декілька валіз та поїхали в аеропорт.

Звідти дісталися до України. Там зустрів (а у зворотному напрямку – проводжав) дядя Толя, тато Каті. Він був добряче відгамселеним, похмурим та змарнілим. Дзеркало повільно повертало час назад. Катька трималася, допоки не побачила, як вони проїжджали через блокпости, на яких стояли російські солдати. Дядя Толя ще ніколи не виглядав таким зляканим. А коли його вивели, мама Каті почала рвати на собі волосся, а Катя ледь не втратила свідомість. Дядя Толя повернувся цілим та неушкодженим. Їхня машина повернулася до їхнього будинку, Катька зайшла у будинок та глянула у дзеркало, що висіло у вітальні. Відображення у нашому дзеркалі перестало рухатися. Були лише наші два заплакані обличчя.

– Ми тікали із окупації. Поїхали за кордон, та жили у якісь халупі. Батька не випустили з нами. А ви... вас... ваш будинок, – Катя замовкла, мабуть, не знайшла слів. Та й сенс, я сама усе бачила.

– Що будемо робити? – запитала я.

– А що ми можемо? Одній – 12, іншій 13 років. Хто нам повірить? – заперечила Катька.

– А якщо показати моїй мамі?

– Ризиковано, але варто спробувати.

Ми з Катькою пішли сходами вниз. Моя мама була в кухні та розмовляла із кимось по телефону.

– Мама, у нас до тебе є серйозна розмова.

– Я передзвоню, – вона повернулась до нас. – Що трапилось?

– Мам, скоро почнеться війна, прийдуть російські солдати, наш дім розбомблять, що буде з вами я взагалі не уявляю.

– А ми виїдемо кудись до моря, проживатимемо в халупі, а батька заберуть на війну, – продовжила після мене Катька. Так швидко, наче боялася, що забуде слова.

– Дівчата, з вами все добре? Що за нісенітниця? З чого ви це все узяли?

- Нам дзеркало показало. Ось це, - Катя протягнула мамі те саме дзеркало.

- Треба натиснути на камінь, - додала я.

Мама натиснула на камінь, але нічого не відбулося. Дзеркало так і відображало мамине обличчя.

- Дівчата, ви передивилися фільмів. Заспокойтеся! Питання війни - не вашого розуму справа. А тепер ідіть у кімнату. Я сподіваюся, що ви вивчили уроки. У вас завтра контрольна з алгебри. Тільки спробуй принести двійку, то я дам тобі і дзеркало, і до дзеркала.

Ми з Катькою понурені пішли сходами нагору.

- Чому дзеркало нічого не показало мамі?

- Хтозна. І яке це уже має значення. Нас не почули і не повірили.

- Може спробуємо розповісти твоїй мамі? - не вгавала я.

- Ні. Буде те ж саме.

- Краще б я цього не бачила. Нащо я взагалі повернулася за тим дзеркалом.

- А давай його розіб'ємо, - сказала Катька із виразом обличчя генія.

- Що?

- Гірше не буде.

Ми вилетіли із подругою на вулицю. Наввипередки побігли до старезного клена. Катя підняла дзеркало над головою та з усієї сили кинула на землю. Скло розбилося та розлетілося увсебіч. І...

І я прокинулася. Це був лише сон. Хоч і вельми страшний та химерний, але сон.

- Куди ніч, туди й сон - прошепотіла я, як учила мене бабуся.

На календарі початок лютого 2022 року. У мене безтурботне дитинство. Попереду весна. Люблю весну. Усе цікаве ще попереду. Цікаво, а що там попереду?

Удовиченко Ангеліна
13 років
Полтавська область
Зіньківська ТГ
с. Удовиченки

ДЕНЬ, ЩО ЗМІНИВ СВІТ

24 лютого 2022 року я ніколи не забуду. Цей день змінив життя людей в усьому світі. І це не перебільшення. А особливо змінилося життя українців.

Я прокинулась о сьомій ранку від незрозумілого відчуття тривоги, що нависла в нашій хаті. Батьки ходили по хаті налякані та розгублені, раз у раз вмикаючи телевізор, намагаючись щось дізнатись. Вони у мене вчителі і цим все сказано. Мама сказала, що розпочалась війна, до школи не йдемо, чекаємо нових повідомлень. Будинок раз у раз здригався від страшних звуків вибухів, які були десь далеко. Про війну нам повідомила дружина мого брата, війна застала її в селищі неподалік Миргорода і вони чули, як рашисти бомбили аеродром. Мама плакала, тато не знаходив собі місця. Школярам оголосили канікули і почались довгі темні дні й ночі очікування.

Говорять, що людина звикає до всього, і в цьому я переконалась. Для мене особисто найстрашнішими були перші три місяці війни. Батьки переймались тим, що у них не було чим оборонятись. Мешканцям нашого села дуже пощастило – російські танки застрягли на наших чорноземних полях неподалік і тому були змушені розвернутись і шукати інший шлях. Пізніше ми вже почули про Гадяцьке сафарі.

Перші три тижні ми лягали одягнені, щоб у разі чого можна було швидко вискочити у погріб, який ми так-сяк облаштували. Вікна заклеїли скотчем навхрест і завісили ковдрами, щоб назовні не проникало світло. Як

тільки спускалися сутінки, наша хата поринала в морок. По телевізору дивились лише новини і то недовго. Тато ходив на чергування селом, нам було дуже лячно з мамою залишатися самим удома. В кутку коридора з'явилися вила та сокира. Батьки заспокоювали мене, як могли, але стан був жахливий: не хотілось ні їсти, ні пити, ні дивитися скачані фільми, суцільна апатія, навіть моє улюблене заняття малюванням відійшло далеко в майбутнє. Ми лягали з мамою одягнені на диван і вона міцно мене обіймала і розповідала якісь історії з дитинства, а голос був сумний.

Враз мої батьки так осунулись і постаріли, що мені не вірилось. На світлині, яку ми зробили в школі на новий рік, мама була красива і усміхнена, та за місяць вона змарніла. Психологи стверджували, що старше населення України постаріло на 7-10 років, а діти подорослішали.

Всі сподівались, що війна триватиме недовго і цей жах скінчиться. А потім росіяни почали знищувати Охтирку. Від того, що там відбувалося у нас здригалась земля і навіть шибки у вікнах потріскались. Одного дня, коли вже нестерпно було все це терпіти, тато вивіз нас із мамою у Полтаву. Там ми були місяць, а перед Великоднем повернулися додому. Земля чекала робочих рук.

Коли ми їхали в Полтаву, я вперше побачила блокпости, яких було дуже багато на шляху. Військові у формі і зі зброєю були серйозні, зосереджені та чемні. Місцями узбіччя були заміновані, про що повідомляли таблички з написом «міни». Полтава зустріла вулицями з протитанковими «іжаками».

Мене вразило те, що полтавці не дуже дотримувались світломаскування. Після того, як ми вночі під ліхтарик складали валізи для переїзду і боялися увімкнути світло, хоча вікна були завішені, щоб навіть промінчик світла не видав, що тут хтось є, то Полтава мерехтіла вогнями багатоповерхівок. Під час повітряної тривоги ми з мамою ходили в укриття.

З часом я навчилась відрізняти людей, які бачили на власні очі ті страхіття, що творив ворог. Це люди із сумним наляканим поглядом. Інколи одягнені з чужого плеча.

Дуже важко усвідомлювати, що на нашій благословенній землі в ХХІ столітті гинуть дорослі і діти від бомб. Руїнуються міста, села, будинки, школи. Ще одним таким страшенним нелюдським вчинком рашистів став підрив Каховської ГЕС. І не відомо скільки ще горя і страждань потрібно пережити українському народу, щоб ця нечисть пішла з нашої землі.

Інколи мені так хочеться, щоб, як у казці ті російські потвори перетворились на щурів, а наші безстрашні воїни-котики вмить знищили їх.

Увесь світ побачив, що українці — це сильна, волелюбна, могутня, трудолюбива, героїчна і безстрашна нація. Ми всім довели, що наші воїни найкращі і це без перебільшення. Такої сили волі і духу самовіддачі за рідну землю не зустрінеш ніде. Скільки героїв-воїнів ціною свого життя здобувають нам волю і незалежність та довгоочікуваний мир.

У нашій родині теж є захисники. Це мої двоюрідні дядьки Сергій, Юрій та його син Ігор пішли захищати нашу рідну землю. Ми всім серцем молимося за всіх воїнів, щоб Господь Бог їх оберігав від смерті.

Минув майже рік, коли я змогла взяти до рук фарби, олівці та малювати. Ми вже звикли до війни, до уроків в укриттях, до відключень світла, але не можна звикнути до тих страшних вчинків, які коять росіяни.

Мене переповнює лють і ненависть. Дуже хочеться щоб російська мова не лунала в наших містах і селах, адже це мова ворога. Наша солов'їна мова – це мова вільних людей, а російська – мова зомбованих рабів і потрібно викорінювати її з нашої культури. Десятиліттями російська імперія намагалась вбити нашу неповторну культуру та мову, придушити в українців дух волі

та незалежності, але в них нічого не вийшло. Українці дуже відрізняються від росіян. До прикладу взяти наших захисників. Це хоробрі безстрашні воїни – титани, як вони самовіддано захищають кожен метр нашої землі і як з любов'ю ставляться до тварин – братів наших менших. Інтернет переповнений доказами тісної дружби собак, котів і воїнів. Вони разом перебувають на позиціях і захищають наш мирний сон. І спробуйте знайти хоч одну світлину російського солдата з улюбленою твариною. Вони можуть лише вбивати, грабувати і хизуватися цим на весь світ.

Я хочу сказати щире дякую нашим захисникам і низенько вклонитися до землі, що маю можливість лягати в своє ліжко і бачити сни.

Я вірю, що настане той день, коли я почую таке всіма жадане слово «Перемога». І навіть не уявляю, як українці будуть святкувати його. Цей день буде сповнений сміху і радості, гордості за наших воїнів і незламний народ, та гіркими сльозами за полеглих воїнів та мирне населення. Це буде найголовніше свято нашої держави. Ми чекаємо, молимося, донатимо, збираємо посилки, допомагаємо, як можемо, щоб якнайшвидше настав цей день.

А потім будуть роки відбудови. Вони будуть нелегкі. Адже росіяни зруйнували нашу економіку, інфраструктуру, цілі міста і села, вбили багато людей, які жили і примножували достаток нашої держави. Багато потрібно буде зробити, але я вірю, що після війни українці збудують нову Україну. Де буде жити гарно всім. Де працюватиме закон для всіх однаково і слово «корупція» зникне з лексики українців. Наші громадяни не будуть від'їжджати на заробітки до інших країн, матимуть улюблену роботу і достойну зарплату. Житимуть, виховуватимуть дітей, мандруватимуть, радітимуть життю, а головне, робитимуть все для того, щоб більше не повторилися ті страхіння війни, які тривають і досі.

Я — українка і пишаюсь цим, я люблю свою рідну землю, свою Полтавщину. Вона прекрасна в будь-яку пору року. І хочу жити саме тут, під мирним небом, і займатись улюбленою справою. А зараз моє завдання – це гарно навчатися в школі, здобувати знання, які потрібні будуть у дорослому житті. Дуже хочу бути корисною для своєї країни.

Я вірю в ЗСУ, в нашу перемогу. Героям слава! Все буде Україна!

**Переможець номінації
у віковій категорії 14 – 18 років
Єфімова Поліна
15 років
Харківська область
м. Лозова**

КРИЛА СТИМФАЛІЙСЬКОЇ ПТАХИ

*Присвячується Ткаченко Вікторії,
мамі бійця-азовця, який виконавши наказ,
опинився в полоні,
але не скорився.*

Давня Греція. 2000 років тому.

На Олімпі сходило сонце... Арес стояв коло бійниці свого палацу, що приліпився над самим урвищем, і байдуже спостерігав за дивними маленькими істотами, які смішно копошилися десь далеко внизу на Землі. Нічого цікавого там для нього, бога війни, нині не відбувалося. Найбільшою насолодою Ареса було споглядати за воїнами та керувати ними, як ляльковими маріонетками. Та Троянська війна закінчилась, а тому підійшов кінець і розвагам Бога.

Нудно...

Арес налив собі келих рубінового солодкого виноградного вина. Зробив перший ковток п'яного напою та перевів погляд на скелясте плато перед палацом. Його серце тріснулося від утіхи – там відпочивали його найкращі воїни – стимфалійські птахи. Вони не знали ні страху, ні жалю до ворога. Інколи Аресу здавалося, що замість серця у цих істот – уламок скелі.

Бог посміхнувся від задоволення – такі не зрадять його волі, -і повільним кроком рушив надвір оглядати військо.

Сьогодні був особливий день. Стимфалійські птахи привели на огляд ватажку своїх пташенят. Сильні і здорові поповнять аресове військо, а хворі та слабкі зграї не потрібні – це неписаний закон, якого дотримувалися віками без зайвих слів. Слабке пташеня мало померти, щоб не бути тягарем для всіх. Померти прямо тут на плато. Ватажок зграї одним ударом залізного дзьоба вирішував справу швидко та буденно.

Арес спостерігав за оглядинами. Все було, як завжди – чітко та злагоджено.

Нарешті ватажок наблизився до останньої птахи з пташеням. Бог помітив навіть здаля, що маля було хвореньке – одне крильце зовсім не мало залізного пір'я, що таке необхідне в бою. Воїна з нього не вийде – це факт. Тому зараз все для пташеняти і закінчиться...

Арес попрямував до палацу, нічого цікавого вже не буде. А сонце піднялося високо – припікає...

Несподівано несамовитий крик розітнув гаряче повітря. Бог рвучко обернувся і завмер від побаченого. Стимфалійська птаха, мати кволого пташеняти, здійнявшись у повітря, шугонула на спину ватажкові та залізними пазурами вчепилася в його крила, тим самим не даючи змоги їх розправити. Потім рвучкими змахами крил злетіла до неба і каменем разом із ним упала на скелясте плато!

Зграя заціпеніла. Обімлів сам Арес – такого непослуха в зграї не траплялося ніколи!

Раптом крила стимфалійки слабо ворухнулися... Жива!.. Важко дихаючи, мати-птаха злетіла, ніжно підхопила залізними пазурами своє беззахисне пташеня та, припадаючи на одне крило, зникла за обрієм...

Більше на Олімпі їх ніхто не бачив.

Остерігаючись гніву Ареса, птахи оселилися на Землі. Полували на звірину, людей не чіпали. А люди не займали їх...

Минуло багато років, і земне життя стимфалійської птахи закінчилося. Її безсмертна душа попрямувала до підземного царства мертвих, щоб оселитися там назавжди.

Ось тоді і з'ясувалося, що бог війни так і не пробачив зради своєму непокірному воїну, попросивши брата Аїда не пускати її душі до свого похмурого царства.

Вона змушена була повернутись назад на Землю, щоб невидимим ефіром кружляти серед людей, давши собі обіцянку, не дивлячись ні на що, захищати таких же знедолених, як і її дитина, оберігати своїми міцними крилами тих, до кого несправедливо обернулося життя та обороною стояти поряд з їхніми матерями.

Бо тільки мама може зрозуміти біль за дитину іншої матері...

Україна. 13 листопада 2022 року.

...Коли твій син у полоні 180 днів, твоє серце розірвалося вже 180 мільйонів разів. Тому не залишилося в ньому вже ні сумнівів, ні жалю до ворога.

Щодня ти прокидаєшся вдосвіта і кризь вранішній сон бурмочеш молитву, уявляючи, як обіймаєш сина крильми. А твої крила, як у стимфалійської птахи – мідні і гострі зовні, щоб вразити будь-кого, хто насмілиться зашкодити твоїй дитині. А всередині вони м'які й білосніжні, щоб втамувати біль і приголубити його тіло й душу...

Погоджуєшся, що молитва в такому вигляді абсурдна, але... Ти не перекладаєш на Бога свої турботи, а прошиш дати змогу порятувати сина сама!

Сама... Ти збираєшся на роботу тихенько, щоб не розтривожити чоловіка, в якого своя розмова з Богом...

Ти не втаємничуєш його в свої переживання, бо не можеш більше чути його розпачливий крик.

Як тоді, коли трапився вибух в Оленівці...

Та й на службу йому час. А там – зброя. Не дай, Бог!.. Хай, краще, не знає зайвого.

Ти якось сама вигребеш.

По дорозі на роботу і з роботи ти тихенько плачеш, сидячи біля вікна маршрутки. Бо ти їдеш знайомими вулицями рідного міста, а твого сина тут НЕМАЄ! Він не бачив, як квітнули абрикоси. Не відчув, яким теплим було літо. Не гуляв із коханою осінніми стежками в парку...

Ти часто чуєш:

Вибач, не знаю, як спитати про твого сина... але, що чути?

І це найчесніше запитання! Бо люди не залишили тебе з твоїм стражданням. Вони готові взяти на себе крихту страшного, нестерпного болю.

...Увечері після молитви, засинаючи, ти знову уявляєш, як закриваєш сина своїми крильми від ворожого світу. І подумки, пошепки, а інколи вголос кличеш і кличеш: «Повернись! Повернись! Повернись!».

Ти вгризаєшся у повідомлення в батьківських групах, де родичі полонених відчайдушно шукають крихти інформації про своїх рідних. Ти передивляєшся години й кілометри відео і фото – раптом промайне дороге тобі обличчя?

Ти відмовляєшся від антидепресантів, бо вони цементують твою душу і ти боїшся, що більше не зможеш відчувати свого сина. У твоєму серці утворився камінь, який не дає тобі дихати, говорити, жити!..

Ти слухняно виконуєш вказівки всіх, причетних до обмінів. Мовчиш про свій біль, забороняєш друзям і

однокласникам сина згадувати його в соцмережах... Ти чекаєш того самого дня, назва якому ОБМІН.

Та саме його пережити найважче!

За два-три дні до події з'являється якесь напруження в батьківських групах. Натяки й недомовки переростають у повноцінне повідомлення: СЬОГОДНІ ОБМІН!

І ти починаєш чекати дзвінка від сина. Весь день ти мариш і уявляєш його голос: «Мамо, я в Україні!».

А потім з'являються фото. Без нього.

І списки. Без нього.

І ти трохи вмираєш.

І кричиш. Мовчки. Подумки.

Господи! Поверни мені його! Поверни! Поверни! Поверни!

Поверни! Мені! Його!

А потім встаєш, збираєш себе до купи і кажеш чоловіку:

— Ти бачив? Був обмін. Його знову немає у списках.

І живеш далі...

До наступного обміну...

*Кухмістер Поліна
15 років*

**Харківська область
Лозівський район
с. Герсеванівка**

*Наш дух не вбити, волю не ламати,
Ми незнищенні й вперті, як трава.
За нами – діти й Україна-мати
І з нами воля й правда вікова.*

Надія Гуменюк

24 лютого 2022-го... Цей день назавжди вкарбується в історію нашої держави. Ми, українці, з діда-прадіда хлібороби і гречкосії, прагнули жити в мирі та злагоді

в рідній країні. А зараз зі зброєю в руках змушені обороняти рідну Україну від зазіхань підступного сусіди. Нас хотіли підкорити за три дні, нас хотіли настрахати силою та потужністю другої армії світу, нас постійно залякують ядерною зброєю, у нас хочуть відібрати світло і тепло, намагаються посіяти сум'яття і тривогу серед населення. *Але не вийшло, не вдалося і ніколи того не буде. Ми – нескорені, непереможні, нездоланні!*

Я безмежно пишаюся своїми односельцями, мешканцями Перемозького старостинського округу (а їх 43!), які з перших днів війни стали на захист своєї держави. Кожен із них вартий нашої глибокої поваги і великої вдячності, але сьогодні хочеться розказати про двох друзів-побратимів, двох капітанів: *Омельченка Максима Миколайовича*, командира танкової роти, та *Марчука Олександра Сергійовича*, розвідника спецпідрозділу НГУ «Омега». Хлопці разом навчалися в нашій школі, а потім у Харківській академії Національної гвардії України. З початком війни свій бойовий досвід відточували на Харківщині, Сумщині, Донеччині. Навесні 2022-го були поранені, але після реабілітації знову повернулися на поле брані. У тілі воїнів залишилися осколки від ворожих снарядів, але їхні душі залишилися **незламними**.

Незламні

(драматична феєрія)

Характеристика виконавців ролей:

Солдат (побратим) – зраний, але рішучий;

Сашко – вірний своєму слову, сміливий;

Марія – згорьована і змарніла, але зі світлою душею;

Москаль – жорстокий і безжальний;

Душі Нескорених – упевнені й непохитні;

Голос матері – ніжний, але стривожений;

Голос дружини – рідний та близький;

Голос побратима – твердий і впевнений;

Голос рідної землі – правдивий і вічний.

Картина перша

Той, хто вижив

Холодний березневий ранок 2022-го. Околиці села Кам'янка, що на Харківщині.. Біля підбитого танка Т-72 лежить поранений солдат. Руки розкидані по холодній, припорошеній снігом землі. Пальці лівої руки намагаються дотягнутися до маленького проліска...

Голос матері (ніжно, але децю стривожено):

Ой люлі, люлі дитя буде спати,

А я колиску буду гойдати.

Ой люлі, люлі, синочку мій,

Спи, моє серденько, очі закрій....

Солдат (знесилено): Мамо, матінко, це Ви прийшли до мене, щоб попроситися зі своїм нерадивим сином. Мені так хочеться ще раз пригорнутися до Вас так, як у дитинстві. Хочу подивитися у ваші блакитні очі, хочу відчувати Вашу теплу долоню на своїй голівці... Може, тоді цей страшний пекучий біль, що пронизує все моє тіло зникне, і я нарешті відчую спокій...

Здалеку чути гуркіт БТРа і чужі осоружні голоси.

Голос матері (стривожено):

Ой люлі, люлі, синочку мій,

Спи, моє серденько, очі закрій....

Москаль (брутально пнув ногою солдата): Ещё один укроп зажмурился. Далеко его от танка отбросило (нагинається над солдатом і починає нишпорити по його кишенях, витягує кілька папірців, а потім, по-зłodійськи озираться, знімає годинник із руки бійця і кладе собі до кишені). Да это не простой солдат, (роздивляється папірці) а целый капитан, Омельченко Максим Ми-ко-ла-евич...А это, наверное, мать и жена (роздивляється світлину дівчини). Правду говорят, что хохлушки очень красивые, но глаза, глаза, не иначе ведьма. Эх,напрасно старушка ждет сына домой... (весело наспівуючи, прямує до БТРа, під його чоботом опиняється тендітний пролісок).

Поступово стихає гуркіт бронемашини, підхоплені вітром світлини повільно опускаються біля солдата.

Голос матері (*турботливо*): Синку мій, небезпека минула, вставай, чуєш, збери свої сили...

Солдат намагається розплющити очі, пальці лівої руки обережно торкаються пелюсток проліска, безжально розчавленого брудним чоботом москаля.

Голос дружини (*ніжно*): Коханий мій, ти сильний чоловік і мужній воїн, повернись до мене, ні, до нас з Іванком, ЖИВИМ, благаю.

Солдат (*майже пошепки*): Кохана, рідна, уявляєш, тебе відьмою назвали через твої очі... А й справді (*усміхається*) ще в школі я подивився в твої чорні бездонні очі і потонував, але не пошкодував ані хвилини (*намагається встати, але тіло, пронизане гострим болем, безсило опускається на землю*).

Голос побратима (*по-дружньому*): Що боляче, брате? Але нічого, терпи, козаче, отаманом будеш. Пам'ятаєш, в дитинстві я впав з коня і забив ногу, а ти мені приніс листочок подорожника, щоб не так боліло. А в академії ми поклялися завжди підтримувати один одного. У мене немає подорожника, але дружнє плече завжди тобі підставлю. Обіприся на нього, Максиме, попереду у тебе ціле життя, та й орків ще ми не вигнали з рідної землі. Роботи, друже, в нас з тобою ще, ой, як багато.

Голос рідної землі (*по-материнськи*): У мені таїться незборима сила, це кров твоїх славних пращурів, що захищали мене у годину негоди. Ніким не була я підкорена, ніхто не загарбає мене, бо зростила Мужніх, Сильних і Нескорених синів і дочок. Візьми мою силу, Солдате, зціли свої рани, виконай своє призначення – стань Захисником народу українського.

Вечоріє.. З неба починають падати великі краплі дощу. Солдат, зібравши всі свої сили, повільно підводиться, обпирається об костур та робить перші кроки. Поступово його постать зникає, а тендітний пролісок ледь помітно тріпонує листочком.

Картина друга Нескорені

Сонячний травневий ранок 2022-го. Львівський військовий госпіталь. На лікарняному ліжку стерильно-білої палати лежить Сашко. Його голова, груди і руки обмотані бинтами. Сонячний промінчик ковзнув по обличчю хлопця, але побачивши ледь помітні тіні, що стояли над ліжком, сховався за фіранку. Це душі Нескорених.

Лунають вибухи, зойки, автоматні черги і крики: «Дідько, нас засікли, зараз буде обстріл, в укриття!..», «Оце так пекло на землі, Боже врятуй!...», «Діда й Кума вже втрапили, хай йому грець!..», «Агов, хто живий?... Оце такми, хлопці, розгнівили руснявих!», «Миколу врятуй, чуєш, Сашко, він останній в нашій родині, мати не переживе, обіцяй, капітане, обі....».

Перша душа (стривожено): Йому знову сниться війна..

Друга душа (із сумом): Вона ще довго йому буде снитися. Та чи тільки йому?! Війна перекреслила, знівечила долі багатьох людей. Бачили, у сусідній палаті хлопчик лежить. Йому чотири рочки, а тіло все посічене осколками і ручки (схвильовано) правої ручки вже нема.

Перша душа (з ненавистю): Не пробачимо! Ніколи не пробачимо!

Третя душа (з повагою дивлячись на Сашка): А слово наш капітан своє дотримав. Обіцяв врятувати Миколу і врятував, хоча сам ледве не загинув.

Друга душа (по-батьківськи): Геройський хлопець! Я часто за ним спостерігав, у ньому живе дух справжнього Воїна, Захисника і Переможця.

Третя душа (усміхаючись): Так він же казав, що родом із села Перемога, що на Лозівщині, а там, мабуть, всі такі – ПЕРЕМОЖЦІ!

Друга душа (з теплом): Сашко не тільки Миколу від смерті врятував. Він і Марію, маму вашу, врятував, бо не пережила б вона, сердешна, загибелі третього сина. Та що там, хлопчики, він рід наш врятував!

Третя душа (з сумом): Пробачте, тату, так сталося...

Друга душа (з захватом): Я пишаюся вами, синочки! І не ваша в тому вина, що смерть свою зустріли так рано на полі бою...

Скрипнули двері лікарняної палати, на порозі стояла Марія. Сонячний промінчик обережно визирнув із-за фіранки. Жінка тихенько підійшла до ліжка, з ніжністю подивилася на Сашка і поправила ковдру. Хлопець розплющив очі і здивовано подивився на незнайомку.

Марія (опускається на коліна, на обличчі з'являються сльози): Дякую тобі, хлопчику, за серце добре, за мужність і вірність. Якби не ти, не було б у мене Миколки та й мене, напевно, вже не було б.

Сашко (збуджено, намагаючись піднятися з ліжка): Негайно встаньте, чуєте!

Марія (притримує його рукою, повільно підводиться і сідає на стілець): У мене була чудова родина, чоловік та три красені-сини. Старшого Петра я втратила під Іловайськом, чоловік загинув у лютому 2022-го, а середульшенький... (утерла зрадливу сльозинку) та ти знаєш. Не гнівайся на мене, Сашко, я тобі подарунок принесла (протягує невеликий пакуночок). Це вишиванка, для Петра готувала на весілля, та тільки... А ти дуже на нього схожий. Оберегом тобі хай буде. А я щодня молитися за тебе буду і за всіх вас, хлопців і дівчат, що стали на захист України (повільно прямує до дверей).

Післяслово

Побратими

Сонячний травневий ранок 2022-го. Львівський військовий госпіталь. На лікарняному ліжку стерильно-білої палати лежить Сашко. Його голова, груди і руки обмотані бинтами. Він наполегливо намагається встати, але знову і знову безсило падає на ліжку. Відчиняються двері і до палати заходить, спираючись на милиці Побратим.

Побратим (по-дружньому): Що боляче, брате? Але нічого, терпи, козаче, отаманом будеш.

Сашко (*радісно*): Максиме, друже, яким вітром тебе сюди занесло?

Побратим (*весело вказуючи на загінсовану ногу*): У нас зараз оди вітер, друже, війна (*підійшов ближче до ліжка Сашка і пильно подивився в його очі*). Пам'ятаєш, в дитинстві ти впав з коня і забив ногу, а я тобі приніс листочок подорожника, щоб не так боліло. А в академії ми поклялися завжди підтримувати один одного. Так ось, у мене немає зараз подорожника, але дружнє плече завжди тобі підставлю. Обіприся на нього, Сашко, попереду у нас ціле життя, та й орків ще ми не вигнали з рідної землі. Роботи, друже, в нас з тобою ще ой як багато.

Голос рідної землі (*словами В. Симоненка*):

Народ мій є! Народ мій завжди буде!

Ніхто не перекреслить мій народ!

Посеред стерильно-білої лікарняної палати стояли, обпершись один на одного, два капітани, два побратими і справжні друзі. Обое зранені тілом, але нескорені й нездоланні, а навколо них сяяли тисячі сонячних промінчиків.

Близнюк Олександра

15 років

Вінницька область

Могилів-Подільський район

селище Муровані Курилівці

«ЯК Я ПРОВІВ СВОЇ ЛІТНІ КАНІКУЛИ»

Ось і закінчилося літо, попереду починаються насичені шкільні будні... Традиційно, на першому уроці літератури учні пишуть твір на тему «Як я провів свої літні канікули», і кожен учень наввипередки описує свій відпочинок: купались, засмагали на ставку, хтось важкою працею заробляв копійчину, хтось мандрував, хтось читав книги, хтось ходив у театр чи по гриби. На жаль, не можу похвалитися нічим із переліченого, але

водночас не можу згадати більш продуктивнішого літа в своєму житті. В Україні триває жорстка війна на знищення української нації. Страшну жахливу ціну платять наші воїни заради мирного життя. Тож, вважаю, обов'язок кожного — допомагати і вдень, і вночі. Те, що роблять ЗСУ — викликає повагу! Тому кожен має себе запитати: чи все ви зробили для Перемоги? Чи хоча би щось?

Нещодавно прочитала статтю фронтмена гурту «Kozak System» Івана Леньо: «Як я уявляю Україну в свої 52 і своє місце в ній?». Була вражена, наскільки я поділяю позицію та думки сучасних провідників української творчості. У ЗСУ сьогодні воюють наші брати та сестри, батьки та діди, односельчани. Йде 547 доба активної фази 9-річної російсько-Української війни, яка не тільки виснажує, але й показує наші найкращі та найгірші якості. Але... Мені так не подобається гасло: «Вірю в ЗСУ» та «Герої не вмирають». Чому? Тому що це відмежовує тебе від ЗСУ, перекладає питання боротьби з ворогом виключно на плечі захисників. Така собі позиція: подивитися збоку, прокоментувати, підбадьорити. Тому, починаючи і закінчуючи Божийдень, кожен має себе запитати: А що ТИ зробив для ЗСУ?

Саме тому своє літо я провела в дорозі разом з батьками, оскільки мешкаю в селі і добиратися до містечок для мене велика проблема. Наш сімейний бусик намотав десятки тисяч кілометрів: благодійні виступи в Мурованих Курилівцях чергувалися з виступами в Могилеві-Подільському, в Жмеринці — на Нову Ушицю, Вінницю.

Нещодавно відкрила для себе гурт «Kozak System» та навіть виступила на одній сцені з їхнім фронтменом, досі перебуваю в ейфорії від їхнього виступу. Це не просто досконалий вокал, вишукана музика, але і потужний волонтерський рух, просвітницька діяльність! Їх творча співпраця з легендарним Воїном Коломийської десятки

10 ГШБ Глібом Бабічем, котрий загинув у бою та пісня «Не покинь» — назавжди у серці. Кажуть, що Герої не вмирають, але це не так. Герої вмирають!!! Гліб написав вірш «Не покинь», а сам покинув цей жорстокий світ. Світла пам'ять, Глібе...

До щему в серці пам'ятаю свій кожен виступ. Запам'ятались випадки у Могилів-Польському: окрім моменту, де жіночка з російським акцентом викрикнула «Хрен вам!» і тицьнула дулю, вразило те, коли безхатько, який просив гроші на вулиці, без вагань перевернув свою скриньку зі словами: «Там більше потрібно». До останнього дня свого життя буду пам'ятати історію, яка трапилася зі мною під час благодійного виступу в місті Жмеринка. На центральній площі проїздив військовий на інвалідному візку з відірваними ступнями, якраз у цей момент я співала пісню «Рідна мати моя». Сльози дорослого чоловіка я запам'ятаю назавжди (дякую за мирне небо, сержанте Дід), сподіваюсь, що у Вас все буде добре, наскільки це можливо. Такі речі стимулюють до продовження благодійних виступів, ефект вигорання зникає раз і назавжди.

Також вразив випадок в Мурованих Курилівцях, коли малозабезпечені люди, бідненько вдягнуті кинули 500 грн зі сльозами на очах... Було багато чого і поганого, але зараз не про те.

Під час літніх канікул познайомилась з багатьма творчими і креативними людьми: Галина Мніх, Ірина Парфьонова, Олена Косінська, Ірина Мазурова, Зоя Бурилко, а також люди, які постійно донатять на мою картку: Олександр Свиріпа, Світлана Жардан, Валентина Близнюк, Світлана Бирка, Олена Косінська, Діма Васільєв, Оксана Країло. Дякую за довіру та за Ваш життєвий зразок: я ніколи вже не стану іншою, «і то немов би то інше життя».

Також 12 серпня прийняла участь у молодіжному форумі, «Youth United Summer Fest», який відбувся у ВОЦК

Щедрик. Отже, Вінниця, 12.08.23. «Щедрик» — креативний простір: одразу відчувається територія свободи, креативу та творчості. Захід умовно був поділений на 3 модулі: теоретична частина, де молодь, котра досягла визначних успіхів у бізнесі, ділилися секретами своєї успішності; локації різноманітних майстер-класів, як-от: розпис печива, арт-терапія, виготовлення свічок з вощини, кавоваріння, гончарство, фотовиставка знаменитого земляка Константина Ревуцького та інші; музичний перформанс, де виступали молоді гурти, які шукають свій шлях у мистецтві. Найбільше вражена виступом Владислава Хохлана. Що здивувало особисто мене? Локація з виробами вінницького підприємства ТОВ «Промавтоматика». На стенді були представлені знамениті моделі «Bandera-Power», ліхтар для виявлення ворожих дронів та портативні, мобільні сонячні панелі. І це все виробляється у рідній Вінниці. Біля стенду нас запевнили, що ліхтар має довжину світлового променя 3 км і може запалити папір на відстані 1 метра від зарядної станції «Bandera-Power». Я засумнівалась у таких можливостях і попросила провести експеримент, результат нас здивував. Хочу також додати, що всі виробы ТОВ «Промавтоматика Вінниця» продає для ЗСУ з великою знижкою. Крім того, протягом літа приймала участь у форумі відповідального лідерства та волонтерства для дівчат. За цей час була присутня на підготовчій онлайн зустрічі, виконувала креативні завдання. Ціла гора виконаної роботи, мотиваційний лист і... «пролетіла, як фанера над Дніпром» [«Мама», Kozak System]. Виявляється, що я «благодійник, а не волонтер», і що участь у форумі, яка відбудеться у Львові 10-12 серпня, не принесе мені користі, бо «Пріоритет у відборі віддавався тим, кому участь в події принесе найбільшу користь на нашу думку». Результати відбору виявились чомусь «конфіденційною інформацією». Все, що нас не вбиває — робить нас сильнішими.

Хочу також похвалитися, що за свою волонтерську діяльність мною було зібрано та передано понад 200

тисяч гривень Українським Захисникам. Тому, наразі, гордо переходжу в 10-й клас з надією на нові виклики та досягнення. Мої канікули були прикладом того, як молодь може бути активною та відданою своїй країні. Щодо подальших планів на наступний навчальний рік, я обіцяю — буду продовжувати свою благодійну діяльність. Наші спільні зусилля важливі для підтримки воїнів та покращення умов життя, наші зусилля пришвидшують довгоочікувану ПЕРЕМОГУ.

На завершення хотілось би висловити свої найкращі побажання всім учням на майбутній навчальний рік: зустрічайте нові виклики, ростіть та допомагайте своїй країні!

Юдіна Марія
16 років
м. Херсон

СПОГАДИ

Літо, дача.

Дід просить тебе бути обережною біля його огірків та помідорів.

Радіо видає пілікання: «У столиці шоста вечора». Голос ведучої стає тобі рідним, а кожну пісню ти знаєш напам'ять. Ти вечереєш та слухаєш, як пташки готуються до ночі. Дерева хитають верхівки під вітерцем. Кусаются комарі.

Вже стемніло, і ти ідеш в будиночок. Перевдягаєшся та залазиш на старий, скрипучий диван, просочений пилом, тож чхання неминуче. Ти дивишся кіно, завантажене на планшет ще вдома, намагаєшся не засинати після активного дня.

Якщо вночі вийти на вулицю, то, піднявши голову, ти бачиш зорі. Їх багато, вони яскраві та блимають. Ти думаєш про те, що хочеш запам'ятати це назавжди.

Кожен робочий день ти мрієш, щоб настали вихідні, бо люди збираються на своїх дачах і відпочивають від всього, що набридло їм у місті. Весь острівок, на якому знаходяться маленькі будиночки, оживає. Ти ходиш на річку та бачишся зі своїми друзями.

Тільки зараз я розумію, що навіть незнайомці були для мене близькими, бо кожного з них я пам'ятаю в обличчя.

Літо, місто.

Відчинити вікна на кухні, зробити собі кави, відчувати легкий вітерець на шкірі та чути жигтя, що так і буває протягом літа. Я любила чути сміх дітей на майданчику під домом та приглушені розмови сусідів з-за прочинених вікон.

Вони балакають про своє, часом сваряться, часом сміються.

Я сміюсь із сестрою. Ми вдома самі, пізно вночі. Вікна сусідів світяться, а наші світяться для них. Іноді рано вранці я бачу, як чоловік виходить на балкон та курить цигарки, часто бачу котів на сусідських підвіконнях. У мене досі залишаються їхні світлини.

Я пам'ятаю, як була впевнена, що ці маленькі моменти нікуди від мене не подінуться. Я все встигну, наступне літо вже скоро.

Зима, місто.

Зима і холодний ранок, школа. Зранку ще занадто темно, тож хочеться спати у теплому затишному ліжку.

Якщо встигаю – вип'ю чашку чаю, якщо ні – виходжу на холод; сильніше ховаюся у пальто; натягаю навушники на голову, вмикаю улюблені пісні; дивлюся, як офіси навпроти мого будинку відчиняються; бачу, як відчиняється улюблене кафе – ввечері я туди завітаю. І скажу «доброго ранку» трьом людям на моєму шляху.

Після школи приємно залишити всі тривоги на годинку чи дві і просто смакувати моментами: люди вже повертаються додому після тяжких робочих днів, хтось біжить до магазину. Дорога достатньо жива, машини снують у дві сторони, яскраві фари освітлюють вже темні вулиці. Якщо пощастить – вночі піде сніг. Але краще не сподіватися.

Багато хто ще не зняв вогники з вікон.

Ще один день в школі, на історії нас сповіщають, що якийсь час буде дистанційне навчання, ми радіємо. Я пам'ятаю, як прийшла додому і сіла малювати. Дистанційка давала більше вільного часу, яке можна було присвятити чомусь, що ти любиш.

Чотирнадцяте лютого. Я всю ніч не спала, малювала і підписувала друзям валентинки. Я запланувала зустріч із подругою; пам'ятаю червону сорочку, яку надягла – було тепло, ніби весною.

Я все ще бачу перед очима офіси, які швидко спустіли після; пам'ятаю відчуття того, що ми наближаємося до чогось неминучого. Пам'ятаю всі видумані сценарії у своїй голові, розмови з близькими.

Пам'ятаю той ранок...

Все здавалося занадто страшним, ми спускалися у підвал кожен раз, коли чули щось здалеку. Багато моментів залишилися в моїй голові назавжди.

Печиво, яке я не могла в себе запхати, після того, як мама сказала щось з'їсти, люди в підвалі, їхні обличчя, які здавалися мені рідними, і швидкі походи додому, щоб сходити у душ.

Я читала новини про смерті людей біля Антонівського мосту, згадуючи той момент на початку літа, коли я з подругами провела поряд з ним один з найкращих днів мого життя.

Я пам'ятаю книгу, яку прочитала за день і ніч, просто тому що не могла спати, пам'ятаю холод на підло-

зі у підвалі, коли ми імпровізували з місцями для сну. Пам'ятаю кока-колу, яку давала нам наша сусідка, пізніше вона була людиною, що приносила нам хліб.

Після початку окупації я не виходила з дому взагалі. Моя мама боялася мене випускати, бо я дівчинка і мені всього п'ятнадцять. Я часто думаю про те, що нам дуже сильно пощастило. В нас була їжа і вода, тепле місце для сну, душ.

Я молилася кожен ніч і просила захисту для всієї моєї родини. На самому початку моя мама дала мені ікону Діви Марії з маленьким Ісусом Христом. Я досі сплю з нею кожен ніч.

Як тільки темнішало, ми зашторювали всі вікна та виключали все світло. Я не чула людей в нашому домі. З приходом ночі невинні голоси міста зникали. Насувалася лякаюча тиша. Ми всі чули прильоти. Вночі вікна та двері особливо трусилися.

Навіть в окупації ми навчалися. Кожен день перед уроками мама будила мене за годинку, щоб я могла доспати їй не в коридорі, а на ліжку.

Під кінець мого перебування в Херсоні, у місті почалися обшуки. Окупанти ходили по домівкам людей, продовжуючи руйнувати їхні життя. Навкруги ставало все тихіше. Здавалося, що у цілому місті ніхто не живе.

Ми виїхали достатньо рано, ще весною. Я досі можу переказати, що відбувалося у цій страшній подорожі. Те, як нам сказали не дивитися в очі росіянам на блокпостах, і мою тиху, але страшну лють, коли я бачила огидні росіянські прапори. Мені хотілося дивитися в їхні очі з викликом! Але я не знайшла в собі сміливості. Один з них був п'яним та вирішив, що буде весело пожартувати над нами та сказати, щоб ми вийшли з машини. Він сміявся.

Коли ми опинилися на підконтрольній Україні території, я нарешті видихнула. Мої очі слідували за зруйнованими будинками біля дороги. На одному з них висів великий хрест, а поряд була діра.

Я заснула по дорозі в Одесу.

Ми приїхали тієї ж ночі. Зупинилися на заправці, бо наш водій запропонував взяти чогось поїсти. Я пам'ятаю смак хот-догу і неймовірну радість побачити світло у вікнах будинків. Світлофори на дорогах працювали, і, не зважаючи на пустоту вулиць, я могла відчувати життя, що буяло навкруги.

Ми зупинилися в готелі. Він запам'ятався мені затишним і теплим. Я нарешті спала на ліжку та в піжамі! Про це я мріяла весь цей удома. Наступного ранку до нас приєдналася ще одна частина нашої сім'ї. Наше життя в Одесі було для мене ідеальним. Я була щаслива. Одного разу ми вийшли купляти ліки для наших друзів, що залишилися в Херсоні. Я співала зі своєю сестрою всю дорогу.

Зараз я живу за кордоном. Як і багато інших українців, читаю новини. Часто думаю про людей, яким не пощастило, як мені. І мені сумно від болю.

Дивлюся у вікно квартири, у якій я і моя сім'я наразі живемо. І вікна у домі навпроти часто світяться, я чую радість дітей на вулиці і буйні вечірки вночі. Іноді я не сплю до самого ранку і чую, як співають птахи.

Тут все інакше, ніж удома...

Великодня Олеся
15 років
Полтавська область
м. Зіньків

БАБУСИНА МРІЯ /Оповідання/

Сивочола бабуся поправила неслухняне волосся, що все намагалось потрапити до очей. Колись було густе й

розкішне, а нині три волосини й тим немає ради! Поруч вместилися русява дівчинка й собі шовкові коси пестить. Мало тепер людей на хуторі. Більше пустки безвіконням жахають. Щоправда, з'явилися переселенці, добрі, роботящі люди, які мусили залишити власний дім у Запоріжжі та втікати від клятої війни. Ось і їхні троє діток в'ються біля сусідки, мов ластів'ята. А бабуся не встигає подих перехопити – все щось розповідає і своїм, і чужим онучатам.

Завтра свято Маковія. Мучеників Маккавеїв по-церковному. Он уже добра гора коржів вистигають на чистому рушникові, маку тепер не сіють, то з магазину принесли вже готового, з медом. Завтра будуть смачнучі шулики!

Споконвіку українці цього дня йшли до храму, освячували мед, мак, воду, а після служби Божої за родинним столом смакували солодкі страви. Не даремно ж це свято ще називають медовим Спасом! Пасічники шанують своїх бджіл-трудівниць і збирають запашні меди, що ллються бурштиновими цівками і пахнуть стиглим літом. У мирний час відбувалося районне свято меду – було весело, цікаво, смачно! А тепер місцевий пасічник приніс горнятко меду й наказав дітлахам не байдикувати, а налуштити горіхів, намолоти торішньої сушки та родзинок, а потім баба Ніна приготує смаколики для наших захисників. Волонтери відвезуть на передову не тільки енергетичні батончики зі свіжого меду, а й частинку домашнього затишку, родинної єдності, народної любові. Такий тепер час – війна...

А бабуся розповідає... От колись це свято було веселим. Ніхто не думав ні про смерть, ні про біль... Увесь хутір збирався на шулики, кожна господиня ділилася своїм рецептом приготування обрядової страви, пригощалися, співали пісень, а діти тим часом гралися в галасливі ігри...

За ці знання переселенці охрестили бабу Ніну етнографом. Хоча який з неї етнограф – все життя готу-

вала їсти для пацієнтів місцевої лікарні. Просто така в неї українська душа, що без рушників, борщів, хліба з печі й пісні на устах жити не може! А тепер боїться, що за ту українську душу вороги не помилують. Як не помилували колись її дядька в тридцяті роки, коли його забрав так званий «чорний ворон», мабуть, розстріляли за проукраїнські погляди. Як не помилували буксирні бригади її дідів і батьків, відбираючи в них усе до зернини, щоб зробити великий голод. А тепер їхні правнуки прийшли тими ж методами винищувати нові покоління українців. Тільки тепер українці інші. Вони просто так не здадуться, а відстоять свою землю і свою волю! В нас увесь народ – армія, бо від старого до малого печуть хліб, плетуть маскувальні сітки, пишуть пісні та шиють вишиванки задля підтримки наших воїнів. А як віддають сільські трудівники останні копійки, щоб купити щось необхідне для фронту! І це не фермери-мільйонери з агрохолдингів, а звичайні люди з мінімальними пенсіями і зарплатами, а то й зовсім без них. Хоча ні, не звичайні люди, а геніальні своєю простотою і щедрістю душі! Люди, що тримають Україну своїми руками й серцями, щоб тільки вона вистояла, не впала, не зневірилася на шляху до омріяної Перемоги!

Роздуми баби Ніни перервав гучний звук мопеда, що пронісся сільською вулицею зі швидкістю звуку. Вслід лунала брудна нецензурщина по-рашистськи. Це згряя міських бездільників на прогулянці так святу неділю вітає. Бабуся коли почула по телебаченню, що ворожий шахід має такий же звук, то жахалася того мопеда, як дідька з пекла. А тепер звикла. Тільки хреститься й каже, що бездушники світом мчать. Доки згряя сільських дітлахів трудиться під бабусиним керівництвом, щоб на фронт передати медові ласощі, ці молодики носяться мопедами так, що нічого живого не врятується під їхніми колесами, та ще й ворожою мовою нас катують. Ну хіба не бездушники? Та Господь з ними! Пролетіли й

нема. Знов настала райська хутірська тиша, настояна пахощами різнотрав'я й заколисана щебетом птахів. Знов бабуся то слухає дитячі історії онучат, то сама їм щось розповідає.

А після Маковія, медового Спаса, – мовить далі, – приїде другий Спас – яблучний. Тоді назбираємо в саду стиглих ранніх яблук, одягнемо святкові вишиванки й підемо до церкви, щоб освятити.

А хіба не освячених їсти не можна? Ми ж ними вже ласуємо відколи? – не вгає сусідський хлопчик.

Ми ласуємо, а жінки, в яких помирали діти, здавна не їли яблук до Спаса. Вважається, що коли Богородиця на тім світі буде яблука роздавати, то не дасть тій дитині, чия мати цей закон порушила. Ой! А скільки ж тепер таких матерів! Щодня привозять з війни молодих хлопців і дівчат, скошених ворожими кулями й мінами! Шкода тих непрожитих життів, нездійснених мрій, несходжених стежок! Та все такі хороші діти гинуть, розумні, вдатні, сміливі... залишать після себе навіки безутішних матерів, молодих вдів, маленьких сиріт. Що треба було нам зробити тим росіянам чи їхнім політикам, щоб скільки сліз і горя розлилося нашою Україною? А ми ж ніби нічого й не робили. Хіба що в ярмо знову йти відмовлялися, в те ярмо, яке тягли наші діди й батьки, тягли мовчки, бо говорити українською мовою їм забороняли!

Бабусю, а розкажіть ще про щось веселе, – перериває павутину бабиного смутку онучка.

Веселе... Баба Ніна зітхає, переводить подих і тихо всміхається кутиками уст. Веселим у серпні завжди було свято села. Доки не прийшли то рашисти, то COVID-19, ми збиралися громадою до сільського клубу. Там виступали приїжджі артисти й наші талановиті люди. Тоді мою хату робили голою – всі рушники, картини, подушки й скатертини, килими й доріжки несли на виставку. З моїм вишиваним дивом увесь люд фотографувався, а я не знала, що їм говорити. Вишивка – то моя

душа. Як же я без неї могла б жити? А одного разу якісь заїжджі люди навіть купили в мене рушник, щоб дітям своїм на весілля подарувати. Я хотіла їм так віддати, та вони наполягали, щоб узяла гроші. Та як нанесуть на ту виставку різної краси, аж очі розбігаються в різні боки, щоб чогось не прогавити! Ті плетуть зі старих газет, ті малюють портрети, ті з дерева різьблять, ті гаптують со-
ломою... А вже пісень, а танців – аж серце тріпоче, як в юності. Увечері всіх пригощали польовою кашею. Її запах літав над селом, як дивна приманка, скликаючи всіх до себе. Гарно було, весело! А тепер тиша! Не тільки в нас на хуторі, а скрізь. Важка тиша, бо як же веселитися, коли десь гинуть наші доньки й сини на війні... Та ми віримо, що скоро настане Перемога й тоді ми будемо гучно святкувати так, щоб увесь світ чув нашу пісню! Ой діти, я навіть забула! Скоро ми з вами підемо до міста на свято – там буде благодійний концерт. І пісень послухаємо, й добру справу зробимо – пожертвуємо кошти на підтримку ЗСУ!

Ура! Свято! Свято! – весело підстрибували діти. А хутір поринав у прохолодні серпневі сутінки. Вечір огортав усе дивною таємничістю. Навіть вітер спинився, щоб послухати музику цвіркунів у саду, надивитись у зоряне небо. Дай, Боже, щоб не сполохала тієї тиші війна. Щоб, як говорить бабуся Ніна, наша Полтавщина стала духовною столицею України, бо тут буде починатися відродження мови, культури, нації. Для цього в нас є усе: і здібні люди, і щедра родюча земля. Бракує тільки Миру по всій Україні, тихого, величного, щасливого Миру. А він буде! Неодмінно буде після нашої омріяної української Перемоги! І баба Ніна знову поправить пасмо сивого волосся, одягаючи святкову вишиванку на її сподіване Переможне Свято! А потім через роки розповідатиме тихим голосом у теплій хаті про цей героїчний час, про красу та велич життя своїм правнукам – майбутнім гідним, вільним і щасливим українцям!

Завальний Богдан
14 років
Кіровоградська область
Кропивницький район
Олександрівська ТГ
с. Підлісне

ЧИ ДУМАВ Я КОЛИСЬ...

Чи думав я колись. Що один чорний день розділить життя нашої родини на «ДО» і «ПІСЛЯ».

«ДО»

Я був звичайнісіньким хлопчиком з звичайнісінькими мріями, захопленнями, справами. Вечорами тиснув на кнопки ноутбука, говорив суржиком, захоплювався історією, грав в футбол.

«ПІСЛЯ»

Я вже не хлопчак! Я враз подорослішав.

«ДО»

Ми часто влаштовували домашній кінотеатр – переглядали чудові мультфільми, коментували і жартували. Сміялися до сліз.

«ПІСЛЯ»

24 лютого татові зателефонували і сказали «на ранок у військкомат». Ми знову разом на батьківському ліжку дивились мультфільм. Чи бачив я, що відбувалось на екрані – не впевнений, але я відчував, як хвилюється мама. Як татові обійми – це не просто обійми, а захисний щит. Як у повітрі незримо витав настрій теплоти, родинності. Ми назавжди разом, де б не були. Спали всі на одному ліжку, як в далекому дитинстві, щоб запам'ятати тепло і єдність нашої сім'ї. Мама схлипнула. «Не кисни», - тихо прошепотів тато і поклав їй руку на волосся.

«НЕ КИСНИ!» – тепер ці слова я чую в голові, коли хочеться розплакатись від новин чи від безпорадності. Не кисни, все буде Україна! І обов'язково вона БУДЕ!

«ДО»

Хата багатьох українців була скраю. Ми закривалися у своїй хаті від бід і поганого настрою інших, від очей хворих дітей, від поганих новин чи чужого горя, від прохань про допомогу та від всього, що створювало нам дискомфорт.

«ПІСЛЯ»

Наша хата не скраю! Українці довели це згуртувавшись, об'єднали сили і все кинули на перемогу. Тепер лише за один день можна донатами зібрати на дрона чи байрактар. Волонтерять, підтримують, ярмаркують, щоб геть вигнати нечисть з нашої хати. Я не осторонь. Наша родина садить «сади перемоги». Ми переробляємо тони огірків і помідорів для госпіталів та військових частин.

«ДО»

Я хотів бути істориком.

«ПІСЛЯ»

Я буду вивчати військову історію. Хочу розібратися, що змушує розумних людей, маючи блага цивілізації, розпочинати війни, сіяти зло і смерть. Що змушує маси брати зброю в руки і ступати на чужу землю, топлячи її в крові. Можливо наше суспільство захворіло, і це вже питання до психологів і лікарів.

«ДО»

У свій гарний настрій я мугикав реп і, соромно сказати, російською.

«ПІСЛЯ»

Ніякої російської! З уст не сходить «Червона калина», «Українське сонце» та ще багато неймовірно крутого українського пісенного мистецтва. Смаки змінилися назавжди. В нашій домі ніякого російського кіно, музики, жартів. Нічого, що ототожнюється з країною окупантів. В моєму домі і в моєму серці тепер назавжди панує УКРАЇНСЬКА. Українською я думаю, мрію, живу, молось. Під українську мелодійну відбудеться тисячі весіль, засинатимуть мільйони майбутніх маленьких

українців, тисячоліттями підніматиметься синьо-жовтий стяг. Під українську ми плакатимемо на могилах воїнів, які відстояли їй волю.

Я пишаюсь, що я українець. Представник одного з найсвободолюбивішого народу. Я так вірю в свою Україну! І колись пам'ять зітре межу між «ДО» і «ПІСЛЯ», а буде лише українське величне «зараз», «сьогодні», «тут». І звучатиме українське «сьогодні» гордо на весь світ. Бо його не зітерти, випалити чи вибомбити, бо українське «сьогодні» – це величезна віра, неймовірна сила, і вимріяна воля!

Нірода Юліана

14 років

Львівська область

Дрогобицький район

м. Борислав

Вірші з циклу «Поетичний піксель»

ВІЧНІСТЬ

На цій святій землі, під Божим небом
В ошатному, мов вишивка, краю
Мої брати, як мак зігнутий клепом,
Життя здобули вічне у бою.
Вже другий рік січуть повітря кулі,
Вже двічі весни плачуть на ріллі,
Колиска з очерету люлі-люлі, –
Братів приспала у довічнім сні.
Квітневий ранок допиває роси,
Жбурляє сонця промені в траву,
А над братами чорнозему стоси –
Не подолати променям цю тьму.
Не вірю, що вгамується з роками
Бурхливе, зболене, стрімке серцебиття,
Розсипалося зерням-колосками
На пікселі розділене життя.

ШЕВРОН

В руці шеврон, на ньому два крила,
Напнуті у п'їтьмі, немов вітрила,
На клаптику нового полотна
Крокує витязь, – хмари за плечима.
Лїворуч – скеля гостра і стїйка,
Пронизує небесне видноколо,
Сумна могила – постать мовчазна
По праву руку, в полі неозорїм.
Стара могила сіра, кам'яна,
В степу чорніє, спокою чекає,
А спокою не було і нема, –
Понад землею тїнь вїйни чигає.
Крокує витязь – за спиною нїч,
А два крила яснїють за плечима,
Зї злом зустрїтися готовий вїч-на-вїч,
Вїн під мїцним покровом Серафима.
Вдивляюся у вишитий шеврон,
Уява вимальовує картину,
Як воїн їде і ангел в унїсон
За ним летить, як птах, в лиху годину.

ПРИРОДА – ДЖЕРЕЛО НАТХНЕННЯ ТА КРАСИ

Тут відкриваємо безмежний простір для ліриків, яких надихає природа рідного краю (і не тільки рідного), для тих, хто вміє розрізняти тихенький голос листя у шелесті вітру. Малювати пейзажі без пензля та олівця... Отже, ви зрозуміли – природа і ще раз природа.

**Переможець номінації
у віковій категорії 11 – 13 років**

Зачена Ілля

13 років

**Черкаська область
м. Кам'янка**

СВІТАНОК

На чорному небі визріло сонце.
Червоні пелюстки пустили плоди.
Зірчастим бурштином завітло віконце
З п'ятьми прозирають рожеві сади.

Зливається місяць зі сяйвом хмарини,
В якій додивляється сни промінець.
Пробудять його ранні співи пташині.
Підніме весна чарівний олівець.

Розпише поля і ліси, і діброви,
Барвистими зробить птахів голоси.
В світанкову тиху і ясну розмову
Додасть говіркого дзижчання оси.

ВІТЕРЕЦЬ

Маленький вітерець оббіг
стежки гаїв, асфальт доріг.
Стомився ввечері й заснув,
приліг на хмароньку ясну.
З новими силами удень
співати заходивсь пісень.
У вікна стукав по хатах,
стрибав, мов коник, по дахах.
У спеку злегка повівав,
стареньку яблуню хитав.

КВІТИ

Квіти – справжнє Боже диво!
Кожна квітка – особлива.
Та вдягла ясну корону
Й возсідає, як на троні.
Ті – ростуть із цибулини
В колі дружньої родини.
А оті – із насінини
Пробиваються щоднини.
Квіти мають власний дім –
Горщик, ліс, гайочок, бір.
Ніжні, скромні та барвисті,
Матінки-землі намисто.
Серед них немає зла,
Кожна – із добра зросла.

Як сонце проллється нестримним промінням –
Проб'ються крізь землю ростки із коріння.
На голих гілках намалюється листя,
Весна не скупиться на фарби барвисті.

Зеленою гривою вкриє дерева,
Розкішною, дикою, наче у лева.
Зрадіє садочок, розсипле квітки –
Підхопить вітрець чарівні пелюстки.

Підніме угору, де неба блакить,
Розпустяться зорями, будуть світить
Деревам і людям, стежкам і словам.
Чудується всесвіт весняним дивам.

Грицай Артемії
13 років
Сумська область
м. Ромни

ПРИРОДА – МУДРА МАТИ

Заглядає в шибку злива,
Фарби літа майже змила,
Засмутити робить спроби,
А мені все до вподоби.
Бо в природи все у міру:
Прожене погоду сіру,
Золоті розсипле чари.
Перестануть хлипати хмари.
Бо природа – мудра мати,
Знає, що й коли нам дати,
Джерело в усі часи
І натхнення, і краси.
Тож не вкраде жодна злива
У душі моєї крила.

ВСЕ Є У ПРИРОДИ

Все є у природи,
Щоб щасливо жити:
Гори, доли, води,
Пишна зелень, квіти...

Лиш нема бажання
Покарати людство
За свої страждання
Від його безумства,

Хоч і вдосталь сили
Нам протистояти,
Та природа щира,
Добра, наче мати.

Ми ж – невдячні люди,
Неслухняні діти,
Нищим все і всюди
Те, що варт любити.

Вся Земля стенає.
Згуба нам маячить.
Той себе вбиває,
Хто краси не бачить,

Завдає їй шкоди.
Схаменіться, люди!
Без дарів природи
Нас самих не буде.

Хай годує нивка
Ї кличе вдаль ракета!
В нас одна домівка –
Голуба планета.

Бондарчук Олександра
13 років

Черкаська область
Уманський район
м. Монастирище

ОСІНЬ

Небо сріблясто-блакитного кольору охопило білосніжними хмарами. Сонце сяяло десь там високо-високо, але проміння і колір його було просто холодним, та трішки тепла лилося з тих променів. А хмарини все пливуть і пливуть по небу, з легкістю і ніжністю доторкаючись до верхівок сплячих дерев. Ті дерева вже скинули пожовкле листя, і ледь-ледь рухають своїм гіллям, заколисуючись до довгого зимнього сну. А листя їхне, як стара одіж, лежить собі на сухій і вологій від холодної і мокрої землі траві. Де-по-де ще озиваються птахи. Це ті, що лишилися зимувати вдома, або ті, хто ще не полетіли в теплі краї.

Зривається вітер... холодний і неспокійний, він рве павутинки, які й так ледь тримаються під вагою кришталевих краплин, піднімає листя з вологої і холодної землі, та несе його вгору, з боку в бік, роблячи хвилі жовтого, помаранчевого і червонуватого забарвлення. Останні стеблинки трави теж крутяться, на одному місті, вони здаються такими тонкими і крихкими, але вони тримаються, жваво рухаючись у різні боки. Вітер розбудив дерева, вони рухають своїм голим гіллям, немов танцюючи, і виходить у них легко і граційно, якби вони, як і листочки не мали коріння, і не тримались впритул із землею, то їхні рухи були б ще більше схожі до танцю.

Ось вітер трохи вщухає, а на землю падають прозорі й тендітні небесні сльози, вони зволожують і так вологу та холодну землю і листя. Краплі осіннього дощу остаточно обірвали прозорі павутинки.

Вже і дощ вщух, та сонце сховалося, і видно лише заго-

стрену половинку блілого місяця. Повітря пахне землею, вологою і мохом. Маленький павучок подріботів по мокрій, зіпсованій павутині, певно він засмучений, що його красиву павутину зіпсували дощ з вітром. Він відійшов трохи далі від своєї роботи і почав плести нову мереживну павутинку, яку згодом знову зіпсує холодна безжалісна осіння злива, або вітер, який знову почав розганятися, не даючи спокою втомленим деревам і маленькому павучку.

Крижана озерна вода покрилася шаром вербового листя. Похилені верби опускали пусте віття до плеса води, роблячи хвилі з кожним доторком вітру. Посеред холодної води пливли дві качки, каченя і дорослий качур, певно він лишився зі своїм дитинчам, яке ще не вміє літати. Каченя пливло за батьком похнюплено, дивлячись на простори пустої і самотньої води, невже вони будуть тут усю осінь і холодну безжалісну зиму? Лише вони вдвох, більш птахів немає...

На одну з гілок розлогого дерева, з якої капали краплини дощу, сів горобець. Він пересидів дощ, але краплини з дерев намочили його пір'їни білого, сивого і коричневого кольору з темними цятками і плямками. Тому він сидів на чорній гілці, струшуючи малесенькі краплини і виправляючи жовтеньким дзьобом пір'їни, відновлюючи їхню форму.

Почало сутеніти. Припинився дощ і полагіднішав вітер. Дереву спокійно стоять у темноті ночі, павучок уже допів свою павутину, горобець знайшов собі прихисток, де й залишився ночувати, а каченя з татом запливли в темно-зелені, трохи пожовклі, стебла рогозу, заснули. Попереду ще осінні дні, а далі зима...

ЛІТО

Гаряче повітря заповнює легені щастям. Літо — така пора, радісна, довгоочікувана. Навіть хмарини в яскравому небі здаються веселими і легкими. Вітерець злегка

охолоджує нестерпне повітря і хитає важкими пишними зеленими вітами. Деревя стоять на сухій, густо вкритій травою землі, прикриваючи її від пекельного сонця.

Перші плоди літа набирали кольору і цукру. На світло-зелених стеблах, під парасольками-листочками червоніють полуниці, і крихітні суніці. Звисають на тонесеньких стеблинах соковиті порічки білого і червоного кольорів, ці ягоди крихітні, але не менш смачні. Багато квітів і різноманітної пахучої трави з'явилося на сухій вигрітій землі.

Пташки витають низько над землею, шукаючи їжу для новонароджених пташенят або якусь коротку соломинку для свого гніздечка.

Почалася гроза. Дощ теплими краплями спустився на землю, на небі з'явилися промені яскравого світла, і голосний грім почувся десь з-за хмар. Земля досхочу напилася літньої води, і трава позеленішала, а дерева стали ще пишніші.

Після дощу небо прояснилося, і бліда веселка засяяла рожевим, жовтим і блакитним кольорами, притягуючи до себе цікаві погляди.

Соловйова Аліна
12 років
Полтавська область
м. Кременчук

ЛІТНІ МРІЇ

«Чи чули ви, як тихо шепче ліс,
Як весело виспіває струмок?
Чи бачили, як пагін новий зріс
І як квітує поле і садочок?...».

(Н. Карпенко)

Вже вкотре обійшло літо планету, але нічого нового не побачило із своєю появою. Навкруги лише каміння та космічний пил. Поглянуло навкруги: «Цікаво, а куди це Сонце спрямовує свої промені. А покину я свою планету Андромеду і піду туди, куди Сонце». Все ближче і ближче, ось нарешті можна розглядіти – та це ж планета Земля. І побачило літо високі гори, вкриті білим снігом, і ступило літо на той сніг – потекли струмки і заграли яскравими фарбами на сонечку, зазеленіла трава, розквітли квіточки та заспівали пташки, радіючи таким змінам. Засміялося літо дзвінким сміхом і помандрувало далі по планеті. Яких дивовиж воно тільки не бачило – густі ліси з віковими деревами, маленькі і великі річки, моря, океани, озера і озерця. І все це з радістю зустрічало літо розквітлими квітками, проливними дощами, достиглими яблуками, грушами, кавунами та динями, запашним виноградом. Як чудово, – подумало літо, тут всі раді мене бачити, а більше всього дітлахи, які бавилися на сонечку в зеленій траві, бігаючи за кольоровими метеликами. Ранки зустрічали його прохолодною росою, яка барвилася різнокольоровим кришталем, похитуючись на листях та травинках. Вдень сонечко гріло охолону за ніч землю, а потім приходив вечір, приносячи свою прохолоду і відпочинок. Так, я хочу залишитися тут назавжди, – вирішило літо, так і вчинило, мандруючи континентами планети. І хоч би куди воно пішло, вся природа раділа його появі: «Це те, про що я мріяло», – пішло далі, радіючи, що приносить радість і рослинам, і тваринам, і людям.

«Усі щедроти біля ніг,
Природа – друг і оберіг.
Милуймося, вдивляймося,
За милості вклоняймося».

(Н. Карпенко)

Шевченко Анастасія
12 років
Харківська область
м. Лозова

ДОБРОТА, ЩО ЖИВЕ У СЕРЦІ

*«Ми живемо у світі, влаштованому людьми
і для людей. Люди в ньому виживуть,
а тварини не зможуть».*

Іоанна Хмелевська

Одного разу в густих вітах лісосмути неподалік від дачних будинок оселилася сім'я їжачків зі своїм маленьким їжаченям.

Маленький швидко ріс, спочатку мама чи тато приносили йому дрібних комах та черв'ячків, яких він з апетитом їв. Згодом, підрісши, почав полювати на їжу сам. І так їхня сім'я прожила декілька місяців, але одного разу все змінилося...

Якось хлопчик Сашко повертався зі школи. Напередодні був буревій і на проїжджу частину повалило гілки старого дерева. Хлопчик вирішив його прибрати, щоб це гілля не заважало людям ходити. Пішоходів прямувало багато, але всі йшли повз, – бо хтось запізнювався до школи, хтось – на роботу або до університету, а в Сашка було досить багато часу. Він почав прибрати гілки і раптом знайшов їжачків, що тихенько спали. Хлопчик вирішив перенести їх до лісу та прибрати все, що залишилося, з пішохідної частини. Він пішов до лісу, щоб знайти місце для їжачків. Серед густих дерев раптом прозирнула невеличка галявинка зі старезним дубом у самісінькому центрі. Дуб мав товсте покручене коріння, що подекуди вилізло назовні і утворило чудернацькі кубла.

Це важко уявити, але в одному з таких кубел хлопчик знайшов їжаче гніздо, в якому сиділи ще два їжачки. Сашко прийняв рішення «поселити» всіх їжачків разом.

Повернувшись до поваленого дерева на дорозі, хлопчик побачив дітлахів, які сиділи навприсядки та тицькали пальцями в їжачків. Сашко підбіг до малих і почав робити їм зауваження, щоб вони так більше не робили, тому що треба цінувати усе живе.

Проте діти не слухали, бо їм дуже хотілося погратися з їжаками. Тоді Сашко почав забирати тваринок, бо переймався, щоб вони не постраждали. Спершу він забрав двох, третій, на жаль, у руках не поміщався. Він переніс їх в кубло на галявині. Їжачки спочатку сиділи окремо один від одного, але коли Сашко повернувся із третім їжачком, то побачив, що вони вже підсунулися ближче та кумедно розглядають один одного.

Щодня після школи хлопчик ходив навідувати їжачків. Але одного разу мама попросила його повернутися зі школи без затримки, бо їй потрібна була його допомога, тому Сашко відразу після уроків помчав додому.

Зробивши всі домашні справи, Сашко сів з мамою перепочити, але в нього було якесь погане передчуття, і він запитав:

– Мамо, чи можу я зараз піти до їжачків?

– Якщо після такої праці ти не втомився, то йди, – ладібно всміхнулася мама.

Хлопчик швидко зібрався і побіг до своїх маленьких друзів.

Ще здалеку він помітив, що одне їжаченя не сидить разом з іншими. Сашко відчув щось недобре і не помилився – у маленького була травмована лапка. Він хутко схопив їжачка і помчав до ветеринара. У лікарні хворому їжачку перебинтували лапку та наказали, щоб хворий поки знаходився під наглядом. Тоді Сашко вирішив взяти його додому.

На ганку хлопчика чекала мама.

– Нарешті, я вже почала хвилюватися, чому ти так довго?

Він розповів мамі, що трапилося з маленьким приятелем та запитав:

– Мамусю, можна, щоб їжачок залишився на деякий час? Поки в нього не загоїться лапка?

– Звичайно, – погодилась мама. – Ми подбаємо про твого друга.

Ввечері вони дали хворому молочка, знайшли йому маленького черв'яка – він це все дуже швидко з'їв. Напевно, йому сподобалося.

Минуло декілька тижнів, Сашко виносив їжачка гуляти на подвір'я, а незабаром у нього вже була здорова лапка, і хлопчик відніс малого до сімейки.

Це було в неділю. А в понеділок на уроці біології всі отримали завдання принести завтра на практичне заняття не менше п'яти різноманітних видів комах. Сашко був дуже збентежений: «Як за такий маленький проміжок часу можна їх знайти?».

Ввечері, обійшовши усі парки свого міста, хлопчик повертався додому з порожніми руками. Наостанок вирішив відвідати своїх їжачків. Ще здаля хлопчик помітив, як кумедно вони вовтузяться у кублі. А коли наблизився, – то побачив диво! Всі п'ять їжачків тримали в роті по комасі, та щойно хлопчик на них глянув, то вони швидко поклали їх на землю. Сашко зацікавився здивування та згодом зрозумів, що це ніби подяка за те, що вінвилікував їхнього друга.

Зібравши жуків до невеличкої коробки, він пішов додому, а їжачкам згодом приніс молочка.

Наступного дня Сашко єдиний зміг отримати з біології 12 балів! Усі однокласники запитували у нього, як і де йому вдалося знайти цих жуків, але свій секрет він не розповів нікому!

Після закінчення уроків хлопцю віддали жуків, і він швидко повернув їх їжачкам.

Сашко з радістю згадує той день, коли допоміг їжачкам та впевнений, що правильно вчинив. Бо не можна проходити повз тварин, які потребують допомоги. Адже ніхто, крім нас, не може їх врятувати!

**Переможець номінації
у віковій категорії 14 – 18 років
Шаботін Богдан
16 років
м. Кропивницький**

ДИВОВИЖНІ КАРПАТИ

Природа України... Рідна, неймовірно обожнювана, вона вражає і заколисує, дарує радість і одухотворяє, мотивує і захоплює своєю неперевершеною красою. Її безмежні простори ваблять до пригод і досліджень, а розмаїття ландшафтів вражає своєю унікальністю. Гори, річки, озера, степи, ліси – кожен куточок України має свою власну магію і неповторність, запрошує до прогулянок променистими полями, до відкриття нових місць.

Саме тому, після завершення навчального року і здобуття базової середньої освіти, ми вирушили у приголомшливий тур дивовижними Карпатами. Розпочалася наша мандрівка з поїзда, у якому ми їхали майже пів доби. Зупинка була у Львові, де, дочекавшись на екскурсовода, наш колектив сів у автобус з веселим водієм Степаном, який встигав не лише дивитись за дорогою і кермом, а ще й травив жарти та повідав цікаві історії, пов'язані з тим чи іншим винятковим місцем.

Чи чули ви про щось величніше за гори? Це надзвичайна висота і цілюща могутність віків, які переплелися цілими сторіччями. Кремезні породи, немов сивочолі діди, що сидять, притулившись до рідної домівки. Поглянеш догори – і голова піде обертом. Все стане шкереберть!

Дорогою я з ентузіазмом роззирався навколо: найперше в очі впадала дорога-змійка, що спиналася все вище і вище, ніби вела до чарівної казки. Ми перетинали Верецький перевал, за вікном розгортались барвисті пейзажі, гори демонстрували свою владу, чарували своєю незрівняністю. Було схоже, що вони оповиті туманом, що піднімався вгору, – це краплі дощу, що впади на землю, випаровувались, повільно височились, перетворюючись на хмари-згустки. Як любо веде стежинка до найближчого поселення, яке, мов казкове королівство, здається крихітним, порівняно з горами. Дерев'яні хатинки притулились одна до одної, вражаючи своєю своєрідністю, тож було цікаво бачити тутешній колорит.

Яким же було моє здивування, коли ми, трохи втомившись, нарешті приїхали, і я завважив, що навіть повітря було не таке, як вдома! Воно чисте, адже його ще не забруднила рука цивілізації. Дихалося легко. Відтак, забігаючи наперед, можна додати, що і засинаєш, тільки торкнувшись головою до подушки.

Та ось вже перед нами національний парк «Синевир». Чи чуєте ви манливий голос озера? Це цілюща вода хлюпоче, закликає вмитися прохолодою. Тут ніколи не буває жарко. Озеро заворожує, не можна відвести очей від синьої гладі, що дзеркалом відбиває краєвиди навколо – кришталево чисте небо, мальовничі гори, які огортають його з усіх боків, яскраве сонячне світло. Душа ніби завмирає, поринає у спокій та гармонію з оточенням.

Скільки ж тут відтінків зеленого! Густі ліси, що вкривають гори, малюють палітру від свіжого та яскравого листя до темної та насичено-смарагдової хвої. Навколо Синевиру пахне сосновими гілками та квітучими травами. Відчуття свіжого подиху сприяє новим відкриттям. Кожен крок приносить нові емоції та відкриває нові куточки цього дива. Щебетання птахів супроводжує подо-

рож, а шепіт вітру крізь листя розповідає загадки цих місць.

Далі ми переносимося до екопарку «Долина вовків» – обворожуючого оазису, ще одного унікального місця, де люди можуть зануритися в різноманіття екосистеми, побачити тварин, які є символом дикого світу.

І ось опиняємося у світі великих гір, зелених лісів та живописних долин. Кожен крок стає інтригуючим, а кожен момент у цьому заповіднику пропонує самотні враження та збагачує душу.

Спочатку ми бачимо миловидних лам, граційних косуль. Поважні рисі походжають за загородженнями. Цікаво, що деякі тварини тут живуть парами: це, зокрема, лев з левицею; та й тигр від нього не гірший – теж проживає з самкою. Володар джунглів царствено походжав по колу, хтось подейкував, що це його щось дратувало; тим часом, як інший хижак родини котячих відлежувався, сонно схиливши голову на долівку. Славні верблюди з білим та брунатним забарвленням проводжали замисленим добрим поглядом і начебто ледь усміхались нам услід. Мені припало до душі, коли екскурсантам чемно запропонували погодувати всіх присутніх рослиноїдних тварин шматочками моркви.

Проте головною перлиною цього екопарку є самі вовки. Їхній повноцільний вигляд, елегантна грація та пильні очі привертають увагу. Можна спостерігати за ними у невимушених умовах, бачити їхню взаємодію та те, як вони вільно прогулюються у своїх домітках. Як виявилось, деякі з них просто любляють відпочивати на даху так званих «будиночків», що, напевно, не дізнаєшся про них у дикій природі. Це напрочуд вражає, підкреслюючи маєстатичність антуражу та необхідність його збереження.

Після цього ми опиняємось у реабілітаційному центрі бурих ведмедів – місці, де знаходять спокій і ласку клишоногі, що потрапили у скрутне становище, адже

людина лише задля розваг нехтує здоров'ям цих тварин, зокрема створюючи зоопарки. Цей осередок знаходиться у долині, оточеній пагорбами малахітового кольору.

Коли перебуваєш на території цього закладу, перше враження, яке тебе охоплює – це безмежна тиша. Серед спокійного довкілля урочисто ростуть високі дерева, створюючи натуральний дах над цим місцем. Кришталеві струмки протікають поблизу, додаючи свіжої музики до повітря. Цей пейзаж наповнений харизматичною енергією, яка вбирає тебе в свої спокійні обійми.

Перед тобою розкидаються вольєри та розлогі майданчики для прогулянок, що дозволяють ведмежатам підтримувати свою фізичну форму, насолоджуватися свіжим повітрям і спостерігати довкола. Зручні будиночки з великими вікнами забезпечують комфорт і затишок для ведмежат під час реабілітації. Було цікаво спостерігати, що кожен із бурих ведмедів поводить себе по-своєму. Хтось лежить на плоскому камені, втомившись; інший – риє яму, що з маленької починає перетворюватися на більшу, грудки землі летять врзнобіч. Ще один бурмило ласує соковитою травою, що вкриває все навкруги.

Розташований на межі людського світу, реабілітаційний центр став мостом, що сполучає нас із природою і нагадує нам про нашу відповідальність за збереження цінностей планети. Він є місцем надії і відродження, де кожен ведмідь може знайти зцілення і знову відчути радість від існування в дикому світі.

Реабілітаційний центр створений з любов'ю і постійною турботою про добробут цих дужих тварин, це – символ нашої згуртованості і бажання зберегти різноманітність всього живого. Це саме те місце, де ми маємо збагнути, що наша взаємодія з дикими тваринами повинна бути збалансованою і відповідальною. І тільки тоді, коли ми почнемо дорожити цінністю кожної живої

істоти, ми зможемо насправді захистити і зберегти дивовижний світ, в якому живемо.

Йдемо все далі, вище й вище. Ось біля ніг уже й водоспад Шипіт – екзотичне джерело, що викликає захват у кожного, хто його бачить. Цей водоспад розташований у незайманій красою гірській місцині, в самому серці заповідника.

Струмки прозорої води, що починають свій шлях високо в горах, поступово об'єднуються, утворюючи урочисту каскадну симфонію. Холодні струмки змішуються в одну бурхливу річку, від якої щедро віддаляються хмари бризок і блискавок, що танцюють у повітрі.

Водоспад Шипіт вражає своєю всевладністю. Його височенні стіни, покриті зеленню, неприступні, а їхній гуркіт і розмах заохочують шанувати довкілля. Вода, стрімко зриваючись униз, створює білу піну, що перебивається відтінками від сріблястого до прозорого. Краплини рясно розлітаються навколо, створюючи туман, який покриває навколишній простір.

Цей водоспад є місцем, де небеса зустрічаються з землею. Різкі контрасти між піднесеними гірськими вершинами і ніжними струмками води створюють картину, яка залишається в пам'яті назавжди. Шум води, який розноситься на великі відстані, ніби занурює в безперервний ритм і вселяє спокій і задумливість.

Проте незвичайним, здавалося, побачити серед каменів, що вкривали скелю, звичайнісінького рудого kota, який немовби тільки і чекав на те, щоб його почухали за вушком. Його шерстинки виблискували, переливалися при промінчиках сонця. Вишукана осанка, граціозні рухи – все символізувало гірський світ із його такою самісінькою самостійністю та невпинним прагненням свободи. Ошатність природи віддзеркалюється в його очах, які мовлять влучніше за слова. Він сприймає кожен її нюанс, знає, що вона є найліпшим твором мистецтва, який треба поважати. Рудий кіт – це нена-

че провідник до магічного світу буття. Стимулює тих, хто стрічає його, здійснювати свої мрії і відкривати нові горизонти. Він нагадує, що справжнє щастя полягає у простих речах – відчутті вітру, запаху гірського повітря, що наповнює легені.

Цей самець – жива історія, що здатна розповісти безліч оповідок. Коли ви його зустрічаєте, то усвідомлюєте, що кіт, частка духу гір, буде вказувати вам маршрут до власного внутрішнього врівноваження.

Саме тому Шипіт – це не просто феномен, це джерело натхнення, яке дарує відчуття спокою. Це місце, де можна відчути себе елементом цього визначного світу. Водоспад, безсумнівно, одне з найвражаючіших місць на землі, яке варто відвідати, щоб побачити його чималу силу.

Тож всі негативні емоції залишимо тут, нехай тікають подалі. Усміхнемося друзям. Хвильку помедитуємо й повернемося до реальності. Оце ще мрійники! Знайшли місце для релаксу. Хіба ж можна на такій висоті забувати про витривалість? Покрутімося навсібіч! Не кожного ж дня опиняємося за стільки миль.

Життерадісний вітерець крутитиме вихром волосся, роздмухуючи зачіску і додаючи неабиякого шарму вашому обличчю, відчуваєш адреналін, що пронизує твоє тіло, гілки дерев, що трапляються на шляху, січуть одна за одною тебе по обличчю. Гора Гімба, грандіозна і непереможна, стоїть перед тобою, чекаючи на своїх наступних завойовників...

А які схили жевріють там, за десятки кілометрів! Сонце лишень проблискує крізь ці споконвічні стовпи. Відразу відчувається ніжність ласкавих променів, створюється позитивний настрій, виникає бажання діяти. Навколо все танцює в цій безмежній пелені тепла. Хмари, як на крилах, линуть усе швидше й швидше. Небо стає гігантським ткацьким станком, з якого звисають мільярди дощових краплинок. У повітрі вони звивають-

ся в химерному танці, а потім поспішають торкнутися землі, малюючи на ній дивні візерунки. Далі свій відбиток накладають дрібні листочки, що, спадаючи під дією вітру на землю, приєднуються до цієї незвичної колоритності і додають їй фарб. Потроху злива притихає. Аж ось озвався гучногосий орел. І вже відчуваєте себе невідільною здобиччю мудрого птаха. Мабуть, тепер буде не до мрійливої мани. Хоча, доля – чудова супутниця, тому цей прикрий випадок вас омине.

А чи чули ви трембіту? Побувавши в Карпатах, цей інструмент ви ніколи не забудете. Він викликає почуття глибокого зв'язку з українською культурою і традиціями. Мої друзі пробували видобути з цього музичного інструменту бодай звук, та це вдавалося лише найспритнішим.

Озирніться довкола! Милуєтеся краєвидами і згадуєте, як пробиралися на гору, крізь терен до зірок. Дорога вже далеко позаду, але нестерпний шум у вухах і тремтіння ніг ніяк не покидають вас. Та ще попереду спуск. Ну що, перемогли страх? Забуті всі образи, переживання, думки. Зберегти рівновагу та жагу до покорення вершин. Ніщо не зупинить задля досягнення цілей. Йдіть тільки до своєї мети і ніяк інакше. Де ви ще знайдете завзяття, щоб боротися до останнього? Живіть вірою та надією. Нехай жоден день не залишиться у розпачі. Не здавайтеся, бажайте, творіть. Гори – відмінний вибір для літніх походів. Свіже повітря буде навіювати нові плани, які згодом неодмінно реалізуються в матеріальному житті. Зупинитися та дихати на повні легені цю кришталеву височінь. Либонь, хтось зголоднів. Тоді буде привід поласувати гірськими ягодами. І голод втамують, і настрої підіймуть, і наснаги додадуть.

Знову поринаємо в ненав'язливі спогади дитинства. І мрії справджуються. Дійсно, перед вами справжнісінький замок! Якщо не вірите, то, будь ласка, перевірте самотійно. Кожна дівчинка хотіла бути принцесою, во-

лодаркою такої споруди, а хлопці – лицарями-визволителями. Ми не знаємо, коли замок збудувався і чий він, але хоча б зробити фото поряд вважаємо за необхідне. Гірська тиша повністю заповнить вашу душу. Хоча б на висоті над рівнем моря можна, нарешті, відпочити від надокучливої уваги містян. Було б цікаво зустріти тут різні пори року. Напевно, особливо гарно у цій місцевості взимку. Тільки уявіть собі величезні брили снігу й льоду навкруги, ви на лижах, на сьогодні більше немає ідей! Гори надмірно освіжають. Кожен подув вітру підганяє вас у незвідані далі.

Сплив час нашої мандрівки. Окрилені, поверталися ми додому. Незабутніх вражень дійсно багато. Поїздка дала змогу переконатися в унікальності та довершеності цього регіону. Я був свідком прегарних пейзажів, які вражали своєю оригінальністю.

Ще чомусь вчувається шум гірської річки. Звечора вона була невеликим потічком, який виспівував свою тихесеньку пісню. Але вночі дощ-чарівник її напоїв, зробив повноводною. Вода бігла швидше й сильніше, ніж коли-небудь раніше, вируючи серед каміння. Її гомін здавався вигуком, який буцімто звіщав про силу водної стихії.

А вітер, як король неба, додав свої ноти до цього співу природи. Його повітряні плями вирували навколо, граючись з краплями і викликаючи тихий шелест у листя дерев. Вітер воскрешав життя в горах, даруючи їм свою вільну й безтурботну енергію. Клекіт гірської річки і гул вітру зливалися в одне ціле, створюючи природну симфонію, що переповнювала серця слухачів благородними вібраціями.

Витонченість – ось що залишиться в моєму серці, як нагадування про Закарпаття!

Мелодія душі і мелодія природи. Вони зливаються в одне звучання. Здається, ніби ви розумієте кожну травинку, кожну пташину та кожну хмаринку на небі. І цей

мотив переповнений вірою в перемогу над підступним ворогом, який намагається знищити нашу рідну землю, загарбати цю велич. Та Україні бути вільною, незалежною! Тільки люди з чистим і відкритим серцем можуть споглядати цю досконалість і бути в неподільності з райською природою нашої країни. Тільки відверті серця можуть помічати ці особливості, цю глибину почуттів навколишнього середовища.

Ми – справжні патріоти України! Нам відкриваються всі таємниці рідного краю. Перемога обов'язково буде! І тоді більше щирих людей із різних частин земної кулі зможуть завітати на гостину в Україну, на власні очі переконатися в її розкоші.

Адже наша Батьківщина – це не просто ділянка на карті, це – країна, де б'ється велике серце народу, який гордо відстоює свої цінності і свободу! Слава Україні!

Зубков Михайло

15 років

Дніпропетровська область

м. Павлоград

НАТХНЕННЯ БУТИ СИЛЬНИМ

Природа – неймовірно велика і складна майстерня, в якій кожна деталь має своє місце та роль. Вона завжди вражає своєю безмежною красою, величчю та неповторністю. Саме тут, у цьому мішаному гаманці кольорів, звуків та ароматів, ми відкриваємо безмежний простір для митців, поетів та всіх тих, хто спроможний відчувати та розібратися у виразних мовних засобах природи.

За вікном південний вітерець приносить аромати невідомої мені ранкової трави. Я народився на Донеччині, але війна жбурнула мене далеко, на територію Дніпропетровщини. Новий дім, нові обличчя, але мої думки

все ще повертаються до рідного краю, де мені довелося залишити кожен куточок своєї душі.

Мої спогади про рідний Донбас — це перлини, які я бережно тримаю в своєму серці. Пам'ятаю ранкові прогулянки по лугах, коли сонце зустрічало мене своїми ніжними променями, а трава хвилювалася від дотику роси. Ми грали з друзями, а золотисті колоски хиталися від вітру, наче маленькі човники на зеленому морі.

Природа — це справжня скарбниця натхнення для мене. Кожна пора року має свої власні кольори, настрої та атмосферу. Весна відбивається у свіжості повітря та перших пелюстках, які вибиваються на гілках. Літо приносить спекотні дні, довгі вечори та можливість зануритися у воду в озерах чи річках. Осінь вражає своєю палітрою червоних та жовтих відтінків, а зима принесе відчуття спокою та неземної краси, коли все занурюється у снігову казку.

Але природа не обмежується лише рідним краєм. Відкривши для себе нові місця, я відчуваю себе мандрівником, який дізнається щось нове та захоплює. Нові запахи, звуки, краєвиди — все це розширює розуміння природи та надихає на творчість. Кожен край приховує в собі власну історію, свою красу та неповторний колорит.

Звук природи — мелодія, що переплітається зі звуками людських сердець. Спів пташок, шум листя, шелест води — це оркестр, що створює симфонію природи. Для тих, хто вміє розрізняти тихенький голос листя у шелесті вітру, для тих, хто чує найменші зміни в звуках, це величезний резонатор емоцій та настроїв. Патріотичні почуття набирають силу під час зустрічі з природою. Вітерець, який тут лоскоче шию, нагадує мені про вітер на рідних полях. Кожен запах квітів нагадує про ранкові трави в Донецькому краю. І хоча ноги ступають по новому ґрунті, думки все ще блукають по стежках рідного краю.

Природа вчить мене вдячності та підтримки. Я бачу, як дерева витягують гілки одне до одного, як вони виживають у будь-яких умовах, незважаючи на вітри та бурі. Це натхнення для мене бути сильним та зростати, навіть коли навколишні умови здаються складними. Тут знаходжу спокій та відповіді на багато питань, і час від часу мої думки летять назад, додому.

Арешкіна Анастасія
16 років
Одеська область
Ізмаїльський район
Саф'янівська сільська ТГ
с. Нова Некрасівка

*Краса природи – це одне з джерел,
що живить доброту, сердечність і любов*
В. О. Сухомлинський

Природа красива в будь-якому її прояві. Будь то засніжена гірська вершина або широкий зелений степ. Ця краса близька кожному. На підсвідомому рівні ми всі пов'язані з нею.

Ви, напевно, помічали, як заряджаєтеся енергією, перебуваючи де-небудь у лісі або біля озера? Створюється відчуття, що ця краса і чистота проникає в нас і зцілює душевні рани, допомагає обдумати свої проблеми, прийняти правильне рішення, відпочити, врешті-решт.

Немає нічого прекраснішого за красу природи. Іноді вона буває простою і невігядливою, проявляючись у польових квітах, пісні солов'я або польоті метелики, але іноді вона просто вражає уяву своєю міццю, як, наприклад, Ніагарський водоспад або Великий каньйон.

Мені здається, насолоджуватися красою навколишньої природи просто, достатньо розкрити душу і дозволити їй наповнитися спокоєм і умиротворенням, які дарує нам природа. Я дуже люблю гуляти в полі, під час

заходу сонця, це невимовне видовище. Соковито бордове сонячний диск, опускаючись за горизонт, забарвлює небо і хмари в рожевий відтінок, земля віддає накопичене за день тепло, а трави виділяють аромат. І все це відбувається під пісні цвіркунів. Романтика, та й годі.

А як розслаблює прогулянка по осінньому лісі! Ідеш по листю всіх відтінків червоного і жовтого, під ногами хрустять дрібні гілочки, в повітрі висить грибний запах. У такі моменти добре складати вірші, природа надихає, як ніхто. Про це добре знають поети, котрі майстерно передають красу природи у своїх творах. Багато художників також надихалися природою.

Кожен із нас здатний насолоджуватися красою природи, але, на жаль, не кожен може її зберігати. Давайте ж збережемо нашу Землю для майбутніх поколінь, щоб їм не довелося дивитися на її красу в музеї.

Потрібно вміти вловлювати настрої природи. Іноді вона буває схвильована, іноді сердита. Людина є частиною природи, і він не може нею не захоплюватися, її розмаїттям та неповторністю. Скільки картин, скільки віршів, пісень написано на честь природи... Але, на жаль, багато хто не цінує природу, готові знищувати її заради грошей, заради комфорту. Їх не хвилює, що завдають шкоди не тільки природі, але й собі, своїм дітям, правнукам.

В кожному пору року природа прекрасна по-своєму: чи то літо, осінь, зима, весна. Але це стосується не тільки пори року, але і часу доби. Особливо красива природа на світанку і на заході дня. Саме в ці хвилини відчуваєш якесь чаклунство, немов природи розкриває перед тобою всю свою душу.

Природа завжди зачаровувала своєю красою, надихала людину на творчість. Мінлива й унікальна, дивовижна та неповторна її краса. Навесні можна спостерігати її пробудження, влітку — буйство барв. Осінь — це деякий смуток, в'янення, що не позбавлене своєї принади, а зима — сон, казка.

Всі ми дуже чутливі до краси природи. Однак найбільш важливим є те, що краса природи стимулює уяву, стає матеріалом для бурхливої фантазії.

Власик Анастасія
15 років
Полтавська область
Решетилівська ТГ
с. Шилівка

СТАТИ ЦЛИМ

Без слів розмовляю з природою, тією особливою мовою, яка лине із самісінького серця. Це цілковите розуміння, цілісність і зцілення. Так приємно лежати горілиць перед широким екраном неба — відкритість, легкість, обширність, свобода. Ніби розпрямляєшся й ростеш, але не тілом, а душею. Приємно спостерігати за плином хмар, їх вітйоватими й медитативними перетвореннями. Приємно дихати на весь виднокіл, дивлячись із вершини гори. Дихати на повні груди. Вбирати чисте повітря із запахом хвої, скошеного сіна, грибів чи запашних трав. Приємно плавати чистими плесами, де зухвало плюскоче риба, чи виринає з води лиска десь біля тебе й наполошено злітає деінде, подалі від непроханих гостей.

Цікаво придивлятися до подушечок моху, які ніби відтворюють ліс у мініатюрі. Цікаво фокусуватися на мікросвіті природи. Й водночас не менш захоплююче розширюватися, направляючи погляд у небо: зірки, таємничий космос...

Але часто погляд впирається не просто у стіни – з них можна вийти – а в сміття, пластик і... страждання. На водоймах, як потворні поплавки, бовваніють пластикові пляшки, і вони ж у лісі, і за парканами, і під парканами. І не лише пластикові. І не лише пляшки.

Як розповідав тато, вони раніше купалися у ставу і з нього ж пили воду. А тепер – ні-ні. А бабуся повідала,

що раніше люди прикладали до ран землю – і рана гоїлася. Але коли ж природа стала людині ворогом?

«Чорна книга України» розповідає страшну правду про зникнення тисяч рік, про забруднення водою радіацією із ЧАЕС, осушення боліт, затоплення чорноземів, дніпрових порогів, запорозьких січей. І, як наслідок, висохлі криниці, отруєні харчі, хвороби, понівечені доли.

А нині додалися нові рани від війни, заміновані території, нові лиха. Хімічне забруднення від обстрілів і ракет, пожежі, спустошення... Природа – та колиска, з якої виходимо й до якої повертаємося, – сама потребує допомоги.

Дбайливого ставлення, плекання, вкладання, відданості й віри, які здатні перетворити пустелю на рай, на благодатне середовище, у якому любо розвиватися і процвітати. Де біля землі ходить умілий, закоханий у неї і відданий їй господар.

Так важливо докласти всіх зусиль, знань, умінь, мудрості задля відродження матінки-природи і своєї ідентичності. Бо це і «Дніпро і кручі», і «верби і тополи», і «при долині куш калини», і «сміються плачуть солов'ї», і «мамина вишня в саду»...

Хтось садить у своєму обійсті квіти, хтось – нові дерева у парку, хтось доглядає ліс і ставить годівнички тваринам, хтось завозить із Голландії нові цибулини тюльпанів і нарцисів, а хтось розповідає на ютубі, як ту всю красу доглядати. А ще не смітити, не ламати, оберегати, вивчати, спостерігати, розуміти природу. Щоб знову дивитися в небо, споглядати, плавати, гуляти, цікавитися, досліджувати мікро- і макросвіт. Весною, влітку, восени і взимку. Самотужки, з друзями, родиною чи громадою. Як у давнину, коли стрибали через багаття на Івана купала, збирали лікарські трави, садили вишню навесні, співаночки співали, весну закликали...

Природа живить соковитими плодами, тішить пташиними трелями, забирає втому й умиряє. Вона, як жива вода з казок, відроджує, і ти, як яйце-райце, знову стаєш цілим.

І В КОЖНОМУ ІЗ НАС УЖЕ ЖИВЕ ФІЛОСОФ

Може, правда, ще зовсім маленький і несміливий, але він так прагне розповісти про власне відчуття світу, про розуміння сенсу та мети життя, поділитися своїми думками вголос. Ласкаво просимо і чекаємо від вас твір (поезію), роздум (можна у віршах) про... А про все, що вас турбує, про все, що не дає вам зоряними ночами спати.

**Переможець номінації
у віковій категорії 11-13 років**
Громак Поліна
13 років
Сумська область
м. Глухів

МОЇ РОЗДУМИ БІЛЯ ПАМ'ЯТНИКА ТАРАСОВІ ШЕВЧЕНКУ

У місті було галасно. День Незалежності. Урочистий мітинг. Традиційне квітопокладання, святковий концерт... Скільки людей крокує повз Тараса! Якось невідомо ма сила змушує мене зупинитися біля пам'ятника.

Про що Ви думаєте, гордий пане? Якщо Вам здається, що я всього-на-всього восьмикласниця і не зможу Вас зрозуміти, то ви помиляєтесь.

*Мені тринадцятий минало,
Я пас ягнята за селом...*

Зараз мені стільки ж років. Я вмю, як і Ви, милуватися красою ланів і степів, сумувати з приводу життєвих розчарувань, розрізнити щиру дружбу та взаємини за розрахунком. Вам пощастило з подругою: Оксанка не один раз утирала сльози й втішала. На жаль, маючи багато знайомих, я поки не зустріла справжню подругу. Але це поки...

Я рада, що в мене є чудова родина. Не можу похвалитися «садком вишневим коло хати», проте ми часто

збираємося у дворі й п'ємо чай зі смаком розмов, що дарують відчуття радості та захищеності. Мої рідні вірять у мене.

Пам'ятаєте, Тарасе, як Ваш батько сказав, що з Вас виросте або велике ледащо, або великий чоловік? Ви перевершили всі сподівання. Для сучасників Шевченко – це символ нації, геній, пророк!

Не все в нас так, як хотілося б, Тарасе Григоровичу! На жаль, війна перекреслила моє життя, наше життя. Багато друзів та знайомих тепер за кордоном... Чи зустрінемося ми колись? Та я не втрачаю надію на щасливе майбуття, свято вірю в ПЕРЕМОГУ. Адже моє прикордонне місто захищають від агресора справжні сини України. Упевнена, кожен герой до останньої хвилини життя виконував Ваш, Кобзарю, заповіт:

*Поховайте та вставайте,
Кайдани порвіте
І вражою злою кров'ю
Волю окропіте.*

Скільки завзяття в цих рядках! Україна страждає, але не здається. На жаль, історія повторюється. На українській землі знов тече «сторіками кров у синє море», зрікається «брат брата», заступає «дим хмарою...сонце». Але я вірю, що настане щасливий час, про який Ви з надією писали:

*І на оновленій землі
Врага не буде, супостата,
А буде син, і буде мати,
І будуть люди на землі.*

Ваша творчість, Тарасе Григоровичу, для українського народу – неоціненний скарб! А що ж я, звичайна тринадцятирічна дівчинка, можу зараз зробити для своєї країни? Учитися, поважати старших, піклуватися про менших, виховувати в собі доброту, милосердя, співчувати ближнім, здобувати знання, щоб незабаром розбудувати Україну. Я – майбутнє великої держави.

...Учітесь, читайте,
І чужому навчайтесь,
Й свого не цурайтесь...

...Звучить Гімн. Урочисто. Піднесено. Натхненно. З почуттям великої любові до рідної країни й безмежної гордості за свою Батьківщину йду покладати квіти. Я одна серед тих, які крокують повз Тараса...

Шиндировська Ангеліна
13 років
Вінницька область
м. Могилів-Подільський

ТИ ЖИТИМЕШ, ЗМІЇНИЙ!

...Скелястий, відкритий усім вітрам на світі. Тебе цілує бурхливе море й кидає свої солоні бризки тобі до берегів. Мальовничий клаптик суші посеред Чорного моря, який розкинувся за декілька кілометрів від берега.

Ти невеличкий, Зміїний, ти маєш славу історію... І назва твоя звучить гордо – Федонісі, бо, як Змій, борониш себе від ворогів. Так назвали візантійці. У тобі також живе душа легендарного Ахілла. Колись на твоїх берегах був храм, присвячений цьому герою. А ще тут жив оракул. Так-так, справжній оракул. Сюди заходили кораблі – і моряки, й купці дізнавалися про свою долю. Стародавні греки називали тебе Левкос («Білий»). «Білим» кликали тебе також і римляни.

Тобою володіли візантійці, османи, а згодом ти опинився у лецатах Російської імперії. Пізніше ти був румунським, а потім знову повернувся до нас.

На шматочку суші побудували селище із промовистою доброю назвою – Біле. Відкрили відділення пошти й банку. Тут була найкраща прикордонна застава.

До тебе в гості приїжджали туристи, багато туристів... Люди вірили, що так буде завжди: тихо, мирно... Ніхто не сподівався біди...

Війна розпочалася для тебе, Зміїний, 24 лютого 2022 року. У перший день наступу росіян. На твоїй землі було 80 оборонців та кілька цивільних. Близько 18 годин вечора до захисників підійшов сумнозвісний ракетний крейсер «Москва». Чоловіків попередили про те, якщо вони не складуть зброї, їх буде знищено. Наші хлопці, а серед них командир Богдан Гоцький, відмовилися і до останку захищали острів, який у той момент уособлював для них усю Україну.. Сили були нерівні – жменька людей на крихітному клаптику землі посеред моря... Українських воїнів полонили. Спершу ми вважали їх загиблими – і молилися за упокій їхніх душ. Яке було щастя дізнатися, що вони живі, хай і полонені. Але живі!

...Незабаром частина захоплених бійців повернеться додому, а частина ще там, у полоні...

Ти помстився за них, Зміїний. Біля тебе дві ракети «Нептун» пустили на дно крейсер «Москва». А російський десант, який висадився на острів, опинився відірваним від своїх.

За тебе, Зміїний, наші воїни билися запекло, виганяючи і знищуючи русню. Тебе звільняли цілеспрямовано, крок з кроком. 4 липня ти знову став вільним. Тебе уже не топче російський чобіт. 7 липня тут замайорів наш омийтий кров'ю жовто-блакитний прапор. Загиблі під час твого звільнення бійці удостоєні найвищої нагороди – звання Героя України (посмертно).

Ти – уособлення нашої незламності, нашого гордого українського духу... Сьогодні уранці рашисти кинули на тебе фугасну бомбу. Навіщо? Що зробив ти їм? Вони хотіли тебе поранити, а, можливо, і знищити... Ти ж не здався на милість ворога, ти залишився українським.

Що тобі сниться уночі, острове? Про що ти мрієш крадькома? Ти, мабуть, хотів би, щоб твоєю землею бігали діти, сміялися. Правда, Зміїний? Щоб тут не чути було звуків вибухів та пострілів, а море бачило тільки щасливих людей?

Я так хочу до тебе в гості... Хочу блукати твоїми скелястими берегами, слухати спів хвиль. Говорити з тобою. Тобі сумно без мене, я знаю. Запроси мене, Зміїний. А я принесу тобі квіти і посаджу їх у тебе біля моря. Коли вони зацвітуть, ти вдихатимеш їхній аромат – і згадуватимеш мене.

Мені тільки 13. Я виросту, здобуду професію, колись і в мене будуть дітки – і розповім їм про тебе, а можливо, і привезу їх до тебе побачитися... Ти їм розкажеш свою славу біографію, навчиш любити свою землю, людей. Вони зрозуміють тебе, зрозуміють твою тиху мову під супровід моря. Ти для них, як і для мене, будеш найкращим учителем, тому що розумієш, що найважливіше в житті – уміти Перемагати зло.

Сергачов Максим
11 років

Кіровоградська область
м. Олександрія

І. ДИТИНСТВО.

З дитинства я був дуже допитливим і непосидючим. На свої п'ять років з допомогою бабуні прочитав усі казки в домашній бібліотеці. Мільйон запитань «чому» і «як»? Де знайти на все це відповіді? Певна річ, в бібліотеці! От бабуня і відвела мене в це чарівне місце. Скільки інформації, скільки чудових книг! Там я визначився зі своїм майбутнім:

– Буду винахідником, як наш земляк Ігор Сікорський!

Тому потрібні знання. Математика. Інформатика. І читати, дуже багато читати. Пізнавати світ.

Несподівано у мене пробудився потяг до музики. І музика захопила мене не менше, ніж програмування і математика. Адже космос – це найвеличніша симфонія! Прочитав, що більшість науковців були непоганими музикантами й навіть писали музику.

II. ВІЙНА

24 лютого 2022 рік. Весь всесвіт розірвався. Всі мрії, всі бажання зникли. Сирени. Ракети. Безпілотники. Дрони. Ми вчилися виживати, рятувати себе та інших. Всі вчилися співіснувати з новими жахливими реаліями.

Та чим може допомогти армії бабуня і маленький хлопчик? О! Маскувальні сітки! Вночі ми різали на стрічки тканину і передавали «в'язальницям». Чому вночі? Бо кравецькі якісні ножиці одні на дві сім'ї. Вночі ріжемо ми, а вранці їх забирає тітонька Оля. Вона – волонтер. Шие для Збройних сил України (ЗСУ). А увечері всі чекають дзвінка від дядечка Олексія, він доброволець. Боронить від ворога нашу рідну неньку Україну.

Така тривожна атмосфера. Новини кожен день страшні. Єдина розрада – це музика і книги. Коли виють сирени, коли серце розривається від болю, поринаю у свій персональний портал – музику. Як чарівно звучить «Рече та стогне Дніпр широкий»...

«Сичі в гаю перекликались»... От і до нас прилетіли ті сичі. Свято знань – перше вересня. Для нашої сім'ї цей день став найтяжчим уроком про життя і смерть. Загинув мій дядечко Олексій. Десь там, у маленькому селищі з такою доброю назвою – Любомирівка. Небо впало на землю, зірки погасли, сонце потьмяніло. Як ми це пережили? Та ніяк. Біль втрати не полишає люблячі серця.

III. МОЯ МРІЯ.

Та життя не зупинилось. Не для того загинув дядечко, щоб я здався. Потрібно вчитися і йти вперед.

Начитавшись фентезі й чарівних казок, подумав, як би добре було знайти портал, куди можна перемістити наших діточок і врятувати їх від війни, від смерті, холоду й голоду. Поки дорослі воюють, знайти такі засоби, щоб врятувати дітей з-під бомб, завалів. Шафа з Нарнії?

Де її знайти, під уламками? І дзеркальце, й інші чарівні портали в наших обставинах не можливі. Тому...

Уявіть собі, що 10000 років тому через кротову нору прибув на Землю і здійснив аварійну посадку космічний корабель. Прилетів він із дуже віддаленого сузір'я – з планети Котів. Повернутись на свою планету вони не змогли. Поселилися серед людського племені та навчали дикунів багатьом премудростям: співчувати, співпереживати, вірити, любити. Люди обожнювали їх. Возвели в ранг богів. Богиня Бастет велична і прекрасна...

А потім темрява заповнила світ. Неуцтво, страх перед невідомим породжували чудовиськ у людській подобі. Люди почали вбивати нащадків планети Котів. За такі злодіяння Чорна смерть забрала життя в багатьох жителів Землі.

Минули віки. Наші коти і їхні одноплемінники встановили міжпланетний контакт.

Коли почалася війна в нашій країні, люди не тільки рятувалися від бомб самі, а рятували своїх котиків і собачок. Доброта нашого народу дуже вразила котів. Вони дали завдання своїм одноплемінникам допомогти дітям нашої країни. Тільки людське дитинча погладить гладеньку шерстку свого пухнастика і шепне йому на вушко «Врятуй мене!» – відкривається портал на планету Котів.

Там вічне літо, ласкаве сонечко і два нічних супутники. Незвичайні квіти мають чарівний вигляд і аромат. Кожен, хто вдихне цей аромат, більше ніколи не буде злим і підлим.

На планеті незвичні будинки-дерева. Можна виростити будинок своєї мрії, який буде виконувати всі твої бажання. Коти розумні й цивілізовані. Живуть у гармонії з природою. Люблять міжпланетні подорожі. Планета велика, місця достатньо для всіх згорьованих. Ще коти цінують музику і знання, там багато чудес. І це тільки початок.

Угору і вниз. Світло і тьма. Життя і смерть. Поки ми мріємо, ми живемо. Поки є світло – тьма нас не переможе.

Мрійте – і будьте щасливі.

P.S. Ви ж точно знали, що наші котики чарівні?

Есаулова Ніка

12 років

м. Київ

СЛІПІЙ МУЗИКАНТ

У тілі билосся життя,
Хоча в очах блукала ніч.
Таке малесеньке дитя
Із цілим світом віч-на -віч.

Руками мацав, що було.
Він вчився жити, як усі.
А серце, наче зряче, йшло
На звук мелодії душі.

Він ображався, кляв весь світ,
Закрив всі двері на замки.
Шукав у чому завинив,
Що народився не такий.

І тільки згодом зрозумів,
Всю суть і вчинків, і речей.
Що зло на світі не від вад,
А від жорстокості людей.

Рука на клавіші лягла.
Весь зал замовк в передчутті.
Він їх повів у височінь,
Неначе були всі сліпі.

І ноти красками пройшли
На полотно без вороття.
І кожен відчував мазки
З усіх картин його життя.

А в них був страх, любов і біль,
Людський початок і кінець...
Лились акорди звідусіль,
Торкаючись чужих сердець.

Несла мелодія життя,
Заповнюючи все в тиші.
Сліпий прозрів? Сліпий прозрів!
Він бачив струнами душі.

СВІТ, ДЕ НЕМАЄ РАДОСТІ

Світ, де немає вже радості,
Сповнений помстою лютою.
Люди заховають слабкості
У насолоді отрутою.

Вгору кар'єрними сходами
По головам наближення.
Стало розвагою модною –
Знищення і приниження.

Кожен речами замотаний,
Їм вже немає переліку.
Наче в потворних коконах,
З яких не злетять метелики.

Щоб досягти самоствердження,
Стати хоч трохи «вищими»
І, щоб коронуватися,
Треба красу всю знищити.

Знай, що природа-матінка
Любить кожну пір'їночку.
Ти – не хазяїн прайду тут
Ти -просто її дитиночка.

Стій! Зупинись! Послухай же!
В серці любов жеврітимо.
Ти все змінити зможеш ще,
Поки надія житиме.

Світ, де немає вже радості,
Не вартий і слова путнього.
Світ, де життя померло все.
Ти прагнеш такого майбутнього?

Коваль Софія
13 років
м. Черкаси

ВІДЛУННЯ

Змалечку він отримував море уваги та любові від батьків. Навіть ім'я хлопцю незвичайне дали – Нарцис.

– Імені такого не існує... – Скрушно хитала головою бабуся. – Мучиться буде дитина. А якщо дражнитимуть?

– Ой, та що ти кажеш! – відмахувалася молода мати.

– Є ж усякі там Лілії, і ніхто не дражнить. Буду вчити його цінувати себе, і тоді ніхто не посміє щось сказати.

– Ну то Лілями в нас споконвіку називають. А от Нарцис...

– Це моя дитина, ясно?! І я можу назвати її як захочу, – відрізала онучка.

Батьки свого первістка тішили і балували, як могли. Кожній іграшці раділи, наче самі діти.

– Мамо, мамо, динозавр! Хочу! – вимогливо прокричав п'ятирічний хлопчик, хапаючи з полиці магазинну фігурку.

— Синку, але в тебе вже є такий. Поглянь он на трактор...

— Ні, такого немає! — сердито затупотів ніжками. — В нього хвіст інший і лапи!

— Ох, Цісику! Ну добре, — мама тихо виклала із кошика помаду і поклала динозавра.

І так втілювалася будь-яка забаганка хлопчика. Нарцис ріс, а разом із ним і його бажання. На дні народження отримував айфони та приставки останніх моделей. Стежив за модою і щомісяця поповнював гардероб. Коли Нарцис вибрав собі заняття у найдорожчому спортивному клубі на іншому кінці міста, мама зітхнула:

— Це спорт. На спорті економити не можна.

Коли зацікавився дизайном, то брав персональні уроки у кращих майстрів.

— Мам, ну ти ж знаєш, коли учитись стадо, то ніхто толком нічого не знає і не вміє. Хіба я знаю математику на ті 10 балів? Просто знаю, хто може допомогти. Бо треба ж нормальний атестат.

Він не став розказувати, якими закоханими і повними надії очима дивиться на нього Сонька, коли вирішує йому приклади і задачі на контрольних, бо його бісили ті її погляди. Але вона була кращою в цій темі, доводилося терпіти.

Був вівторок. Усі трусилися перед підсумковим диктантом з української. Лізка, на яку так сподівався Нарцис, сьогодні чомусь не прийшла. На перерві він знайшов очима Діану. Остання розмова з нею була не дуже приємною. Може, ще дується. Але спробувати варто.

— Діанка, ти сьогодні така стильна, — хлопець повів бровою. — На побачення зібралася?

— Та ні, — зашарілася дівчина, але швидко опанувала себе. — Тобі яке діло?

— Та я так, просто. Ти завжди дуже класно одягаєшся. Маєш гарний смак. І це помітно.

Діана розквітла. Не щодня Нарцис розсипався компліментами. Зазвичай колов дошкульними іронічними шпичаками.

— А ти сама сьогодні сидиш?

— Та ні, з Наталкою, як завжди.

— А я сам там на гальорці. Сядеш до мене?

Весь клас стих. Від такого запрошення жодна дівчина в усій школі, певно, не відмовилася б.

Після останнього уроку вчителька принесла перевірені диктанти. Нарцис глянув упівока — вісім. «От кор-рова», — проговорив собі під носа, скривися і глянув на Діану, що вже одягалася в іншому кінці класу і, звісно, не чула його. Вона привітно посміхнулася у відповідь.

Вісімка його, звісно, не влаштувала. Не чекаючи, доки виставлять у журнал, Нарцис пішов в учительську. Він був певен, що Заїчка — так, із наголосом на першому складі, позаочі називали молоду викладачку української на прізвище Заїка — не захоче псувати йому табель. Особливо, якщо наговорити компліментів, визнати свою неухважність, і попросити переписати, попередньо розпитавши про можливі помилки. І цей нехитрий план спрацював. Як завжди.

От тільки Діана останній тиждень перед канікулами ніяк не могла втямити, чому Нарцис поводить себе так, як і з усіма іншими, — наче її зовсім не існує. Хоча за ці п'ять днів вдягала все найкраще, що було в її гардеробі.

А в новій чверті на всіх чекав сюрприз. На третьому уроці зайшла класна керівничка зі стрункою вродливою білявкою.

— Клас, тихо! Хочу вам представити вашу нову однокласницю. Її звати Роза. — Новенька скривила щось схоже на вітальну усмішку. — Тепер Роза буде навчатися з вами. Проходь, сідай, там є вільні місця.

Роза проходила неспіхом, озираючи клас зверхнім поглядом. Їй обрала пусту парту вкінці, навіть не зауваживши Нарциса. Чомусь це його зачепило.

Тиждень тільки й було розмов, що про новеньку.

— Ви чули, вона з Києва!

— Каже, вона тут ненадовго.

— То й добре! Бо так губи копилить, що аж гидко дивитися.

— То не дивися, якщо зависно, — шепотілися між собою дівчата.

Одного дня Роза не прийшла, і Нарцис зрозумів, що йому тут нудно і дарма він прийшов сьогодні в школу.

Довго чекати він не звик. Тому наступного дня вирішив діяти.

— О, хто сьогодні прийшов, — як завжди, трохи в'їдливо зауважив він появу Рози.

— А ти що, у нас сьогодні черговий? Ведеш список присутніх? — у тон йому відповіла новенька і продефілювала на своє місце за партою навпроти.

В класі подекуди захихотіли. Нарцис спалахнув. Такої ганьби в нього ще не було. Але він був певен у собі, а злість додала рішучості. Змовчати уже не міг.

— Та ні, хотів запросити красиву дівчину на побачення, — продовжив у тому ж тоні і нахабно посміхнувся. Проти такого ніхто б не встояв.

— З тобою? На побачення? — Роза навіть трохи спустила з носа сонячні окуляри і подивилася поверх них, наче на комашку.

А тоді відвернулася, підняла очі під лоба і показово розчаровано зітхнула:

— Це ж треба таке придумати... В тебе що — пилок у голові? Де ти бачив троянду, — її рука піднялася у витонченому жесті, що нагадував бутон, — поряд із нарцисом? — і опустила вниз. — Роза і Нарцис! Сміхота!

Увесь клас вибухнув реготом.

**Переможець номінації
у віковій категорії 14-18 років
Ставнічук Аліса
14 років
Хмельницька область
м. Летичів**

ЛЮДИНА

У невеликому містечку, неподалік річки Південний Буг, проживає дівчина Олена, якій подобається хлопець Артем, який нічого не здогадується про її почуття до нього. Олена та Артем гарні друзі, адже їхня дружба триває з дитинства.

Одного разу компанія друзів вирішила зустрітися. Серед них був і Артем. Прогулюючись парковою зоною, вони бачили багато різних людей: мам з дітьми, двірників, спортсменів, пенсіонерів, які сиділи на лавочках та мило розмовляли між собою. Їхня компанія – гамірна та весела молодь, яка завжди любить жартувати та щиро сміятися. Артем жартуючи, вирішив пограти у футбол порожньою бляшанкою, але увійшовши у кураж перекинув сміттєвий бак. А поблизу прибирав листя двірник. Він поглянув на Артема, але нічого не сказав, просто став прибирати висипане сміття після витівки мого друга. Олені стало соромно за друга і дівчина допомогла прибирати. Над Оленою сміялися її друзі. Їй стало соромно за своїх товаришів. У цей момент дівчину переповнювали негативні емоції, виступили сльози на очах. Зібравши всю волю в кулак, через сором та біль, Олена пішла додому. Відчинивши двері власної квартири, дівчина розплакалася. Вона не могла зрозуміти та оцінити вчинок хлопця, який їй подобався. Як людина із серцем та душею може не думати про наслідки своїх вчинків? Мабуть, серце його кам'яне, а душа черства. То чи має право він тепер називатися людиною?

Під час роздумів над ситуацією, яка сталася із друзями, Олена не помітила, як почало сутеніти. Вона побачила незвичне яскраве світло у вікні, яке наближалось до неї. Дівчина спочатку подумала, що це їй здалося, але раптом перед нею з'явився молодий юнак. Він стояв на підвіконні та усміхався.

- Уууу, я теє, чого зайшов, - запнувся юнак. - Ти навіть допомогла дорослій людині прибрати залишки з тієї посудини?

Олена не зводила погляду від вечірнього непроханого гостя. Його шкіра була біла, занадто біла. Нігті були синього кольору. На голові було чорне густе волосся, а очі... очі були великі-великі. Принаймні значно більші за ті, які вона звикла бачити у людей. Її охопив страх та паніка. Нічого не відповівши, вона швидко побігла до дверей.

- Ей, а відповісти. Я думав ти інша. - Почула пригнічений голос незнайомця. - Бувай.

Цікавість взяла гору.

- Стій! Хто ти такий? - Хлопець уже зібрався зіскочити з підвіконня, але зупинився та повернувся до Олени.

- Я Максимус, син Лангуса, роду Авентумів із Третьої сонячної системи планети Вантумія.

- Що? - Олена широко розплющила очі.

- Не тутешній я, одним словом. Чому ти допомогла дорослій людині прибрати залишки з тієї посудини?

- Сміття із баку? - хлопчина ствердно кивнув. - А як інакше? Артем вчинив неправильно, він знецінив роботу іншої людини і повів себе зверхньо. Я допомогла двірникові прибрати, бо він не має розплачуватися за дурні витівки мого... товариша. - На останньому слові Олена запнулася, вона і сама не знала, хто для неї Артем. - Ніхто не має розплачуватися за вчинки інших.

- На моїй планеті тебе б не зрозуміли. - Юнак посміхнувся і зіскочив із підвіконня на підлогу.

- Знаєш, на моїй теж не всі зрозуміли. - На Олениних очах знову заблищали сльози. - Стоп! Ти дійсно з іншої планети? - Юнак кивнув. - Ну, зовнішність у тебе нетипова, а ім'я взагалі. Я буду тебе називати Максим. - А чому ти тут?

- Просто. Мій батько учений. Він шукає та досліджує інші планети. Він у почесних придворних нашого імператора.

- Ого. Вітаю. Круто мати класного батька. Круто взагалі його мати.

- Я часто подорожую планетами, які досліджує батько. Правда, він про це не знає. Але то пусте. Ваша планета мене зацікавила найбільше. Я часто сюди прилітаю.

- Чому? Що у ній особливого? - Олена перевела на нього погляд.

- Люди. Ви здатні на вчинки, що суперечать вашим інтересам.

- Тобто на добрі вчинки, - продовжила Олена.

- Я бачив багато цікавих планет, але таке зустрів уперше. А ти прикольна. Відразу вирізняєшся із натовпу. У нас дівчата не такі. Вони повністю підкорюються своєму «авентуму» і не мають права розмовляти після «з'єднання», а це нудно.

- То ви взагалі не спілкуєтесь на своїй планеті?

- Рідко.

- Жах. А чим ви тоді займаєтесь?

- Я потім розповім. Мені вже час. - Юнак заскочив на підвіконня та зник точно так само, як і з'явився. Олена залишилася одна, але цього разу її думки були не про Артема, а про дивного юнака Максима.

Наступний день пройшов швидко. Щоправда своїх друзів Олена намагалася всіляко уникати. Потім домашні клопоти, а ввечері вона сиділа у своїй кімнаті, час від часу подивляючись на вікно.

- Привіт. Ледеь вирвався. Батько не на жарт перевіряє маршрути усіх вильотів. Мабуть, підозрює щось.

Олена повернулася і побачила усміхненого Максима.
– Це тобі. Із нашого саду. – У руках юнака був дивної форми фрукт. Він був яскраво брунатного кольору та паралелепіпедної форми.

– А як його їсти?

– Кусай і жуй.

На смак фрукт був солодкий, аж занадто, проте залишався терпкий післясмак.

– Ти запитувала чим ми зазвичай займаємось? А нічим до толку. Малявки тиняються без справ, а старші діти та дорослі виготовляють деталі до космічних апаратів та машин, що забезпечують нашу життєдіяльність.

– Якось не весело у вас.

– Тому я тут.

Олена з Максимом довго розмовляли про усе на світі: звичаї, традиції, порядки, цінності, про побутові устрої планет, про усякі дрібниці. Максим прилітав щовечора, приносив гостинці, чудернацьких форм квіти, а Олена натомість пригощала його апельсинами, яблуками та маминим пирогом з малиною. Вони здружилися. Олена навіть запропонувала познайомити його із мамою. Лише спершу затонує лице та природним кольором пофарбує нігті.

Але все пішло шкереберть.

– Оленко, нам час прощатися, – обличчя Максима було похмуре, а очі повні сліз.

– Що трапилось? Батько здогадався, що ти мандруєш?

– Гірше. Все виявилось не так, як я думав. – Максим сів поряд із Оленою на ліжку. – Мій батько не вчений, а вбивця. Усі планети, які він досліджує – не науковий інтерес, а об'єкти для знищення. Деталі, які ми виготовляємо, – це деталі до потужних бомб. Я випадково підслухав розмову батька. Він знищив уже багато планет. Наш імператор хоче стати правителем Галактик. Я подивився на ескізи та плани у його кабінеті. Далі на черзі твоя планета.

У Олени забракло слів. Вони довго мовчали.

- Тому батько не дозволяв тобі подорожувати планетами, - першою порушила мовчанку Олена. - Що нам, тобто нашій планеті, робити?

- А що ви зробите? Я маю план, але для цього нам потрібно попроситися назавжди.

- Але як? - із очей дівчини потекли сльози. - Я не хочу прощатися.

- Я теж, але так буде краще, - Максим обійняв її за плечі.

- Що ти зробиш?

- Розумієш, координати планети - це багатотисячна послідовність цифр. Усі координати знаходяться у батька в архіві. Я знищу його архів та всі носії інформації. Щоб знайти знову ці планети, батькові буде потрібно не одне життя. Але знищивши архів та координати, я не зможу прилетіти до тебе. І у мене будуть великі проблеми, коли зрозуміють, що це скоїв я.

- Але чому ти це робиш? Ти ризикуєш заради іншої планети. Але чи варті того люди?

- Того варта ти і твоє добре серце. Одна дівчина мені сказала, що ніхто не має розплачуватися за вчинки інших. Я не хочу, щоб ви постраждали через вчинок мого батька. Я народився не людиною, мене створили штучно, а про поняття «душа» я дізнався від тебе. Але мені обирати, ким бути і як діяти.

- Що з тобою зроблять?

- Швидше за все розкомплектують. Якщо спіймають.

- Максим взяв Олену за руку. Дівчина плакала. - Але мені не буде боляче, - юнак спробував усміхнутися.

- Візьми. Це тобі. Це оберіг. Його дарують лише близьким на рідним людям, - Максим ще сильніше стиснув Оленину руку.

- Ти не сумуй. Наші галактики, сонячні системи, планети - це матриця, у якій все йде суворо за планом. Тому мій батько, знайшовши одну планету, швидко вираху-

вав місцезнаходження інших. Я часто за ним підглядавав. Я спробую знайти твою планету. Я не знаю скільки у мене на це піде часу, але ти чекай. Чекай. А зараз мені час. Бувай!

Юнак швидко підвівся та зник у віконній рамі. Олена ще довго дивилася услід і плакала. Її душили сльози та думки. Думки про те, що ніхто не дізнається, що штучно створений юнак без душі із невідомої далекої планети віддав своє життя за них, людей. А більшість із них, такі як Артем, не варті того. Хто тепер із них має більше людського? Хто тепер Людина, а хто подоба? Сотню разів прокручувала у думках спогади із тієї прогулянки. Як ганебний вчинок призвів до хорошого, хоч і не значного, але в кінцевому результаті це стало порятунком для усієї планети та змінило цінності одного-єдиного юнака із іншої планети, який ще себе покаже.

Життя Олени було уже не таким, як раніше. Вона часто сумувала, звертала увагу на всілякі деталі та посвятила себе волонтерству. Щовечора вона замикалася у себе в кімнаті, відчиняла вікно та читала книги. Інколи просто годинами дивилася у вікно.

Прийшла осінь. Цього року вона була дощова та холодна. Олена вдягалася якнайтепліше і щовечора відчиняла вікно. Так було до перших заморозків. Потім дівчина залишала ліхтарик як орієнтир. Та Максима не було...

На 211 день з їхньої останньої розмови Олена, як завжди, повечеряла у сімейному колі, подивилася із мамою серіал та пішла до себе у кімнату. Вона підійшла до вікна, весняний вечір був теплий та погожий, тому Олена відчинила вікно. Тільки-но вона взяла до рук книгу, як почувла шум.

- Привіт, Оленко!

На підвіконні стояв втомлений, але усміхнений Максим. На очах Олени заблищали сльози. Сльози надії та щастя.

Михайлюкова Анастасія
14 років
Сумська область
м. Глухів

ДРУЖБА БЕЗ ДОКАЗІВ - ПОРОЖНІ СЛОВА

Тиша... Ранок... Усе навкруги дихає спокоем. Душа співає: попереду цілий день без уроків і домашніх завдань. Тільки улюблене заняття – школа танців!

І ось уже з подругою ми прямуємо вулицями рідного зимового міста. Воно живе, рухається. А ми, розмовляючи, розглядаємо все довкола.

– От би зараз знайти валізу, вцент наповнену гроши-ма! – мрійливо вигукнула Уляна, поглядаючи на кіоск із шаурмою.

– І що б ти купила, маючи таке багатство? – спитала я.

– Ну, мабуть, смачно приготовану шаурму, дбайливо зварене в кавомашині капучино, новенький айфон.
– Уля аж світилася від такої уявної можливості.

Раптом наші веселощі закінчилися, бо побачили ми біля одного з магазинів жebraчку, стареньку, згорблену, неохайну, з простягнутою рукою. На очі навернулися сльози...

– Шкода, Улянко, що не все в цьому світі можна купити за гроші. Мабуть, у бабусі немає ні рідних, ні друзів. Бо якби були близькі люди, то обов'язково допомогли б у скруті.

– Так, справжній друг ніколи не кине в біді. Ось нещодавно мій тато розповідав про свого побратима, якого врятував від ворожої кулі. Навіть не знаю, чи змогла б я ризикнути власним життям заради когось, – призадумалася Уля.

– Ого! Твій тато довів, що він не тільки справжній друг. А ще й герой! – вигукнула я.

– Ти знаєш, після спілкування з батьком я зрозуміла, що справжня дружба вимірюється вчинками та ділами,

а не порожніми словами. Бо що варті слова? Нічого! Вони інколи наносять шкоди більше, ніж вчинки ворога. Бо ворога ти бачиш і знаєш, як з ним учинити. А от із лукавим другом – ні, – вдалася до філософських роздумів подруга (інколи таке з нею буває).

– Ох, Уляно! Так вийшло сьогодні, що брехливе, лукаве слово «росії» про дружбу приспало наш народ, і ворогу-другу вдалося, виношуючи в серці заздрощі, прагнення завоювати, знищити Україну, розпочати страшну кровопролитну війну, – зітхнула я, згадавши звуки вчорашнього обстрілу.

– Але ж є і справжні друзі. Вони сьогодні поряд. Кожен із них – людина певної національності, менталітету, культури. Одне об'єднує всіх: дружба, братерство, взаємодопомога, – зовсім по-дорослому звучали слова Улянки.

– Та й зрозуміло чому... Війна, щоденні сирени, обстріли, укриття – усе це випало на нашу долю, зробило нас зарано дорослими, – продовжила я.

– Справжнє братерство, дружба не на словах, а на ділі зроблять життя щасливим, вільним та гідним, – з упевненістю промовила подруга.

А я підтримала:

– «Борітеся! Поборете! Вам Бог помагає!». Ці рядки на Майдані Незалежності під час Революції Гідності читав вірменин Сергій Нігоян. Вірменин... Ось вона справжня дружба, Улю. І її не здолає ніщо!

– Як же мені хочеться, щоб ми швидше перемогли! – із запалом вигукнула Уляна.

– Так і буде! – твердо сказала я і щиро обійняла вірну подругу.

Мов за командою, ми дістали кишенькові гроші, швиденько купили булочки з кавою та пригостили стареньку. Нагородою стала вдячна усмішка.

– Думаю, знайдена валіза з грошима бабусю не розрадить, – сказала Уля.

Ми презирнулися й зрозуміли одна одну без слів.
Як же мені пощастило мати таку подругу, як Уляна, а
Улянці – таку, як я. Дружбу за гроші не купиш!

Корнійчук Олександра
16 років
Житомирська область
м. Бердичів

ВИБІР ЗА НАМИ...

*Закритими повіками весни
Сновидить відійшовше в спогад літо,
Спадають зорі теплої доби,
Ляга туман, крізь нього осінь світить.*

*Своїм гарячо-лісовим вбранням,
Своїм холодно-сизим тихим полем,
Рясним дощем, що випаде зрання,
І знову відгукнеться в серці боєм.*

– Це нечесно! – з усієї сили гупнули двері, а опісля почулося сердите тупотіння ніг, що наближалися до кухні. – Мамо, ти чуєш? – дванадцятирічний хлопець недовіжливо зиркнув із-за одвірку.

– І тобі привіт. Звісно чую. Що уже знову трапилося? – заклопотана мама намагалася не випустити з рук пательню, записати рецепт і підтримати розмову із сином одночасно. На диво, у неї виходило.

– Ми писали контрольну, – розпочав хлопчина, – це до неї я вчора готувався до другої ночі. Звісно, у мене вдалося написати її на відмінно, однак Максим, – ноти агресії уже заглушували його власні думки в голові, – теж здав роботу із такою ж оцінкою!

Мама недовіжливо глипнула на сина:

– Тобто, тебе драгує те, що хтось ще має таку ж високу оцінку, як ти, я правильно зрозуміла? Ну слухай, завжди будуть...

- Та ні, ти не дослухала!- безцеремонно втрутився син. - Він ніколи не готується до екзаменів та заліків, розумієш?! - хлопчина ледь не плакав від образи. - А оцінку має таку ж, як я! І так завжди, це нечесно! - він щосили копнув стола.

- Так, тихіше тут! - прикрикнула жінка. - Не розвали квартиру через контрольну, - вже лагідніше додала мама, в якій щось шкварчало і скакало із пательні. - Знаєш, - вона поправила пасмо волосся. - Завжди будуть ті, хто досягнув того самого. Це не означає, що ти гірший чи поганий, однак так завжди було і буде. Так само є й діти, які сиділи до ранку над підручниками і написали набагато гірше, правда ж? - вона глянула на сина.

- Так, але це означає, що вони не вчили або не зрозуміли, тому провалилися на контрольній. А він не вчив і не провалився!

- Ні, це просто могла спрацювати втома або банальне хвилювання під час іспиту. Тому порадій за свій бал, похвали себе за старання і не звертай уваги на того Максима, кожному своє.

Хлопець хотів ще щось додати у виправдання своїй злості, але розумів, що ця суперечка все одно не призведе до виграшу. У ній просто не було сенсу. Тому, юнак підійшов до відчиненого вікна та з насолодою наповнив легені осіннім вогким повітрям, видихаючи від розпашілих думок сліди недавньої злості.

Давно уже зникли золотаві сліди осені, земля готувалася до зими, вкриваючи свої дороги шаром опалого листя, кольором вологої цегли. Дерев, голі та почорнілі від води, а можливо й від депресивного настрою неба та людей, стояли готові до перевдягання у білосніжні покриви снігу, що обіцяє принести із собою зима.

Але періодичний осінній дощ так не вважав, він постійно накривав землю приємною замріяністю та трансом. Закривав усі потреби у досяганні чогось нового,

відкидав метушливі проблеми далеко в шафу, а вносив приємне відчуття присутності у житті, у тривкому житті природи. Ми справді цього потребуємо. Особливо після важкого робочого чи навчального дня так не вистачає розслаблення та відчуття зроблених справ. Осіння мжичка заповнює ці відчуття, однак люди чомусь цього не помічають!

Хлопець злегка усміхнувся: площею у похмурому місті, знявши із себе шапку, йшла доволі статна жінка. Ну як йшла, вона явно була задоволена своїм днем: її ноги не зупинялися танцювати, не зважаючи на слизьку дорогу та холодний день, не зважаючи на дощ, хоча ні: вона танцювала не всупереч йому, а для нього!

«Мабуть, у неї був чудовий день», подумав хлопець. «От би й мені таке щастя випало!».

Але його роботу за нього ніхто не зробить, тому він вирішив сідати за зошити та книжки: як не як, а він не Максим, йому просто так контрольну написати не вдасться, хоч би як цього хотілося.

Шкільні уроки швидко змінюються на лекції, захисти дипломів, потім на щоденну роботу, у когось – дітей, сім'ю, швидко на онуків, потім на старість, а після на смерть.

Але є щось вічне.

Погода вічна.

Змінюється тільки те, як ми її сприймаємо (я думаю, що маю право називати наших пращурів, нащадків і нас, об'єднуючим словом «ми»). І змінюються люди, їх міняють століття. Природа теж потроху змінюється, але якби не людство, то вона хоча б не гинула. Але маємо те що маємо, хоча й могли б змінити. Але кому це потрібно? Хто зацікавлений у позитивних змінах клімату, коли так важливо довести усім навколо, що Володимир! – отримав свою премію на роботі нечесно!

- Послухайте мене! – ви мене чуєте? – чоловік нер-

вово відсмикнув телефон від вуха, щоб перевірити наявність інтернету. – Бісів роумінг! Швидше б добратися до номеру.

Повз летіли перші сніжинки, усі раділи появі зими. Що поробиш, такі настали часи: не завжди все приходить тоді, коли мало б прийти. Та й хто сказав, що воно мало прийти?

Високий чоловік років тридцяти важко відчинив двері до номеру та швидко, не роззувшись, зачинив штори на вікнах, щоб не бачити цієї «непогоди». Опісля він налив собі у склянку чогось холодного, не зважаючи на пробираючий до кісток холод на вулиці та, витягнувши ноги, відкинув голову на спинку крісла.

Нервово задзеленчав телефон.

– Так, ало, я вас слухаю. – Не розплющуючи очей рефлекторно відповів чоловік.

– Сину, привіт, як ти? Так давно тебе уже не чула.

– А, мамо, це ти, – навіть з якимсь розчаруванням у голосі відповів чоловік, – сьогодні давали премії за виконані проекти і я отримав мізерні кошти, на відміну від Володимира, мого колеги. А він нічого майже не зробив, розумієш?! – у голосі знову вчувалася дитяча образа. – А я до того ще й у іншій країні, не можу нічого вдіяти.

– Нічого нового? Ти ж отримав свою винагороду, до того ж у тебе чудове життя, чому б не порадіти і не покинути цю гонитву за грішми?

– Ой, мам, ти не розумієш! Тут діло в справедливості! – останнє слово він вимовив по складах.

– Добре, Вікторе, справедливості – так справедливості. А у нас сьогодні такий сніг пішов! От би на Різдво такий лишився. – Мама хутко перевела розмову у спокійніше русло: який сенс сперечатися з людиною, якщо ти все одно нічого не зміниш, а от зіпсувати стосунки – цілком реальні перспективи.

– Сніг, та й сніг, знайшли чому радіти, – пробурмотав собі під носа чоловік.

– А ще ріжуть наш ліс, я така засмучена через це. Не можу передати словами мого розчарування. Екологія вмирає! – а вони лиш думають, чим набити кишені! – у голосі жінки чувся невимовний розпач та обурення.

– Та не переживай, все одно виріжуть. Не вони, то хтось інший, – байдуже кинув син, усе ще занурений у свої проблеми.

– Як ти можеш настільки спокійно... – на цьому зв'язок обірвався, а телефон завібрував у пошуках мережі.

«Ну то й добре», – Віктор кинув мобілку на стіл. «Ніколи я не буду таким емпатійним, як вона, ніколи».

На цьому ж кавовому столику, недалеко крісла, лежала покинута барвиста брошура, повідомляючи про виставку у галереї. «Яка маячня, хто тільки приділяє стільки уваги мистецтву?», – подумав чоловік, отримавши від незнайомої дівчини, яка мерзла надворі, виконуючи свою роботу, листівку. «Але зима передана реалістично, навіть хочеться знову туди потрапити» із нотками ностальгії думалося Віктору.

А тим часом на вулиці Будапешту також посипав сніг. Температура ж впала до нуля, дозволяючи зимовому одягу повністю вкрити оголені дерева та розвеселити виснажені людські очі, замучені сірістю буденності. Десь далеко різали ліс, задихався від сухих сліз старий дід – друг столітнього дуба.

– Тільки через мій труп, – кричав він, б'ючи себе в груди.

Час плине швидко. Особливо, коли ти частинка природи і постійно з нею переплетений.

А річки течуть так само, як текли. Так само світить сонце і пливуть хмари, так само сиплеться дощ і зіяють зорі своїми безмежними пустотами співчуття, так само шумить вітер, колишучи трави та верхівки дерев.

Усе це дає відчуття безмежності часу. Море, як колихалося, так і колихатиметься двадцять років потому.

Може жити як природа? Лишаючи по собі лиш емоції, що називаємо мистецтвом?

Проте, роздуми починаються лише у старших людей, у тих, кого називаємо мудрими та досвідченими. Та часто навіть ці люди не задумуються над близькістю їхнього кінця. Літо немилосердно смалить своїм гарячим серцем. Липень дошкуляє спітнілими спинами та втомленими від палючого сонця перехожим. Яскраво світить небо, запрошуючи заземлитися та потонути у його безмежних просторах.

Віктор уже давно не живе у мегаполісі: швидкий ритм та постійний галас стають нецікавими, потім набридають, а опісля витискають із тебе себе, якщо не вмієш вчасно посторонитися.

Він був з тих, хто не вмів. Тому довелося покинути романтично-теплі вечори бетонних забудівель і повернутися обличчям до зелених луговів душевної свободи.

Замолоду довелося працювати забагато, не встигаючи спостерігати за навколишнім світом. І тоді здається, що тебе чекає безтурботний відпочинок, потім безтурботна вилазка на природу чи безтурботний суботній перегляд фільму. Не отримавши цього всього, виправдуючи себе недостатньою працею, йому здавалося, що на нього чекає безтурботна старість.

І справді, у якійсь мірі це справдилося. Старість і справді була забезпеченою. Але не безтурботною. Велика справа звички, як хтось одного разу сказав, а мо' й просто божевілля старості, не знаю.

Знайшовши чим себе зайняти, чоловік у літах посадив сад, він прийнявся робити його найкращим, найпродвинутішим, найбільш родючим у його окрузі. Закінчивши зі своїми справами, гоже й було б роздивитися, чи бува ні в кого іншого, най Господь вбереже, сад не ліпший за його.

Але на лихо нашого героя, хоча й закономірно для нашого світу, у Василя з сусідньої вулиці вирости «ота-

кіго!» (за словами їхньої односельчанки, яка щосили розкрила долоні, описуючи округлі форми садовини) яблука.

– А груші, – не вгавала вона, – їх вистачить, щоб нагодувати усю нашу область так точно, і то не по одному плоду на кожну голову! Ніколи ще ліпших не виділа! – стара радісно закінчила промову по-змовницьки нахиливши голову вперед, явно насолоджуючись кислим виразом обличчя співрозмовника.

«Але ж це нечесно», – обурювався Віктор, ходячи по своєму садку туди й назад та потираючи то руки, то потилицю. «Я купував найкращі добрива, я щодень слідкував за кожним пагінцем, витравлював будь-яку погань, включаючи нахабних сусідських дітей, най їх грець!», – чоловік уже втретє сердито спльовував на підлогу.

«Чому усім у цьому житті щастить більше ніж мені?», – ледь не рвучи на собі залишки густого волосся не міг зрозуміти чоловік, найстрашнішим кошмаром якого було навіть допустити можливість бути гіршим від когось. «Я йому покажу, як зі мною на першість тягтися!».

Над високою травою літали два прекрасних помаранчевих метелика. Вони танцювали під нечутну музику, заливалися радістю від теплого проміння сонця, тішилися кількістю духмяних літніх квітів, насолоджувалися своїм коротким односезонним життям. Але здавалося, ніхто цього зовсім не помічає, ніхто не здатен розділити із ними їхньої радості.

Відтоді чоловік постійно покращував свій сад і не втомлювався порівнювати себе із Василем. Йому його сад снівся, він ним марив, його ненавидів і знаходив найбільшу віддушину у ньому.

– Ну невже, ти не можеш вирости трохи більшим, давати трохи більше плодів, га? – бився чоловік у безглуздих, дещо божевільних намаганнях домовитися із деревом.

Минали літа, все більше прогресувала кліматична катастрофа, усе так само людству (окрім деяких одиниць людей) було все одно на це. Усе сильніше старів чоловік, висихаючи, які та яблуня за садом, що лишилася від інших хазяїв маєтку.

Метафора, як ніколи, доречно: чоловік, що одержимий садом, чоловік-сад. Чоловік – що не зміг відділити себе і свої перемоги від саду. Чоловік-сад, який ніколи садом не був.

У Василя сад усе ж був кращим. У ньому не було ні добрив, ні пластикових накривок, ні вичищеної навколо землі. Але у ньому були дерева, листя, дикі квіти, спокій, у ньому гуляв польовий вітер, у ньому співали птахи, що обрали його за безпечну домівку.

Ні, вони не співали – лишали усі біди пташиного життя поза тими наспівами. Грали цвіркуни на своїх інструментах, струменіли залишки дощу, збирали пил із різнобарв'я трав бджоли та ще якісь комахи із крильцями. Тріщало сухе гілля, на зелено-жовто-багряно-блакитній листві сміялося сонячне проміння. Усі звуки перепліталися, утворюючи неперевершений оркестр літа. Справді кращий, неодмінно наповнений сад. Так думав і Віктор. Тільки далеко не помічаючи митців літа, вони ж бо були і в нього. Тільки він цього, звісно не цінував і не радів з їхнього творіння. Навпаки: виганяв усі залишки дикої природи зі своєї садовини, нещадно витравлюючи усе «непотрібне».

Однак, чи можна вивести природу із природи? – безглуздо ж, правда? Звісно, ні; можна навчитися не помічати тієї магії, ігнорувати, повністю пропускати крізь вуха.

Однак старий Віктор (молодий теж) ніколи б цього не зрозумів. Він працював над своєю ділянкою землі до повного душевного занепаду, до повної смерті душі у ньому.

Його винесли з хати десь в кінці листопада. У перших паморозках його поховали, він помер у вічній гонитві

за кращим. Його сад спустив осіннє листя і покiрно за-
снувши, очiкував теплих покривал зими, а там i до лас-
кавого подиху весняних пестоцiв недалеко.

Кладовище вкрили дощi, потiм снiги, опiсля рожевi
квiти. Його, хоча заждiть, уже давно не його сад покрив-
ся рукою незайманостi та занепаду. Чи то навпаки – ру-
кою вiдродження. Рукою занепаду в очах соцiуму, i ру-
кою вiдродження в очах природи.

Коротенька пiслямова

Цим текстом авторка хотiла показати сутнiсть ба-
гатьох людей, якi, здається, не здогадуються про кi-
нечнiсть iхнiх днiв. Як багато iз нас проводять життя
у якихось перегонах, у змаганнях з iншими, хто кра-
щий, швидший, вродливiший? Майже усi. Конкурен-
цiя – невид'ємна частина нашого суспiльства i лиша-
тиметься нею завжди. Однак ми маємо точно контро-
лювати, чи не стає ця невид'ємна частинка сутнiстю
нашого буття.

Нас дратує бiльшiсть iз станiв природи: ми не пере-
носимо холоду, спеки, скаржимося на задуху, на мороз,
на вiтер, на вологу, на голi депресивнi дерева, на цвiтiн-
ня, бо у нас алергiя. На довгi зимовi ранки, та на швидке
(хай йому грець, дасть вранцi ще трохи поспати!) про-
будження сонця влiтку.

За усiма скаргами та порiвняннями, за усiма гонит-
вами та небажаннями, ми проводимо бiльшiсть свого
життя просто тiкаючи вiд буття у гармонiї iз собою та
природою. I я зараз не про ледарювання та недосягання
поставлених цiлей чи ще гiрше, не ставлення iх. А я за-
раз про постiйне, невгамовне, ненаситне бажання бiль-
шого, кращого, не того, що у тебе є.

Затлумивши ненадовго це бажання, ми одразу по-
чинаємо дивитися, що в кого є нового цiкавенького (не
обов'язково речi) i знову стаємо в гонитву за цим, боя-
чись видатися гiршими, неосвiченими, не достатнiми,

не такими, як нас хоче бачити суспільство.

Також я хотіла показати «нитку» від природи до мистецтва. Адже ж, хіба природа не є уже мистецтвом? Ми можемо просто довіритися природі, навколишній та своїй, і йти за покликом душі, серця, не знаю – за покликом свого єства, а наше єство неодмінно закладено в природі, воно пішло звідти.

Чи дерева змагаються, у кого вищий зріст? Можливо, ми звісно можемо допустити таку думку у рамках фентезі книги, але якщо дивитися на це серйозніше, то ні, вони просто ростуть «насолоджуючись» своїм існуванням. Чи вважається літо кращим зими, а весна кращою від осені? Чи можемо ми відчути від якоїсь із пір доби більше естетичного задоволення, ніж від іншої? Звісно, що людина обирає для себе щось, що більше імпонує їй відчуттю прекрасного, але усі ці стани планети, природи, життя – називайте як хочете – однакові по цінності.

Так і люди. Від початку ми всі однакові за цінністю. А далі вибір за нами, як витратити (чи втратити) це життя.

Черній Діана
15 років
Чернівецька область
м. Сокиряни

ЧАЙКА

На краю скелі, недалеко від моря
людина сидить.
Вдихає моря свободу,
ловить хвилю, за нею мить.

Думає: як добре бути водою,
не мати меж —
Всю землю навколо ти оминеш.
Наповнюєш планету життям.
Захлинаєшся своїми ж хвилями...
в яких повно людського сміття.

Поки людина про це мудрувала,
до неї прилетіла чайка, яка весь світ облітала.
Вона, ніби думки людини знала
і свою правду їй далі промовляла:

«Знаєш, ми птахи схожі з морем.
Живемо без меж, літаємо повітряним простором.
Бачимо все, кожне горе й щастя,
кожен шрам істини й пошкоджене зап'ястя.
Ми вільні, в нас немає систем,
для нас є речі важливіші за тотем, -
Наприкінці чайка сказала, -
людина для щастя все має,
але цього не помічає».

Людина сміється і говорить далі:
«У птаха є крила, людина ж їх немає».

ЗАЛЕЖНІСТЬ

Що таке птах без крил?
Що може корабель без вітрил?
Що таке інтернет без світла?
Що для людини квітка не розквітла?

Можете заперечувати, говорити «ні»,
але ми всі залежні, навіть уві сні.

Ми всі залежимо від комфорту,
думок у голові різного сорту.
Найчастіше — це керує людьми
особливо, тими, що мандрують у країні тьми.

Залежність – це
звичка, навичка...
Якщо корисна – набувай,
погана – забувай.
Бо як птаху потрібні – крила,
а кожному кораблю – вітрила,
так для людини рушій –
людяність та світло у душі.

Собчук Діана
16 років
Тернопільська область
м. Кременець

Я, НАЇВНЕ ДИТЯ

В голові – наче сірий важкий туман.
За вікном ніч вдягає мокру вуаль.
Вона сиділа тихо із кавою у руках,
Думала: чи в реальності вже, чи в примарних снах.

Флорист її серця – пішов у відпустку,
Тож вона одяглася у колір пітьми:
Не доглядати сад. Перетворити його у пустку.
Забути правила. Вийти з гри.

Вона не знала, що з нею стало.
Це не кохання, депресія чи сліди самоти,
Вона загорталася в плед з чашкою м'ятного чаю,
І шукала себе, та ніяк не могла знайти.

Ось вона ніби дивний танцює вальс.
Закружляли її чийсь впевнені руки,
А вже в іншу секунду збагнула, що в нотах фальш,
Бо партнер збився в темпі і робить невірні рухи.

Ось вона знову стоїть у вечірнім саду,
І купається в пахоцях свіжих левконій.
Раптом бачить лиш згарище й чорну сажу,
Запах гару і диму, і знічену долю.

Щастя рине крізь пальці, неначе пісок,
Але що таке щастя ніхто ж бо не знає.
Ось здавалось до раю лише один крок,
Та, всміхаючись, доля у пекло кидає.

Я наївне дитя. Я творіння Творця,
І бажання мої усього лиш міраж.
Загорнулася в плед, чашка чаю в руках,
Не збагну, чи в реальності вже,
чи ще досі блукаю у снах.

МОЯ МАЙБУТНЯ ПРОФЕСІЯ

Тут все досить серйозно. Ви вже замислювалися над тим, яку спеціальність оберете у майбутньому? Щоб дійсно вибрати потрібне саме вам? А може якраз у цей момент вирішуєте, що саме стане вашим основним заняттям у дорослому житті? Розкажіть, нам СПРАВДІ дуже цікаво!

**Переможець номінації
у віковій категорії 11 – 13 років
Кацарська Софія
13 років
м. Херсон
/Одеська область м. Болград/**

*Заграла скрипка весело, бентежно,
Мелодія чудова лине ввись.
Смичок торкає струни обережно,
До серця дивні звуки полились.
Співає скрипка, весело сміється,
І все довкола зразу ожива.
Заплаче враз, луною сум озветься,
І думаєш, що скрипочка жива.*

Надія Красоткіна

«У кожного має бути своя скрипка», – є така народна мудрість.

На мою думку, вона означає, що добре мати талант, здобути освіту в різних галузях, пройти курси, отримати дипломи, навички та знання. Проте, коли з людиною стається екстремальна ситуація, приміром, вона опиняється у чужій країні, без цінних речей та підтримки знайомих, вона повинна мати хоч одне ремесло. Це, мета-

форичною мовою, і є та скрипка, яка подарує їй надію на майбутнє.

Привіт! Мене звать Софійка, хоч рідні часом називають мене Сонею. Я поставила собі за ціль стати відомою скрипалькою. А вам хочу розповісти свою історію професійного становлення. Вона розпочалася сім років тому...

Коли мені було шість років, пролунав телефонний дзвінок, маму запросила до себе сусідка. Потім виявилось, що вона працює викладачем у музичній школі.

- Я хочу запросити вашу Софійку навчатися у моєму музичному класі.

- Софійку? - мама здивувалася.

- Так, у неї є музичні здібності, я бачу її скрипалькою.

- Щоб Софійка грала на скрипці? Звідки ви знаєте, що в неї вийде?

Отоді сусідка-викладачка і розповіла дивовижну історію про моє таємне прослуховування!

Поруч із нашим будинком знаходиться дитячий садочок, і з вікон нашої херсонської квартири навіть можна було спостерігати за його дитячим ігровим майданчиком.

У останній рік мого перебування у садочку до нас у випускну групу завітали представники музичної школи, щоб познайомити вихованців садочка з різними інструментами під час показового концерту. Ми, зовсім малі, зачаровано слухали скрипку, флейту, кларнет, саксофон. І, о щастя для малечі, нам дозволили потримати інструменти в руках і навіть, за бажанням, зіграти.

Ми не знали, що в цей час за нами спостерігала організатор заходу Олена Олександрівна, в майбутньому мій викладач. Менше, ніж за годину, вона відібрала для подальшого прослуховування декілька дітей, у тому числі й мене.

- У нас нікого не було в родині зі здібностями до співів і з музичною освітою! Тож, як ми вам зможемо допо-

могти? – спитала мама. – Тим паче, моя Софійка дуже активна, я би навіть сказала – гіперактивна дитина.

– Я помітила це, – відповіла вчителька. – І це стереотип, що скрипка – інструмент для флегматиків. З досвіду знаю, що з таких непосидючих, – вона всміхнулася, – може вийти справжній віртуоз-скрипаль і навіть креативний композитор!

Так і розпочалося моє навчання у дитячій музичній школі № 1 міста Херсона.

За ці 6 років моєї музичної кар'єри було багато приємних спогадів.

Перша маленька скрипка розміру 1/16. Зараз вона здається іграшковою.

Перший концерт, до якого ми готувалися місяці, а грала я на сцені так мало, що мама не встигла увімкнути телефон, аби зняти відео для бабусі.

Друга скрипка. «Доросла». Велика радість від того, що у тебе є власний інструмент.

Другий клас виявився надто складним, я навіть хотіла кинути музичну школу, але мама мене підтримала у вирішальний момент і вмовила продовжити навчання.

З головних страхів мого навчання – страх порвати струну, адже вони такі тендітні, а коли тобі шість, то ти все хапаєш, а тому ламаєш, і зовсім не відчуваєш тієї тендітності.

Скрипка – це не просто музичний інструмент. Олена Олександрівна, моя вчителька з досвідом викладання понад 30 років, страшенно закохана у головну справу свого життя, змалку привчила мене до того, що скрипка – це королева інструментів!

Лише з часом я зрозуміла, що так воно і є. Ставлення до скрипки має бути відповідним, навіть якщо вона старенька і навчила на ній грати з десятків дітей! Міцний футляр, оксамитовий мішечок, свіженька каніфоль, м'якенька ганчірка, яка приведе її до ладу кожного дня. А знали б ви, як вона не любить сухого повітря і холо-

ду, спеки і надмірної вологості, бо її деревина відчуває будь-які атмосферні перепади! І як тільки я чую з неба грім, подумки думаю, чи не зашкодить це їй і чи не треба її потім переналаштувати.

Останній рік навчання у класі скрипки вніс свої корективи. У вересні 2022 ми не знали, чи буде працювати музична школа, чи ні, та, на щастя, люди, закохані у музику, залишились відданими своїй Батьківщині! Хтось із викладачів був у окупації, але більшість виїхала, тож керівництво змогло налагодити навчальний процес. Поганий інтернет-зв'язок, відсутність світла, – ніщо не зупинило наше навчання.

Одна з улюблених приповідок моєї викладачки «попереду планети усієї». Така моя вдача, що я склала навчальну програму за шостий клас на цілий місяць раніше. І це добре, бо для успіху завжди треба робити трохи більше, аніж від тебе вимагає програма. Хоча мої перші думки, коли я бачу багато сторінок із нотами, – «Я їх ніколи не вивчу!». Але потім – день за днем, нота до ноти, такт до такту – і з моєї скрипки, з-під моєї руки виходить красива мелодія. І коли я вдало виступаю на концерті, я отримую страшенне задоволення!

Найбільше я люблю грати концерти Анатолія Сергійовича Комаровського. А ще мені подобається грати твори нашого земляка, херсонського композитора Олександра Гоноболіна. Його дитячі п'єси такі милі! І не дарма, адже написані були для його сина. Остання композиція, яку я склала під час навчання, була «Концерт ля мінор Антоніо Вівальді».

На жаль, існує стереотип, якщо інструмент класичний, то грати він може тільки музику своїх часів. Але я вважаю, що для того, щоб переосмислити ставлення глядачів до скрипки, потрібно показати, що цей інструмент створений для мелодій усіх епох.

Звичайно, хочеться швидко почати грати сучасні хіти, але поки що у мене замало широкого спектру

навичок. Але я не втрачаю час і надію – я вчуся і далі грати, бо маю намір закохати у мелодію скрипки сучасну молодь, а для цього, на мою думку, необхідно грати саме популярні пісні.

Паралельно до скрипки з першого класу я ще займаюся танцями.

Спочатку це були сучасні види танців, такі, як hip hop, house. Але минулого року все змінилося, коли ми з сім'єю вимушено виїхали з мого рідного дому в Херсоні. На новому місці мені пощастило потрапити до великого колективу народних та бальних танців. Мій музичний слух допоміг мені вдало себе представити.

Цьогоріч мій новий колектив був запрошений на Великодній фестиваль у Сербію, і несподіванкою для мене стало знайомство з одним чудовим квартетом із Болгарії, Destiny Quartet. Троє дівчат грали на скрипках, четверта – на контрабасі. Красиві та талановиті виконавиці через музику впливали на настрій усього залу. Віртуозність, експресивність і легкість їхніх виступів просто полонили мене, тож я подумала, що дуже хотіла би стати однією з них. Сьогодні вони були поруч на одній сцені у Сербії, а завтра мали виступати у Маямі. Звичайно, за цією легкістю і яскравою обгорткою стояла величезна праця, постійні заняття і навчання. Але я впевнена, що воно того варте.

Скрипка дуже справжній інструмент, дуже вимогливий, вона не терпить фальші. Ти або граєш годинами і отримуєш результат, або ні.

У мене характер подібний до скрипки: я не люблю брехати і інших за це не поважаю. І скрипка ще більше загартовує мене у цьому.

Радію з того, що сьогодні, не дивлячись на розвиток штучного інтелекту і комп'ютерної музики, все частіше можна побачити скрипку на весіллі, на відкритті урочиств заходів і просто на вулиці у центрі міста.

А ще ви точно бачили у соцмережах, як грають військові: на Азовсталі, в окопах, після звільнення міста на площі

Херсона, на будинку, який пішов під воду після підриву Каховської ГЕС. Щось у цій грі є магічне. І якщо багатьом людям здається, що скрипка – це про сум, то я точно знаю, що це про силу духу, про невтомну працю і наполегливість щодня, бо саме маленькі перемоги над собою неухильно ведуть до великої Перемоги над ворогом.

Я дуже комунікабельна людина, люблю великі колективи, можу легко навчатися онлайн. Але хочу зізнатися у тому, що мені не вистачає атмосфери живих ансамблів. Я мрію спробувати грати у великому симфонічному оркестрі, який подорожує світом. Або знайти однодумців і об'єднатися у квартет або мініколектив.

І все тому, що ми разом із моєю скрипкою віримо: у світі має бути більше щирої справжньої музики і менше фальшивих нот!

Прохоров Михайло
12 років
Харківська область
селище Краснокутськ

«В ГОСТЯХ У БАБУСІ»

У першому класі я сказав:

– Буду комбайністом.

Мене поправили – «комбайнером». Тварин люблю, все вирішено – фермер. На день народження подарували автомат – військовим бути теж непогано. Я ходжу «хвостиком» за бабусею:

– Давай спечемо коржиків, ти ж обіцяла.

Я із задоволенням бігаю і приношу все, що мене просять. Збиваю яйця із цукром. Ще нагадую бабусі, що є трішки сметани і маслечка. На столі велика гора борошна. Посередині зробили ямку і вилили туди всі ріденькі добавки. Борошно – це стіни фортеці, а середина – ворог, якого ми оточили. Починається бій. Бабуся говорить:

- Ворог не повинен прорвати наше укріплення.

Я старанно нагортаю ззовні борошна, щоб не просочилось рідке. Бій закінчено – отримуємо тісто.

- Учили в школі, що таке радіус? – запитала бабуся.

- Учили.

- Бери качалку, Михайлику, і дави радіус на цьому тістові, щоб отримати широченний корж. А тепер найцікавіше: метелики, зірочки, ведмедики – це такі фігурні формочки. Я ними видавлюю на тістові.

- А скільки часу потрібно, щоб спеклися коржики?

- Двадцять хвилин.

- А подивись на годинник.

- Що забув?

Прийшлося згадати години, хвилини, велику і малу стрілки на циферблаті. Вже два уроки математики повторили. Я подзвонив татові на роботу:

- Купи, будь ласка, молока, тільки домашнього, а не магазинного. Ох і смачнучі коржики та ще й медом пахнуть. Сіли з бабусею перепочити:

- Так ким ти будеш, як виростеш?

- Мені подобається бути кухарем, та тільки хлопці засміють.

- А якщо старшим кухарем?

- Згоден.

Коли я виросту і в мене буде свій ресторан – я назву його «В гостях у бабусі». Там будуть українські страви. Внизу підпишу: Михайло П. тільки не подумайте, що це ресторан Михайла Поплавського. Я Михайло Прохоров, а він мій конкурент, а можливо, хороший старший товариш і наставник.

До зустрічі у моєму ресторані.

Сабран Олеся
13 років
Чернівецька область
селище Глибока

МОЯ МАЙБУТНЯ ПРОФЕСІЯ

Привіт. Мене звати Олеся. Мені вже 13 років. Хоч я ще й не зовсім доросла, але вже визначилася зі своєю майбутньою професією. Я буду ветеринаром.

Розкажу вам не дуже веселу історію прийняття такого рішення. У 6 років у моєму житті з'явився справжній друг. Його принесли в дім мої батьки, на той час йому було всього 2 місяці. Маленьке пухнасте щастя підкорило моє серденько. Це був кіт і назвала я його Пушок. Безліч відгінків сірого – саме такою була його окраса. Висловухий, жовті оченята – він був найкращим. Щоранку будив мене, муркочучи на вушко. Він розумів все, що я йому говорила. Оскільки я одна дитина в сім'ї, то він замінив мені братика чи сестричку. Щодня котик зустрічав мене біля дверей квартири і чекав, щоб я принесла йому пакетик смачнющого корму.

Пушок тулився до мене, він був, напевно, найщасливішим котом на світі і я – теж, адже маю такого вірного пухнастого друга.

Іноді ми не цінуємо те, що маємо. Я думала, що Пушок зі мною буде все життя. Ми навіть із мамою сміялися, що він прийде до мене на весілля і мої діти будуть ще з ним гратися. Але, на жаль, моє щастя тривало дуже недовго, 5 років і 6 місяців.

Коли трапилась біда з моїм улюбленим Пушком – це для мене найстрашніший день у житті. Мені ще так боляче ніколи не було: наче відривають частинку твого серця з грудей, наче час зупиняється і життя перестає мати якийсь сенс. 1 грудня перестало битися серденько милого друга. Пушок помер у мамі на руках, коли вони везли його до лікаря. Але лікар нічого вдіяти не зміг. У

кота трапився інсульт. Дехто думає, що тільки в людей таке буває, до того часу я теж так думала. Ми поховали його у садочку мого дідуся, під яблунькою. Я щодня приходила і плакала, приносила його улюблений корм. Пишу ці рядки і у мене течуть сльози. Мені боляче це писати, але, можливо, після цих рядків мені стане легше. Адже я поділюсь своїми переживаннями і той, хто читатиме, поспівчуває мені.

Колись я думала, що найважливіше у житті мати купу іграшок, класний модний одяг, крутий телефон. А тепер для мене ці речі далеко не на першому місці. Бо, як каже моя мама, не май сто гривень, а май сто друзів, і, як казав мій улюблений співак, царство йому небесне, Кузьма Скрябін: «Не важливо скільки років твоїм кросам, якщо ти ходиш в них по Парижу». Тепер я з ними згідна: емоції, які ми отримуємо ніякими грошима чи цяцьками не замінити, а друзів і рідних тим більше. Так ось, чому ж я вирішила стати в майбутньому ветеринаром, напевно ви вже й самі здогадалися. Я хочу врятувати найдорожчих тварин, які для когось просто домашні улюбленці, а для когось як діти або друзі. Я хочу стати таким лікарем, який би не розводив руками і казав, що вже нічого не вдієш. Я буду до останнього боротися за життя кожного пухнастого пацієнта.

Є ще у мене одна мрія, пов'язана з професією ветеринара: відкрити в моєму районі притулок для тварин, де будуть працювати найчуйніші і найдобріші люди. Щоб там тварини відчували любов і підтримку. Після підриву клягими москалями Каховської ГЕС, я бачила, як рятували тварин люди з усієї України. Я теж хотіла б врятувати хоча б одну тваринку, але мама сказала, що в мене ще все попереду. Вона вірить у мене і завжди підтримує. А я вірю в те, що разом ми зможемо все, разом – ми сила. Мрію, щоб на вулиці не зустрічалося мені жодного голодного собаки чи kota, бо я не можу дивитися в ті щирі оченята пухнастиків.

Минув час, а час, як відомо, трохи загоює рани, звичайно, лишаючи рубці. Ми купили кішку, зовсім не схожу на Пушка. Так захотіли ми всі, бо він у нас був такий один і подібних більше не треба. Кішку я назва Мілка, бо її краса схожа на молочний шоколад, який я обожаю. Спочатку я не дуже любила її, а вона тільки й бігала за мною, як хвостик. Я не хотіла більше звикати до когось, бо потім так важко втрачати. Я боялась, відштовхувала Мілку, навіть закривала двері в кімнату, щоб вона не заходила до мене. Але потім все ж таки моє холодне серце відтануло, я полюбила її понад усе. Але в пам'яті назавжди залишиться друг Пушок.

Зараз в мене є маленька кицька-подружка Мілка. Вірю, що вона буде зі мною довго-предовго. Я придбала киці спеціальний рюкзак і ми разом ходимо гуляти у парк. Я знову маю для кого купувати корм. Я щаслива, а це – найголовніше! Тепер я знаю, що мене чекає пухнасте сіре щастя на солодке ім'я Мілка. І, якщо у вас є вдома домашні улюбленці, то запишіть мої контакти, якщо вам потрібен буде найкращий лікар-ветеринар!

Багінська Аріадна
11 років
Чернігівська область
м. Остер

ЛІКАРІ...

Вже чую чітко крик тривоги,
Назад немає вороття,
Навколо невимовний стогін,
Боронять лікарі життя.
Думки вгамуються поволі,
Та головне – допомогти,
Урятувати діток кволих
Із лап жажливої війни.
Ось під завалами матуся,
Рятівники вже на посту,

Хутчіш! Скоріше! Жінку досі
Не визволили молоду.
Але, як тільки ж бо підняли,
За неї взяли лікарі:
Відважно рани лікували
Ї підтримували, чим могли.
І врятували. Поряд ходить
Маленьке змучене дитя
І дякує, цілує руки
За порятоване життя.
Ось так війна людей вбиває,
Але на варті – лікарі...
Тому нас ворог – не здолає,
Тому – не переможні ми!
І я, так само, прагну стати
Лиш лікарем, щоб рятувать
Людей відважно і хоробро,
Щоб світ наш зміг добрішим стать.

**Переможець номінації
у віковій категорії 14–18 років
Дмитренко Злата
17 років
м. Дніпро**

ПЕРЕКЛАДАЧ-ПАПУГА

« – Нехай ми шовіністи, нехай... Проте ми расейщини в нашій мові ніколи не заводили, а ви що робите? Що ви робите, га? Є своє слово «універсал», а ви «маніфеста» заводите, є слово УНР, а ви УСЕРЕР пишете? Га? Га? Рідне слово «пристрій» ви на «апарат» обернули, а забули, як у народній мові про це говориться? Що без пристрою і блохи не вб'єш, забули, а ви думаєте апаратом, га? По газетах читаю – слово «просорушка» за «шеретовку» править, і це така українізація, питаюсь, га? Самі ви ще не шеретовані, і мова ваша радянська нешеретована...».

«Мина Мазайло» М. Г. Куліш

Жив собі на світі Перекладач. Робота була всім його життям, зрештою, нічого іншого він не вмів. Працював уже багато років, і всі цінували його за компетентність (радіше, вміння) і вважали хорошим спеціалістом (він усе ж називав себе знавцем). Був він також справжнім патріотом, підтримував культуру та традиції українського народу. Урешті-решт Перекладач постарів. Усе менше й менше людей та організацій зверталися до нього щодо його сервісу (хоча він надавав послуги), оскільки не міг наздогнати тренди та інновації (нововведення) мови, які йому нав'язували роботодавці. Не хотів він називати безглуздя чи нісенітницю абсурдом, відступ — абзацом, а пройдисвіта — авантюристом. Зрештою, архаїчний (старовинний), як то вважали люди, стиль Перекладача став значною перешкодою для його кар'єрного зросту (просування по службі). Його змушували сипати запозиченими відповідниками українським словам у перекладах, але Перекладач вперто стояв на своєму. Він залишився без роботи, але не зрадив своєму світогляду.

Дуже хотілося б, щоб усі тлумачі були такими ж, як Перекладач із моєї символічної притчі, оскільки я просто обожною читати українською, а от знайти якісний переклад саме того тексту, який мені подобається, буває дуже складно. П'ятдесят відсотків (нарешті, не процентів) вільного часу я шукаю нові книжки і занурююся в нові й нові епізоди пригод персонажів. Читаю найчастіше твори пригодницького жанру, улюблене фентезі або казки. Не можна не замислитися над тим, чому український перевертень чи вовкулака трансформується, чи то б пак перекидається (не на вовка, ні), а з легкої руки перекладачів на вервольфа. Чи мара, або дух — на полтергейста, а грубий український вурдалак на витонченого вампіра. Чому Попелюшка перетворюється на Сіндереллу? Урешті-решт, чому ми можемо знайти (і широко використовувати) не кальковані з інших мов слова на позначення людини, яка володіє магією? Ча-

клун, чарівник, чорнокнижник, чародій, відьмак... Не бездумно, по-папужачи, «списувати» «візардів» (англ. wizard) чи «ворлоків» (англ. warlock), а зберігши культурну та мовну спадщину предків наших і споріднених наших (відьма від давньоруського відьма, пов'язане з vědati «відати, знати»; дух від праслов'янського duxъ; перевертень від праславянського vьrtěti;)

Проте, на мою думку, іноді такі калькування є все ж виправданими. Навіть того самого бешкетника-полтергейста я бачу біля стелі безмежних коридорів британського Гогвортса Дж. Роулінг, як і високого виснаженого вампіра Сангвіні на одній із вечірок, а ось мару та вурдалаку лише в українському селі. Тож можна сказати, що такого роду запозичення допомагають зберегти вайб (чи атмосферу) Америки, Великобританії, Німеччини тощо. Але не слід плутати такого роду свідомі запозичення з екзотизмами. Ми не можемо називати японське кімоно більш звичним за звучанням плащем чи взагалі халатом. Поважаючи власну культуру й мовні традиції, ми маємо не забувати також і про чужі.

Балачки про ідентифікаційний (може таки розпізнавальний?) код нації, себто мову, завжди проходять у ключі «Переходьмо на українську!», дивлячись крізь пальці на проблему папужництва. Ми цураємось усього російського в мові (що абсолютно справедливо), тікаючи від багаторічних спроб асимілювати (чи уподібнити) нас із росіянами, але драпаючи від однієї крайності, ми потрапляємо в іншу: тепер ми самі асимілюємо англійські, німецькі, французькі і Бог знає які ще слова в нашій мові. Цей комплекс меншовартості нікуди не зник після століть пресингу (чи радше тиску), а лише змінив курс руху — ми йдемо в Європу, ми йдемо на Захід! А скільки ще століть знадобиться, щоб українці зрозуміли, що курс наш повинен бути на Україну і на розвиток нашої мови?

«— Не бачили, не читали? «Харків» — написано. Тільки що під'їхали до вокзалу, дивлюсь — отакими

великими літерами: «Харків». Дивлюсь — не «Харьков», а «Харків»! Нащо, питаюсь, навіщо ви нам іспортілі город?».

У жодного свідомого українця не виникне сумнівів щодо абсурдності цих слів тьоті Моті із комедії М.Г. Куліша «Мина Мазайло», бо етап суперечок щодо того, чи засуджувати русифікацію, а краще змосковщення, чи ні, давно минув. Але якщо сказати: «Не бачили, не читали? Дивлюсь — пишуть не вада, а баг, не наставник, а тьютор! Нащо, питаюсь, навіщо ви нам зіпсували мову?», чи не почнуться тут обурені та обурливі виклики щодо інтернаціональності понять чи справедливого оновлення лексики? Коли ми почнемо засуджувати тих, хто підтримує засмічення мови кальками так само сильно, як засуджувала родина Мазайлів бідолашного Мокиа, що справді був «за Харків»?

«— Моко! Моко! Моко!.. Ти справді за те, щоб був не «Харьков», а «Харків»?».

«Люди-люди! Чи справді ви за те, щоб був шопінг замість сімейних закупів? Холодний виважений спіч замість яскравої чесної промови?».

Як же не вистачає зараз мого Перекладача, який міг би в повній мірі задовольнити потреби нації в якісному українському слові, яке у випадках наявності суто нашого відповідника не потребує жодних запозичень! Адже чи є сенс використовувати штучно введене «лінк», якщо маємо набагато більш органічне і природне «посилання»? Чому, якщо зайти на сайт одного з найвідоміших каналів України СТБ, можна побачити таке: «Унікальний мейковер власної розробки СТБ — «Щасливі за сім днів». Ведучими проекту стали експерти...»? Чому б не написати «Неповторний проект зі зміни образу власної розробки СТБ — «Щасливі за сім днів». Ведучими стали знавці...»? Українці, бачачи таке ставлення до мови звідусіль, а не тільки в соцмережах, з більшою ймовірністю будуть впроваджувати англіцизми у своє повсякденне життя.

Погляд з іншого боку. Сучасна молодь, переходячи на українську мову, рясно сипле словами на кшталт: «краш», «крінж» та «рофл». Зрештою, давайте подумаймо, чи так це погано? Звичайно, заклик «го» можна безболісно замінити на «ходімо», «жиза» — на «життєво», а «юзати» — на «використовувати». Але чи є в українській мові абсолютний синонім до слова «мерч»? Якимось не з руки пояснювати рандомному (випадковому) знайомому, що мій світшот (не светр же) у шафі — то брендовий (знаковий) одяг соліста бенду (чи групи) «Bring Me The Horizon», який матчить його вайб (підходить йому за образом) і відображає мою культурну інтеграцію (влиття) у світ музики такого жанру. Урешті-решт деякі відповідники просто викликають сміх, вони здаються пластиковими і несправжніми, ніби перекладачі просто їх вигадали, лише, щоб був «український відповідник». Якимось чином попкорн перетворився на баранці, планшет — на тицялку чи сенсорник, а спойлер — на засвіт. Силувати себе, використовуючи ці недолугі заміни? Бо ж органічно такі слова не приживуться, хоча б тому, що, окрім притягнутого за вуха сенсу, вони мають ще й інші лексичні значення. На жаль, ми не маємо повноцінних українських синонімів до певної кількості лексем, особливо неологізмів (новослів), тому, на мою думку, потрібно або придумати щось більш вдале, або залишити саме цю групу слів у спокої.

Отже, якщо є вибір між абсолютним синонімом українського походження й англіцизмом, перевага має надаватися українському слову. Однак, у випадках, коли запозичене поняття неможливо в повному обсязі замінити власне українським, потрібно або залишити усе як є, або добре попрацювати над створенням або пошуком влучного слова.

Епілог (післямова).

Мій Перекладач знайшов роботу, оскільки тепер усі цінують власне українські слова. Тепер він навчає моло-

дих тлумачів і передає їм свої знання та досвід. І завжди радить не піддаватися спокусі насипати англіцизмів у свої переклади, бо ж найбільший гріх товкмачів – папужництво. Саме таким тлумачем я хочу бути.

Буняк Віталій
15 років
Донецька область
м. Слов'янськ
/м. Дніпро; м. Харків (місце навчання)/

Нещодавно дізнався, що моє покоління називають «Діти війни та карантину», бо наше дитинство збіглося з суворими роками карантину і воєнного лихоліття. Я звичайний хлопчик, навіть трохи розбишака, років три тому мріяв про те, щоб пограти побільше часу в комп'ютерні ігри, поласувати морозивом, про крильця, як у феї. Після 6 класу вирішив, що в майбутньому хочу стати військовим, тому почав готуватися до вступу у Кадетський корпус. Це була найзаповітніша мрія, адже стати кадетом зовсім непросто. І завдяки своїй наполегливості був зарахований до кадетської співдружності. Моєму щастю не було меж. Пам'ятаю, з якою гордістю вперше одягнув форму, як дрижали мої руки і серце вистрибувало з грудей, коли присягав на вірність Вітчизні і Кадетському корпусу. Але це тільки маленька частинка, початок нового дорослого життя, коли є мрія... І ось, коли я став кадетом, знову змінилися пріоритети.

Тепер уже мріяв навчатися краще і частіше ходити у звільнення, ласувати солодощами, частіше бачити батьків. Так, мрії були приземлені, буденні, звичайні.

А потім був карантин. І мої мрії знову змінилися. Хотілося скоріше повернутися до казарми, побачитися з товаришами, вчителями, навіть трохи побешкетувати, але вже у Кадетському корпусі. Хотілося відчувати радість від прогулянки затишною алеєю парку, від ранкової

пробіжки у колі кадетів, від спостерегання зірок у небі з вікон казарми, від маршу по блакитному снігу по плацу в сонячний морозний день... І ось тоді я зрозумів, що мрії на все життя бувають рідко. Одні мрії здійснюються, інші бувають, на жаль, нездійсненні, і на їхнє місце приходять нові й нові. У кожного віку свої мрії.

24 лютого 2022 року ми перебували в казармі, коли о п'ятій ранку нас підняли по тривозі та повідомили нам, що почалася війна. Неочікувана, неоголошена, непередбачувана, нещадна. Ми були дуже схвильовані і очікували наших батьків, які повинні були нас забрати.

Війна. Одне слово, а скільки болю та сліз. Вона торкнулася всіх, постукала в кожний будинок, принесла багато лиха, забрала життя у багатьох людей. Почалися страшні обстріли міста, розуміння того, що будь-хто може загинути в будь-який момент. Війна змусила подорослішати кожного. Мені досі не віриться, що війна у нашій рідній країні. І звичайно змінилися мрії. Мрійник всередині мене завмер, а у багатьох помер назавжди. Здавалося, що цьому світу більше не можна довіряти, не можна відчувати себе тут захищеним, мріяти не варто, адже мільйони мрій вже поховані, навіть створювати нові? То про що я мрію? Мабуть, про те, про що і більшість із нас. Кожного ранку не тільки дорослі, але й діти прокидаються з надією почути таку бажану новину, що все закінчилося, що настав мир і спокій у нашій державі. Та, на жаль, ми лише чуємо про нові обстріли, втрати, які забирають людські життя. А так хотілося б прокинутися вранці від веселих сонячних променів, що заглянули крізь вікно, від тиші або співу пташок. І ніколи, ніколи в житті не чути сирен, не сидіти у сирому підвалі. Адже у житті багато радощів, які роблять людину щасливою.

То яким тепер у нових реаліях я бачу своє майбутнє? Яка мрія стала пріоритетною? Чого хочу досягти у своєму житті? Ким стати?

Наразі для мене відкриваються двері нових можливостей, доля дала мені шанс проявити себе, свої здібності, показати свої можливості і тому буду наполегливо працювати, щоб досягти своєї мети – стати військовослужбовцем. Адже в мене є на кого рівнятися, з кого брати приклад. Я з гордістю можу сказати, що я з династії військових. Бо немає нічого благороднішого, ніж прагнення бути відданим своїй Вітчизні. Адже це означає належати до числа тих, чий почуття відповідальності, обов'язку, гідності такі сильні, що змушують людину діяти, нехтуючи навіть власним життям. А ще необхідно бути патріотом. А патріотизм у сучасному розумінні – це відчуття того, що в моєму місті, у моєму навчальному закладі, країні мене все стосується, що залежить від мене. Я – творець майбутнього своїх дітей і онуків. Патріотизм – це одна із якостей мого характеру, яка розвивається з елементарної порядності, принциповості, сумління, чуйності до чужого болю. Виробляти у собі такі риси – значить на кожному кроці, з будь-якого приводу, не чекаючи миті, коли тебе випробують на «розрив», учитися долати несміливість, страх, прагнення лише до власного благополуччя. Зараз мої думки весь час про майбутню професію. Саме у ній мені доведеться остаточно усвідомити себе громадянином, патріотом.

Саме патріотизм, подібно до любові, керує свідомістю, примушуючи робити великі і малі вчинки в ім'я своєї Батьківщини, породжує впевненість у собі, волю в перемогу, віру в свою націю, свій народ.

Кадетський корпус своїм існуванням уже показує приклад патріотичного виховання юнаків та дівчат, завдяки закладу кадети можуть проявити себе та розкритися всебічно як у навчанні, так і у спорті, це заклад, який дисциплінує та дає можливість проявити себе. А люди, які тут працюють, всі без винятку, – патріоти своєї держави, з яких потрібно брати приклад, пишатися.

Зараз потрібно плідно працювати та впевнено крокувати вперед до поставленої мети, щоб у подальшому досягти незаних висот.

Моя майбутня професія – одна з найважливіших у світі. Професія шанована, героїчна, бо саме військові стоять на сторожі миру та спокою. Разом із витривалістю і незламністю вони несуть у своєму серці добро, патріотизм та доблесть, що змушує всіх ставитися до них з повагою.

Вірю, що професія військового й надалі буде популярною серед молоді, тому що це професія безкорислива. Цим відважним людям завжди були притаманні такі риси, як дисциплінованість, відданість, вірність своєму обов'язку й присязі, а також патріотизм, тобто любов до Батьківщини.

Можна вважати, що військовослужбовець – це покликання, адже чесноти для цієї роботи потрібно мати в крові. Військовий – професія справжніх чоловіків. Військова служба не лише дисциплінує людину, вчить відповідальності за своє життя і життя товаришів, а й дає можливість самореалізуватися у професії, розвиватися і самовдосконалюватися. Готую себе до дотримання статуту, до виконання своїх службових обов'язків, до роботи зі зброєю у тяжких умовах. Обираючи для себе шлях армії, йду цілеспрямовано та усвідомлено. Звісно, мрію стати генералом і не менше.

Отже, сподіваюся, що моя мрія – стати військовим незабаром здійсниться.

Всі мрії неодмінно збуваються, я впевнений, коли цього прагнеш всією душею!

Козлова Вікторія
15 років
Запорізька область
Новомиколаївська ТТ
с. Підгірне

Багато разів мені доводилося чути від дорослих, як важливо знайти своє місце в житті. Тоді я над цим не замислювалася, бо знала, що моє місце в моїй родині, в школі, серед друзів. І тільки зараз зрозуміла, наскільки це важливо обрати свій шлях, який пов'язаний ще і з професією!

Ким бути? Це питання стоїть перед кожним випускником, який сьогодні закінчує школу.

Зараз сучасна молодь прагне вибрати будь-яку елітну професію, яка буде приносити великі гроші. Але, крім цього, діяльність повинна бути:

- цікавою;
- затребуваною;
- корисною для суспільства.

Є цікавий вислів «вибери професію до душі, і тобі не доведеться працювати жодного дня в житті». Саме так і відбувається: улюблена робота приносить людині тільки задоволення і приємний бонус у вигляді прибутку. Якщо ж, навпаки, щоранку він буде йти на роботу з величезним небажанням, думаючи тільки про те, щоб скоріше прийшли вихідні або відпустка. Не дивно, що і свої обов'язки він буде виконувати через силу, абияк.

Я зрозуміла, що сильно люблю небо, тож вирішила свою професію пов'язати саме з небом. Моя спеціальність звучить так «авіаційна та ракетно-космічна техніка». Ця спеціальність може дати такі посади: інженер-конструктор; інженер-аеродинамік; інженер-технолог з виробництва та ремонту авіаційної техніки, розробник прикладного програмного забезпечення; адміністратор баз даних; розробник систем автоматизо-

ваного проектування. Я саме хочу бути інженером-аеродинаміки, тому що хочу підкорювати небо.

Чим займаються інженери-аеродинаміки?

По-перше, розрахунками, бо це – математична спеціальність, яка передбачає володіння методами математичного аналізу, математичної фізики та чисельними методами.

По-друге, фізичними дослідженнями, оскільки без знань фізики течій газів, неможливо створити адекватну математичну модель обтікання. Існують два основних методи для фізичного моделювання процесу обтікання: трубні та льотні випробування. В обох варіантах це, перш за все, цікава робота.

Взагалі, аеродинаміка – це наука про рух газу, зокрема повітря. Основна її задача – визначення оптимальних форм повітряного апарату. Існує думка, що красивий літак добре літає. А значить – саме аеродинамік робить красивою металеву птицю.

Інженер-аеродинамік – це серйозна професія, тому потрібно ставитися до неї відповідально та рішуче. Але я не боюсь серйозності, я відповідально ставлюсь до цієї професії, адже хочу дізнаватися про небо ще більше й більше.

Що це взагалі – небо?

Небо – частина атмосфери космічного простору, видима з поверхні Землі або загалом будь-якого астрономічного об'єкта.

Я хочу підкорити небо саме з космічного простору.

Можливо є люди, які задумуються над тим, що я дівчина і мені це не цікаво, а йду вчитися саме на цю спеціальність заради якоїсь вигоди. Так згодна, мало дівчат вивчаються саме на цю професію, але вони все одно є!

Мене цікавить небо! Я хочу підкорювати небо! Я хочу багато дізнатися про авіацію! Якщо є бажання, то в мене вийде підкорити небо!

У зв'язку з сьогоднішніми подіями, агресії росії проти України, мене ще більше зацікавила ця професія. Я маю

величезне бажання долучитися до створення надсучасної авіації, яка б допомагала нашим Збройним силам України у боротьбі з ненависним ворогом!

Перемоги нам усім!

Постой Анна

14 років

Хмельницька область

м. Кам'янець-Подільський

Нині я все більше почала задумуватись над своєю майбутньою професією, яка зможе допомогти нам подолати ворога та закінчити війну, що триває з 2014 року.

У школі я завжди добре знала математику та фізику, вміла рахувати за формулами, виконувала математичні дії швидко. Переїшовши в ліцей, я взяла III місце в міській олімпіаді з фізики. Влітку записалась на стрільбу, аби покращити свої знання та точність. Але, на мою думку, головна риса характеру снайперів – терпіння.

Терпіння – це мистецтво. Очікування ідеального моменту для ураження цілі вимагає непохитного самовладання. Здатність зберігати холодний розум у напружених ситуаціях стала цінною звичкою, яка дає змогу орієнтуватися у складних ситуаціях. Суть роботи снайпера полягає в дуалізмі точності та відповідальності. Кожен постріл має величезну вагу, глибоку відповідальність. Відточуючи свої навички для забезпечення точних пострілів, снайпери також борються з етичними міркуваннями, які супроводжують їх усе життя. Кожне рішення натиснути на спусковий гачок вимагає глибокого осмислення потенційних наслідків, встановлюючи зв'язок між технічною точністю стрільби та моральною точністю свого сумління.

Я розумію, що для цієї професії потрібна гарна фізична підготовка, щоб тягнути пораненого товариша. Не кожний зможе витримати. Кожна операція може бути

останньою, може приносити суміш емоцій – гордість за вдалий постріл, роздуми про наслідки або похмурі роздуми у випадку пропущених цілей. Одиначний характер ролі снайпера під час операцій часто призводить до відчуття ізоляції.

Продовжуючи дізнаватись про снайперську справу, я розумію важливість самоаналізу, який формує не лише мою професію, але й особистість людини. Шлях снайпера – це симфонія точності, етики та особистісного зростання. Він має бути тихшим за всіх, але уважнішим за всіх інших. Здебільшого таку професію обирають люди, яким подобається робота наодинці, яким не подобаються гучні компанії, вечірки. Також я вважаю, що більшість людей йдуть на таку ризиковану роботу заради помсти. В Україні це поширено. Ненависть до ворогів робить нашу перемогу все жаданішою.

Я хочу стати снайпером, щоб захищати Україну – мою Батьківщину. Після початку повномасштабної війни це бажання посилилось. На мою думку, всі ми маємо захищати наші кордони. Я обрала такий шлях захисту нашої Вітчизни.

Гребенюк Денис
16 років

Кіровоградська область
Кропивницький район
Компаніївська ТГ
с. Мар'ївка

Професія в моєму розумінні – це те, чим ти будеш займатися протягом усього свого життя, принаймні повинен. На світі величезна кількість цікавих професій, кожна з яких по-своєму потрібна. У дитинстві хлопці часто хочуть стати лікарями, льотчиками, водіями, моряками, акторами, часто граючи в доросле життя і вважаючи, що перед ними немає нездійснених завдань. І це дійсно так: в дитинстві і юності перед людиною відкриті всі дороги.

Але стаючи дорослішими й приймаючи раціональні рішення з більш вагомим обґрунтуванням, важливо продовжувати слідувати за своєю мрією, яка допоможе вибрати покликання. Не потрібно покладатися на батьків і оточення: цей вибір залежить тільки від самої людини, хоча він і може прислухатися до порад ближніх.

Ще з дитячих років я часто замислювався, ким хочу бути. Найбільше мені подобалося годинами гратися у комп'ютері, а вже згодом більш детально знайомитися з різними програмами. У наш цифровий вік, де вплив комп'ютерів на наше життя стає дедалі більше, така професія як програміст, я впевнений, буде хорошим вибором, відчуваю, що це моє покликання — поклик моєї душі.

Я захопився програмуванням з 11 років. Це почалося з того, що я не просто грав в ігри, як мої однолітки, а аналізував, яким чином ця гра створена та як її можна було б модифікувати або покращити. Необхідну інформацію для свого розвитку я брав з інтернет-ресурсів, відвідував безоплатну школу програмування, проходив відеокурси й поступово навчався переносити здобуті знання на практику. Це мене дуже захоплює. Мої улюблені предмети в школі — англійська мова, інформатика, фізика та математика, які мені знадобляться для опанування професії.

Найбільше у програмуванні мене цікавить сфера розробки мобільних додатків та ігор. Саме цим я планую займатися в майбутньому. Я вже маю певний досвід у програмуванні, зокрема брав участь у розробці мобільних додатків, програмного забезпечення для ПК та багато іншого. Хочу розвинути свої знання і навички, навчаючись саме комп'ютерним наукам.

Мені подобається вивчати різні мови програмування. Добре володію мовами програмування: Java, Kotlin, Python, JavaScript, знаю основи – C++, Go та PHP.

У 10 та 11 класах посів 1 місце в II (міському) етапі

олімпіади з інформаційних технологій. Нагороджений похвальною грамотою за особливі досягнення у вивченні інформаційних технологій. Маю хороші академічні результати у школі з англійської мови (11 балів) та інформатики (12 балів). Пройшов відеокурси «Python з нуля», «Вивчення Kotlin для початківців» на YouTube від школи програмування «itProger».

Завдяки вивченню програмування протягом декількох років я маю добре розвинене логічне мислення. З ентузіазмом ставлюся до вивчення всього, що пов'язане з комп'ютерними науками. Я вмію добре концентруватися на завданні, уважний до деталей та розсудливий. Цілеспрямований, не відступаю від поставленої мети навіть попри великі труднощі. Наприклад, коли у програмуванні трапляється складне завдання, я буду працювати над ним стільки, скільки знадобиться для успішного вирішення. Зацікавлений у нових проєктах та завжди згоден брати в них участь, щоб здобувати новий досвід і покращувати навички.

Технології розвиваються настільки стрімко, що вже важко представити сучасне суспільство без комп'ютерів, телефонів, планшетів та інших гаджетів. Зараз віртуальний світ не тільки дозволяє знаходити корисну інформацію, а й спілкуватися з друзями, зав'язувати нові знайомства, розважатися і займатися науковою роботою. Все це було б неможливо без програмістів.

БЕЗМЕЖНИЙ СВІТ МОЄЇ УЯВИ

Тут ніби все зрозуміло? Це все – ваша уява! Казки, фантазії, вигадки. Ніяких меж. Ваша сміливість, ваші світи, ваші найпримхливіші мрії можуть здійснитися у ваших оповіданнях.

**Переможець номінації
у віковій категорії 11 – 13 років
Кляузова Вероніка
11 років
м. Вінниця**

ГОЛУБИНА ІСТОРІЯ

В одному старому вінницькому дворі жила зграйка голубів. Їли вони зі смітника, а ночували на горищах і в нішах стін височезного будинку поряд. Міські багатоповерхівки нагадували їм скелі, де колись давно гніздився їхній голубиний рід. На горищі було облаштоване і гніздечко молодого голубка Гурилка. Там він жив із батьками, братами та сестрами.

Якось після шаленої нічної зливи недалеко від їхнього гніздечка утворилася велика діромаха. Голуби походили, поглядали. Яма була глибока і бездонна. Тому вирішили, що хто туди впаде, вже ніколи не вибереться. І постановили до ями не підходити.

Та хіба це спинить молодого голуба, сповненого наснаги досліджувати світ? От Гурилко й полетів подивитися, що ж там усередині. Трохи повагавшись на краю, голуб таки стрибнув. Там було темно, скрізь павутиння і сміття. «Нічого цікавого», – подумав Гурилко, швидше затріпотів крилами і вирішив повернутися та чимось закрити цю діромаху. Однак листя і гілля, з якого голуби мосять собі гніздечка, не трималося зовсім і провалювалося кудись униз. Тоді Гурилко наносив невеликого каміння і якогось шмаття зі смітника та й замостив ту діру.

А наступного ранку на мирному голубиному горищі стався переполох – зникла маленька Гурилкова сестричка Гуня.

– А що, як вона впала у ту діру? – сказала мама-голубиха і ледь не знепритомніла.

– Та не може цього бути, я вчора її замостив, – упевнено заспокоїв її Гурилко.

Та коли підійшли туди, то побачили, що все кудись поділося і там знову зяє провалля.

– Мамо, я знаю, що робити! Дозволь мені туди полетіти, і я врятую Гуню. А ви тим часом придумайте, чим закрити цю діру.

Голубиха тяжко зітхнула і погодилася.

Гурилко посміхнувся, підбадьорюючи себе й інших, і стрибнув у діромаху.

За деякий час птах приземлився на тверду поверхню, ще й досить м'яко, завдяки своїм крилам. Там було зовсім темно, тож Гурилко пішов навпомацки, час від часу туркочучи:

– Сестро? Ти де?

У відповідь – тиша.

Раптом почулися чийсь важкі кроки.

– Хто тут? – налякався голуб. – Гуню, сестро, ти де?

Гурилко пройшов трохи далі й побачив велетенський моток павутиння, яким була обмотана його сестра.

– Гуню! Це ти! Я зараз тебе звільню! – зрадив голуб і побіг до неї.

– Ні! Це пастка! Тікай!

Та з темряви вже виліз велетенський павук. Голуб відстрибнув.

– Ось іще один обід завітав до мене у гості! – засміявся павук.

– Я тебе не боюсь!

Гурилко стрибнув на чорного й волохатого і почав його кидати, хапаючи дзьобом, – вправо, вліво, а потім з усієї сили об стіну. Поки той не отямився, братик звіль-

нив голубку, і вони разом полетіли до виходу. Та павук уже отямився і біг навздогін.

Брат і сестра встигли випурхнути.

– Закривай! – гукнув Гурилко.

Голуби дружно зрушили величезну каменюку і закрили діромаху.

Коли всі видихнули з полегшенням, сміливий птах розказав про свої пригоди.

– Не думаю, що нам треба залишатися у цьому дворі... Полетіли в інше місце? – запропонував Гурилко.

Зграя здійнялася і полетіла у пошуках кращого житла. І вже до вечора вони знайшли чудову скелю над Південним Бугом із прекрасним видом із гнізда.

**Переможець номінації
у віковій категорії 11 – 13 років**

Циб Давид

11 років

Полтавська область

Опішнянська ТГ

с. Міські Млини

ЧАРІВНИЙ ОЛІВЕЦЬ

/казка/

Жив собі Олівець. Ззовні звичайний олівець, але це тільки здавалося на перший погляд. Насправді він був чарівний. Все, що він малював, ставало живим та рухливим. Навіть найпотаємніші мрії могли втілити в життя олівець та його володар. Довго подорожували вони світом, були у багатьох країнах. Та мало хто розумів чарівність предмета в долонях господаря.

Одного разу потрапив наш Олівець до рук злого чаклуна. Ох, і багато ж лиха накоїли вони разом, стільки жахіття пустили вони до цього світу. І скільки не намагався наш Олівець втекти з полону, відьмак завжди стежив, щоб олівець лежав на своєму місці, замкнений у

шухляді старовинного столу. Та одного разу, коли злого та страшного мага не стало, олівець, як і всі інші речі, що належали чарівнику, потрапив до рук чаклунової дружини. Та жінка була нерозумна, вона не знала цінності предметів, що потрапили до її рук, тому викинула Олівця на смітник разом з іншими непотрібними та некорисними на її думку речами.

Так опинився наш Олівець на волі. Дуже намагався він не малювати, не виявляти свого природного дару. Довго-довго блукав він світами, не довіряючи своїй таємниці жодній людині. Та одного разу, коли наш Олівець перекочувався через місток у невеличкому містечку, зненацька подув легенький лагідний вітерець і Олівець впав самісінько в руки жебрака, який жив під цим мостом.

Волоцюга мав доволі неохайний та моторошний вигляд. Обличчя його було в невігойних рубцях маленьких та великих. Його волосся довге та неохайне було скуповжене та спадало на спину. Руки були дуже брудні, здавалося, що багнюку з них не можна нічим вже змити. Та виявилось, що це були незвичайні руки, незвичайні, як і сам жебрак.

Жебрак подивився на олівець і ні про що не здогадуючись, поклав його до єдиної вцілілої кишені своєї куртки. Дуже довго пролежав олівчик у тій кишені. Новий господар забув про свою знахідку, в нього були більш нагальні потреби. Він мандрував містечками та селами в пошуках роботи та їжі.

Довго чекав Олівець свого часу. Та одного разу, теплим весняним днем, бідняк згадав про олівець, тому що захотів намалювати дорогу додому, де не був дуже-дуже давно. Ось тоді він і зрозумів, що це не зовсім звичайний олівець та яку чарівну знахідку він тримає у своїх руках. Так відбулось справжнє знайомство чарівного Олівця і незвичайного жебрака.

Багато чого намалювали вони разом. Спочатку здавалося, що вони нові добрі друзі один одним намилувати-

ся не можуть, але час промайнув швидко та непомітно. І коли у жебрака-художника залишився маленький шматок дива, що йому впало просто до рук, він продав усі картини, намальовані Олівцем. На гроші від продажу полотен майстер придбав фабрику з виробництва олівців. При виготовленні чергової великої партії олівців новий власник фабрики додавав маленькі шматочки, що в нього залишилися від Олівця, до замісу та отримав дуже багато чарівних олівців. А потім він дуже ретельно підбирав власників диво-олівців та спостерігав, щоб його олівці потрапляли тільки в добрі руки.

Тому пам'ятайте, кожному чарівному Олівцеві обов'язково потрібен володар із великим чуйним серцем. Можливо, саме зараз диво-олівець шукає свого нового господаря.

*Стаднік Гліб
13 років*

**Тернопільська область
Кременецький район
м. Почаїв**

ЩОДЕННИК РАФАЕЛЯ

Частина перша. Знайомство

Навіть не знаю, із чого почати... Наприклад, м-м-м...
– Добрий день! Мене звати Рафаель! У нас небагато часу, адже ми переїжджаємо! Тож спочатку розповім трохи про себе та хазяїна. Я – найвірніший, найвідданіший і найхоробріший військовий пес у своєму окрузі! Так каже хазяїн Віктор, позивний «Суддя», він найкраще створіння, яке я коли-небудь зустрічав, хоча трохи дивний. Ось нещодавно я надворі знайшов таку ласу кі-і-істочку, аж від неї в мене та моїх друзів-собак потекла слина, а він, цей «геній», узяв, видер її з моїх зубів та й викинув. Викинув! Ні, ну ви собі уявляєте? Але все

ж таки він хороший, майже щодня я отримую від нього шмат ковбаси, а коли знаходжу вибухонебезпечний предмет, Віктор кидає мені якусь хрустку штучку, схожу на печиво, має смак пречудового м'яса, а насичує шлунок (ням!), як добрий шматок курятини! Ось вам і технології двоногих. На жаль, людство вже кілька років перестало інвестувати в це чудо смаку, бо ж як інакше можна пояснити, що печиво ніяк не можуть почати робити більшим. Ось, скажімо, таким, як мій улюблений м'ячик. Але що ж це я все про себе та про себе, розповім про те, як ми з Віктором познайомилися...

День почався препогано. Прокинувся я від дивно-го гарчання, спочатку злякався, а потім зрозумів: звук виходить зі шлунку, що майже прилипав до спини. Та, схоже, цих моїх страждань було мало, бо ще й на додачу до всього пішов дощ. Не дощ, а злива. Від безвиході довелося лізти в сміттевий контейнер. Мені! Хоч і дворнязі, але з душею аристократа, – та в сміттевий бак! Від такого неподобства я ліг і заплакав. Аж раптом – якесь бурмотіння поруч, а за секунду кришку баку підняли – і я побачив двоноге створіння, але не у звичному вбранні, а в одязі якогось плямистого (зараз уже знаю, що хакі) брудного кольору, від нього віяло якимось таким... знайомим рідним запахом! Та й зовсім лячно не було, тож я одразу зрозумів: цій людині можна довіряти. Ну й кинувся лизнути, мовляв, знайомтеся, – це ми. А те дурненьке, даруйте на слові, злякалося! Я знав, що мій вигляд суворий, але ж не настільки! Поступово чоловік оговтався, та, очевидно, розгледівши в мені дворянина, пригостив шматочком м'яса, що називав «мисливськими ковбасками», та представився. З'ясувалося, що мій майбутній хазяїн – тероборонець, на ім'я Віктор, а позивний у нього «Суддя». «Чому?» – питаєте ви. А я вам відповім, що він ще до війни в суді працював і ніколи проти совісті не пішов. Добру славу цим собі заробив. Тож товариші за першої-ліпшої про-

блеми за суддю завжди Віктора брали, бо поважали та знали, що «виносити вирок» буде по справедливості. Доки я їв цей прекрасний винахід, Вітя (тільки мені можна його так називати!) перебирав імена. «Рекс? Ні, занадто якимось просто. Тобік? Теж не те. Бобік? Ну це вже занадто. О! Є геніальна ідея! Будеш у мене Рафаель! На честь того черепашки-ніндзя!». А я їй погодився! Ім'я красиве, аристократичне, коротше, мені під стать. А далі почалася щоденна рутинна, усе ми робили разом, я навчався на міношукача, закінчив із відзнакою та вже мав кілька завдань. Якимось хазяїн вигулював мене, аж раптом по всьому місту залунали пронизливі сирени. «Йой, лишенько, треба скоренько додому, до ванної кімнати!» (правило двох стін завжди в силі, а укриття поблизу не було, тож вибачайте). Прибігли, сіли, ну як, я сів, а Віктор дивився у вікно. Раптом він зблід, відчинив вікно та наказав мені швиденько вистрибувати. Ну а я що, я їй вистрибнув. А потім що було-о-о... Кавардак, катавасія, до цього є ще купа синонімів. Одним словом, – руїни. Потім приїхали якісь спецслужби, а я побіг розшукувати хазяїна. Біжучи за запахом, побачив серед уламків руку... Уже злякався, було, думав, що це все, що залишилося від хазяїна, повільно потягнув за тканину – дякувати Богу, вона була приєднана до тіла. Я загав... Вибачте, закричав: «Допоможіть! Тут людина, та ще і яка!». Підбігли люди, розгребли уламки, витягли понівеченого «Суддю» та повезли у лікарню, мало не забувши про мене. Коли почали допускати до потерпілого, я забіг до палати та побачив, як над тілом Віктора левітує якась біла куля. «Невже душа?» – подумав я, схопив її лапами та затиснув назад до грудної клітки. Він різко сіпонувся та почав дихати. «Усе-таки, це була душа!». Після того, як хазяїна виписали зі шпиталю, багатоповерхівку відбудували, а тепер ми назбирали грошей на приватний будинок, того-то їй переїжджаємо. До зустрічі!

Частина друга. Випадок у поїзді

О! Ви знову тут! Моє вітаннечко! А в нас тут таке-е сталося! Розповідаю.

Після того, як я розповів вам про себе та Віктора, він покликав мене додому. Я прибіг і побачив якусь маленьку хатинку, а звідти долинув аромат смачненької ковбаси. Ну, я й забіг туди. Лише на хвильку. Тільки щоб роздивитися! А за мною одразу зачинилися дверцята, я зрозумів, що це була пастка! Але одразу заспокоївся, адже закрити мене хазяїн, якщо я не довірятиму йому, то кому ж тоді? Але все ж було трохи прикро, могли б просто попросити, а так хитрістю... Згодом, я заснув, а крізь сон відчував якісь поштовхи та вібрації, ніби мене кудись везли... Прокинувся я вже в якійсь кімнаті, яку «Суддя» називав «купе», а купе це, за його словами, знаходиться в «поїзді». Потім Віктор розповів мені план поїздки. Спочатку ми поїдемо в наш новий будинок, завеземо туди речі та меблі. Потім вирушимо до тітки, у Польщу.

Поїзд зрушив із місця, тудум-тудум, тудум-тудум, мене заколисало, і я знову задрімав. Коли ми прибули, одразу сіли у таксі, та доїхали з вітерцем, хіба що це було трохи задорого... але нічого, не збідніємо. А коло будинку вже стояли вантажівки з речами та меблями, але не про це зараз: заїхали, заселилися та стали збиратися до тої самої тітки, хазяїн звав її Олена. Знову сіли у поїзд, до речі, мене вже не заманювали шматочком ковбаски, бо я пояснив Віктору, що сам зайду до клітки, але від ковбаски все ж не відмовлюся. Зайшли в купе, хазяїн накрити на стіл, мені перепала ціла мисливська ковбаска! Але цього разу я чомусь не хотів засинати: щось непокоїло, у грудях чомусь стояв клубок страху. Я попросився вийти з купе. У вагоні нікого не було. «Суддя» випустив мене, покладаючись на мою порядність. У проході, я побачив якусь сумку, а з неї линув такий противнючий та

страшний запах, що я одразу загавкав на неї, та так голосно, що аж люди з купе повибігали. Провідник потягнув за якусь ручку – поїзд різко зупинився. Прийшли якісь люди у формі, усіх евакуювали з вагона. Згодом військові вийшли, і я випадково підслухав їхню з Віктором розмову.

– Непоганий у вас собака, зовсім непоганий! Нюх має! Дресирований?

– Та ні, на вулиці підібрав.

– О, так цей талант у нього в крові! Може, продасте?

Я заричав.

– Та я ж жартую! Як назвали?

– Рафаелем.

– На честь художника?

– Ні, на честь черепашки ніндзя. Ну, хлопці, дякую вам за розмінування, поїзд вже від'їжджає, а пішки ми йти не дуже хочемо.

– Ну, тоді на все добре. Удачі вам!

– До побачення.

Ось такий випадок стався з нами в поїзді, а далі все було без пригод, доїхали добре, та й тітка нас зустріла. Оце я відпросився до вітру, щоб з вами поговорити, напевно, мене вже шукають. До наступного разу!

Частина третя. Пригоди в Польщі

Привіт! А ми тут кіно дивимося! Ну, точніше мультфільм, про тих, на честь кого мене назвали, – «Черепашки-ніндзя». А до того весь день гуляли столицею! Але про все по порядку.

З поїзда ми сіли у машину тітки та поїхали. Оскільки я не спав у поїзді, то усю дорогу продрімав. Тітка жила у квартирі, майже в центрі Варшави! А ще в неї було багато різних смачних штук. Наприклад, мисливські ковбаски з м'яса птиці, ще й гострі. Та хрустики у вигляді кісток. Далі Віктор відпочив з дороги, а опісля ми пішли

до парку. Потім мали йти у магазин, але по дорозі я учув такий смачний запах, який повністю захопив мій розум. От я й звернув до якогось підворіття. Раптом хтось ніби вимкнув світло, а шерстю я відчув якусь мішковину, та від браку кисню відключився...

«Що сталося? Де я?..». Дуже боліла голова. «Мене посадили в мішок? Навіщо?». Питання роїлись у голові, неначе бджоли, та ще більше посилювали нестерпну мігрень. «Невже я потрапив у те кіно, де собак викрадали, щоб продати? Але ж навіщо продавати мене – вулично-го? Щось тут нечисто...».

- О! Проснувся, этот паршивец! Эх, теперь без премии...

«Та це ж... Та це ж ті сапери, що вагон розмінювали! Неподобство!».

- Щас мы ему покажем, как нам спецоперации портить! Нюх у него на взрывчатку! «Ненаученая, не дрессированая». Ну-ну, так мы и поверили. Неси арматуру и газовую горелку, мы его поджарим.

- Ты что, живодёр? Давай быстро его прикончим, да и всё тут!

- Та ядумал, хозяин посмотрит на него, не нужен ли ему такой минёр. А босс сказал, чтобы заканчивали с псом. Очень уж он злой на него!

«Оце в них препаршива говірка... Але, здається, вони... хочуть мене вбити?! Е-е-е ні, голубчики, ще подивимося, хто кого!».

Я дочекався, доки вони відчинили клітку, та схопив зубами за ногу першого, того, що був «гуманнішим», він упустив розпечену арматуру на ногу другому, так що той аж підскочив. «Еге, не дуже то ви й розумні, два півні без чобіг, якщо такими справами з відчиненими дверима займаєтеся!». Як ви вже зрозуміли, ворота ангару не були замкнені, тож я штовхнув їх і легко втік.

Опинившись на вулиці, спочатку розгубився, але одразу ж згадав, що в мене найкращий (можливо) нюх у

світі! За ледь чутним запахом я зрозумів, що ці двоє бовдурів недалеко відійшли від мого хазяїна, тож я побіг розшукувати його.

- Рафаелю! Ну де ти вештався? Ми вже тебе обшукалися!

- Гав-гав! Гав! (Мене викрали! Ну, уявіть собі!).

Після такого насиченого дня я ледь тримався на ногах, геть вимотаний...

О, тільки зараз помітив: у щоденнику закінчилися сторінки... І це я вже пишу на обкладинці. Хр-р-р... Доведеться новий зошит купува... Хр-р-р... До наступних хр-р-р-...

Касян Поліна
12 років
Черкаська область
м. Кам'янка

ДАРУНКИ СВЯТОГО МИКОЛАЯ

Святий Миколай готувався до свята.

Дарунки малечі творив він завзято.

Слухняним – цукерки, старанним – скарбнички,

В яких зберігають всілякі дрібнички.

Книжки – наполегливим, печиво – добрим.

І всім цим різдвяну наповнював торбу.

У сірий наплічник складав неслухняним,

Які пустували ночами і днями,

Дубовії різочки й теплі вітання,

Благі настанови, сумління, старання.

Бо душі дитячі – то світу надія!

Святий Миколай завжди здійснює мрії!

Зима співає пісню колискову –
Різдвяне диво музики і слова.
Цукрова вата снігу сни солодить.
Сріблиться січень у землі в долоні.
Хурделить музика дзвінка, весела –
Приходить свято у міста і села!

Мандрувала буква Ї
По усій святій землі,
Прислухалася довкола,
Дивувалась різним мовам.
– Де ж то будуть мені раді,
Де не стануть на заваді?
Запитала в солов'я:
– Де співуча є земля?
Хочу в ній я оселитись,
Хочу піснею розлитись.
На безкрайній поля
Лине хай душа моя!
Солов'їний ніжний спів
Букву Ї заповонив.
Ніжну мову солов'їну
Має тільки Україна!

Федоренко Дмитро
12 років
Харківська область
Богодухівська ТГ
с. Полкова Микитівка

СУЗІР'Я ВОВКА

В одному селищі жила сім'я: тато, мама, дідусь, бабуся, син та дві доньки. Тато був вождем племені. Племя було кочове, воно мандрувало по світу у пошуках най-

кращого місця для життя. Всі люди в ньому були дружні та працьовиті: чоловіки ходили на полювання і майстрували, а жінки готували їжу, збирали ягоди та гриби.

Одного разу на селище напали недруги. Багатьох було вбито, а інших забрали в полон. Коли почалася сутичка, вождь сказав своєму сину, щоб він разом із сестрами сховався у печері. Хлопчика звали Туман, а його сестричок – Зірка і Росинка. Вони сховалися в горах. Коли все стихло, брат із сестрами повернулися в селище, але крім бабусі нікого там не знайшли. Діти були впевнені, що їхні рідні в полоні. Туман вирішив відшукати рідних і звільнити, адже він мав бути вождем і не зміг залишити напризволяще свій народ. Зірка, Росинка і бабуся залишилися в селищі на випадок, якщо хтось повернеться. Туман вирішив визволяти свій народ.

Він довго мандрував і майже весь час йому здавалося, що за ним стежать, але коли він повертався, щоб знацька застати переслідувача, нікого не бачив. Одного разу, вполювавши зайця, Туман розвів багаття і почав смажити здобич. Йому знову здалося, що за ним стежать. Туман різко повернувся і побачив перед собою вовка. Той дивився на нього, не відриваючи погляд. Туман завмер на місці і не знав, що йому робити, а вовк стояв навпроти і нюхав повітря. Хлопець кинув йому шматок м'яса, вовк схопив його і зник так само раптово, як і з'явився. Відтоді хижак вже не ховався і вони подорожували удвох, вдень вовк був непомітний, але кожного вечора приходив на вечерю. Одного разу Туман довго чекав свого приятеля, але той не з'являвся. Минуло багато часу поки хлопець знайшов вовка, він був у капкані, хлопець намагався його звільнити, але хижак не підпускав до себе. Після багатьох спроб вовк, змучений від болю, нарешті дав себе звільнити. Туман знався на травах, його цьому навчила бабуся, і він заходився рятувати тварину. Обробив і перев'язав йому рану і піклувався про нього, доки той не одужав. Як тільки вовк

зміг ставати на лапу, друзі продовжили свою мандрівку.

Ось нарешті Туман знайшов плем'я своїх ворогів. Підкравшись ближче, хлопець розгледів серед полонених своїх рідних і його серце переповнила радість. Але противників було багато і він почав обмірковувати план звільнення свого народу. Дочекавшись вечора, коли всі, крім вартових, полягали спати, Туман із вовком тихо напали на варту і звільнили полонених.

Вони діяли швидко та тихо, щоб не збудити інших, бо тоді шансів звільнити свій народ у Тумана не було. Та вовк допоміг йому своїми навиками полювання. Під покровом ночі Туманові зі своїм товаришем вдалося відвести свій звільнений народ далеко від кривдників.

Плем'я повернулося до свого селища. Зірка, Росинка та бабуся разом з іншими вирушили в довгу дорогу шукати безпечне місце. Після кількох тижнів небезпечних мандрів вони таки знайшли місце, де змогли оселитися. Вовкові дали ім'я Ікло і він став їхнім талісманом. Коли людям загрожувала небезпека, Ікло відчував це і завжди попереджав.

Так Ікло жив з людьми до того моменту, поки його душа не відійшла за райдугу, і в ту мить на небі з'явилося сузір'я. Люди його назвали «Сузір'я Вовка». Ікло оберегав своє плем'я навіть з неба: в той час, коли була якась загроза, сузір'я сяяло яскравіше, ніж завжди. Люди знали, що це Ікло оберігає їх.

Калашнікова Марія
12 років
м. Черкаси

МРІЯ ОДНОГО КОТА

Якщо колись десь побачите оранжево-сірого кота, будь ласка, не чіпайте його, він іде дорогою мрії.

Як розповідали бабусі, котрі підгодовували усіх котів на нашій вулиці, цей жив у напіврозваленому старому гаражі, де тхнуло фарбами. Раніше власником гаража

була літня пані. Щотижня вона, наче дитина, фарбувала гараж, бо якось їй сказали, що це допоможе від щурів та мишей. А для пані було дуже важливо тримати свою машину чистою і неушкодженою, бо це був подарунок від її батька на день народження. Часом навіть спала в ній. Та якось приїхала донька, дуже наполеглива жінка, і за добу продала квартиру й авто, а пані поселила у своїй хаті. Гараж не продався. І там заселились коти. Якось навіть короткошерстий британець туди забрів, але його знайшли і повернули додому.

Найголовнішим усі вважали сірого кота, ні, не кота, – котяру. Бабусі між собою так і називали його – Сірко. А от кішечкам, які там жили, ніхто навіть імен не давав, бо їх там було аж чотири і всі чорні. Ніхто їх не розрізняв. Це темне товариство розбавляло біле чотиримісячне кошеня та цей оранжево-сірий Мрійник. Він часто розказував про всілякі дивовижі, що йому марилися – то мандрувати далекими землями, то знайти правічну батьківщину котів, то долетіти до сонця і подивитися, що ж там так яскраво світить. А найбільшою його мрією було знайти дім, де б його любили. Та котяче сімейство вважало це пустими теревенями.

– Ти б краще навчився битися з тими дворовими котяками, а то лізуть до нас у гараж поселитися, – фиркала одна з чорнявих.

– Ага, може і горобця якогось тоді зміг би впіймати, – муркав з-під носа Сірко.

– А то тільки на тих люодців і покладаєшся, – піднявкувала інша.

І тільки біленьке кошенятко заворожено слухало Мрійника.

За те весь наш під'їзд любив цього пухнастого за грайливу і лагідну вдачу. За це він радісно муркотів і весело гасав у траві, роблячи вигляд, що ловить там мишей.

Ніхто не зауважив, коли в будинку з'явилася нова мешканка – худенька, сіренька, нічим непримітна жі-

ночка. Навіть колір волосся її важко було визначити, бо воно було зібране в тугий пучок і прикрите чорною пов'язкою.

Помітили її тоді, коли вона стала підгодовувати сіро-оранжевого Мрійника. Виносила їжу, а тоді довго дивилася на його витівки. І посміхалася самими очима. Так казали бабусі. Мабуть, її очі бачили в тому котові щось більше.

Якогось дня Мрійник зник. Не вийшов ні до ранкових, ні до обідніх, ні до вечірніх годувальників. Вся ця турботлива спільнота по черзі ходила звала і виглядала котика. Аж поки хтось видивився це сіро-оранжеве чудо на одному з балконів, дбайливо завішеному сіткою. А одного вечора сіра жінка з чорною пов'язкою занесла туди котячий будиночок, щоб Мрійник бачив гарний краєвид і мав об що точити свої кігтики.

Час від часу сіро-оранжевий кіт якимось дивним чином з'являвся на подвір'ї, але вже ніколи не підходив до котячих годівничок, дбайливо виставлених для таких бідаків. Коли бабусі зрідка бачили пухнастого, то говорили, що він зробив зі свого маленького вогника мрій справжнє вогнище.

*Мазурок Тимур
10 років*

**Київська область
Білоцерківський район
с. П'ятигори**

БЕЗМЕЖНИЙ СВІТ МОЄЇ УЯВИ

Влітку я люблю довгенько спати. Заплющивши очі, чекаю, коли тато і мама підуть на роботу. А тоді... починаю мріяти і придумувати різні історії. Я інколи не знаю, чи то вони мені сняться, чи то і насправді таке колись відбувалося. Отож, мені б хотілося, щоб ви мені сказали, що ж діється зі мною вранці. Ось послухайте.

Є у мене пес Іван. Одного разу Івану спало на думку

залісти у холодильник. Там він з апетитом почав наминати смачнучу ковбасу, а потім побачив мою шоколадку, швиденько розмотав обгортку і... проковтнув за одну мить. Сподобалось Івану в холодильнику, вирішив він там жити-поживати, але до вечора він замерз і побіг за ковдрою, але коли він виліз із холодильника, то побачив, що повернулися мої батьки з роботи і тишенько сховався під ліжку. Тато і мама не повірили, що мій песик з'їв усю ковбасу і шоколадку. Але ж насправді так і було?

А от ще одна літня історія. Вдень я катався на велосипеді. Це так класно! Вітерець повіває холоденький, швидкість велика, дівчата тільки і дивляться, який я сміливий. Аж раптом летить Ворона і просить, щоб я її покатав. Я, звичайно, відмовився катати якусь Ворону. Але ця чорна особа була дуже хитрюща, вона несподівано сіла на багажник мого велосипеда. Я її штовхнув щосили рукою. Бідна Ворона впала і так гірко плакала, що я її пожалів і дав покататись на велосипеді. І що ж, вона в'їхала в найближчий стовпі, поламала мій велосипед. Тато і мама не повірили, що Ворона вміє кататись на велосипеді... Але ж насправді так і було.

А ще влітку ми з друзями охоче купаємось у річці. Я люблю поплавати. У мене крім песика Івана є ще метелик, звати його Довідник. Ім'я придумав йому я. Він часто допомагає мені знайти потрібну інформацію про навколишній світ, коли мої батьки конфісковують мій смартфон. Цілий день метелик літає з квітки на квітку, інколи грається з песиком. Та одного чудового літнього дня він полетів зі мною на річку і попросив навчити його плавати. І через кілька годин він уже вправно гріб лапками і так розійшовся, що забрав у Полінки круг на якому вона вчилася плавати і поплив на ньому на другий берег річки. Тато і мама не повірили, що метелик образив Полінку, але ж так воно і було. А ви, як думаєте ?

Таких історій у мене безліч. Мої батьки з нетерпінням чекають осені. Кажуть, у школі моя уява буде направлена в потрібне русло. Я теж чекаю осені, адже зі мною у школу підуть песик Іван, метелик Довідник і Ворона.

**Переможець номінації
у віковій категорії 14 – 18 років**

Климюк Анна

15 років

**Волинська область
Ковельський район
Вишнівська ТГ
с. Римачі**

МНОГОГРІШНИЙ

(казка)

1993... Минуло два роки після розпаду СРСР, у житті людей відбулося чимало безповоротних змін, в один день все зламалось, розсипалось, розпалось. Всі розробки останніх років стали непотрібні і зникли за дверима інститутів та дослідницьких центрів, через що багато дослідників, інженерів втратили роботу. Їм нічого не залишалось, як шукати новий заробіток.

Молодий інженер Микола Васильович був одним із тих винахідників, але от уже другий рік він працює у сільській школі. Єдине, що в нього залишилось від минулої роботи – це невідомий йому прилад, який впав йому у вічі. Час від часу, намагаючись зрозуміти принцип його дій і призначення, проводячи різні маніпуляції із ним, Микола Васильович інколи залучав до цього й учнів із свого позакласного гуртка. І саме під час одного із тих занять і відбулась одна дивна і незбагненна річ...

Дітей наче магнітом тягне до різних невідомих приладів. Тож коли вони дізнались, що і сам вчитель не знає, що це за пристрій і для чого призначений, у всіх відразу ж виник непереборний інтерес до того приладу. Група

учнів відразу взялась за діло, яке, звичайно ж, не обійшлося без суперечок, що аж довелося втрутитись вчителю:

– Ану тихо! А то після вас його взагалі доведеться здати на металобрухт.

– Гляньте, Миколо Васильовичу! – раптом захоплено вигукнула одна школярка. – Лампочка засвітилась!

Це здивувало вчителя і він сам підійшов поглянути на це. Тут ще один із учнів зауважив, що прилад хитається, певно, через нерівний стіл чи підлогу. Він миттю дістав зі свого рюкзака книгу, якою виявився підручник з історії України 9 класу та підклав під прилад. І тієї ж миті пролунав протяжний звук, лампочка заблмала і усе затихло... На обличчях учнів промайнуло розчарування, вони з хвилинку ще постояли, та потім знайшли собі нову цікаву річ. А зникнення книги так ніхто і не помітив...

1663... Сонце сяяло високо в zenіті, був теплий весняний день. Молода жінка поралась на своєму обійсті, нарікаючи на життя:

– Ой, як же мені це все набридло. Тільки й спить той дурень цілими днями, а ти працюєш не покладаючи рук. А мені немає коли й вгору глянути за цією роботою.

Огрядна жінка енергійно прала одяг, не замовкаючи при цьому. Раптом її погляд привернула книга, яка лежала у траві. Це її здивувало – щоб книга, у них удома, та ще й з таким чудернацьким виглядом.

– Дем'яне! Дем'яне-е-е! Ти чуєш чи ні?

– Та чого ти кричиш, Насте, – з хати вийшов чоловік, який нічим не відрізнявся від звичайного селянина. – Чого тобі треба?

– Це ти поклав сюди цю книгу?

– Тьху, смішна! Здались мені ці книги, не збираюся забивати собі голову цим непотребом.

– Дурень, та ще й хвалиться цим! А книжка ця, схоже, не проста, подивися, Демку, ця книга описує не лише минуле і сьогодення, а й май-бут-не!-Настя особливо наголосила на останньому слові.

– Ге, та що ти таке кажеш. Це напевно чийсь жарт, – одказав Дем'ян та цікавість його поборола і от він уже вихопив книгу з Настиних рук та почав її переглядати. – А знаєш... Хай як би це дивно було, та, схоже, ця книжка може стати нам у пригоді.

– Ти вже щось задумав?

– Еге. Бачиш, тут написано, що уже цього ж року гетьманом стане Іван Брюховецький. А якщо це так, то я будь-що маю стати першим, хто його підтримає. Заодно і дізнаємось, чи дійсно все відбуватиметься так, як написано у цій дивакуватій книзі.

Як і очікувалось, Брюховецького було обрано гетьманом, а Дем'ян швидко здобув його прихильність. Гетьман завжди тримав його при собі, цінуючи ревні старання. Тож незабаром Дем'ян був уже назначений чернігівським полковником. Коли Брюховецький вирішив звільнитися від московського ярма, очоливши повстання проти них, Дем'ян його повністю підтримав і став його вірним поплічником. Але сили у цьому протистоянні були нерівні. І гетьман доручив Дем'янові вирушити на Запоріжжя, аби залучити козаків до спільної боротьби.

Дем'ян обрав для цієї подорожі десяток найближчих та найвірніших йому людей, серед яких був і його кум, і вирушив на Запоріжжя.

Щоб потрапити туди, вони мали спершу дістатись Кодаку, фортеці, яка слугувала таким собі пропускним пунктом і місцем, де подорожні міняли човни на коней, бо далі починалися пороги.

– Нам потрібне нове спорядження і провізія, – звернувся до своїх людей Дем'ян, – Ви поки відпочивайте, а я про все подбаю. А ти, куме, підеш зі мною.

Вони дуже швидко дістали усе необхідне, на території фортеці не бракувало крамничок з речами, які стануть потрібними у дорозі тим, хто іде до Січі чи від неї. Тож Дем'ян зі своїм вірним кумом вирішили, а чи точ-

ніше, кум наполіг, що вони мають ще зайти у корчму. Там люду було стільки, що здавалось, ніби туди посходились усі, хто лише був у Кодаку. Ніде й яблуку впасти. Та Дем'яну з кумом якось вдалось підшукати вільне місце. Згодом до них долучився якийсь сивочолий козак, зав'язалася розмова, Дем'ян розповів, куди вони прямують, їхній новий співрозмовник поділився, що і йому туди ж... Тож поверталися вони уже втрьох, бо козак запропонував бути їм поводитирем.

– І мені краще, бо не сам іти буду, і вам, бо зі мною ви точно ніде не звернете на неправильний шлях, – примовляв той. – Я на Січ зайду із зав'язаними очима!

Простували вони вздовж річки під супровід шуму від води, яка билася об кам'яні пороги.

Аж допоки не натрапили на тиху місцину, за якою простягались густі зарослі очерету. Сонце уже опускалося на небосхилі. І козаки одноголосно вирішили, що тут і заночують. Та їхній поводитир був чомусь стурбований.

– Нам не можна тут залишатись, – переконував він Дем'яна, – це погане місце, скільки дивних речей тут творилось. Нам потрібно чимшвидше вибратись звідси.

Не встигли вони ступити і пару кроків через очерет, як їх, ні з того, ні з сього оповив густий туман, такий, що на рівні витягнутої руки нічого не було видно, біла пелена та й годі.

– Всі тримайтеся якомога ближче один одного, – ще стурбованіше промовив їхній поводитир, – та в цьому нечистому місці, певно, що хоч може трапитись. Що ж, ходімо, іншого шляху, як через цю трясовину немає. І як тільки вони зайшли у те болото з ними така дивина почала творитися! У тумані почали зникати то коні, то люди, то вони знов з'являлись, а то щось щипне за руку, то чобіт стягне, і тільки й чуєш, як щось над вухом «Хі-хі-хі», «Ха-ха-ха». Та така веремія там зчинилась! Усі звуки змішались – крики, іржання коней, сміх. Схаменувся Дем'ян, крикнув:

– Тримайтесь купи! Не відпускайте коней!

І тут усе затихло так раптово, як і почалось. Дем'ян витягнувся, як тільки міг, і витріщався на стіну із туману перед його очима.

– Оце та-а-ак, – тихо протягнув кум, який вигулькнув біля Дем'яна.

Обидва чоловіки тепер боялися і поворухнутися. Кризь тишу долинув ледь чутний спів вітру, що виринув із-за стрімчака. Дем'ян раптом відчув якийсь рух і вже наступної секунди беркицьнувся назад, упавши в трясовину. Якимось чином кумові удалось його витягнути, тепер він стояв весь мокрий в багнюці.

– Негайно усі до мене! – прокричав Дем'ян, коли дістався твердої землі. – Чи всі цілі?

– Та тут, пане полковнику, троє людей зникло, як лизень їх злизав. А серед них і наш поводитир. І коні майже всі порозбігались.

Почали козаки гукати, але спроби були марні. А повернувшись, попадали від знемоги, не маючи ні крапельки сили. Їм знадобився час, щоб відійти від шоку, який вони пережили. Та потрібно було вирушати далі, на тих декількох конях, що залишились, та сподіваючись, що таки потраплять на ту, уже немилу їм, Січ.

Вони саме почали вірити, що нічого вже не може з ними трапитись. Як нізвідки до них виїхав вершник із птахом на руці, а за ним виднілись ще десятків зо два. Сумнівів, що це татари ні у кого не виникало. Дем'ян зрозумів, що нічого доброго ця зустріч не віщує.

Отож, якщо не вдаватися у подробиці – їх обібрали майже до ниточки, відібрали і коней, і зброю, і харчі, в декого й чоботи чи жупани, чи інші цінності, словом, усе, що можна було хоч якось використати. Але їх самих залишили цілими і неушкодженими.

Пройшовши ще чималу відстань, Дем'ян і його люди таки дісталися Січі. Їх там спершу зустріли вартові, а потім вийшов і головний та звернувся до новопритулих:

– Дозвольте представитись, я – Петро Суховій, кошовий отаман. Ви звідки? Бо зазвичай сюди приїздять на конях...

– Вирушали ми на конях, – відповів на те Дем'ян, – але так уже сталося, тільки дуже з цього не дивуйтесь, що вийшли ми не на тому березі Дніпра. А там нас упіймали татари і забрали і коней, і зброю...

– У нас із ними зараз укладена угода, і з їхнім ханом ми вже багато в чому порозумілись. Є звичайно випадки, коли нею нехтують... Але в цілому все обходиться без кровопролиття, – сказав Суховій і, помовчавши, спохопився, ніби щось згадав. – Ну, ви заходьте, зараз вас десь прилаштують.

Дем'ян вирішив із ділом не зволікати і уже наступного дня зібрав біля себе групу козаків і почав розмову:

– Знаєте, шановне панство, що під проводом Івана Брюховецького триває повстання. – То чому б вам, браття, не приєднатись до нас, як і колись у добрі часи, і звільнити нашу землю від ворожих зазіхань, замість того, щоб сидіти та вичікувати... Чи ж я не правий? Ви вже вибачайте, якщо я вас дуже цим образив, але чого правду крити. Я, знаєте, людина чесна і всім серцем люблю нашу рідну Україну, яку просто в нас на очах намагаються розірвати на шматки... Принижують... Гноблять... Хочуть відібрати усі вольності козачі.

– Пане полковнику, та як ви лише можете сумніватися у нашій вірності українському народу, нашій Батьківщині! – вигукнув котрийсь козак. – Та всі тут готові хоч сьогодні вирушати боротися за волю. От лише не під проводом Івана Брюховецького.

– Так, – підтримали його інші козаки, – все ми знаємо і бачимо, і те, якими способами Брюховецький дійшов до гетьманства. Та ти і сам мав бачити, яка він людина, Дем'яне.

– Та бачив і з вами погоджуюсь, – одказав він їм, – але ж не можна дозволяти ворогам так знущатись із українського народу.

– Ти за це не хвилюйся, – мовив Суховій, який до цього лише мовчазно за всім спостерігав, – ми приїдемо вам на допомогу, а вже чи самі, чи під чийм проводом, із цим ми ще розберемося.

Тут хтось привернув його увагу і він гукнув, заохочуючи приєднатись до них:

– О, Сірко, іди до нас, – Суховій помахав рукою, здалеку помітивши його, який саме прибув на Січ і весело з кимось теревенив, хоча судячи по виразу обличчя його співрозмовника, весело було лише Сірку.

Сірко привітався з ними в своїй манері, а саме – стиснув у міцних обіймах і розцілував в обидві щоки. Петро Суховій тут же коротко розповів йому про що вони з Дем'яном говорили, на що Іван Сірко висловився:

– Ге, розвелось тих гетьманів, а військо очолити нікому... Аякже, все на плечах запорожців. І от що я вам ще скажу...

Та тут він запнувся, бо піднесли куліш, випивку і він одразу ж забув, що хотів сказати за вихваланнями страв і тих, хто їх готував:

– Ах, розкішна ця поливка. Густа, пряно приправлена, щедро затовчена, давно я не їв такої. Дякую вам, браття, за частування. Дякую й тому, хто це приготував.

А на той час до їхнього гурту уже долучилось багатько запорожців, всі любили слухати байки та оповіді Сірка, інколи такі вже дивні, що лише й гадай, правда це чи ні. Отож, він продовжив:

– Попрошу я вас, мої братці, поглянути направо. І що ж ви там бачите, на що вигляд відкривається? На курінь, відповісте, і на казарми за ним. А далі що, питаю, там, за казармами? Так отож, бачте, якщо я запитаю у нашого вартового Семена, який оце до нас поспішає, що він відкаже? Що за казармами дике поле, а за полем порог Дніпра, а далі – далі то вже, мабуть, Малі Гніздюки. А запитаю нашого отамана Петра, то той, позаяк більш освічений, додасть, що це зовсім не кінець, що за Малими

Гніздюками, є ще Великі Гніздюки. А за ними ще одне село, містечко, а далі Чигирин, а за ним наш славний Київ. Широкі терени нашої держави, як бачите... Так, мабуть, з цим і пов'язані наші біди? Себто, земель багато, а всі вони розділені внутрішніми чварами. Тож тому то ми, запорожці, не стоїмо ні на чийй стороні, самі по собі, без усіяких правителів. Усі закивали, погоджуючись.

І як це почасту буває, все із суперечок та розмов переїшло у велике гуляння. На небі вже в повну сявав місяць і до дійства долучалось усе більше людей, тут уже почали лунати радісні вигуки, пісні. Та так Дем'яну з його побратимами добре і весело було, що побули б вони там довше, то і забули б чому приїжджали.

На ранок Дем'ян зібрав усіх своїх, запорожці дали їм коней, і вони одразу ж вирушили в дорогу додому. Разом із ними ще вирушило декілька козаків, торговців, які були доволі веселими і цікавими співрозмовниками, тож усю дорогу вони тільки те робили, що говорили. Дем'ян же не встрявав у розмови та був задуманим.

По прибутті додому Дем'ян відразу взяв книгу до рук, аби спланувати подальші свої кроки для досягнення його головної мети. Якою відтепер стало здобуття гетьманської булави! Оскільки гетьманування Брюховецького от – от мало скінчитися, йому потрібно було якомога вигідніше цим скористатися. А це передбачало перехід на сторону до іншого гетьмана Петра Дорошенка. Саме цим він і зайнявся і доволі тривалий час таємно листувався з гетьманом та його представниками. А з деякими навіть встиг заприятелювати. Серед яких найбільше подобався йому Іван, відомий ще як Мазепа, якого згодом Дем'янові вдалося уговорити приєднатися до нього. А зараз він стояв поряд із його будинком, прибувши із новими звістками.

– О, Іване, – гукнув Дем'ян ще з порогу, – як там справи у Дорошенка? Як ти сам? Ходімо усередину, все мені розповіси.

- Що ж, - сказав Іван, - у Дорошенка усе незмінно, всією головою у справах. І я прибув сповістити про те, що він уже вирушає до табору Брюховецького.

- Це дуже добре, - задоволено потер руки Дем'ян.
- Усі старшини тепер на нашому боці і лише чекають підходящого моменту. Хе-хе, чого тільки не зробиш за гроші.

- Велике дякую тобі Дем'яне за те, що допоміг нам. Я передам це Дорошенку.

Як тільки Петро Дорошенко зі своїм військом прибув у табір Брюховецького, зрадливі старшини сприйняли це як сигнал і тут же схопили свого гетьмана та закували його у кайдани.

Дістатися до полоненого Дорошенку із Дем'яном, котрий прибув із ним, було не важко. Всі зібралися біля Брюховецького, тож по вигуках, розмовах було ясно, де він знаходиться.

Дем'ян проходив поблизу полоненого гетьмана, і той, щойно вздрівши його, крикнув:

- Дем'яне, і не поглянеш у мою сторону? А я ж тобі довіряв. А ти... Ось ти який... зрадник!

Той лише окинув його коротким поглядом, в якому не було ні жалю, ні суму чи насмішки, лише повна байдужість, ніби це не він служив гетьману останні роки.

А через декілька днів Петро Дорошенко зібрав раду, на якій були і козаки, і старшини. По виразу обличчя було видно, що сказати він хоче річ важливу.

- Таке от діло, шановні панове, - почав гетьман, - що змушений я повертатися на Правобережжя. Поляки не стали просто спостерігати за всім, як і очікувалось. Тож на той час поки я захищатиму землі по той бік Дніпра, потрібно щоб хтось очолив боротьбу, яка і далі триває. Я пропоную призначити наказним гетьманом Дем'яна Ігнатовича. Людина він чесна і хто з ним спілкувався ближче, той знає про його міцну вдачу. І я вважаю, що він зможе підтримати лад своєю сильною рукою. Тож,

що ви на це скажете, панове? Чи не заперечуватиме ви проти цього?

Оскільки всі пам'ятали, що вже одного разу Дем'ян звільняв українські міста від московських залог, і доволі успішно, згідливо закивали і рішення було прийняте.

Усі гадали, що Дем'ян розпочне виконувати покладені на нього обов'язки і визволяти міста від московитів та у нього визріли дещо інші плани. Які зовсім відрізнялись від попередніх. Адже він, замість продовження боротьби, відправив послів до московського царя і домовився про відновлення умов угоди, яку укладав ще Іван Брюховецький. А з тим і визнати його гетьманом Лівобережної України. І де тут правду діти, та угода була дуже не до вподоби звичайному населенню та й навіть деяким полковникам і старшинам. Але Дем'ян був задоволений, що здобув прихильність і підтримку царя. А маючи це, він вирішив не зволікати і зібрати раду, щоб його чимшвидше обрали гетьманом. Тож старшина перебуваючи в заточенні та в меншості, а при Дем'янові було немало вірних йому людей, до того ще й залогов московитів, та боячись супроти нього мовити, пішли гуртом, аби він став над ними гетьманом. А той, згідно звичаю, ще й відмовлявся, як стара діва від гарного жениха, хоч титул і силою взяв.

Влада впливає на людей дивним чином. І Дем'ян не був у цьому винятком. Він одразу пригадав усі старі образи, борги, насмішки, які не давали йому спокою. Аби забезпечити себе і зміцнити особисту владу, Дем'ян вирішив сформувати «компанійський полк» з вірних йому людей, які підлягали безпосередньо гетьманові та мали запобігати заколотам. А що війни, то справа затратна, то Дем'ян не нехтував можливістю відбирати маєтки та землі, згодом до цього додалось ще ув'язнення чи вигнання тих, хто ставав на шляху або виявляв незгоду. За це люди його почали йменувати «Многогрішний». Та його це не хвилювало, він хотів лише од-

ного – влади і багатства. Постійно прагнучи більшого, він навіть збудував собі величезний маєток, резиденцію, в якій приймав послів, влаштовував бенкети. Маючи в своєму розпорядженні «книгу» він вдало маніпулював прийдешніми подіями та людьми. Постійні міжусобні війни, суперечки виснажували простих людей, але він і на це не зважав. Його мета – стати гетьманом по обидва береги Дніпра. Аби домогтися цього, він відмовлявся від будь-яких переговорів із Дорошенком. Натомість прохав у московського царя все більше військ для захоплення правобережної частини України. І цар йому радо в цьому допомагав.

Тоді Дорошенко не бажаючи зайвого кровопролиття, та з метою запобігти цим міжусобним чварам, сам прийшов до табору Многогрішного і віддав йому клейноди, які в нього ще залишились, тим самим зрікшись гетьманської влади.

Тепер Многогрішний отримав ще більше влади, Лівобережна Україна, Правобережна та Запоріжжя стали його володіннями. Дем'ян хотів, щоб усі бачили який він величний гетьман, схиляли в пошані перед ним голову. Він щораз більше втрачав пильність та почав прирівнювати себе до найбільших правителів світу. Тепер Многогрішний частенько влаштовував бенкети в свою честь і сам роз'їжджав по різних урочистих заходах. І коли отримав чергове запрошення, нібито від московського царя, то не став зволікати та одразу ж вирушив у дорогу. Єдине, що його турбувало на той час – як зробити поїздку максимально комфортною. Слуг із ним було більше, ніж охорони. А вороги тільки цього й очікували. І замість пишного прийому, на який він так чекав, отримав – кийком по голові та кайдани на руки.

З того часу, як Многогрішного посадили у в'язницю, для нього час ніби перестав існувати. Що день, що ніч – все змішалось в одне, минала хвилинка, а здавалося, що ціла вічність. Він втратив все, не було тепер у нього

маєтків, ні тобі влади чи переживань про те, як її втримати. Нічого. Лише чорні від плісняви стіни, він сам і його думки. Многогрішний зміг багато чого обдумати і збагнути. Як і всі люди, Дем'ян все життя носив у собі уявлення та мрії. Деякі з них він втілював сам, інші йому подарувала книга за щасливим випадком долі... він здобув таку жадану владу і дізнався, куди вона може його завести. Часом Дем'ян сміявся із себе і своїх думок. Часом сидів самотньо біля столу, і розглядав крізь ґрати хмаринки, які тихо пропливали.

Згодом роздуми замінила злоба і злість. Москалі, із якими він укладав союз і мав безліч усіляких домовленостей так мерзенно і підступно його обдурили, боягузи, яким забракло мужності відкрито виступити проти нього. І натомість його підло схопили, як нікчемного розбійника, а не гетьмана.

Снився Дем'янові чудернацький сон – біжить він густим-прегустим лісом – той в якому він частенько грався, будучи ще дитиною, крізь дерева світло ледь пробивається, гілки деруть йому лице, руки, а він біжить, тікає сам не знаючи від чого. От уже геть вибився із сил, подих перехопило, став перепочити. Тут йому почав вчуватися чийсь шепіт, здавалося він долинав з усюди, дерева шамотіли йому: «Усе пропало... Усе...», завивав вітер: «Зрадили... Не слухав... Знав же...». Тут перед ним постав його маєток, увесь у вогні, палає. І ввижається Дем'янові, що язички полум'я шепчуть йому: «Багатство... Влада... Ніхто не допоможе...». Тут залунав чийсь дуже знайомий голос: «Дем'яне!.. Ти чуєш?.. Чи ти живий?».

– Та прокинься, ти, дурню! І руку відпусти, бо зламаєш, а вона ще тебе рятувати має.

Многогрішний схопився, як обшпарений і очам своїм не повірив – перед ним стояв його рідний кум.

– Куме, це ти? – перепитав Дем'ян для переконливості. – Як ти сюди потрапив?

– Та от, Мазепа повідав мені, де там наш гетьман і я вирішив будь-що дістатися до тебе, підкупив вартових, сказав, що я за дорученням царя і мені конче треба поговорити з тобою наодинці.

«Ах... Мазепа, – подумки Дем'ян повернувся в минуле, – як же часто він мене попереджав про їх зрадливість та підступні плани їхнього царя. А я все це ігнорував...».

– А щодо ситуації у нашій країні, то як то кажуть, як зберуться тучки в кучку – буде громовиця. От і нас це чекає, є три претендента на булаву. Ай, щось розбалакався я, взагалі-то, я прийшов сюди не баляндраси правити, а щоб визволити тебе з цього темного місця.

– Не варто. Царським указом велено зберегти мені життя і відправити у заслання взамін на мою відмову від булави. І я дав на це згоду, – зморшка між його бровами стала ще глибшою і той задумано повів. – О, куме... все це багатство, влада... Затуманило мій розум, сам не знав, що дію. Скільки лихого я вчинив... Тепер я схиляюсь до думки, що заслужив на таке покарання. Але мушу ще попросити в тебе дещо – дістань мені аркуш паперу, перо та чорнило.

Отримавши все необхідне, Дем'ян швидко взявся до справи. Коли завершив, промовив:

– Ти маєш доправити цього листа особисто Мазепі, тут описано все, що він має зробити, щоб стати гетьманом. Чому саме він? Бо лише Іван Мазепа має достатньо мужності, непохитності та уміння, аби об'єднати та повести за собою людей, і здатний прогнати все те зло, та провчити тих, хто зазіхає на вільні українські землі.

Конєга Юлія
14 років
Сумська область
Охтирський район
селище Кириківка

ЛІСОВА ДІВА */оповідання/*

Ліс – це світ, наповнений живою красою. Хоч мешканці не завжди показуються нам, та іноді це все ж таки можливо. До гущавини нас закликає щебет птахів. За ними помічаємо комах, які не звикли бачити когось, окрім жителів лісу. Мокра пахуча трава ховає в собі гриби, а дерева укутані барвистим мохом. Тихо причаївшись у кущах, налякався заєць. Можливо, він там задовго до нашої появи. Лісовий світ наповнений дикими звірами, від яких іноді не сховаєшся. Та чи то тільки звірі? А що, як ліс зберігає таємниці, про які ми не здогадуємося? Які ще істоти приховує загадковий гай?

На вулиці липень. Літо – довгі сонячні дні, наповнені яскравими емоціями. Земля розкидана барвистими квітками, якими неможливо намилюватися. У чистому небі кружляють ластівки. Дивлячись на сади, відчуваємо особливу насолоду. Соковиті ягоди здаються найкращим задоволенням. Микита з Анною якраз збирали вже достиглі черешні.

– Микито, ти більше в рот кладеш, ніж у відро, – сварила брата дівчина.

– Тю, то й що! Ніхто ж не говорив, що так не можна.

Романчуки, Микита й Анна, – двійнята. Із дитинства разом, але дружніми ніколи не були. Говорили, ніби захоплення різні. Ось підлітки вже закінчили одинадцятий клас, а краще спілкуватися так і не почали. Сварившись, Микита оступився й випадково розсипав відерце з ягодами.

– Від тебе одна шкода! Іди он краще картоплю обгрібай!

Тим часом, як Микита з Анною працюють, їхня подружка Христина засмагає на річці. Вона була однокласницею двійнят, а також кращою подружкою Анни. Дівчата з першого класу за одною партою, обидві красуні. Щоправда Романчук краще навчалася, встигала й книжку почитати, і вдома допомогти. А як подружка відставала, то і її в біді не залишала. Христинка ж любила музику, співала краще за всіх. Її казковий голос зачаровував, здавався неземним, як якесь свято, то Христина Гладченко – улюблениця сцени.

Дівчина почула дзвінок:

– Слухаю.

Їй телефонували Єгор та Сашко – однокласники. Доки наша вокалістка засмагає, вони шукають намети для сьогоднішньої вилазки.

– Може візьмеш спреї від комарів, від опіків?

– А чому я? Ми ж домовлялися, що..., – не встигла договорити Христина, як її перебив Єгор.

– Та в нас часу обмаль. Ну то що, візьмеш?

Звісно Христина погодилася. Друзі давно думали відсвяткувати закінчення школи на природі. Усі вже вирішили, ким будуть: Анна вчитиметься на юридичному, а Єгор обрав економічний факультет. Однокласників чекає доросле життя, у якому доведеться шукати нові знайомства, шляхи, знання. Цей начебто сумний і одночасно довгоочікуваний день вирішили запам'ятати.

Настав вечір, коли діти зібралися в лісі. Єгор із Микитою, розповідаючи жарти, розпалювали вогнище. Сашко наловив риби, мала бути рибна юшка. Дівчата допомагали хлопцю: різали картоплю, моркву, цибулю.

Швидко плинув час...

– Згадую перший дзвоник, як учора, – додав Микита.

– Пам'ятаєте, як ми всім класом двері вибили, коли з фізкультури бігли? – розсміялася Христина.

– А як у другому класі вирішили прогуляти природознавство й нас до вечора шукали.

— Ах-ха! Я так і знала, що не варто було ховатися в кущах бузини.

Друзям подобалося згадувати моменти зі шкільного життя. Кумедні та одночасно сумні історії залишаються назавжди в серцях однокласників.

Анна з Христиною пішли прогулятися до річки, це зовсім близько.

— Дивись, качки!

— Такі маленькі.

Дівчата спостерігали за вечірньою природою. Обернувшись, вони помітили за декілька метрів у кущах лисенятко з мамою. Щоб не налякати рудих тваринок, Анна запропонувала повернутися назад.

Стемніло. Затихли пташки, чути тільки цвіркунів та хрускіт багаття.

— Смачна юшка. Сподіваюся, що ми зустрінемося у цьому лісі через років десять. Сашко зварить смачну юшку, – сказала Анна.

— До цього лісу буду повертатися кожного року. Тут минуло наше дитинство. Перша каша...

— Христино, може заспіваєш? Я маю з собою гітару, – запропонував Єгор.

— Уже одинадцята ночі, ми ж тварин полякаємо.

— Анно, які тварини? Вони вже давно втекли, коли людей побачили! Давай співати, – сперечався Микита.

— Що ти верзеш? Ми в лісі, тут на кожному дереві гніздо якоїсь пташки.

— Завжди ти все псуєш, люба сестро, – сердито сказав хлопець.

— Микито, не перебільшуй. Анна має рацію, – вступився Сашко.

Так почалася сварка між друзями. Слово за слово і кожен мав, що сказати. Такий дружній вечір перетворився на з'ясування стосунків. Тепер уже ніхто не чув ні цвіркунів, ні багаття.

— Мені дуже шкода, що ти моя сестра, Анно.

Дівчина втамувала подих, у горлі стояв камінь. Вона відчувала все: сором, злість, здивування, гнів, а головне – розчарування. Якби Романчуки не сварилися, Анна й думки такої не мала. Очі заскляніли. Дівчина потребувала підтримки. Вона мовчки встала й пішла. Брат просто провів її поглядом.

На вулиці темна ніч. Зоряне небо та місяць освічують стежки. Тиша. Тільки цвіркуни дають про себе знати. Сидячи на березі річки, вночі відчуваєш, що все навколо давно спить. Світ повністю завмирає. У такій тиші прислухаєшся навіть до шелесту. Точно так, як і Анна. Щось прошигнуло в куцах. Дівчина різко повернулася.

– Може, заець, – подумала вона.

Раптом відчула на собі чийсь погляд. Здавалося, хтось довго за нею спостерігає. Знову обернувшись і нікого не побачивши, Анна встала й пішла назад до лісу. Почувши біля себе кроки, дівчина вже точно була впевнена – хтось є поруч. У котрий раз обернувшись, насторожилася, бо знову нікого не помітила.

– Та що ж це таке?!

Пришвидшившись, дівчина потрапила в тенета мурах.

Тим часом Христина почала хвилюватися.

– Ну пішли її шукати, а як щось станеться.

– Та що може статися, я цей ліс, як себе знаю, тут спокійно, – сказав Микита.

– Сашко, хіба важко пройтися до берега тай назад? Ходімо зі мною.

Христина Гладченко вміла умовляти, тому вдвох вони пішли шукати однокласницю. А Микита з Єгором залишилися на той випадок, як вона повернеться.

– І зв'язку немає! – розсердився Романчук.

Анна ж, поспішаючи до друзів, почула чарівний спів. Вона не могла розчути слова, хоч би як вслуховувалася. Казкова мелодія линула й дівчині здалося, що це її подруга – Христина. Як тільки Романчук зробила крок, спів почав віддалятися. Голос мов заманював у гущави-

ну, тому дівчина полинула за ним. Перебігаючи з місця на місце, пісня не ставала чіткішою. Анна зупинилася. У темній, погано освітленій гущавині, промайнула тінь.

— Христіно, навіщо ти ховаєшся? – кричала Анна.

Подруга тим часом стояла біля річки з однокласником і думала, куди б ще могла піти дівчина.

— Ти чула? – запитав Сашко.

— Що?

— Мені здалося, що десь у гущавині тебе гукала Анна.

— Сашко, тобі, мабуть, почулося.

— Та кажу тобі! Христіно, пішли назад, я упевнений, вона там.

Доки вони розбиралися, що робити, Анна продовжувала йти на спів, бо дуже хотіла почути підтримку від подруги.

— Хух. Я більше не можу йти. Христіно, що за забавки?

Але замість подруги із-за ялини на світло місяця вийшла гарна струнка діва. Її довге, уквітчане волосся діставало землі, а болотяні очі на блідому обличчі виблискували від зірок. Пухкі вуста ледь-ледь усміхалися. На ній була довга сорочка, яка повністю покривала тіло. Анна закам'яніла від подиву та страху. Вона не очікувала побачити когось, окрім друзів.

— Чого ти лякаєшся мене? – прозвучав тихий оксамитовий голос.

— Я... Я просто... Не очікувала побачити саме тебе...

Дівчина з гарним голосом розсміялася.

— Ти, мабуть, йшла за мною?

— Ти гарно співала, мені здалося, що це голос моєї подруги.

— Христини?

— Звідки ти знаєш?

— Бо саме так ти мене звала.

— Так, а яке тоді твоє ім'я?

— Я — Мавка. Лісова Мавка.

Тим часом, враження Анни неможливо було описати словами, Микита зрозумів, що накоїв. Через нього так довго немає сестри. Ще й Христина з Сашком не повертаються. Романчуку стало соромно. На годиннику вже давно північ, зв'язок так і не з'явився.

— Єгоре, пішли й ми шукати.

Ти що, здурів? Гладченко, напевне, зараз уже сидить разом із нею біля річки, ось-ось повернуться.

— Ні, давай підемо.

Так шукали Анну не тільки Христина з Сашком, а й брат із Єгором. Сама вона ж не могла повірити, що існують Мавки.

— Я бачу, ти засмучена. Навіть знаю чим.

— Звідки ж?

— Я спостерігала за вами з самого початку. Сумно, адже ви з братом посварилися через дрібниці. Не переймайся та не ображайся на брата, він не хотів тебе скривдити. Повір, це просто спалах емоцій. Він дуже цінує та любить тебе.

Саме ці слова хотіла почути Анна. Дівчина розповіла, як їй було неприємно. Вони присіли біля ялини й продовжували розмовляти. Доки Романчук говорила, Мавка її уважно слухала. А потім зірвала квіти з волосся та й почала плести віночок.

— Який гарний! Твоє волосся! Воно вже не у квітах...

— Я зірвала їх для тебе, – сказала Мавка, одягаючи на дівчину вінок.

— Краса!

Діва усміхнулася й простягнула руку Анні.

— Що з твоєю рукою?

На руці був сильний опік, який діва встигла сховати. Мавка хоч і дивовижна істота, але рани має, як і в людей.

— Його треба обробити... Ти опеклася через наше багаття?

— Ні, зовсім ні. Багато людей відпочивають у лісі, а коли покидають гай, то забувають погасити вогнище.

Якось так і вийшло. Це не вперше, не хвилюйся.

Анна згадала, що Христина брала з собою мазь від опіків.

— Пішли до наметів, я маю ліки. Але почекай, не впевнена, що там нікого немає.

— Не хвилюйся, твої друзі зараз не біля наметів.

Анна швидко обробила опік.

Світанок...

— Анно! – закричала Христина.

— Ми так довго тебе шукали, де ти була?

— Я... — дівчина вже хотіла розповісти, та побачила – Мавка зникла. Зрозумівши, що вона не хотіла, щоб про їхню зустріч хтось дізнався, Анна промовчала.

— Я була біля річки.

— Ми були там, не знайшли тебе. А взагалі вже немає різниці, головне, що ти поруч! Який гарний у тебе віночок! Не бачила таких квітів...

На ранок усі виспалися й збиралися додому. До Анни підійшов Микита:

— Вибач, будь ласка, я не хотів тебе образити. Я дуже щасливий, що маю таку сестру, як ти.

Вони обійнялися й дівчина, звісно, вибачила. Коли діти виходили з лісу, Анна обернулася: їй з усмішкою махала Мавка. Та чи тільки в цьому лісі живе Мавка? Що як загадкова гущавина приховує безліч інших цікавих істот?...

Мережка Аліна
16 років
м. Черкаси

ЧАРЛІ Й БІЛА ВОРОНА

Десятирічний Чарлі був не схожим на інших. Раніше він, як і всі, мав шоколадну шкіру, каштанові очі, широкий круглий ніс і розкішне чорне волосся. Однак ось уже кілька місяців, з того часу, як Чарлі з батьками переїхав так далеко, люди навколо стали інші – з білою шкірою і часом навіть із білим волоссям і такими світлими очима, що вони здавалися прозорими, як у риби. Тепер тут у татка була нова робота. А у Чарлі – нова, ще не до кінця облаштована, кімната. А йому б хотілося друзів і пригод разом з ними. Тож напхавши повні кишені солодощів, попрямував у двір, де гралися такі, як він, дітлахи.

Смаколики розібрали швидко. А потім розбіглися хто куди, поховалися і нумо його лякати несподіваними гучними криками чи чудернацькими витівками. Чарлі інакше уявляв собі дружбу. Йому стало сумно і він почимчикував додому.

Якось, ідучи до школи, Чарлі наздогнав трьох дівчаток, що сміючись розмовляли про щось своє. Довго ввагався, а тоді зібрав усі сили і весело гукнув:

– Доброго ранку, дівчата! Мене звати Чарлі. Я тут недавно. Здається, нам у школу по дорозі. Нумо разом йти?

– З ким? З тобою? – кепкуючи, перепитала одна з дівчат. – Та ти увесь чорний!

– Ага! Чорний, немов багнука! – хмикнула інша.

– Ми не водитимемося з такими, як ти! – викрикнула третя. – А то ще почорніємо. Так, дівчата? – і всі засміялися.

Чарлі не заплакав тільки з упертості – побачать сльози, то ще більше сміятимуться.

А згодом вигадав спосіб стати «своїм» серед чужих. Того дня вперше прогуляв школу і вирушив до магазину по білу фарбу. Повернувшись додому, намазав тіло, обличчя. Тепер він був майже схожий на тутешніх дітях.

З того дня Чарлі більше не виходив на вулицю без своєї білої маски. Тепер він такий самий білий, як і сусіди, цуратися нічого! У Чарлі навіть з'явився товариш – один із місцевих хлопчаків! А що ще треба малому одинаку?

Щоправда вдома ставало дедалі нестерпніше. Спочатку батьки просто картали його за цей «грим», потім почали сваритися. Сховатися від усіх цих перипетій Чарлі міг лише на горищі. Там він брав до рук свою гітару і починав тихесенько грати, мугикаючи щось собі під ніс. А тим часом його товариш грався у дворі з іншими хлопцями. І це так дошкуляло Чарлі. Він розумів дедалі ясніше, що його друг також видає себе за когось іншого. Хоча вперте дитяче серце відмовлялося у це вірити.

Якось Чарлі з хлопцями, так званими друзями, як завжди, бавилися надворі. Аж раптом небо затягнулося важкими хмарами і почалася злива. Фарба стала стікати білими патьоками з обличчя та рук хлопця, і всі присутні побачили його темну, мов шоколад, шкіру.

– Гляньте на нього! – вигукнув товариш Чарлі, тикаючи пальцем. – Наче у болоті скупався!

– Не кажи так, будь ласка. Ми ж друзі... – почав Чарлі.

– Ми з тобою?! Та ти ж справжнісінький брехун, ще й темношкірий до всього! Я більше не хочу з тобою дружити!

– Брехун! Брехун! – в один голос закричали хлопчакі.

Сльози здушили Чарлі. Він ще кілька секунд постояв на місці, не маючи сил поворухнутись, а тоді чимдуж побіг додому, витираючи обличчя рукавами. Нічого нікому не пояснивши, закритися на горищі. Плакав довго, а коли, здавалося, слези закінчилися, почув голос:

- Ну і чого рюмсаєш?
- Хто це? - злякався Чарлі.
- Я, Біла ворона, - відрекомендувалася пташка.
- Хто?
- Кажу ж тобі - Біла ворона. А тебе я і так знаю. Щодня спостерігаю за тобою он з того дерева.
- Але як? Ворони не вміють розмовляти.
- Ой, та то звичайні не вміють.
- А, зрозуміло... - не відводив очей від чудної пташки Чарлі.
- То що в тебе трапилось?
- Мені сумно.
- Тому що з тебе кепкують білолиці хлопчачки? Та не переймайся так! З мене он теж чорнокрилі ворони сміються. А мені ще років двісті жити.
- Але тепер у мене зовсім немає друзів.
- У мене теж, але я не намагаюся бути іншою, щоб із кимось подружитися. Бо щирим другом може стати лише той, хто щирий із собою.
- Маєш на увазі...
- Так, любий, твої батьки мали рацію. Справжнім друзям ти цікавий таким, як є.
- Правда?
- Правда, друже.
- Чекай, що ти сказала?
- Назвала тебе своїм другом. Ти не проти?
- Звісно, що ні! - радісно відгукнувся Чарлі.
- От і добре. Тепер і в мене є друг.
- З того дня хлопчик та Біла ворона не розлучались. Чарлі стало байдуже до всіх інших, адже в нього був тепер щирий друг. Він помирився з батьками. А згодом зустрів вірних товаришів, з якими було цікаво і які зовсім не помічали, якого кольору в нього шкіра. Балакуча птаха стала його покровителькою. Вечорами вона годинами сиділа у хлопця на плечі і розповідала всім друзям дивовижні історії.

Нестерук Анастасія
17 років
м. Рівне

ЗУСТРІЧ

– Привіт. Куди йдеш?

Ми стояли на мосту і спостерігали, як дощ залишав круги на плесі річки внизу. Я незмигтно дивилась на маленьку дівчинку, років десяти, з довгим білявим волоссям, заплетеним у дві косички.

– Не знаю. Я мабуть загубилася, – вона хитнула головою, ніби струшуючи краплі.

– А де твої батьки?

– Не знаю. Гадаю, в мене немає батьків.

– Ох... а як тебе хоч звати?

– Не знаю, – втретє повторила вона. – Думаю, в мене немає імені. Тобто, немає будь-якого слова, яким мене можна було би визначити.

Я замовкла. «Дивна дитина», – промайнуло в голові, але йти геть, полишаючи її, не дуже хотілося.

– То як ти опинилась тут? – запитання прозвучало роздратовано і я поспішила усміхнутись, але усмішка вийшла нещирою.

– Я завжди була тут, – вона здвинула плечима, ніби те, що вона каже – це звичайна буденна річ.

– Завжди, це відколи? Як довго?

– Довго це відносно поняття. Наприклад, 170 років, досить довго. Але в порівнянні з нескінченістю – жалюгідно мало. А я не пам'ятаю, – вона розчаровано зітхнула. – Не пам'ятаю, коли прийшла сюди. Це точно набагато менше за нескінченість. І трохи більше за звичайне «довго».

Я відчула, як мій погляд стає зрадницьки недовірливим і напруженим. «Хто ти така?», – крутилося на язиці, але я знала, що не отримаю нормальної відповіді від неї.

– Ти кажеш дорослі речі, хоча на вигляд тобі не більше десяти.

– Вік не завжди показник рівня розуму. Не ми породжуємо думки, а вони нас. Тут уже, якісь цифри нічого не вирішують.

Я замислилася, думаючи, що сказати на це, але так і не вигадала нічого конкретного.

Тоді я взяла її за руку і легенько здригнулась. Ніби торкалась до крижини.

Далі ми простували набережною. Її сукенка, надто тонка для жовтня, розвівалась, мов легка павутинка, а кіски хитались у ритм ходьбі. Я щойно помітила, що вона йшла геть боса.

– І не холодно тобі?

– Якби я могла відчувати холод, то знайшла б собі якийсь місце і переночувала цей дощ там. Або взагалі не з'являлася би тут. Якби я могла відчувати холод, то ти навряд чи зустрів би мене на мосту.

Я вже звикла до її дивацтв, тож тепер слухала дівчинку з цікавістю, правда, ніяк не здогадуючись, що ж воно таке.

– Чому ті люди так поспішають? – вона шарпнула мене за рукав і підвела голову, дивлячись так, як дивиться малеча на маму і вказала на протилежну вулицю, де пішоходи, забувши про дощ, бігли кудись, стикалися один з одним, водії авто розгинали калюжі, уже давно перевищивши дозволену швидкість.

– Гадаю, вони просто зайняті. Знаєш, у дорослих мало часу.

– Мало часу? – її здивування було щирим. – Але ж у них попереду все життя! А це не мало! Їм не сказали про це? Може, вони не знають, що вони живі? Або знають та не розуміють? Дивні.

Я була в легкому ступорі. Вперше в житті, я, доросла жінка, відчула себе маленькою і дурною.

– Ходімо зі мною. Заведу додому, зігрієшся, а тоді вирішимо, що з тобою робити. На диво, вона не заперечувала.

Двері квартири відкрив мій чоловік.

– Де ти так довго? Могла б хоч передзвонити, я ж хвилююся, – він дивився на мене, ніби не помічаючи малу гостю. Я потягнула її ближче і відпустила холодну долоню.

– Я тут знайшла дитину. Трохи дивна, але, гадаю, варто відвести її у поліцію. Загубилася, певно.

– Яку дитину? – він дивився на мене, як на якусь несповна розуму.

– Ну так ось, я ж завела її за руку щойно і..., – я повернулась і осіклась. Поруч вже нікого не було.

Жодних звуків кроків у під'їзді чи брязку дверей. Мала просто розчинилась в повітрі.

Ми не поверталися до цієї історії.

А через два дні, гортаючи стрічку новин, мою увагу привабила одна історія: «Дитина, що зникла минулого місяця, була знайдена мертвою біля р. Усті два дні тому...». А нижче фото. З нього на мене дивилося усмінене обличчя дівчинки з білявими косичками.

Юрчик Дарина
14 років
Київська область
м. Біла Церква

ТИХА РОЗМОВА

Пізно ввечері, забувши про настанову матері повернутися раніше, Марійка засиділася на подвір'ї на гоїдалці. Був теплий зоряний вечір. Дівчинка слухала цвіркунів та про щось мрійливо думала. Опустивши очі, в траві побачила яскраво-червоний Мак. Краса квітки її зачарувала. Вона зірвала його. Коли дівчинка підійшла до своєї домівки, то звернула увагу на прекрасну Мальву, яка давно своїм цвітом звеселяла родину. Раптом одна із квіток Мальви впала дівчинці в долоню.

Вона забрала квітку з собою, думаючи, що Макові буде сумно наодинці. Хай Мальва стане йому другом.

Марійка зайшла до своєї кімнати і поклала квіти на стіл. Швидко зачинила двері, залишивши їх наодинці. Коли повернулася, то помітила, що декілька пелюсток Маку і Мальви осипалися. Вони лежали віддалік одна від одної. Та й самі квіти були на протилежних краях столу, зовсім не там, де їх лишила дівчинка. Марійка подумала, що в цьому винен молодший брат Микита.

- От неслухняне хлопчисько, - промовила дівчинка.

- Чому він торкався квіток і так їх зіпсував? Але вже нічого не вдієш.

Марійка сиділа за столом та споглядала на квіти. Враз їй стало тепло і затишно. Вона задрімала. Крізь сон почула тихі і дивні голоси. Ніжний і спокійний мовив:

- Чудовий ти співрозмовник, Маку!

- Хто це розмовляє, - здивувалася дівчинка.

А голос продовжував:

- Ми зовсім різні та спільне в нас все ж є.

Тут почувся інший голос: грубіший, стриманіший і наче трохи збентежений.

- Так воно і є. Ми вирізняємося своєю формою і красою, але обоє викликаємо сум у тих, хто знає про наші квіткові символи.

З хвилину вони мовчали. Мабуть, кожен думав про своє. Згодом дзвінкий голос продовжив розмову.

- Ми обоє втілюємо сум і журбу за втраченими життями людей. А ще - любов до рідної землі, свого народу, батьківської хати.

Все стихло. Дівчинка кинулася. Відкривши очі і піднявши голову, вона побачила Мак і Мальву, що були повністю без пелюсток. Але найдивніше було те, що вони переплелися один з одним. Як Віра і Журба...

Мардар Ольга
14 років
Чернівецька область
Дністровський район
селище Кельменці

ВГАДАЙ МЕНЕ З ПЕРШОГО ПОГЛЯДУ

Мої вітання! Я – Теона. Так, так, не Тіна, не Таня, як обожнюють називати мене малознайомі люди, а саме Теона! Все своє життя я безмежно мріяла зніматися в кіно, але як то кажуть, не сталося, як гадалося. Школу я покинула ще після 9 класу, так як вона не викликала в мене жодної цікавості, та вдома сидіти був не варіант, тому журналістика була єдиним шансом «вибитись мені в люди». Після закінчення курсів, я стала працювати в редакції вебсайту «З іншого боку», високої посади не обіймала, адже не мала ні досвіду, ні відповідної освіти, та все ж не так просто далась мені ця робота. Сайт незвичайний... та я про це дізналась згодом, коли вже було занадто пізно. Гонитва за славою... Вона стала наймоторошнішим моментом у моєму житті, але зараз не про це! Все по порядку!

Розділ I: 31 жовтня

Сьогодні вже рівно місяць, як я безоплатно працюю в редакції – випробувальний термін, так мені пояснили відсутність моєї заробітної плати. Та це не проблема! Я тут ненадовго, не потрібно прославлятися у невідомій організації. Місяць-два й мене можливо приймуть у більш престижну редакцію, а поки тутечки, працюю! Інколи в мене виникає питання, чому у вебсайту така дивна назва «З іншого боку», але тут не мені судити, кращої б не придумала. Сьогодні, як і завжди, зранку, я перевірила пошту, роблю це регулярно! Адже не забувайте, я чекаю лист із редакції-мрії. Серед моря реклам-

них буклетів виглядав чорний конверт. Зраділа, думаю, може мої старання не минули марно. Оглянувши його, боялась навіть до квартири занести, чорний та доволі зім'ятий, судячи з усього, поштар не міг пропхнути його до скриньки. Стала в під'їзді читати:

«Вітаю, Теоно, мене звать Ренат – колишній менеджер редакції «З іншого боку». Бачив Ваші нові дописи, безсумнівно у Вас талант, давно цьому сайту потрібні були хороші люди. Маю для вас, шановна, пропозицію. Не відмовляйтесь одразу! Обдумайте, не «рубіть з плеча». Можливо, бажаєте приїхати до Букхору? Місто просто загине без відвідувань людей, наші сучасники так і жадають побільше жахів. Популярності набуде місто, ну звісно і Ви! Погоджуюсь, звучить не дуже, але допис, що завіруситься, Вм не завадить. Вибачте за неадекватний вигляд конверта, не було часу на оформлення. Чекаю на зворотній зв'язок, лист із відповіддю надсилайте на електронну пошту, вказану нижче».

Букхор, Букхор... Здається чула таку назву. А може ні. Я зиркнула на годинник: «Ойой-ки! П'ять хвилин, п'ять!». Лист закинула до сумки і помчала на роботу. Вже по дорозі уявляла, як мені перепаде від керівника за чергове запізнення, але пощастило, він був зосереджений на рейтингах нових дописів. До речі! Забула вам про нього розповісти. Зіновій – мій бос, цей чоловік напевно працює кожную хвилину свого життя, ні на секунду не зупиняється. З ним неможливо про щось поговорити, лише робота, робота. Позаочі колектив називає його просто – Зіна. Ох і ці технології, шарф, який в поспіху закинула на шию, прищемило в дверях ліфту. «Запізнююсь, запізнююсь!», – в подумках кричала я. На роботі керівництво дало завдання написати статтю всього лише за добу. Довелось і вдома продовжувати, для мене незвично працювати так довго! Закінчивши, не могла заснути, бентежило питання: «Я щось забула!? Точно! Лист! Де він? Сумка, сумка... А ось». Втома перемогла і я заснула.

Розділ II: Все вирішено за мене

Сьогодні прокинулась доволі рано, заважала думка про лист. На роботу вирішила не йти, зробила собі так званий вихідний, сказала, що захворіла. Думки про славу мене не покидали! Я вирішила, що мені потрібно відповісти Ренату та дізнатися про умови дослідження Букхору. Намагаючись випитати все, зрозуміла, що лист вийшов величезних масштабів. Мені була важлива кожна деталь, адже це не просто поїздка на екскурсію, а моє перше відрядження. Відповідь не змусила себе довго чекати. Почувся якийсь шурхіт з вітальні, я вийшла, щоб глянути. Біля мого ноуту сидів Чарлі – моє британське висловухе кошеня. Йому дуже подобається звук повідомлень, які так прикольоно дзвенять, що він готовий бігти до ноутбука з сусідньої кімнати. Я одразу зрозуміла, що надійшов лист. Почала читати:

«Вітаю, це знову я – Ренат. Безмежно вдячний за зворотній зв'язок. Відповідаю на Ваші запитання. Так, дорого та проживання ми оплатимо, за це не хвилюйтесь. Виїзд з Вашого міста відбудеться вже завтра о 08:10 за адресою вул. Станційна 2. Саме завтра, розумію, що доволі мало часу на підготовку, але таку вказівку мені передало керівництво. Все це узгоджено з вашим босом – паном Зіновієм. Він і замовив рекламний допис у нашій редакції. Ми лише обрали місце та людину, яка втілить наші плани в дійсність. Як ви зрозуміли із п'яти десятків працівників, за рекомендацією Зіновія, цією людиною стали Ви, Теоно. Не довіряємо нинішнім технологіям, тому квиток направимо вам кур'єром на домашню адресу, а електронний варіант надішлемо для Вашої впевненості. Кількість днів перебування в Букхорі залежить тільки від якості та швидкості вашої роботи. Стаття не повинна сягати менше 40 сторінок формату А4. Це й справді багато, та ця праця повинна розділитись на певні періоди програми. Тобто ми можемо попрацювати, та з однієї велетенської статті створити безліч менших

рубрик, що налічуватимуть не більше ніж 2000 символів. Погоджусь, справа не з легких, але й ви маєте доволі хорошу уяву та досвід у написанні таких робіт. Якщо виникнуть питання, я сьогодні на зв'язку до 22:00. Набирайтесь сміливості, сил та чекаємо на Вас. Нехай щастить у відрядженні. Бувайте!».

Стоп, що!? Так це Зіновій Васильович замовив пост? Мене дуже обурило, адже я ще не дала відповіді, а квиток вже відправляють. Чому мій бос думає, що він вправі вирішувати за мене? О Боже, 40 сторінок! Що? Про який досвід в написанні у великих обсягах він говорить? Моєю найбільшою роботою стало інтерв'ю з фермером, який розповів про своїх корів аж на 7 сторінок. На 7! Ну ні, як аж не 40! Але це мій квиток до слави. Коли, якщо не зараз? Я маю спробувати. Тому заспокоїлася та почала збирати речі.

Розділ III: Ніщо не може зупинити справжнього журналіста

Вже о 14:00 я прибула до Букхору. На вокзалі мене зустрів Ренат та дав адресу готелю, що знаходився в чотирьох хвилинах ходьби. Ідей не було, з першого погляду, місто як місто, про що мені тут писати!? Ну що ж прогуляюся. Пройшла квартал, другий. Нічого особливого. Аж тут повернула у вузесенький провулок, пройшла трохи і мені стало моторошно. Я побачила, що навколо лише порожні будівлі та зовсім немає людей. Ніби мертве місто з того самого фільму жахів. В кожному будинку була величезна діра, і так багато пилюки, що аж важко було дихати. Жодного дерева та навіть кущика. Ні травинок не було. Що тут коїться? Я зайшла в будинок і мені здалося, що тут життя зупинилося раптово: у вітальні на столі розгорнута книга, поряд горнятко з молоком, у вазі – квіти, ніби їх щойно зрізали на клумбі. Так я переходила з будівлі у будівлю. Зовні вони були наче після стихійного лиха, а всередині все поставлено

на паузу. Я рухалась все далі й далі, і на диво, побачила єдиний вцілілий будинок. Зайшла, не встигла оглянути, коли поверхом вище почувся звирячий вереск. Так втікала, що не зрозуміла, як опинилась вже біля готелю. Почало сутеніти, а я лише забігла до номеру. Зразу подзвонила Ренату. Він не відповідав. Тоді написала «Ти куди пропав!? Я ледь не померла зі страху, що трапилося з містом!? Де я?».

«Я не писав, що буде легко. А далі все залежить лише від тебе. Ренат».

В двері номеру постукали. Це був офіціант з готельного ресторанчику. Я настільки була схвильована побаченням в місті, що навіть забула про замовлену мною вечерю. Їсти мені вже не дуже хотілось.

- Ваше замовлення – сказав офіціант. – А що Вас привело до нашого міста? Сюди давненько не приїжджають туристи. Можливо Вам потрібна допомога?

- «Чи не забагато питань» – подумала я.

- Вибачте, я не хотів Вам докучати, – продовжував хлопець.

- Моє ім'я Герман. Я тільки кілька місяців тут працюю.

«Навіщо він це розповідає?» – ніяк я не могла зрозуміти.

- Я гадаю, що Ви тут не просто так – не вгамовувався юнак.

- Гаразд. Я – журналістка. Звуть мене Теона. Хочу написати про Ваше місто. Але щось воно мені не дуже сподобалось.

- Ще пів року тому місто було зовсім іншим: з гарними будинками, зеленими та квітучими алеями, вулиці прикрашали ліхтарі, які вночі все освітлювали. Вдень вулиці заповнювались людьми, які поспішали у своїх справах, все працювало і жило. Вночі було тихенько, спокійно. Але одного весняного ранку все змінилось. У північній частині міста все було в пилюці, здавалось, що

пройшов буревій. Однак зникли дерева, кущі, будь-яка рослинність, та що саме найгірше – там зникли люди. В їхніх будинках зовні з'явилась діра, а в середині нібито раптово зупинилось життя. Люди, що живуть в іншій частині міста, дуже налякані, тому до «мертвої» частини навіть не наближаються. Ніхто не може розгадати, що сталося. Місто занепадає, населення залишилось дуже мало. І жодного мандрівника. А до цього воно завжди приваблювало туристів своєю архітектурою, затишними готелями, ресторанами, магазинами – розповів хлопчина та засмучено глянув на мене – мені здається, що тільки Ви можете нам допомогти.

– Як? Я ж не дослідниця аномальних явищ. Що я можу зробити?

– Гаразд. Я піду. На добраніч, – сказав Герман і вийшов з номеру. Мені стало ніяково. Я дійсно не знала як допомогти. Але пригадала слова мого боса Зіновія: «Ніщо не може зупинити справжнього журналіста, навіть аномалії».

Розділ IV: Невдача...

Вранці мене розбудив стукіт у двері. На порозі стояв Герман.

– Ви не передумали?

– Германе, перейдемо на «ти» і почнемо думати, як діяти далі. Для початку мені ще раз потрібно оглянути північну частину міста.

– Добре. Але гадаю, що це потрібно зробити вночі. Чув від містян, що вночі звідти лунають якісь звірячі крики. Але ніхто не наважується туди йти.

– Тоді до вечора. Ти повертайся до праці. А мені потрібно все спланувати.

Я склала рюкзак з необхідними речами, прочитала статті про аномальні явища, але нічого подібного не знайшла. Жодна інформація в інтернеті мені не допомогла.

Рушаємо. Освітлюючи дорогу ліхтариком, я та Герман дісталися в містичну частину міста. Запропонувала розпочати з того самого вцілілого будинку, де й почула звірячий вереск. Підходячи ми жахнулись, у вікнах на секунду спалахнуло світло та не звичайне, а настільки яскраве, що певно засвітило всі ці похмурі вулиці. Спалах супроводжував різкий свист.

– Тут хтось є! – пригнувшись від страху, викрикнула я. Спочатку навіть розгубилась та стала думати, якщо крик нагадує тварину, тоді як вона зайшла в середину. А може це й не тварина... може щось схоже на іноплазметну істоту. Брр... відкинула ці думки і вирішила опиратися на першу версію.

– Чарлі! Точно! Пам'ятаю, як він взимку на дачі, заскочив у підвальну квартиру. Кілька годин його шукали.

– Германе, – прошепотіла я, – шукаємо вхід у підвал. Ми пішли на задній двір будинку, знайшли невелике віконце. Пробираючись, не видали жодного звуку, адже не на жарт були налякані. Вереск... знову він... Та ми вже навіть не поворухнулись, підійшли ближче до дверей, які вели до сходів.

– Не вдалося! Не вдалося! Знову-уу! – в істеричі кричав якийсь чоловік.

– Стоп, стоп. Щось знайоме, Германе, а ну трішки відійди, я хочу прислухатись. Відходячи, він перечепився через невеличку діжку, яка покотилася та з сильним гуркотом вдарилась об стелаж, що впав на Германа, додавши ще більше шуму. Ліхтарик випав у мене з рук і розбився. Ми почули швидкі кроки, хтось наближався до нас. Я почала тягнути Германа за руку з-під стелажа. Коли ми побачили, що крізь щілини дверей пробивається тьмяне світло ліхтарика, я з переляку смикнула хлопчину ще дужче, та ми драпанули через вікно.

– Фууух! – видихнув Герман, – ну ми й попали! Так, справді, такого я не очікував. Сьогодні нам вже немає що тут робити, повернемось завтра...

Розділ V: Можливо, в цей раз...

- Заходь, заходь! - сказав Герман. І ми зайшли до першої кімнати. В ній не було жодного натяку на те, що було тут вчора. Зовні будинок виглядав невеликим, а всередині ми проходили коридором, ніби довгим лабіринтом, поки не натрапили на скляні двері. На великий подив двері перед нами відчинились.

- Теоно, невже ми в новітній хімічній лабораторії? - прошепотів Герман.

Навкруги було багато столів зі штативами, колбами різних розмірів та форм. Всі рідини в них були такі яскраві та кольорові, як ті люмінесцентні фарби. По центру кімнати постійно обертався величезний срібний шар, ніби планета навколо своєї осі.

- Що його обертає, він же ні до чого не прикріплений? - подумала я.

- Фанта-а-астика, - видав Герман.

У кутку кімнати ми помітили величезну посудину, з якої піднімалися до стелі білі хмаринки якоїсь речовини. Поруч були колби, в яких щось постійно бурлило. Водночас нас охопили здивування і страх.

- Нарешті я вам покажу, я всім вам покажу! - знову я почула знайомила голос.

- В шафу, в шафу. Давай хутчіш, - тихенько промовив Герман.

Відчинилися двері і зайшов чоловік, обличчя якого закривали респіратор та величезні захисні окуляри.

- Я доведу свою справу до кінця. Ви дізнаєтеся, хто я. Дізнаєтеся. Для мене не діють ваші правила! Чоловік почав щось змішувати в колбі та продовжував бурмотіти:

- Просто великі діри в будинках, зникнення людей та звірячі крики, - це не все, на що я здатен. Я - геній, а ви в майбутньому - лише пилюка.

- По всій лабораторії поширився страшенний сморід. Я не втрималася і чхнула.

- Ох ці шурі, - розсердився незнайомиць та, повертаючись до шафи, халатом зачепив колбу. Вона впала та розбилась.

- Ні, ні!!! Я так довго над цим працював. Я сперлася на Германа, який так і випав зі шафи. За ним і я. Чоловік зняв респіратор, окуляри і я заціпеніла. Це був Ренат.

- Ти зіпсувала мої плани. Все сталося не так. Теоно...

Розділ VI: Інакше бути не могло...

- Це найкраща стаття в історії нашого вебсайту. В нас багато замовлень, ми безмежно вдячні Вам, Теоно, і звичайно Герману. Наші рейтинги злетіли до небес. Ви заслуговуєте на високий гонорар та премію! - задоволено промовив Зіновій Васильович. Тепер він - мій БОС надовго.

А тим часом Букхор знову стало найпривабливішим містом для туристів. І тільки Ренат, відбуваючи покарання у костюмі сосиски в тісті, ходить вулицями та розважає туристів.

*Малярчинець Дарина
16 років*

**Закарпатська область
Мукачівський район
Нижньоворітська ТТ
с. Верхні Ворота**

ДОБРЕ ІМ'Я «ЛАВАНДА»

Щастя - таке яскраве та гарне слово. Щасливим мріє бути кожен, та що являє собою щастя? Ми часто чуємо такі слова, як «бажаю тобі щастя» або «бажаю тобі здоров'я». Безумовно, запорукою щастя є здоров'я.

В одному непримітному сільському будиночку, з маленьким, всіяним різноманітним яскравим зелом дворі, жила мати з сином. Жінка була вдовицею, чоловік помер давно, а інших рідних, окрім сина, в неї не було. Звали жінку Лавандою, а сина - Стасем.

Непросто їй жилося. Син хворів і хоч був уже дорослим та з під материного крила не зміг піти. Часто плакала вона, нарекала на своє життя. Розраду знаходила лише у своєму квітнику. Квіти не тільки тішили очі й душу жінки, вони приносили неоціненну користь людям. Зналась Лаванда на зелі. У селі не було лікаря, та ніхто й не потребував його, Лаванда була єдиною надією недужих. У когось жар, який ніяк не проходить, то вона нарве листочків зі свого садочку, зварить їх, дасть хворому напиться, жар і відступить. В іншого серце болить, головний біль мучить чи рана невігойна – візьме Лаванда диво-пелюстки, прикладе до хворого місця і минає біль, заживає рана, наче нічого й не було.

Велику шану мала вона від люду, бо не брала грошей за своє добро. Та завжди проти добра і зло стає.

Пізно ввечері поставила мати вечерю на стіл, син геть зле почувався, навіть із ліжка не міг встати. Мучило Лаванду те, що нічим Стасю зарадити не може. Жодна з диво-квітів з її саду не допомагала рідному синові. Стась невпинно кашляв, був геть змарнілим та знесиленим від недуги. Раптом із двору почувся гавкіт собаки. Лаванда поспішила на подвір'я і ледь не впала, її очі налились слізьми і вона голосно скрикнула:

- О, ні! Хто?!.. Хто це зробив?!... Мої квіти!

- Мамо, що трапилось? – стривожився син. Він, тримаючись стін, спробував вийти з хати. Те що він побачив, відібрало дар мови. Двір став сірим: жодної яскравої барви, ні краплинки кольору, ані квіточки... Лаванда гірко плакала, єдина її радість зникла без сліду. Жінка проплакала всю ніч, хоч і здогадувалась куди поділось її зело.

На іншому боці села жила непривітна, заздрісна та ображена на всіх стара жінка. Не розуміла стара Кульбаба, як Лаванді вдається людей зіцлювати. Казала вона, що Лаванда зло робить і людям погано від її квітів. Темної ночі, коли навіть місяць і зорі сховалися від людей,

наказала Кульбаба своєму синові викрасти диво-квіти і принести їх їй. Сподівалась стара, що відібравши зілля, сама зможе зцілювати. Та квіти зла не терплять. Не принесла підступна витівка користі Кульбабі.

А вбита горем Лаванда не знала, що робити, бо не могла допомогти ні людям, ні синові. Зажурена ходила вона двором, де колись росли її дивовижні красуні, раптом впала і померла на місці, де росли квіти.

Вранці пішов шукати син матір, бо немов крізь землю провалилася, ніде не видно. Тримаючись стін, щоб не впасти, вийшов на ганок. Глянув на пустий квітник і аж застиг, тільки вирвалось:

– О, диво! – посеред зруйнованого квітника він побачив розкішний кущ від якого віяло ніжністю. Пурпуровий цвіт густо вкривав його. Забувши про неміч, Стась кинувся до цього дива. Він ніколи раніше не бачив такої неймовірно гарної квітки, жодна з красунь маминого саду не могла зрівнятись із нею! В знеможі Стась припав обличчям до куща. Він відчув рідний близький серцю аромат, так пахла його МАМА – Лаванда. Раптом його біль відійшов, груди наповнювались незрівняними пахощами і недуга покинула немічне тіло юнака. Хлопець заплакав, він все зрозумів... Мамина любов зцілила сина.

Відтоді кущ, який люди нарекли – лавандою, славиться своєю доброю вдачею: запах цієї квітки заворожує, надає сил, а головне – зцілює від хвороб. За це й шанують лаванду.

ДАЛІ БУДЕ? НІ, ДАЛІ – ВЖЕ Є!

Тут ми чекаємо на справжніх книгоманів, які так вживаються у літературні сюжети та книжкові пригоди своїх улюблених героїв, що перегортаючи останню сторінку книжки, зітхають — а як же так?! Хочу ще...! Хочу більше пригод, хочу знати, що сталося далі з моїми улюбленими героями! Отже, улюблена книга, улюблені герої... і ваше продовження!

Переможець номінації

Хриптя Христина

14 років

Закарпатська область

Тячівська ТГ

с. Лази

ВСІМ ТРЕБА ЖИТИ

*/за мотивами драми-феєрії Лесі Українки
«Лісова пісня»/*

Ммм! Солоденький. З медком і солодким маком. Аук вдихнув аромат свіжого пиріжечка і мало не зомлів від задоволення. Людисько з того боку річки принесло «требу» лісовим мешканцям, щоб дозволили йому нарубати сухого дерева. Коли люди почали будувати свої оселі з того боку ріки, то лісова нечисть була проти такого сусідства і просила Лісовика розібратись із людиськами, але той не став починати війну і дозволив їм там оселитись. Але люди то такі створіння, що їм завжди мало і вони побудували міст. Ходять сюди по хмиз, ягоди, трави топчуть... Нечисть знову почала скаржитись, але Лісовик і на це сказав, що біди не буде, треба звикати жити разом. Може й правий він, але скоро люди й далі підуть і лісовим прийдеться йти в гори.

Взимку Аук спав і дуже зголоднів, а зараз, смакуючи духмяну випічку, був дуже вдячний тому чоловікові, що приніс його. Білобока сорока пролетіла над ним і проскрипіла, що Лісовик збирає збори. «Чого б це його?», – подумав маленький Аук. Адже добре все! Весна прийшла – мавки квітів насіяли, звірів побудили; русалки озера прибрали, риbam очі повідкривали; навіть старий сом бульки з дна пускає та хвостом мул хвилює. Думуючи це, малий взяв у жменю ще два пиріжки і почухрав до місця збору.

Ліс ледь прокинувся від зимового сну: дерева ще не одягли зелених шат, але Аук знав, що ще тиждень-два і почнуть з'являтися бруньки – він носом чув, як тече живиця по стовбурах до найтонших гілочок, щоб там розвигтись у листочок.

В гущавині лісу, на галявині перед розлогим старезним ясенем, вів свою мову Лісовик: – Мару з гір так легко не виженеш. Вона засіла там і може прожити аж до середини літа. Треба йти й будити Того що греблі рве – це єдиний спосіб...

– Я не згоден! – вигукнув Водяник. – Він мені торік домівку рушив, що під мостом за людським селом ледве відбудував. А там у мене двійко русалчат. І млин рушити може. Люди образяться і «треби» носить не будуть, чим мені діток годувати?

Поміж лісовою нечистю пройшов гомін: хтось щиро співчував Водяникові, а хтось підтримував Лісовика. Господар лісу підняв руку, щоб всі заспокоїлись і мовив:

– Я скажу йому, щоб не рушив млина і моста. Пригрожу, як на то пішло. Але його треба будити, бо він господар гір і краще хай весною жене своїх коней, а не серед літа, бо тоді біди великої натворить і нам, і людям. Мара засипала його гору снігом і він довгенько ще спатиме.

– Я не згоден! – тупнув ногою Водяник. – От хай і спить! Він щороку мені біду несе на своїх конях....

Нечисть ще більше захвилювалась. Вже ніхто не співчував Водяникові, бо де таке бачили – весна без Того що греблі рве? А хто русла річок почистить, а хто воду розілле там де вона треба, а хто Буревія, Зливу і Лавину приборкає, щоб біди не робили все літо? Вони ж коні норовисті, навіть Мара не зможе їх довго в зимовому сні тримати. На тому й рішили, що треба будити Того що греблі рве.

Лісовик підняв свій посох із червоним каменем на кінці і з нього, срібним птахом у височінь, злетіла блискавиця і помчала в сторону гір. Всі притихли, прислухаючись. Пройшла хвилина, дві. Нічого не відбувається. Лісові почали переглядатись і перешіптуватись, Водяник поскріб синього носа і почвалав до лісового озера, куди переніс своїх русалчат з під мосту.

– Щезнику! – гукнув Лісовик на всю галявину.

– Я тут. Що треба? – улесливо мовила темна тінь з-за ясенового стовбура, злякано поглядаючи на гачок у руці Лісовика. Щезник вже отримав ним по потилиці за те, що взимку блудив людей по хащі, а не виводив, як того наказував Лісовик.

– Сходи на гору і розбуди його, – сказав господар лісу, пригладжуючи зелену бороду.

Темна тінь випросталась, побільшала набундючившись, пробуючи заперечити. Лісовик тільки глянув з-під густих брів і Щезник глибоко вдихнув і кивнув. Не хотілося перечити, не охота ще посохом поміж вуха отримати.

Довго чи мало йшов Щезник урвищами, де сонце не бачить, але все ж таки дійшов він до гори, на якій зимує Той, що греблі рве. А гора, й дійсно, вся сніжно-білим пухким покривалом укрита – спить. Поліз Щезник на кручу, бурмочучи собі під ніс побажання здоров'я і довголіття тому, хто прислав його сюди. Щезник не був лихим, просто він як і Той, що греблі рве робив свою роботу. І робив її добре, так як і вся інша лісова нечисть.

Вони любили свою домівку і захищали її всіма доступними їм способами. Мара-зима мала вже піти під землю спати і дати сонцю-Ярилі право володіти землею до осені. Все має йти своєю чергою і в свій час. Мара теж дівчина норавлива і буває так, що не хоче спати. Тоді Той, що греблі рве допомагає. Під копитами його коней прокидається земля і забирає зиму до себе. Зараз же хитрунка Мара засіла прямо на його горі і співає йому колискових, щоб довше спав. Лісовик тому й послав Щезника, бо той може тихенько прошмигнути непоміченим, бо і сам холодний, як Мара. Когось теплішого вона неодмінно б побачила і заморозила.

Щезник вліз в печеру, де за товстою стіною криги мирно спав Той, що греблі рве. Тихенько поскріб нігтем по кризі «Вставай, брате! Весні вже час прийти».

Той, що греблі рве навіть не ворухнувся. Щезник одним рухом зробив зі своїх нігтів пазурі і провів ними по гладенькій стіні. Печерою рознісся скрипучий звук. З-під ковдри з'явилася світла кучерява голова, а за нею рука і все тіло. Той, що греблі рве випростався, ліниво потягнувся, позіхаючи і, наче щось згадав, підскочив. Ясно-сині очі здивовано витріщились на Щезника. Той, знизав плечима і кивнув у бік виходу «Мене Лісовик прислав. Мара замурувала тебе тут».

Той, що греблі рве все зрозумів, нахмурився, набрав повні груди морозного повітря і протяжно свиснув. Щезник ледь встиг закрити долонями вуха, як всеньким гірським хребтом пролунав голосний гуркіт, земля здригнулася, щось голосно тріснуло, розкололося, покотилося і над горами пронеслось радісне іржання.

Стіна в печері розсипалась і Щезник з Тим, що греблі рве вийшли на світ. А там три білих жеребця збивають копитами сніг, граються і ржуть. Від їхніх веселощів здійнялась курява, задвигтіли гори. З вершин зірвались лавини і понесли сніг вниз до сухих урвищ, руйнуючи все на своєму шляху. Той, що греблі рве дістав з-під ка-

меню три срібні вуздечки і знову пронизливо свиснув. Коні іржали, насміхаючись і бігом пустились униз до лісів і полів.

Нечисть дивився на них поглядом доброго господаря з теплою і радістю. Сумував за ними поки спав, снились йому його нестримні друзі. Підморгнувши Щезникові на прощання, він і сам кинувся за ними босоніж, розмотуючи на бігу вудила. Ніхто й ніколи не міг його наздогнати, навіть його могутні коні не рівня Тому, що греблі рве. Підскок – і урвище подолане, ще один – і миттю перемахнув через хащу. От уже й Лавину піймав і несеться на його широкій спині, доганяє Зливу. А кінь не дається, вибиває копитами блискавки, норовить звернути вбік, втекти, заливає очі дощем. Той, що греблі рве сміється «Все рівно моїм будеш!».

І от вже втрюх наздоганяють Буревія. Той брикається, валить столітні дуби, вириває зі скель каміння, несеться далі вниз до села. Щезник стоїть на кручі і спостерігаючи за цим буйством стихій, хоче провалитись крізь землю разом із Марою, бо він забув сказати про міст і млин. Лісовик знову всипле йому по спині гарячого стусана, а Той, що греблі рве додасть. І Водяник нарікатиме, якщо не втопить у болоті.

– Весна прийшла! – всміхнувся в довгі вуса сивочолий дідусь.

Він стояв на кручі понад річкою, якою з гір спускалася гроза. На нього летіли три могутні й древні сили – вода, вітер і лід. Хтось інший злякався б, але це не про старого Ярослава. Він бачив те, чого не бачив ніхто, і знав набагато більше за всіх. Він стояв, піднявши руки до неба, неначе хотів зупинити те, що сунуло на нього чорною хмарою. І зупинив! Вітер закрутив навколо мольфара вихор торішнього листя і дрібного хмизу. Той, що греблі рве накинув на голову Буревія вуздечку і натягнув вудила. Кінь ще брикався і фиркав, але вже змирився з тим, що його впіймали.

– От і славно, – похвалив старий і прямо подивився на Того, що греблі рве. – Попрошу тебе з наступної весни скоріш їх ловити, бо Водяник двох русалок цієї зими знайшов і поселив під мостом. Шкода буде, як пропадуть.

Той, що греблі рве кивнув «Мара приспала нас в горах, от вони й рвуться, радіють волі».

Старий мольфар низенько вклонився нечисті, подякував і вклонився ще раз на другий бік річки, де з гущавини за ними дивився Лісовик. – Всім треба жити, – мовив він на прощання і пішов до села, сповістити, що небезпека минула і гроза розсіялась.

Комар Варвара
11 років
Полтавська область
Лубенський район
Чорнухинська ТГ
с. Хейлівщина

НОРВЕЖЕЦЬ

/за оповіданням Михайла Слабошпицького
«Норвезький кіт у намисті»/

На другий місяць мого навчання до нашого класу прийшла нова дівчинка. Звали її Міла. Маленька така, тиха, з блакитними очима та смішними довгими кісками. Від батьків я довідався, що Міла з родиною – переселенці. Для мене це було і страшно, і цікаво. Адже розумів, що цій дівчині довелося втікати від війни. А що війна в нашій країні знав не з чуток. Не міг не знати. Багато наших односельців уже воювали. Я теж хотів бути корисним, щоб пришвидшити перемогу. Тому влітку допомагав мамі сушити лікарські рослини на чай бійцям. Бабуся в'язала теплі шкарпетки військовим. А тато ніс службу в територіальній обороні. Я страшенно бо-

явся війни. Якось чув у небі свист ракети, мама наказала сховатися до погреба. Пам'ятаю, як тремтів від страху, пригортаючи до себе Норвежця та Пуха.

Мені дуже хотілося потоваришувати з новенькою дівчинкою. Адже вона поселилася на моїй вулиці, зовсім поруч. Та Міла не спішила заводити друзів, на перервах не бігала, як решта дітей, на уроках відповідала сторожко, ніби боялася помилитися. Згодом в однокласників згас інтерес до новенької. Про війну її запитувала – мовчала. А коли задиркуватий Тарас запитав, де її тато – зовсім розплакалася. Вдома я довідався від мами, що приїхала Міла в наше село з мамою, молодшим братиком та бабусею. А її тато зник безвісти на війні. На одну мить я уявив, що це мій тато зник. І мені стало так страшно, порожньо та сумно, що я заплакав. Для себе я вирішив за будь-яких обставин потоваришувати з Мілою. Тато підтримав моє бажання і порадив ходити разом до школи.

Зранку я вийшов на вулицю у супроводі своїх постійних друзів, котів. Мороз уже почав щипати за щоки, наближалася зима. Я вирішив дочекатися, доки Міла вийде зі свого будинку і підійде до нашого. Щоб запропонувати їй піти разом. Дівчинка з'явилася за кілька хвилин і боязко пішла мені назустріч. Я помітив, що її увагу привернули два мої непосиди, що бігали біля мене за якоюсь білою пір'їнкою. Вперше побачив, як Міла усміхнулася, але ніби сама своєї усмішки злякалася, похилила голову.

Привіт! А, ми тут на тебе чекаємо! – почав розмову перший. – Підемо разом до школи?

Міла мовчала, зупинившись біля нас.

А, це мої коти – Пух та Норвежець. Правда гарні? – не знати навіщо відрекомендував котів.

Пухнастики ніби зрозуміли, що про них іде мова, вишикувалися перед моєю однокласницею та зазирали в очі їй, щоб отримати комплімент.

Дівчинка усміхнулася котам та продовжувала мовчати. Підемо? – знову запропонував їй.

Вона тільки кивнула головою на знак згоди. Я відчув полегшення, що вона погодилася. Дорогою мовчали. Мені страшенно кортіло поговорити. Але не знав, що запитати. Боявся образити. Вже перед школою, біля паркану, я попрощався зі своїми провожатими, щоб бігти на уроки. Раптом Міла запитала, чи можна їй погладити на прощання котиків. Моєму щастю не було меж. Норвежець та Пух також муркотіли від задоволення.

З того дня ми почали ходити разом до школи – я, Міла, Пух та Норвежець. Дорогою я розповідав історію про те, як Норвежець у намисті чекав мене після уроків. Міла сміялася. Не вірила. І вже наступного дня я повісив на шию kota червоне намисто. Норвежець крокував у ньому, ніби король. Коли Міла це побачила, вперше за весь час засміялася. Широ так, дзвінко. Сміх її був дуже заразний. І я почав реготати з нею. Так ми сміялися кілька хвилин. А, коли зрозуміли, що запізнюємося на урок – чимдуж побігли вулицею. Міла почала відставати, тоді я взяв її за руку і так ми побігли до школи.

З кожним днем Міла все більше розповідала про себе, своє життя до війни. Мама попередила, що випитувати досить нечемно. Тому, я не ставив питань, тільки уважно слухав. І коти мої слухали, коли були свідками розмови. Коли Міла розповідала про життя в укритті, про страх від авіанальотів та ракет, Норвежець почав тертися об ногу Міли. Тим самим заспокоюючи дівчинку. А Міла сказала, що коли її татко повернеться, то обов'язково привезе їй кошения, таке ж красиве, як Норвежець, і таке ж розумне, як Пух. Мені так захотілося, щоб її бажання збулося.

Почалася зима. З морозом та снігом. Пух та Норвежець усе частіше відмовлялися чекати нас із Мілою біля школи. Проведуть і гайда додому. Грітися біля плити. Та ми не гнівалися. За цей час ми дуже здружилися з Мілою, навіть вчителька це помітила. І сказала, що я добрий друг, адже зміг знайти ключик до дівчинки. Я не

дуже зрозумів про ключі. Та мама пояснила, що це я зумів знайти підхід до Міли. А, мій підхід простий – вусаті вірні друзі.

Якось у понеділок Міла не прийшла до школи. Я подумав, що вона захворіла. Після уроків взяв Норвежця та Пуха і пішов відвідати подругу. У веранді хати стояли берці. Серце мені загупало, аж у скроні віддало. Невже це те, про що я думаю. Постукав у двері. Прочинила мама Міли.

А, Славко. Проходь! – радісно закликала до хати.

Подружка вибігла мені назустріч.

До мене татко приїхав! Уявляєш? – весело вигукнула Міла. – Дивися, що він мені привіз! Це моя Меліса!

На руках дівчинка тримала маленький білий клубочок, схожий на сніжок. Мені від радості за подругу захотілося плакати. Нарешті мрія дівчинки збулася – її тато вдома. Я навіть забув за чим прийшов.

Міла присіла біля моїх котів, намагаючись показати маленьке кошеня. Дівчинка гадала, що вони зрадіють новій подружці. Мої ж бешкетники найжачилися, зашипіли та вибігли чимдуж до сіней. Ми засміялися з Мілою.

Отакі джентльмени! – махнув я рукою на своїх товаришів.

Нічого, вони ще подружаться, от побачиш. Разом до школи нас проведжати будуть, – заспокоїла мене Міла.

Ага, точно. А Норвежець подарує своє намисто.

Ми почали реготати, як навіжені.

– Пішли у велику кімнату. Я тебе з татком познайомлю, – взяла мене за руку подруга. – На, неси Мелісу. Звикай. Тепер у нашій компанії двоє дівчаток.

І я подумав, що Норвежець із Пухом десь біжать вулицею додому, гадаючи, що я зрадник. Та натомість був переконаний, що вони все зрозуміють і обов'язково полюблять Мелісу.

Афім'їна Іляна
12 років
Дніпропетровська область
м. Кривий Ріг

ЗАПІЗНІЛЕ КАЯТТЯ

/за оповіданням Володимира Винниченка
«Федько-халамидник»/

Йшов четвертий день після сороковин поховання Федька. Здавалося, що життя налагодилося, але... Це вже була не та вулиця зі знаменитим розбишакою-халамидником. Вже ніхто не розбивав шибки, не відбирав зміїв, не бився... І було якось пусто та незвично. Усім хотілося, щоб знову з'явився шибеник Федько та пронісся руйнуючим ураганом всіма околицями.

Спірці, Грищику та Стьоппці було сумно. Ніхто більше не вигадував божевільних пригод. З Толею вони не розмовляли, хоча той і ліз до них. Хлопці знали, що у смерті Федька винен «мамин синок». Кілька разів вони ходили до батьків Толі й розповідали все у подробицях. Друзі розуміли, звичайно, що цим Федька їм не повернути, але дуже хотіли, щоб справедливість перемогла, і Толя отримав по заслугі. Та як вони не намагалися, дорослі їм не вірили. Толя ще більше намагався виглядати янголятком. А його тато завжди казав: «Як вам не соромно наговорювати на мого сина! Толя – вихована, благородна та делікатна дитина! Якщо Федько зізнався, то це правда, бо той люцифер ніколи не брехав!». Він ще казав й про те, що відніме квартиру, погрожував звинуватити хлопчаків в обмані. Ввечері друзі вже від батьків отримували березової каші. А пізніше вони на вулиці потирали місця трохи нижче спини і міркували: «Чому Федько врятував цього боягуза?».

Одного разу після невдалої спроби відстояти честь Федька, Спірці наснився покійний друг. І уві сні Спірка нарешті його запитав:

- Друже, чому ти допоміг цьому паршивцю?

- Чому? Ти не бачив, як мати його шарпала? А в Толиного батька слина від люті запеклась на губах, і очі налились кров'ю. Тільки дуже боявся покарання... Я тому й збрехав. Дуже ж добре знаю, як б'ють ременем. Та й не люблю нікого видавати...

- Але ж він справжнісінький боягуз!

- Боягуз! То ти правильно сказав. Та за мене не хвилюйся. Паненя вчинило підлість, вона йому й повернеться. Толя ще буде на межі життя і смерті, саме тоді він усе й зрозуміє...

Після цих слів Спірка одразу прокинувся і того ж ранку усе розповів своїм товаришам. Рішення було таке - чекати.

Минуло ще кілька місяців. Толя так само безтурботно ходив до школи. Він більше не показувався на вулиці, сидів у хаті або грався з чижиком. Хлопці ж продовжували вірити й чекати, але вже без особливого ентузіазму...

Літо того року видалося спекотним. Діти й дорослі часто навідувалися до річки, насолодитися прохолодою. Якось Спірка, Грищик та Стьопка домовилися з хлопцями із сусідніх вулиць сходити до річки. Толя прив'язався за ними. Хлопчаки, пам'ятаючи пригоди з хазяйським сином, одразу прогнали його. Але Толя лише вдав, що послухався, а сам непомітно пішов слідом.

На ріці всі хлопці роздягнулися і плавали наввипередки, пірнали, галасували, хлюпали водою, бавились. Ніжний Толик сховався неподалік за рогіз, скинув одяг, охайно склав його на пісочку. Після цього він ступив однією ногою у воду, потім іншою. Трішки походив, вийшов, знову зайшов і побрів ближче до хлопців, щоб добре бачити й чути, чим вони там займаються...

Раптом хтось із дітлахів гукнув:

- А хто зможе аж до іншого берега доплисти?

На мить всі затихли, а Грищик сказав:

- Як би тут був Федько... Він зміг би.

Запанувала тиша... Аж раптом Толя, як Пилип із конопель, вискочив зі своєї засідки й зухвало мовив:

– Теж мені... Тільки Федько... Я ось, наприклад, теж можу!

Тієї ж миті він стрибнув у воду. Хлопці кинулися за панським синочком, щоб зупинити, але той стрибнув, пірнув та поплив. Друзі з острахом спостерігали за ним. Льонька почав кликати дорослих, і ті, лаявшись, що у малих розбишаках сидить якийсь біс, почали роздягатися. Васько побіг за Толиними батьками.

А ж раптом пролунав різкий розпачливий вереск. Толя поринав під воду, намагався махати руками, здіймаючи бризки. Стало зрозуміло, що він тоне. Декілька дорослих чоловіків, що вже роздягнулися, кинулися на порятунок хлопця, і якийсь парубок в останню хвилину витягнули його з води.

Батько Толі знову сварився, лаявся з хлопцями, звинувачуючи їх у тому, що вони знову ледь не згубили його сина. Але ті твердо стояли на тому, що його син не янгол. А Спірка, Гаврик і Стьопка вкотре відчайдушно почали крізь сльози кричати про пригоду на крижинах. Толю одразу у щось закутали, щоб заспокоїти. Мати тримала сина на колінах і перелякано тремтіла, а той тулився до неї, плакав і озирався. Він дивився на річку, хлопців, натовп дорослих... Дуже знайомі відчуття! Саме тоді в душі хлопчини щось тенькнуло. Він згадав Федька. Усвідомив, що вода й крига могли забрати його ще тоді... Якби не Федько... Толі вперше за все життя стало боляче, соромно й важко на душі. Він уперше відчув себе винним. Тато все ще сварив хлопців, коли Толя ледь чутно промовив:

– То не вони... Хлопці не винні... не винні... Не винні! І Федько теж! Ти свариш їх, але винен я! Я! Я!

Того вечора Толя вперше за все життя отримав по заслугі. Розгніваний батько змусив сина піти до Федькових батьків, щоб розповісти правду та вимолити у них прощення. Хлопець і сам розумів, що так буде правильно...

На другий день Толя з батьками пішов на кладовище. Він поклав на могилу Федька чижика та свого ножика з костяною ручкою, якого обіцяв халамиднику. Толя довго дивився на надмогильний хрест і шепотів: «Вибач...». Сльози застиляли очі, і здавалось, що на фоні дерев він бачить такий знайомий силует... Руки в кишенях, картуз набакир, іде за огорожу кладовища, не поспішає...

*Груздова Вікторія
16 років
м. Херсон*

ДОРОГИ ІСТИНИ

/за мотивами вірша Дмитра Павличка/

*Коли помер кривавий Торквемада,
Пішли по всій Іспанії ченці,
Зодягнені в лахміття, як старці,
Підступні пастухи людського стада.*

*О, як боялися святі отці,
Чи не схитнеться їх могутня влада!
Душа єретика тій смерті рада –
Чи ж не майне десь усміх на лиці?*

*Вони самі усім розповідали,
Що інквізитор уже нема.
А люди, слухаючи їх, ридали...*

*Не усміхались навіть крадькома;
Напевно, дуже добре пам'ятали,
Що здох тиран, але стоїть тюрма!
*/Дмитро Павличко/**

У пошуках і доказах моралі
В сліпій війні зчепились язики:
Глухі німого мові научали,
Виховували старших юнаки.

Бандити блазня гнали за плюгавство,
Що наставляв злих смутку і журбі.
Всі бідняки за славу та багатство
Пояснювать заходились тобі.

Та в грі умів западині глибокій,
Де мертві вчать, як панувать життям,
Ти сам собі був гам і тиші спокій.
Ти сам собі був доля з небуттям.

Нема бо норм-метод, як жити в радість.
Нема і рятівних магічних слів,
Щоб оминуту кривду та лукавість
І не піддатись звабленням чортів.

Тож поки хтось в зневірі, без надії,
А інший – не стиха й шука її,
Знайдуться люди, що для них святії –
Ікон відбитки, нащо їм боги?

Зйдуться в суперечці думи знову,
І кожна по плече відкине тїнь.
Одна зайдеться гучно: «Нумо, спробуй!»,
А інша прошепоче: «Одпочинь».

Але між їх порад – оман немає.
А у співзвуччі партій та октав
Неправий голос – правду нарікає
Йї мотиви судить тих, хто не питав.

Тож хай невчені й звуться мудрецями,

Воюють хай незгодні язики:
Німі, батьки і чортеня з богами,
Бандити, блазні, віри і думки.

Чуй всіх, але не слухайся нікого!
Залишся вірним долі з набуттям!
І хай незнана буде ця дорога,
Витоптуй задля себе її сам!

Собчук Діана
16 років
Тернопільська область
м. Кременець

ЛЕКЦІЙНИЙ ПОЛІТ ДУМОК
/ післяобідня пора із гімназійного життя
Василя Шеремети /

Коли перечитуєш твір про юність улюбленого вітчизняного письменника, який ще й писав про твоє рідне містечко, не хочеться, щоб сторінки закінчувалися. А що, якщо дописати декілька власноруч? Гадаю, це зовсім непогана ідея.

Саме почалася та оманлива, тепла і швидкоплинна пора, котру люди з якоїсь своєї примхи називають бабиним літом. Надворі повітря було не таким духмяним і запашним, як то буває напровесні, але по-своєму свіжим. Сонце так і кликало хлопців та дівчат піти підставити свої щоки й носи під його грайливе, останнє у цьому році, привітне проміння.

У кімнаті, де на лекції латині сидить знуджена шоста кляса, навпаки, парко й душно. Чи то від задухи, чи то від нудної мови Річицького Василя почало хилити на сон, та тільки голову наздогнала справжня дрімота, як його штурхнув під бік Євген і почав щось жваво чи

то питати, чи то пояснювати. Цьому Лискевичу ніколи не сидиться спокійно, подумав про себе Василь і випростався на лавиці, помітивши на собі погляд скривленого учителя. Латиніст щось докладно тлумачив і, здавалося, завзято пояснював, але нудьга на обличчі цього кислого чоловіка була надто помітною, щоб можна було слухати його хоч із якимось зацікавленням. Хоча, кажучи на захист Шеремети, юнак справді намагався слухати уважно і запам'ятовувати усі виклади, проте латинь туго лізла йому до голови, іще гірше було з французькою, там, певно, більше двійки він в таблиці не побачить. А що там двійка, юність дана йому, щоб пити п'янкий квітковий аромат і робити вчинки, які б на старості було й згадати соромно, щоб будувати плани й жити мріями. Хлопець усе гадав, чи вистачить йому того духу аби піднятися і розбудувати власний світ. До молодої душі по черзі прокрадалися то думки невинного песиміста, який по-юнацькому одразу впадає в крайнощі і одразу опускає руки, то мрійливого романтика, що зміг досягти власної мети в житті й тепер вправно здійснює свої благі бажання й робить справи добродійні. Василь ментався між ідеями то туди, то сюди. Глибока задума напосіла йому на плечі і юнак забувся, що йде лекція, що в кімнаті задуха, а надворі п'янке тепле осіннє повітря. Шеремета усе питав себе, звідки ростуть ноги у його таких роздумів.

Василеві після цієї в голову одразу прийшла інша думка. Вона принесла із собою роздуми про батька, про те, як той наставляв сина на добру путь, коли посилав вчитись. Так, він був першим із усього свого коріння, що пішов у науку. Парубок не втратив чогось того, мужицького, якоїсь тієї гарячої жаги до праці і землі, що досі текла його жилами, але він став іншим, відмінним від батька свого, від діда і від прадіда. Василь знав, що отець, посылаючи його до гімназії, хотів, щоб із сина тут виховали когось іншого, ніж ким він мав би бути.

Якогось інтелігента, з добрими манерами, вільною ходою та пишною вдачею. Тільки такого тут не вчать, то заклад не для молоденьких панночок з білими ручками та не для юних паночків з накрохмаленими комірцями і блискучими носками туфель. У цих затхлих темних кімнатах по кривих надгнилих дошках ходили діти мужицькі, селюки і простолюдини. Вони всі, може, й пішли та сіли за книжки, щоб отримати якісь знання. То напевно має бути щастя, що можуть зараз бути тут і слухати лектури своєю мовою. Без всякої мороки більшість учнів так і робили, тільки от Василя мучила відсутність опори майбутнього. Він розумів, що прийшовши сюди, перекрив собі дорогу назад до села, як вивчиться, то там у батьківській хаті його життя не втримає довго. Василь Шеремета, усвідомлював, що у нього забрали те право бути кимось, він не міг бути ні тим, ні іншим, але і самим собою теж. Юнак замислився про себе, але розумів, що таку можливість відібрали у багатьох тисяч інших хлопців і дівчат. Йому боліла думка, та він нічого не міг іншого з нею зробити, як дали їй пройти крізь серце.

Василь думав про інших молодиків і юнок, тих, що брали науку в ліцеї. Серед них було багато дочок та синів батьків заможних, переважно то були нащадки польської шляхти або євреїв. Оті точно мають віру і знання куди подітися, їм не треба думати про свою приналежність і місце у цьому світі. Великі потрясіння переживав світ, і кожен хотів їх викрутити якимось на свій бік. Та от тільки українці, як не звивались, як не крутились, як не пручались (і робили то певно найбільше з усіх) ніяк до ладу не змогли нічого путнього довести. Василеві крутилося щось всередині від тієї думки. Він був іще надто молодим, щоб відчувати щось глибше за злість чи лють, але таку мав вдачу. Напевно, не зможе її позбутися навіть, коли подорослішає і дозріє. Йому болітимуть і ті рани, яких він певно не бачитиме, але відголосся про них метатиме серце і рватиме його чуттєву душу. І юнак

ітиме по свіжих слідах, аби описати іще свіжу кров від порізів. Василь цей біль виганятиме по-своєму, своїми методами, але шлях його буде світлим, непростим і небезхмарним, але світлим.

Лекція скінчилася, Василь, власне, не зчувся, як це сталося, але зрозумів, що пора йти, коли йому на вухо крикнув Євген, щоб той піднімався і не затуляв прохід. Глибока задума покинула юну голову, але лишила за собою терпкий присмак. Шеремету уже повністю покинуло відчуття сонливості і він, вийшовши з тісного коридору на приємне повітря, звернув у сторону Широкої. Хлопця тривожило відчуття, що треба з кимось поговорити, вилити свої міркування, мов гарячу воду з глека й дати посудині добре охолонути. Якийсь дивний сьогодні був день, цей жвавий і яскравий настрої пронизував навіть найчерствіші серця. Повз Василя проходили молоді люди, якісь занадто радісні, усміхнені, сяючі. Старі клени й молоді берізки шурхотіли листям і не зважали на те, що зовсім скоро їхні барви затопчуть у болото чоботи. А якими яскравими і витонченими здавалися айстри у квітниках, свіжа зелена трава, не зачеплена крижаною рукою перших заморозків. А може то все Василеві тільки видається? Можливо, то так сприймається все тільки через різкий контраст затхлої класної кімнати та свіжого повітря? Хлопець уже дійшов до гамірної міської вулиці і тут зрозумів, що усе це йому не мариться. Вся ця безхмарна радість і легкість сьогодні вийшли та засвітили собою кожен закуток старого, втомленого світу. І одразу на душі Василя стало так тепло, штурмлива віра у щось прекрасне заповонила його єство.

У юності такі миті трапляються, саме вони й рятують молоду душу й паростки справжнього характеру від краху.

Така пружна стала Василева хода, так жваво вигравали струни веселі акорди у його голові. Шереметові ноги самі вели до гурту молодиків і дівчат, він говорив про

щось таке легке, буденне, але таке справжнє. Надія витала, мов той фантом щойно випущений з-за ґрат, посеред цих молодих неспілих веселих людей. Вона чіплялася сьогодні за все, що хоч трохи її потребувало. Кожна зріла людина згадує такі моменти зі своєї власної весни з теплою іронічною посмішкою на вустах. У всіх щось буває своє, що посеред осінньої зливи чи зимової хурделиці закутує й гріє. А що ж інше, як не юність потребує такого найбільше?

ЗМІСТ

ГОРДІЄНКО АЛЛА	СЛОВО ДО УЧАСНИКІВ	3
ЧЛЕНИ ЖУРІ КОНКУРСУ		4
ЗНАЙОМТЕСЯ – ЦЕ МИ		
Ліпінська Яна <i>Київська обл.</i>	СРІБЛЯСТИЙ ШЛЕЙФ	14
Іващенко Ксенія <i>Харківська обл.</i>	СЮРПРИЗ ДЛЯ ТАЙКИ	18
Могилевич Софія <i>Вінницька обл.</i>	МОЇ 10 КРОКІВ	22
Коружинець Олеся <i>Рівненська обл.</i>	ДІТИ ВІЙНИ	23
Борідько Кирило <i>м. Херсон</i>	МОЇ ТВОРЧІ КАНКУЛИ	26
Михайленко Поліна <i>Дніпропетровська обл.</i>	МОЯ ЧИТАЦЬКА ІСТОРІЯ	29
Панова Вероніка <i>Миколаївська обл.</i>	ПОГОДА В ДОМІ	34
МОЯ УКРАЇНА. З ВІРОЮ У ПЕРЕМОГУ		
Чепель Валентин <i>Житомирська обл.</i>	МИ ОBOB'ЯЗКОВО ПЕРЕМОЖЕМО!	37
Суродін Герман <i>Запорізька обл.</i>	КОЛИ МІЙ ТАТО НА ВІЙНІ...	40
Ковальова Єсенія <i>Чернігівська обл.</i>	Я ПЛАЧУ...	46
Зачепа Ілля <i>Черкаська обл.</i>	ТИ РОЗКВІТАЙ, МОЯ КРАЇНО...	47
Ольхова Олександр <i>Чернівецька обл.</i>	НЕ ПЛАЧ, ЖУРАВЛИКУ!	47
Громак Поліна <i>Сумська обл.</i>	Я ПОДУМКИ ЛИНУ...	48

Гуменна Уляна <i>Тернопільська обл.</i>	Я МАЮ ПРАВО НА ЖИТТЯ	51
Павленко Софія <i>Івано-Франківська обл.</i>	ЛИСТ ЗАХИСНИКУ	52
Чепіжко Поліна <i>Хмельницька обл.</i>	ДЗЕРКАЛО	54
Удовиченко Ангеліна <i>Полтавська обл.</i>	ДЕНЬ, ЩО ЗМІНИВ СВІТ	61
Єфімова Поліна <i>Харківська обл.</i>	КРИЛА СТИМФАЛІЙСЬКОЇ ПТАХИ	65
Кухмістер Поліна <i>Харківська обл.</i>	НАШ ДУХ НЕ ВБИТИ...	69
Близнюк Олександра <i>Вінницька обл.</i>	«ЯК Я ПРОВІВ СВОЇ ЛІТНІ КАНІКУЛИ»	75
Юдіна Марія <i>м. Херсон</i>	СПОГАДИ	79
Великодня Олеся <i>Полтавська обл.</i>	БАБУСИНА МРІЯ	83
Завальний Богдан <i>Кіровоградська обл.</i>	ЧИ ДУМАВ Я КОЛИСЬ...	88
Нірода Юліана <i>Львівська обл.</i>	ВІРШІ З ЦИКЛУ «ПОЕТИЧНИЙ ПІКСЕЛЬ»	90
ПРИРОДА – ДЖЕРЕЛО НАТХНЕННЯ ТА КРАСИ		
Зачепа Ілля <i>Черкаська обл.</i>	ЦИКЛ ВІРШІВ	92
Грицай Артемій <i>Сумська обл.</i>	ЦИКЛ ВІРШІВ	94
Бондарчук Олександра <i>Черкаська обл.</i>	ОСІНЬ. ЛІТО	96
Соловйова Аліна <i>Полтавська обл.</i>	ЛІТНІ МРІЇ	98
Шевченко Анастасія <i>Харківська обл.</i>	ДОБРОТА, ЩО ЖИВЕ У СЕРЦІ	100
Шаботін Богдан <i>м. Кропивницький</i>	ДИВОВИЖНІ КАРПАТИ	103

Зубков Михайло <i>Дніпропетровська обл.</i>	НАТХНЕННЯ БУТИ СИЛЬНИМ...	111
Арешкіна Анастасія <i>Одеська обл.</i>	КРАСА ПРИРОДИ – ЦЕ ОДНЕ З ДЖЕРЕЛ...	113
Власик Анастасія <i>Полтавська обл.</i>	СТАТИ ЦЛИМ	115
І В КОЖНОМУ ІЗ НАС УЖЕ ЖИВЕ ФІЛОСОФ		
Громак Поліна <i>Сумська обл.</i>	МОЇ РОЗДУМИ БЛЯ ПАМ'ЯТНИКА ТАРАСОВІ ШЕВЧЕНКУ	117
Шиндировська Ангеліна <i>Вінницька обл.</i>	ТИ ЖИТИМЕШ, ЗМІНИЙ!	119
Сергачов Максим <i>Кіровоградська обл.</i>	ДИТИНСТВО. ВІЙНА. МОЯ МРІЯ	121
Есаулова Ніка <i>м. Київ</i>	ЦИКЛ ВІРШІВ	124
Коваль Софія <i>м. Черкаси</i>	ВІДЛУННЯ	126
Ставнічук Аліса <i>Хмельницька обл.</i>	ЛЮДИНА	130
Михайлюкова Анастасія <i>Сумська обл.</i>	ДРУЖБА БЕЗ ДОКАЗІВ – ПОРОЖНІ СЛОВА	136
Корнійчук Олександра <i>Житомирська обл.</i>	ВИБІР ЗА НАМИ...	138
Черній Діана <i>Чернівецька обл.</i>	ЦИКЛ ВІРШІВ	147
Собчук Діана <i>Тернопільська обл.</i>	Я, НАЇВНЕ ДИТЯ	149
МОЯ МАЙБУТНЯ ПРОФЕСІЯ		
Кацарська Софія <i>м. Херсон, (Одеська обл.)</i>	«У КОЖНОГО МАЄ БУТИ СВОЯ СКРИПКА»	151
Прохоров Михайло <i>Харківська обл.</i>	«В ГОСТЯХ У БАБУСІ»	156
Сабран Олеся <i>Чернівецька обл.</i>	МОЯ МАЙБУТНЯ ПРОФЕСІЯ	158

Багінська Аріадна <i>Чернігівська обл.</i>	ЛІКАРІ...	160
Дмитренко Злата <i>м. Дніпро</i>	ПЕРЕКЛАДАЧ-ПАПУГА	161
Буняк Віталій <i>Донецька обл., (м. Харків)</i>	«ДІТИ ВІЙНИ ТА КАРАНТИНУ»	166
Козлова Вікторія <i>Запорізька обл.</i>	ЗНАЙТИ СВОЄ МІСЦЕ В ЖИТТІ	170
Постой Анна <i>Хмельницька обл.</i>	ШЛЯХ ЗАХИСТУ НАШОЇ ВІТЧИЗНИ	172
Гребенюк Денис <i>Кіровоградська обл.</i>	НА СВІТІ ВЕЛИЧЕЗНА КІЛЬКІСТЬ ЦІКАВИХ ПРОФЕСІЙ...	173
БЕЗМЕЖНИЙ СВІТ МОЄЇ УЯВИ		
Кляузова Вероніка <i>м. Вінниця</i>	ГОЛУБИНА ІСТОРІЯ	176
Циб Давид <i>Полтавська обл.</i>	ЧАРІВНИЙ ОЛІВЕЦЬ	178
Стаднік Гліб <i>Тернопільська обл.</i>	ЩОДЕННИК РАФАЕЛЯ	180
Касян Поліна <i>Черкаська обл.</i>	ЦИКЛ ВІРШІВ	186
Федоренко Дмитро <i>Харківська обл.</i>	СУЗІР'Я ВОВКА	187
Калашнікова Марія <i>м. Черкаси</i>	МРІЯ ОДНОГО КОТА	189
Мазурок Тимур <i>Київська обл.</i>	БЕЗМЕЖНИЙ СВІТ МОЄЇ УЯВИ	191
Климюк Анна <i>Волинська обл.</i>	МНОГОГРІШНИЙ	193
Конєга Юлія <i>Сумська обл.</i>	ЛІСОВА ДІВА	206
Мережко Аліна <i>м. Черкаси</i>	ЧАРЛІ Й БІЛА ВОРОНА	213
Нестерук Анастасія <i>м. Рівне</i>	ЗУСТРІЧ	216

Юрчик Дарина <i>Київська обл.</i>	ТИХА РОЗМОВА	218
Мардар Ольга <i>Чернівецька обл.</i>	ВГАДАЙ МЕНЕ З ПЕРШОГО ПОГЛЯДУ	220
Малярчинець Дарина <i>Закарпатська обл.</i>	ДОБРЕ ІМ'Я «ЛАВАНДА»	228
ДАЛІ БУДЕ? НІ, ДАЛІ – ВЖЕ Є!		
Хрипта Христина <i>Закарпатська обл.</i>	ВСІМ ТРЕБА ЖИТИ	231
Комар Варвара <i>Полтавська обл.</i>	НОРВЕЖЕЦЬ	236
Афім'їна Іляна <i>Дніпропетровська обл.</i>	ЗАПІЗНІЛЕ КАЯТТЯ	240
Груздова Вікторія <i>м. Херсон</i>	ДОРОГИ ІСТИНИ	243
Собчук Діана <i>Тернопільська обл.</i>	ЛЕКЦІЙНИЙ ПОЛІТ ДУМОК	245

«Творчі канікули»
Всеукраїнський
дитячий літературний конкурс

Відповідальна за випуск А.І. Гордієнко.
Укладач Н.А. Хльобас.
Літературний редактор В.В. Зеленська.
Підписано до друку 25.12.2023 р.
Зам. № 36. Тираж 100 прим.

Видавець та виготовлювач
НБУ для дітей
вул. Я. Корчака, 60, м. Київ, 03190
Тел./факс.: 400-65-87, тел.: 400-39-96, 400-41-44
www.chl.kiev.ua
mail: library@chl.kiev.ua

щаслива познайомимось
засяяло Океанська подорож кохання
мелодія дивовижна заіскрило
вирішуєш працюючих професія
вишневі люди АНГЕЛ блакитне
ВОЛЯ літо рудоволосе громадяни
майбутнє мрійниця
комфортно вирішуєш
оберіг майбутнє
пригода край
квітуха мир
красуня

НБУ для дітей
вул. Я. Корчака, 60,
м. Київ, 03190
Тел/факс. 400-65-87,
тел. 400-39-96, 400-41-44
www.chl.kiev.ua
library@chl.kiev.ua

легенда талант мелодія хмаринка
матуся повернись живим
усміхнулось Садок совість
ми — українці Усмішка
Лелека пригода майбутнє
оберіг щаслива Калина
босоніж шепіт трав
квітуха промінцями красуня
познайомимось давайте сім'я

